

***PARLAMENTSHEER?* SAKSAN TURVALLISUUSPOLIITTISET RATKAISUT ASE-
VOIMIEN KÄYTÖSTÄ LIBYASSA 2011 SEKÄ SYYRIASSA 2015 JA ASEVOIMIEN
MERKITYS TURVALLISUUSPOLITIIKALLE 2009 - 2016**

Pro gradu -tutkimus

Yliluutnantti
Valtteri Saad

Sotatieteiden maisterikurssi 6
Maasotalinja

Huhtikuu 2017

Kurssi Sotatieteiden maisterikurssi 6	Linja Maasotalinja
Tekijä Yliluutnantti Valtteri Saad	
Opinnäytetyön nimi PARLAMENTSHEER? SAKSAN TURVALLISUUSPOLIITTISET RATKAISUT ASEVOIMIEN KÄYTÖSTÄ LIBYASSA 2011 SEKÄ SYYRIASSA 2015 JA ASEVOIMIEN MERKITYS TURVALLISUUSPOLIITIKALLE 2009 - 2016	
Oppiaine, johon työ liittyy Strategia	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun kurssikirjasto
Aika Huhtikuu 2017	Tekstisivuja 109 Liitesivuja 8
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Tutkimuksessa tarkasteltiin Saksan turvallisuuspolitiikkaa vuosina 2009 - 2016 sekä pyrittiin selvittämään mikä oli asevoiman merkitys Saksan turvallisuuspolitiikalle ja minkälainen vaikutus kansallisella kilpailulla oli tämän merkityksen muovautumiseen. Tutkimuksessa pyrittiin löytämään syytä siihen miksi Saksa päätti käyttää asevoimiaan ISISiä vastaan Syyriassa 2015 kun se pidättäytyi äänestämästä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta 1973 sekä käyttämästä asevoimia Libyan kriisissä 2011.</p> <p>Aihetta tarkasteltiin uusklassisrealistisen teorianäkökulman kautta. Tutkimuksen riippumaton muuttuja perustui Stephen Waltin Uhkien tasapaino -teoriaan, Fareed Zakarian mallinnukseen päätöksentekijöiden käsityksistä sekä Frank Foleyn malliin käsitysten rakentumisesta. Tutkimuksen väliintuleva muuttuja, kansallinen kilpailu, muodostui Jeffrey Lantisin tutkimusten johtopäätösten mukaisesti poliittisesta eliitistä, puoluekilpailusta sekä julkisesta tuesta. Julkisen tuen määrittäminen ja merkittävyyden arviointi perustui Fredrik Doeserin ja Joakim Eidenfalkin mallinnukseen.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin teoriapohjaista hypoteettis-deduktiivista menetelmää uusklassisen realismin viitekehyksessä. Saksan turvallisuuspoliittisiin selontekoihin vuosilta 2006, 2016 sekä puolustuspoliittiseen selontekoon vuodelta 2011 sovellettiin tekstianalyysia. Kahta tutkimustapausta, Saksan turvallisuuspoliittisia ratkaisuja Libyassa 2011 sekä Syyriassa 2015 on tutkittu vertailevan tapaus-tutkimuksen strategialla. Saksan päätöksentekorakenteiden, vuoden 2009 ja 2013 parlamenttivaalien sekä tutkimustapausten primääriaineisto koostui keskeisten päätöksentekijöiden puheista ja julkilausumista, uutisista, parlamentin istunnoista sekä perustuslakituomioistuimen päätöksistä. Näitä on analysoitu kvalitatiivisen teoriapohjaisen sisällönanalyysin avulla. Teoreettisen viitekehyksen muodostamisen osalta primääriaineisto koostui tiedelehdistä, aikaisemmista tutkimuksista ja teoksista. Tutkittaessa julkista tukea, vaaleja sekä puolustusmäärärahoja on kvalitatiivista tutkimusta täydennetty myös tilastojen kvantitatiivisella analyysilla.</p> <p>Tutkimuksen keskeisenä johtopäätöksenä havaittiin asevoimien merkityksen kasvaneen osana verkottuneen turvallisuuden keinovalikoimaa, mutta tilanteissa missä asevoimien käyttö voidaan välttää, käytetään lähtökohtaisesti esimerkiksi taloudellisia keinoja. Myös perustuslakituomioistuimen vuoden 1994 päätöksen kuvaus asevoimista parlamentaarisisina asevoimina, ”Parlamentsheer” on perustuslakitulkinnallisten rajoitteiden vähentymisen sekä liittotasavallan parlamentin suurkoalitiaojan myötä menettänyt merkitystään. Lisäksi myös selonteot sekä muut hallituksen turvallisuuspoliittista kantaa edustavat konseptionaaliset dokumentit ovat osaltaan purkaneet asevoimien käytön rajoitteita mahdollistamalla tehtävä- ja operoimisperiaatteiden laajentumisen myötä asevoimien painoarvon kasvun turvallisuuspoliittisena instrumenttina. Lantisin määrittämän kansallisen kilpailun havaittiin vaikuttaneen parlamentin päätöksiin Libyasta ja Syyriasta vähäisissä määrin, sillä ratkaisut vaikuttivat ensikädessä perustuvan päätöksentekijöiden käsityksiin uhista ja kansainvälisen järjestelmän paineesta.</p>	
Avainsanat Uusklassinen realismi, Saksan turvallisuuspolitiikka, Saksan asevoimat, Bundeswehr, Saksan puoluepolitiikka, Libya, Syyria	

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen tausta	1
1.2 Aikaisempi tutkimus	5
1.3 Tutkimuksen päämäärä ja tutkimuskysymykset	7
1.4 Tutkimuksen viitekehys, metodologia ja rakenne.....	9
1.5 Tutkimuksen anti ja uutuusarvo	15
2. TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA	18
2.1 Uusklassinen realismi	21
2.2 Anarkia.....	23
2.3 <i>Riippumaton muuttuja</i> : turvallisuuspoliittisen toimijan käsitys uhasta	26
2.4 <i>Riippuva muuttuja</i> : valtion turvallisuuspolitiikka.....	30
2.5 <i>Väliintuleva muuttuja</i> : kansallinen kilpailu	32
2.5.1 Poliittinen eliitti ja puoluekilpailu.....	36
2.5.2 Julkinen tuki	37
2.6. Uusklassisen realismin rajoitteista ja soveltuvuudesta	40
3. SAKSAN TURVALLISUUSPOLITIIKAN PERUSTA	44
3.1 Saksan poliittinen järjestelmä	44
3.2 Asevoimien ulkomaantehtävien lainsäädännöllinen perusta	47
3.3 Weißbuch 2006	50
4. SAKSAN TURVALLISUUSPOLITIikka 2009 - 2013	52
4.1 Turvallisuuspolitiikka Bundestag-vaaleissa 2009 ja Merkel II -hallitus.....	52
4.2 Verteidigungspolitische Richtlinien (VPR) 2011 ja De Maizièren reformi.....	55
4.3 Tutkimustapaus 1: Libyan kriisi 2011	56
4.3.1 <i>Riippumaton muuttuja</i> : uhat ja YK:n turvallisuusneuvosto	57
4.3.2 <i>Riippuva muuttuja</i> : pidättäytyminen sotilaallisesta voimankäytöstä	59
4.3.3 <i>Väliintuleva muuttuja</i> : kansallinen kilpailu	60
4.3.4 Johtopäätökset	62

5. SAKSAN TURVALLISUUSPOLITIikka 2013 - 2016	66
5.1 Turvallisuuspolitiikka Bundestag-vaaleissa 2013 ja Merkel III -hallitus	66
5.2 Weißbuch 2016	69
5.3 Tutkimustapaus 2: Syyrian kriisi 2015	71
5.3.1 <i>Riippumaton muuttuja</i> : uhat, Pariisin terrori-iskut ja Ranskan avunpyyntö	72
5.3.2 <i>Riippuva muuttuja</i> : Saksan päätös tukea Ranskaa aseellisesti Syyriassa.....	75
5.3.3 <i>Väliintuleva muuttuja</i> : kansallinen kilpailu	76
5.3.4 Johtopäätökset	78
6. POHDINTA	82
6.1 Tutkimuksen tulokset	82
6.2 Tutkimuksen uskottavuus	96
6.2.1 Perspektiivitietoisuus	97
6.2.2 Aineisto ja lähdemateriaali.....	103
6.2.3 Tulosten validiteetti.....	106
6.3 Jatkotutkimusaiheet.....	107
7. LÄHTEET	110
8. LIITTEET	143

TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT LYHENTEET

BMVg	<i>Bundesministerium der Verteidigung</i> Puolustusministeriö
BSR	<i>Bundessicherheitsrat</i> (Saksan) Liittotasavallan turvallisuusneuvosto
BVerfG	<i>Bundesverfassungsgericht</i> (Saksan) Liittotasavallan perustuslakituomioistuim
CDU	<i>Christlich Demokratische Union Deutschlands</i> Saksan kristillisdemokraattinen unioni
CSU	<i>Christlich-Soziale Union in Bayern</i> Baijerin kristillissosiaalinen puolue
ETYJ	Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö
EU	Euroopan Unioni
FDP	<i>Freie Demokratische Partei</i> (Saksan) Vapaa demokraattinen puolue
GG	<i>Grundgesetz</i> (Saksan) Perustuslaki
ISIS	<i>the Islamic State in Iraq and Syria</i> Islamilainen valtio Irakissa ja Syyriassa
KdB	<i>Konzeption der Bundeswehr</i> Saksan asevoimien konsepti (reformi)
NATO	<i>North Atlantic Treaty Organization</i> Pohjois-Atlantin liitto
OUP	<i>Operation Unified Protector</i> NATO-operaatio Libyassa ja Välimerellä
ParlBG	<i>Parlamentsbeteiligungsgesetz</i> Laki Parlamentin osallistumisesta
SOWI	<i>Sozialwissenschaftliches Institut der Bundeswehr</i> Saksan asevoimien sosiaalitieteellinen instituutti
SPD	<i>Sozialdemokratische Partei Deutschlands</i> Saksan sosiaalidemokraattinen puolue
VPR	<i>Verteidigungspolitische Richtlinien</i> (Saksan) Turvallisuuspoliittiset suuntalinjat
WB	<i>Weißbuch</i> Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen ylin selonteko
YK	Yhdistyneet kansakunnat
ZMSBw	<i>Zentrum für Militärgeschichte und Sozialwissenschaften der Bundeswehr</i> Saksan asevoimien sotahistorian ja sosiaalitieteiden keskus

TUTKIMUKSEN KUVA- JA TAULUKKOLUETTELO

- Kuva 1: Tutkimuksen teoreettinen viitekehys (s. 9)
- Kuva 2: Käsitys ontologian, epistemologian ja metodologian suunnallisesta keskinäisriippuvaisuudesta (s. 19)
- Kuva 3: Verkottuneen turvallisuuden tasot ja toimijat (s. 31)
- Kuva 4: Björn Lindemannin käsitys muuttujien keskinäissuhteista sekä väliintulevien muuttujien jaottelusta (s. 34)
- Kuva 5: Edustajien paikkajako puolueittain 17. Liitotasavallan parlamenttivaaleissa 27.9.2009 sekä muutokset edellisistä vaaleista (s. 53)
- Kuva 6: Edustajien paikkajako puolueittain 18. Liitotasavallan parlamenttivaaleissa 22.9.2013 sekä muutokset edellisistä vaaleista (s. 67)
- Kuva 7: Hallituksen ja opposition edustajanpaikkojen suhde parlamentissa (s. 90)
- Kuva 8: Tutkimuksen uskottavuuden arviointiin käytetyt kriteerit ja osakokonaisuudet (s. 97)
- Kuva 9: Ripsman et al. vuoden 2016 näkemys uusklassisen realismin viitekehystä ja koulukunnan uudesta suunnasta. (s. 100)
-
- Taulukko 1: Jacksonin ja Sørensenin kriteerit soveltuvimman teorian valitsemiseksi (s. 20)
- Taulukko 2: Klassisen realismin, neorealismien sekä uusklassisen realismin yhteneväisyydet ja eroavaisuudet (s. 23)
- Taulukko 3: Nykyrealismin kategoriat Taliaferron näkemyksen mukaan (s. 25)
- Taulukko 4: Käsitys uusklassisesta realismista ja neljästä maailmasta (s. 43)
- Taulukko 5: Saksan puolustusmäärärahat hallituskaudella 2009 - 2013 sekä NATO:n vaatimus 2 prosentin osuudesta bruttokansantuotteesta (s. 54)
- Taulukko 6: Julkisen tuen merkittävyys poliittiselle päätöksenteolle Libyan kriisissä (s. 64)
- Taulukko 7: Käsiteltävät muuttujat ja niiden vaikutus Libyan kriisissä (s. 64)
- Taulukko 8: Saksan puolustusmäärärahat hallituskaudella 2013 - 2016 sekä NATO:n vaatimus 2 prosentin osuudesta bruttokansantuotteesta (s. 68)
- Taulukko 9: Julkisen tuen merkittävyys poliittiselle päätöksenteolle Syyrian kriisissä (s. 80)
- Taulukko 10: Käsiteltävät muuttujat ja niiden vaikutus Syyrian kriisissä (s. 81)
- Taulukko 11: Käsiteltävät muuttujat ja niiden vaikutukset Libyan ja Syyrian kriiseissä (s. 86)
- Taulukko 12: Saksan puolustusmäärärahat vuosina 2009 - 2016 sekä NATO:n vaatimus 2 prosentin osuudesta bruttokansantuotteesta (s. 94)

PARLAMENTSHEER? SAKSAN TURVALLISUUSPOLIITTISET RATKAISUT ASEVOIMIEN KÄYTÖSTÄ LIBYASSA 2011 SEKÄ SYYRIASSA 2015 JA ASEVOIMIEN MERKITYS TURVALLISUUSPOLITIIKALLE 2009 - 2016

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

”Viimeiset muutamat vuodet me saksalaiset olemme osoittaneet, että voitte luottaa meihin. Me olemme merkittävästi kasvattaneet sitoumuksiamme myös, eikä pelkästään sotilaallisina sitoumuksina. Sitouksemme taistelussa ISIS-terroristeja vastaan, Malin vakauttamisessa, jatkuvassa tuessamme Afganistanille, siviilissä ponnisteluissamme tuoda rauha ja vakaus Balkanille, ihmiskuljetuksen estämisessä Välimerellä ja Egeanmerellä sekä merkittävässä läsnäolossamme Baltian maissa. Me aiomme jatkaa tällä tiellä.”¹

- Puolustusministeri Ursula von der Leyen 53. Münchenin turvallisuuskonferenssin avajaispuheenvuorossaan 18. helmikuuta 2017

Toisen maailmansodan jälkeisen Saksan liittotasavallan tavoitteena on ollut vältellä johtavaa poliittista tai sotilaallista roolia Euroopassa, mutta viimeaikojen kehitys sekä kansainvälinen paine on tehnyt tästä pyrkimyksestä likipitään mahdotonta. Euroopan talouskriisi, pakolaiskriisi sekä Ukrainan kriisi ovat asettaneet Saksan tilanteeseen missä siitä on tullut merkittävä tekijä estämään poliittisen tilanteen eskaloitumista sotilaalliseksi.² Saksan turvallisuuspoliittinen käytös ja erityisesti haluttomuus asevoimien käyttöön on näyttäytynyt vuosituhannen vaihteen jälkeisenä aikana ajoittain epäjohdonmukaisena ja herättänyt ristiriitaisia ajatuksia niin liittolaisensa kuin Euroopan yhteisönkin keskuudessa. Saksa on lähettänyt tuhansia sotilaita NATO- ja EU-operaatioihin Balkaneille, Maliin, Kongoon, Libanoniin ja Afganistaniin sekä kouluttaa ja

¹ Die Bundeskanzlerin 19.02.2017 ”Auf Deutschland ist Verlass”, von der Leyenin puhe, tutkijan käänös

² Geopolitical Weekly 10.2.2015 ”Germany Emerges”

aseistaa tälläkin hetkellä kurdeja Pohjois-Irakissa osana NATOn *Inherent Resolve* -operaatiota.³ Toisaalta Saksa multilateraaliseen taustastaan huolimatta asettui useita liittolaistaan vastaan vastustamalla Irakin vuoden 2003 sotaa ja aseellista interventiota Libyan vuoden 2011 kriisissä.

Saksan liittotasavallan turvallisuuspolitiikkaa on perustamisestaan lähtien ajanut tarve käsitellä militaristista ja ekspansiivista menneisyyttään ja pyrkimys integroitua länsimaisiin liberaalidemokraattisiin instituutioihin.⁴ Osittain historiallisista lähtökohdista ja kipupisteistä johtuen, Saksan tavoittelemaa turvallisuuspoliittista roolia ja *suurstrategiaa* on kuvattu termillä *siviilivalta* (*Zivilmacht*), mikä muotoutuu kolmesta keskeisestä periaatteellisesta suuntaviivasta: ”ei ikinä enää”⁵, ”ei ikinä yksin”⁶ sekä ”politiikka ennen voimakeinoja”^{7,8}. Vielä 1990-luvun alkupuolelle asti Saksan sisäpolitiikkaa leimasi erityisesti vihreiden, vasemmiston sekä sosiaalidemokraattien osalta merkittävä vastahakoisuus asevoimien käytölle kriisinhallintatehtävissä.⁹ Heinäkuussa 1994 tehdyn Saksan perustuslakituomioistuimen päätöksen mukaan, liittotasavallan asevoimia voidaan käyttää oman alueen puolustamisen sekä NATOn jäsenvaltioiden auttamisen lisäksi myös omien rajojen ulkopuolella. Rajoitteeksi joukkojen käytölle asetettiin multilateraaliset puitteet sekä Saksan parlamentin ennakkohyväksyntä.¹⁰

³ Saksa on vuonna 2017 jo aktiivinen toimija NATOn ja EU:n turvallisuusrakenteissa asettaen joukkoja ja suorituskykyjä niin esikuntien, monikansallisten joukkojen kuin operaatioidenkin käyttöön. Esimerkkeinä tästä voidaan mainita Saksalais-ranskalainen Prikaati, *Eurokorp*, Saksalais-hollantilaiset joukot Münsterissä, Saksalais-puolalais-tanskalaisten joukkojen esikunta Stettinissä, Monikansallinen erikoisjoukkojen operatiivinen johto Ulmissa sekä kontribuutiot NRF-joukkoihin (*NATO Response Force*), EU:n taisteluosastoihin sekä mekanisoidun taisteluosaston lähettäminen Liettuaan osana NATOn Baltian puolustusta. WB (2016) s. 77

⁴ Maull (2015) s. 409

⁵ Ibid. s. 410 - 411, ibid. (1999) s. 4: ”*Ei ikinä enää [Auschwitzia / sotaa]*” (pasifismi, moralismi, demokratia) viittaa holokaustista kumpuavaan erityissuhteeseen Israelin kanssa, sitoutumista Israelin turvallisuuteen ja pyrkimykseen saavuttaa jälleen arvostusta, tunnustusta ja statusta kansainvälisten suhteiden valtana.

⁶ Ibid. (2015) s. 410 - 413, ibid. (1999) s. 4: ”*Ei ikinä yksin*” (integraatio, multilateralismi, demokratisointi) luo pohjan liittotasavallan multilateraaliseen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle ja pyrkimykselle integroitua NATO:on sekä Eurooppalaiseen yhteisöön.

⁷ Ibid. (2011) s. 100 -101, ibid. (2015) s. 410, 418 - 419, Ibid. (1999) s. 4: ”*Politiikka ennen voimakeinoja*” perustuu luonteenomaiseen skeptisyyteen liittotasavallan asevoimien käyttöä kohtaan sekä ajatukseen siitä että asevoimia käytetään vasta kun kaikki siviilitoimenpiteet epäonnistuvat.

⁸ Kts. esimerkiksi: Dettke (2009) s. 5, Maull (2015) s. 409 - 414, ibid. (2011) s. 102, Fulbrook (2015), Fuchs (2015), erityisesti Maull & Harnisch (2001). ”Siviilivallan” termin käsitteenä integroi Saksan liittotasavallan ulkopoliittikaan ensimmäisen kerran Hanns Maull artikkelissaan ”*Germany and Japan: The New Civilian Powers*” Maull (1990).

⁹ Schröder (2007) s. 110, Miskimmon (2009) s. 563, Crossley-Frolick (2013) s. 50

¹⁰ BVerfG (1994) s. D428 - D431, lisää aiheesta Limpert (2002) s. 111 - 140, Haftendorf (2006) s. 363, Blombergs (2013a) s. 337, kts. myös Alahonko & Kemppainen (2016) s. 11, von Krause (2015)

”Perustuslaissa asevoimille asetetut säännöt ovat (...) siksi asetetut, jotteivat asevoimat voimapotentialina olisi ainoastaan hallituksen käytettäväksi jätetty, vaan ’parlamentaarisena armeijana’ liittyisivät demokraattisen oikeusvaltion perustuslailliseen järjestelmään. Tämä tarkoittaa parlamentin merkityksellisen vaikutusvallan turvaamista asevoimien kehittämiseen sekä käyttöön.”¹¹

- Perustuslakituomioistuimen päätös vuodelta 1994

Perustuslakituomioistuimen päätös legitimoisi hallituksen silloiset kansainväliset kriisinhallintatehtävät sekä lähestulkoon samalla päätti vuosikausien poliittisen debatin ulkomaantehtävien perustuslaillisesta oikeutuksesta.¹² Kosovon kriisi 1990-luvulla ei muuttanut turvallisuuspolitiikan peruspostulaatioita, mutta pakotti Saksan tulkitsemaan periaatteellisia suuntaviivojaan uudelleen. Srebrenican vuoden 1995 joukkomurhan myötä, ulkoministeri Joschka Fischer (*Die Grüne*) totesi Saksan velvollisuuden painavan *”nyt enemmän kuin sen historiallinen painolastinsa.”*¹³ Fischer ja liittokansleri Gerhard Schröderin näkivät teesin *’ei ikinä enää’* tarkoittavan *’ei ikinä enää sotaa’*, mutta myös ja ennen kaikkea *’ei ikinä enää kansanmurhaa’*. Tällä tavoin suojeluvastuuperiaatteen voitaisiin nähdä ulkopoliittikan tärkeimpänä määrittävänä tekijänä.¹⁴

Vuoden 2011 alussa monissa arabimaissa väestön keskuudessa syntyneet levottomuudet johtivat vallankumouksiin ja hallitusten kaatumisiin. Tämä *Arabikevään* nimen saanut sisäinen kuu-hunta saavutti myös Libyan, aiheuttaen mielenosoittajien ja asevoimien välisten konfliktien eskaloitumisen Muammar al-Gaddafin hallinnon ja opposition väliseksi sisällissodaksi. YK:n turvallisuusneuvosto julkisti päätöslauselman 1970 tuomien Muammar al-Gaddafin hallinnon sekä sen väkivaltaiset toimet omaa kansaansa kohtaan. 10. maaliskuuta Ranskan ja Iso-Britannian hallitukset esittivät YK:lle lentokieltoalueen määräämistä Libyan ylle, pyrkimyksenä siten suojata niin Libyan siviiliväestöä kuin kapinallisiakin hallituksen ilma-aseelta. YK:n turvallisuusneuvoston väliaikainen jäsen Saksa asettui kokouksessa NATO-liittolaisiaan ja EU-kumppaneitaan vastaan, pidättäytyi äänestämästä päätöslauselmasta 1973 sekä kieltäytyi käyttämästä asevoimiaan.¹⁵

Libyan hallitsijan Gaddafin vallasta syöksemisen jälkeen, tuhannet syyrialaiset siirtyivät kaduille protestoimaan ja vaatimaan Syyrian presidentin Bashar al-Assadin astumista syrjään. Syyrian turvallisuusjoukkojen ottaessa yhteen mielenosoittajien kanssa, oppositio alkoi aseis- tautua ja levottomuudet eskaloituivat lopulta sisällissodaksi. Syyrian sisällissodan yhteydessä

¹¹ BVerfG (1994) kohta 322, *tutkijan käänös*

¹² von Krause (2015) s. 1

¹³ Fischer (2007), Schwab-Trapp (2002) s. 168, Miskimmon (2009) s. 563

¹⁴ Ibid., Crossley-Frolick (2013) s. 50, *Financial Times* 10.4.1999 ”War takes its toll on pacifist minister”

¹⁵ United Nations Security Council (2011a), *ibid.* (2011c), IISS (2011) s. 44 - 72, Lüders (2011) s. 9

nousi Irakissa toimiva terroristijärjestö ISIS¹⁶ länsimaiseen tietouteen. ISISin toteuttamissa terrori-iskuissa Pariisiin Bataclan-konserttisaliin sekä viiteen muuhun kohteeseen 13. marraskuuta 2015 yli neljäsataa ihmistä kuoli ja haavoittui. Ranskan presidentti François Hollande julisti Ranskaan kansallisen hätätilan ja lähetti sotilaita Pariisiin poliisin tueksi. Hollandin pyynnöstä Ranskan puolustusministeri Jean-Yves Le Drian vetosi Lissabonin sopimuksen artiklaan 42.7., aktivoiden siten Euroopan unionin historiassa ensimmäistä kertaa klausuulin *yhteisestä puolustuksesta*. Saksan liittotasavalta vastasi Ranskan avunpyyntöön lähettämällä fregatin suojaamaan ranskalaista lentotukialus *Charles de Gaullea* asettamalla kuusi Tornado-tiedustelukonetta operaation käyttöön sekä tukemalla muilla asevoimien suorituskyvyillä ranskalaisia Syyriassa.¹⁷

Miksi Saksa päätti käyttää asevoimiaan ISISiä vastaan Syyriassa 2015, kun se pidättäytyi äänestämästä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta 1973 sekä käyttämästä asevoimia Libyan kriisissä neljä vuotta aikaisemmin? Onko asevoimien merkitys liittotasavallan turvallisuuspolitiikassa kasvanut vuosien viime vuosien aikana?

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää mikä, oli asevoiman merkitys Saksan turvallisuuspolitiikalle vuosina 2009 - 2016 ja minkälainen vaikutus kansallisella kilpailulla oli siihen. Saksan ulkopoliittikkaa on yleensä selitetty rakenne- ja identiteettiteorioiden näkökulmasta, realismin tai liberaalin teoriapohjan avulla.¹⁸ John Baylisin ja James Wirtzin näkemyksen mukaan strategia tulisi opiskella poikkitieteellisestä näkökulmasta. Strategian eri ulottuvuuksien ymmärtämiseksi tulisi omata tietämystä laaja-alaisesti myös politiikan, talouden sekä sosiologian alalta.¹⁹ Vastauksena Baylisin ja Wirtzin peräänkuuluttamalle laaja-alaisuudelle on tutkielman teoreettinen viitekehys muodostettu uusklassisesta realismista. Uusklassisen realismin mukaan suhteellinen materiaallinen voima luo pohjan valtion ulkopoliittikalle. Ei voida kuitenkaan täydellisesti luoda syy-yhteyttä materiaalisten voimavarojen sekä ulkopoliitiikan välille, sillä järjestelmätason paineet välittyvät *väliintulevien muuttujien* kautta valtiotasolle. Väliintulevat

¹⁶ Tässä tutkielmassa käytetään termiä *ISIS* termien *IS*, *ISIL* ja *Daeshin* sijaan Suomen kielitoimiston ohjeen mukaisesti, pyrkimyksenä käyttää Suomessa tunnettavuuden ja helppouden vuoksi vakiintunutta termiä väärinkäsitysten välttämiseksi. Termin *ISIS* sijaan käytetään muotoa *Isis* silloin kuin pääasiallisen termin taivuttaminen ei äidinkielellisistä syistä ole mahdollista. *Kotimaisten kielten keskus* [<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/517>] luettu 12.2.2017

¹⁷ *The New York Times* 25.08.2011 ”Political Cartoonist Whose Work Skewered Assad Is Brutally Beaten in Syria”, *BBC* 11.03.2016 ”Syria: The story of the conflict”, *Al Jazeera* 07.02.2017 ”Syria’s Civil War Explained”, *The Guardian* 14.11.2015 ”Paris attacks kill more than 120 people – as it happened”, *Yle Uutiset* 14.11.2015 ”Pariisin iskuissa jopa 140 kuollutta – konserttisaliissa surmattiin noin 100 ihmistä”, *Helsingin Sanomat* 16.11.2015 ”129 kuoli terrori-iskuissa Pariisiin – yhteenveto viikonlopun tapahtumista”, *Yle Uutiset* 14.11.2015 ”Isis sanoo tehneensä Pariisin terrori-iskut – kuolleita ainakin 127”, *Neue Zürcher Zeitung* 20.11.2015 ”Zahl der Toten steigt auf 130”, *Deutscher Bundestag* (2015c) s. 14133 - 14134

¹⁸ Nykänen (2016), Blombergs (2013a) s. 325 - 344

¹⁹ Baylis & Wirtz (2016) s. 5

muuttujat, kuten esimerkiksi kansallinen kilpailu, vaikuttavat siihen miten päätöksentekijät kokevat uhat ja miten valtio kykenee vastaamaan uhkiin tai kansainvälisen järjestelmän paineisiin.

”Tämä ulkopoliittisten päätösten ’kotimaistaminen’, mikä ei rajoitu Saksaan yksinään, näyttäisi heikentävän ja ajoittain lamauttavan Saksan ulkopoliitiikan kyvyn määrittää ja pitää suuntaansa.”²⁰

- Hanns W. Maull (2015)

Tutkimuksessa käsiteltävät väliintulevat muuttujat pohjautuvat Jeffrey Lantisin tutkimuksiin kansallisesta kilpailusta, sisältäen poliittisen eliitin, puoluepolitiikan sekä julkisen tuen. Tutkimuksen teoriasidonnaisena hypoteesina sekä lähtökohta-ajatuksena toimii ajatus, että Saksan päätös käyttää tai olla käyttämättä asevoimiaan Libyan ja Syyrian kriiseissä ei perustunut pelkästään keskeisten turvallisuuspoliittisten toimijoiden käsitykselle kansainvälisestä järjestelmästä aiheutuvasta uhasta, vaan kehittyi lopulliseen muotoonsa kansallisen kilpailun luoman paineen johdosta.

1.2 Aikaisempi tutkimus

Saksan asevoimat puolustuspolitiikan instrumenttina on laajasti tutkittu aihe. Uusklassisrealisti Tom Dyson on vuonna 2008 julkaistussa teoksessaan tutkinut Saksan asevoimien kehitystä Kohlin ja Schröderin kansleriaikoina vuosina 1990 - 2005. Lisäksi Dyson on jatkanut tutkimusarjaa analysoiden Saksan puolustuspolitiikkaa Merkelin toisen kanslerikauden aikana vuonna 2014 julkaistussa tutkimuksessaan. Dysonin tutkimusten fokus on ollut asevoimien reformissa sekä suorituskykyjen rakentumisessa poliittisen paineen alla, mutta Dyson on analysoinut myös liittokanslerin sekä sisäpoliittisten tekijöiden merkitystä Saksan asevoimille puolustus- ja turvallisuuspoliittisessa viitekehyksessä.²¹ Myös Ulf von Krause on tutkinut vuonna 2013 ilmestyneessä teoksessaan *Die Bundeswehr als Instrument deutscher Außenpolitik* Saksan asevoimien muutosta maanpuolustukseen tarkoitettusta armeijasta 2000-luvun alun kriisininterventio- taistelujoukoksi. Von Krause tarkastelee asevoimien muutosta saksalaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan instrumenttina käsittelemällä yhteiskunnassa vallitsevaa käsitystä asevoimien roo-

²⁰ Maull (2015) s. 422, *tutkijan käänös*

²¹ Dyson (2008), Dyson (2014)

lista sekä asevoimien tarkoitusta politiikassa. Dysonin tavoin von Krausen tutkimuksen kohteena ovat olleet päätöksenteon sijaan asevoimien roolin vaikutukset rakennettuihin suorituskykyihin.²²

Malena Britzin vuonna 2016 toimittamassa teoksessa *European Participation in International Operations : The Role of Strategic Culture* on tutkittu Ranskan, Saksan, Kreikan, Italian, Iso-Britannian sekä Puolan toimintaa neljässä sotilasoperaatiossa strategisen kulttuurin valossa. Tutkimusprojektin tarkoituksena oli selvittää strategisen kulttuurin konseptia viitekehyksenä käyttäen, miksi valtiot päättivät osallistua tai olla osallistumatta tutkimukseen valikoituihin neljään sotilasoperaatioon. Johtopäätöksenä tutkijat päätyivät pitämään valtioiden itseoikeutusta asevoimien käyttöön pohjaamaan melkein kaikissa tapauksissa valtion strategiseen kulttuuriin.²³ Myös Ranskan puolustusministeriön *Institut de Recherche Stratégique de l'Ecole Militaire*n Sophia Becker on pohjannut tutkimuksensa strategisen kulttuurin konseptille. Becker on analysoinut vuonna 2013 ilmestyneessään tutkimuksessaan saksalaisten asenteiden muutosta asevoiman käytölle Merkelin hallitusten aikana vuosina 2005 - 2012. Becker on tutkimuksessaan esittänyt johtopäätöksenä Saksan strategisen kulttuurin koostuvan antimilitarismien sekä multilateralismin elementeistä. Saksan päätöksentekijät joutuvat tasapainoilemaan turvallisuuspoliittisessa toimintapolitiikassaan näiden kahden strategisen kulttuurin rakenne-elementin välillä.²⁴

Cornellin Yliopiston Kansainvälisen tutkimuksen professori Peter J. Katzenstein on vuonna 1996 julkaistussa tutkimuksessaan *The Culture of National Security: Police and Military in Postwar Japan* pyrkinyt selittämään miksi Saksa ja Japani, kaksi valtiota hyvin samankaltaisista sotilaallisen häviön historiallisista sekä talous- ja demokratiakehityksen lähtökohdista

---

²² von Krause (2013), erityisesti s. 15, myös Johan Eellend on vuonna 2014 Ruotsin Maanpuolustuksen tutkimusinstituutin (FOI) julkaisemassa puolustusanalyysissä *En stillastående förändring - Tysk säkerhetspolitik och dess betydelse för Östersjöområdet* tutkinut uusimpia muutoksia Saksan turvallisuuspolitiikassa. Painopisteinä tutkimuksessa ovat Saksan asevoimien reformi sekä Saksan ulkopoliittiset suhteet Itämeren alueen maihin, mukaan lukien Venäjään. Eellend (2014). Von Krause on myös tutkinut Saksan asevoimien lainsäädännöllistä perustaa, von Krause (2015). Asevoimien merkitystä laajemmassa turvallisuuspoliittisessä kontekstissa on tutkinut Sven Bernhard Gareis vuonna 2006 julkaisemassaan Saksan ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruseräitä käsittelevässä teoksessa *Deutschlands Außen- und Sicherheitspolitik* sekä vuonna 2009 julkaistun *Deutsche Sicherheitspolitik* -toimitetun teoksen luvussa *Militärische Beiträge zur Sicherheit* käsitellyt asevoimien reformia, turvallisuuspolitiikan perusteita nojautuen Weißbuch 2003 sekä 2006 -dokumentteihin sekä luonut erityisen painopisteen asevoimien ulkomaanoperaatioiden tarkasteluun. Gareis (2006), Gareis (2009b) s. 99 - 129

²³ Britz (2016), tutkimuksessa käsiteltävät sotilasoperaatiot olivat ISAF (Afganistan), OIF (Irak), EU NAVFOR Atalanta (Somalia) sekä OUP (Libya). myös Karin L. Johnston on vuonna 2011 filosofian väitöskirjassaan *Germany, Afghanistan, and the Process of Decision Making in German Foreign Policy: Constructing a Framework for Analysis* tutkinut Saksan kriisinhallintatehtäviin liittyvän päätöksentekoprosessin muutosta aikavälillä 2001 - 2008. Johnston (2011) tarkastelee Afganistanin operaation puitteissa koalitiopolitiikan, liittokanslerin sekä päätöksentekijöihin vaikuttavien tekijöiden vaikutusta päätöksentekoprosessiin. Alistair Miskimmonin tutkimus Libyan kriisistä on myös esimerkki tutkimuksesta Saksan päätöksenteosta intervention suhteen sekä poliittisesta paineesta strategisen kulttuurin muovautumiseen. Miskimmon (2012)

²⁴ Becker (2013)

huolimatta ovat päätyneet hyvin erilaisiin sisä- ja ulkoturvallisuuspoliittisiin ratkaisuihin. Konstruktivistiseen koulukuntaan kuuluva Katzenstein painottaa teoksessaan perustuslaillisten kansallisten sosiaalisten ja juridisten normien sekä institutionalisoidun sääntelyn merkitystä. Katzenstein kiinnittää yksikötason konstruktivismin hengessä tutkimuksessaan huomiota kansallisissa toimintatapamalleissa erityisesti sisäisiin, kansallisiin määrääviin tekijöihin.²⁵

Uusklassisen realismin viitekehykseen orientoituvaa Saksan turvallisuuspolitiikan ja asevoimien käytön tutkimusta on vähän. Aikaisemmin mainitut Tom Dysonin tutkimukset edustavat poikkeusta, joskin Dysonin käyttämät muuttujat sekä mittarit pohjautuvat uusklassisen realismin kehitysvaiheen aikaisiin näkemyksiin.²⁶ Aikaisempi tutkimus kattaa asevoimien reformin taustoittamisen hyvin ja Saksan turvallisuuspolitiikkaa on käsitelty erityisesti vuoden 2006 Weißbuchin valossa merkittävästi. Libyan, Afganistanin sekä erityisesti Kosovon operaatiota saksalaisen päätöksenteon näkökulmasta on tutkittu runsaasti, mutta tutkimus on keskittynyt analysoimaan operaatioiden implikaatioita Saksan roolille kansainvälisissä liittoumissa sekä järjestöissä. Syyrian operaatio 2016 sekä vuoden 2016 Weißbuch ovat vielä ajallisesti tuoreita, eikä niistä ole vielä tehty tieteellistä tutkimusta. Aikaisemman tutkimustilanteen näkökohdista tutkimukselle on määritettävissä perusteltuja rajauksia. Vuosien 2009 - 2016 asevoimallisen turvallisuuspolitiikan tarkastelussa on tieteellisen tutkimuksen kannalta aukkoja mihin tämä tutkimus pyrkii asemoitumaan.

1.3 Tutkimuksen päämäärä ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen päämääränä on selvittää mikä oli asevoiman merkitys Saksan turvallisuuspolitiikalle vuosina 2009 - 2016 ja minkälainen vaikutus kansallisella kilpailulla oli siihen.

Johdannon osalta tutkimuskysymyksenä on, miksi Saksan turvallisuuspolitiikan tutkimus ja erityisesti asevoimien käytön osuuden tarkastelu on relevanttia.

Tutkimuksen päätutkimuskysymys on:

- Millainen on asevoiman merkitys ollut Saksan turvallisuuspolitiikassa vuosina 2009 - 2016 ja miten julkinen mielipide, poliittinen eliitti ja puoluekilpailu osana kansallista kilpailua ovat vaikuttaneet siihen?

²⁵ Kts. Katzenstein (1996) s. 153 - 154 ja myös Reus-Smit (2013) s. 227 - 228

²⁶ Ripsman et al. (2016) vrt. Lobell et al. (2009). Lisää aiheesta tutkielman luvussa 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu*

Tutkimuksen teoriasidonnaisena hypoteesina sekä lähtökohta-ajatuksena toimii ajatus, että Saksan päätös käyttää tai olla käyttämättä asevoimiaan Libyan ja Syyrian kriiseissä ei perustunut pelkästään keskeisten turvallisuuspoliittisten toimijoiden käsitykselle kansainvälisen järjestelmästä aiheutuvasta uhasta, vaan kehittyi lopulliseen muotoonsa kansallisen kilpailun luoman paineen johdosta.

Tutkimuksen pääkysymystä tukemaan on johdettu neljä keskenään vaikuttavaa alakysymystä:

1. Mitkä olivat Saksan turvallisuuspoliittiset pääperiaatteet ja päämäärät asevoiman käytön osalta vuosina 2009 - 2016 ja miten ne ovat muotoutuneet?

Alakysymykseen vastataan käsittelemällä ja vertailemalla tärkeimpiä konseptuaalisia turvallisuuspoliittisia dokumentteja (luvut 3.3, 4.2 sekä 5.2). Pohditaan myös miten pääperiaatteet sekä päämäärät ovat muuttuneet tarkasteltavana ajanjakson aikana neljännen tutkimuskysymyksen vastaamisen puitteissa sekä tutkimuksen luvussa 6.1 *Tutkimuksen tulokset*

2. Mitkä ovat päätöksenteolliset edellytykset asevoimien käytölle osana turvallisuuspoliittista toimintapolitiikkaa?

Alakysymykseen vastataan käsittelemällä asevoimien ulkomaantehtävien kannalta relevanttia lainsäädäntöä, toimijoiden vaikutusmahdollisuuksia sekä poliittista järjestelmää luvuissa 3.1 ja 3.2. Lisäksi tutkitaan tutkimustapausten päätöksenteollisia edellytyksiä näitä taustoja vasten luvuissa 4.3 ja 5.3.

3. Miten julkinen mielipide, poliittinen eliitti ja puoluekilpailu osana kansallista kilpailua on nähty ajankohtaisessa teoriakirjallisuudessa vaikuttavan valtioiden toimintaan ja miten ne ovat Saksan tapauksessa vaikuttaneet päätöksentekoon asevoimien käytöstä osana turvallisuuspoliittista ratkaisua?

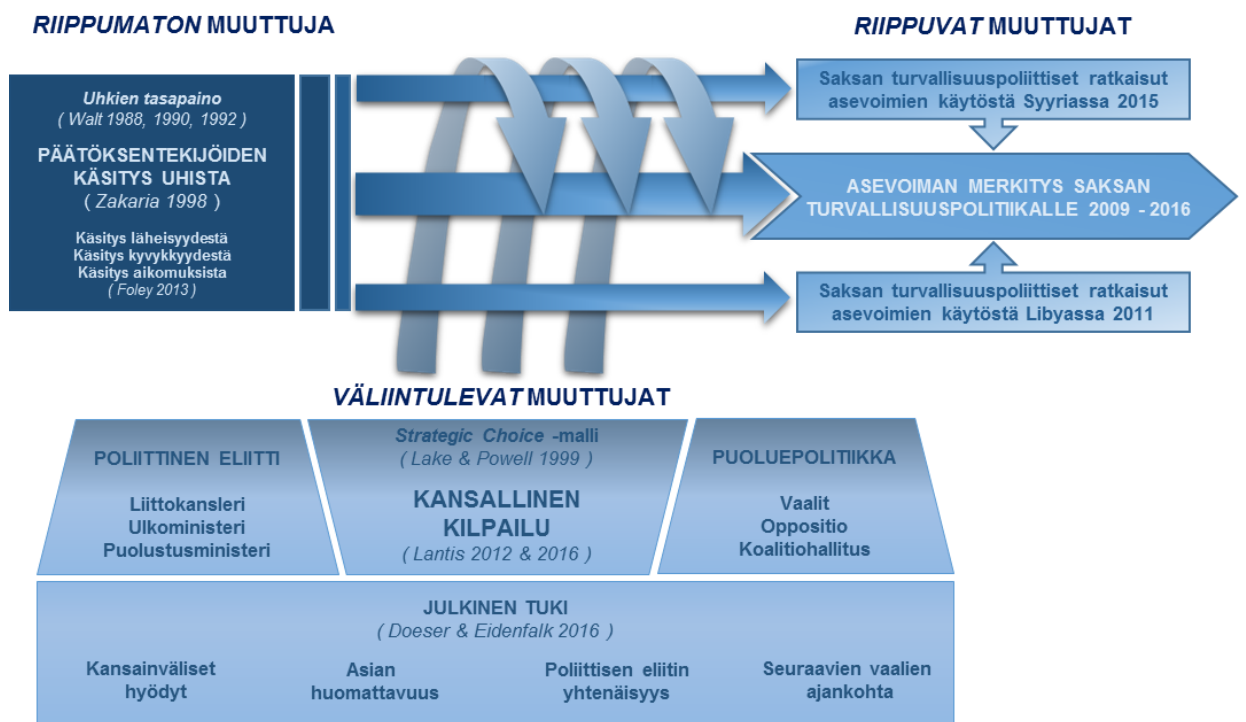
Alakysymykseen vastataan käsittelemällä teoreettisen viitekehyksen antamaa kuvaa kansallisesta kilpailusta väliintulevana muuttujana (luku 2.5). Kansallista kilpailua, sen toimijoita sekä vaikutusmahdollisuuksia liittotasavallan tasalla analysoidaan luvuissa 3.1 sekä 3.2. Vaalien sekä turvallisuuspoliittisten ratkaisujen taustalla kansallista kilpailua analysoidaan luvuissa 4.1 sekä 5.1. Tutkimustapausten osalta kansallista kilpailua väliintulevana muuttujana tutkitaan luvuissa 4.3.3 sekä 5.3.3. Tutkimuskysymykseen vastataan tutkimustapausten johtopäätösluvuissa 4.3.4 sekä 5.3.4 ja tutkimuksen luvussa 6.1 *Tutkimuksen tulokset*

4. Miksi Saksa päätti käyttää asevoimiaan ISISiä vastaan Syyriassa 2015 kun se pidättäytyi äänestämästä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta 1973 sekä käyttämästä asevoimia Libyan kriisissä 2011?

Kysymykseen vastataan kahden tutkimustapauksen tarkastelun avulla (luvut 4.3 sekä 5.3). Tutkimustapausten kehyksessä tutkitaan kansainvälisen järjestelmän painetta sekä päätöksentekijöiden käsityksiä uhista, Saksan turvallisuuspoliittisia ratkaisuja asevoimien käytön suhteen sekä tutkimalla miten julkinen tuki, puoluekilpailu ja poliittinen eliitti vaikuttivat turvallisuuspoliittisen ratkaisun syntymiseen.

Tutkimuksen hypoteesina toimii ajatus, minkä mukaan Saksan asevoimien merkitys turvallisuuspolitiikassa on kasvanut vuosien 2009 ja 2016 välillä ja Saksan liittotasavallan turvallisuuspoliittinen käyttäytyminen lähentelee poliittisen realismin käsitystä kokoisestaan valtiosta.

1.4 Tutkimuksen viitekehys, metodologia ja rakenne

Kuva 1: Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

Tutkimus on rajattu ajallisesti keskittymään liittokansleri Angela Merkelin toisen koalitionhallituksen (2009 - 2013) sekä kolmannen koalitionhallituksen (2013 - 2017) kattamaan ajanjaksoon. Rajausten perusteena on myös aikaisemman, erityisesti Saksojen yhdistymisen ja vuoden 2006

aikaväliin keskittyvä tutkimus.²⁷ Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimuksen päämetodina käytetään teoriapohjaista hypoteettis-deduktiivista menetelmää uusklassisen realismin viitekehyksessä. Hypoteettis-deduktiivisen tutkimusperinteen mukaisesti käytettävästä teoriasta johdetaan testattavia väitteitä syy-seuraussuhteiksi empiiristä maailmaa varten.²⁸ Muodostetut hypoteesit ovat johdatettu käyttäen alustavaa hypoteesin järkevyyden tarkastusta (*plausibility probe*) ja johdateltu käytettävästä teoreettisesti viitekehyksestä väliintulvine muuttujineen sekä aikaisemman tutkimuksen antamien historiallisten erityispiirteiden valossa.²⁹

Turvallisuuspolitiikan ja asevoimien käytön ilmentymisiä on tutkittu vertailevan tapaustutkimuksen tutkimusstrategialla. Vertailevassa tapaustutkimuksessa on valittu kaksi tapausta joihin paneudutaan syvällisesti käyttäen uusklassisen realismin teoriasta nostettuja yhteismitallisia mittareita ja muuttujia tapausten tarkastelemiseksi. Näistä tapauksia vertaillaan käytetyillä muuttujilla sekä tehdään johtopäätöksiä pyrkimyksenä vastata tutkimuksen päätutkimuskysymykseen.

Tapaustutkimuksen haasteita ovat tutkittavien tapausten edustavuus ja yleistettävyyys. Tutkijan positio saattaa vaikuttaa tapausten valintaan ja tutkimuksen laajuuden sekä tapausten lukumääräisen vähyyden huomioon ottaen myös vääristää tutkimustuloksia.³⁰ Valitut tapauksen sijoittuvat ajallisesti tutkittavan ilmiön sisälle ja tapaukset on pyritty valitsemaan tarkasteltavan ajanjakson alku- ja loppupäähän. Kahdessa valituista tapauksista, päätös osallistumatta jättämisestä Libyan kriisin sotilaalliseen ratkaisuun ajoittuu vuoteen 2011 ja päätös osallistua asevoimilla ISISin vastaiseen taisteluun Syyriassa vuoteen 2015. Tapauksissa on paljon samankaltaisia piirteitä, mitkä puhuvat sen puolesta, ettei toinen olisi puhtaasti poikkeama totutusta toimintapolitiikasta. Molempia tapauksia sävyttää multilateraalinen tausta, osittain samankaltaiset uhkakuvat sekä poliittisesti yhtäläinen toimintaympäristö. Tutkimuksen tapaustutkimuksen keskiössä

²⁷ Lisää tutkimuksen luvussa 1.2 *Aikaisempi tutkimus*

²⁸ Sillanpää (2013) s. 156, Hay (2002) s. 30 - 31, Ripsman et al. (2016) s. 112 - 113, Blombergs (2013a) s. 38: teorialähtöisellä tutkimusotteella voidaan pyrkiä myös teorian testaamiseen vertaamalla teoriasta johdettuja hypoteeseja ”objektiivisiin, teoriasta riippumattomiin faktoihin”, jolloin voidaan joko todentaa tai falsifioida teoria. Tämä ei kuitenkaan ole tutkielman fokus, vaan pikemminkin uusien näkökulmien avaaminen. Vrt. Sillanpää (2013) s. 166

²⁹ Van Evera (1997) s. 105, Eckstein (1992) s. 167, Levy (2008) s. 6 - 7, Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 38 - 39 Vesa Nissistä mukaillen näkevät, että jotta hypoteesiä voitaisiin jossain määrin pitää hyväksyttävänä, tulisi sen täyttävän tiettyjä kriteereitä. Näiden kriteerien valossa hypoteesin tulisi tarjota ilmiölle jokin selitys ja sen tulisi olla testattavissa. Hypoteesin olisi ilmaistava ”*tutkijan oletus ilmiötä selittävien muuttujien välisestä suhteesta*” ja sen tulisi olla suhteutettavissa olemassa olevaan tietoon mielekkäällä tavalla. Hypoteesin tulisi kriteerien valossa olla myös mahdollisimman yksinkertainen ja täsmällinen. Kts. myös Nissinen (2002) s. 72. Hypoteesien teoriapohja ilmenee tutkimuksen luvuissa 1.1 *Tutkimuksen tausta*, 1.2 *Aikaisempi tutkimus* sekä 2. *TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA*

³⁰ Sipilä & Koivula (2014) s. 51 - 52, Creswell (2013) s. 99 - 100

on valtion päätös käyttää tai olla käyttämättä asevoimia turvallisuuspoliittisena välineenä kyseenomaisessa tilanteessa. Tämä asettaa luonnollisen rajauksen tutkittaville tapauksille ja mahdollistaa tälläkin hetkellä käynnissä olevien kriisien tutkimisen.

Molempiin tapauksiin sovelletaan samaa lähdeaineistopohjaa, analyysimenetelmää sekä tutkimuksellisia mittareita ja muuttujia. Muuttujat ovat eriytetty uusklassisesta realismista ja ne määräytyvät riippumattoman muuttujan osalta turvallisuuspoliittisen toimijan käsityksen uhista. Teoriasidonnaisen perinteen mukaisesti tapauksiin sovelletaan väliintulevia muuttujia, mitkä koostuvat poliittisen eliitin konsensuksesta, puoluepolitiikan asettamista paineista sekä julkisesta tuesta ja sen merkittävydestä.³¹ Tutkimuksen materiaalin analyysimenetelmänä käytetään uusklassiseen realismiin perustuvaa, teorialähtöistä sisällönanalyysia.³² Perustelut ja tarkennuksen metodologian osalta on selkeyden vuoksi esitelty osakokonaisuuksittain alempana sekä tutkielman luvussa 6.2 *Tutkimuksen uskottavuus*. Tutkimuksen keskeiset käsitteet ovat esitetty liitteessä 1 ja tutkimusasetelma on kuvattu liitteessä 2.³³

Tutkimuksen johdonmukaisella raportoinnilla pyritään selvittämään lukijalle empirian avulla loogisessa järjestyksessä, seuraavia lukuja pohjustaen ja taustoittaen, ne keskeiset tekijät mitkä vaikuttavat ja selittävät asevoimien merkityksen Saksan turvallisuuspolitiikalle. Tutkimuksen ensimmäisessä pääluvussa lukijalle selvitetään tutkimuksen aihepiirin taustat. Johdantoluvun keskeisimpänä sisältönä on pohtia miksi Saksan turvallisuuspolitiikan tutkimus on relevanttia, mikä on tutkimuksen päämäärä ja tutkimuskysymykset sekä mitkä ovat tutkimuksen rajaamiselle merkitykselliset tutkimuksen keskeisimmät käsitteet ja miten ne ovat määriteltä. Keskeisimmät käsitteet on laajemmin määriteltä tutkielman luvussa 2.4 *Riippuva muuttuja: valtion turvallisuuspolitiikka*. Tutkimuksen toistettavuuden ja selkeyden vuoksi teoriasta saatavat rajaukset, tutkimusmenetelmät sekä käytetty lähdemateriaali on eritelty osakokonaisuuksittain tässä luvussa. Alaluvussa esitellään ja perustellaan tutkimuksen viitekehys, käytettävät tutkimusmenetelmät, lähdeaineisto ja rajaukset osakokonaisuuksittain. Tutkimuksen metodologinen puoli perustuu luvussa 2. *TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA* esiteltyihin tieteenfilosofisiin valintoihin sekä ontologian ja epistemologian perusolettamuksiin. Käytetyn lähdemateriaalin validiteettia ja reliabiliteettia on tarkasteltu tutkimuksen luvussa 6.2 *Tutkimuksen uskottavuus*.

³¹ Perustelut sekä muuttujien määrittely tutkimuksen luvuissa 2.3 *Riippumaton muuttuja: turvallisuuspoliittisen toimijan käsitys uhista* sekä 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu*

³² Tuomi & Sarajärvi (2013) s. 113 - 117

³³ Tutkimuksen uskottavuustarkastelu on eritelty kuvassa 8: *Tutkimuksen uskottavuuden arviointiin käytetyt kriteerit ja osakokonaisuudet* sekä tutkielman luvussa 6.2 *Tutkimuksen uskottavuus*

Tutkimuksen toinen pääluku muodostuu teoriaosuudesta, missä selvennetään tutkimuksen ontologiset sekä epistemologiset valinnat ja tausta. Luvussa käsitellään tutkimuksessa käytettävää näkökulmaa, usklassista realismia sekä tutkimusaiheeseen liittyviä tärkeimpiä teoreettisia käsitteitä. Usklassista realismia käsitellään kuudessa alaluvussa, joista ensimmäisessä syvennytään teoriakoulukunnan peruspostulaatioihin sekä suhteeseen muihin teoriakoulukuntiin. Toisessa alaluvussa syvennytään teoriakoulukunnan käsitykseen vallitsevasta anarkiasta ja tarkastellaan järjestelmää missä valtiot toimivat. Kolmannessa alaluvussa määritetään tutkimuksen riippumaton muuttuja, turvallisuuspoliittisen toimijan käsitys uhista. Muuttuja perustuu Stephen Waltin Uhkien tasapaino-teoriaan, Fareed Zakarian mallinnukseen päätöksentekijöiden käsityksistä sekä Frank Foleyn malliin käsitysten rakentumisesta. Tutkimuksen riippuva muuttuja, valtion ulko- ja turvallisuuspolitiikka, toimintapolitiikka sekä siitä vastaavat keskeiset turvallisuuspoliittiset toimijat määritellään neljännessä alaluvussa.

Usklassisen realismin ominaispiirre, väliintuleva muuttuja, määritetään viidennessä alaluvussa käyttäen Jeffrey Lantisin mallia kansallisesta kilpailusta. Ei ole mielekästä käsitellä laajoja kokonaisuuksia valtion tahtoon tai kykyyn vaikuttavista väliintulevista muuttujista sillä muuttujien määrä on runsas ja osin vielä tieteellisessä tutkimuksessa kartoittamaton. Tämä ei myöskään teoreettisessa viitekehyksessä ole tarpeellista, sillä tutkijan tulisi valita omaan tutkimukseensa soveltuvat muuttujat, samalla kyeten tarkastelemaan ilmiötä syvemmin. Tutkimuksesta on rajattu pois sellaisia jo kovin tutkittuja ja yleisesti tunnustettuja muuttujia, kuten esimerkiksi Saksan identiteetti, kansallinen konsensus tai sosiaalinen yhtenäisyys, mitkä ovat toistuvia teemoja Saksan yhdentymisen jälkeisessä tai *Vergangenheitsbewältigung*³⁴-sävytteisessä tutkimuksessa.³⁵ Kansallisen kilpailu muuttujana koostuu poliittisesta eliitistä, puoluekilpailusta sekä julkisesta tuesta ja näiden määrittelyyn käytetään Lantisin lisäksi Fredrik Doeserin ja Joakim Eidenfalkin mallia julkisen tuen merkittävydestä.

Viimeisessä alaluvussa käytettävän koulukunnan näkemystä tarkastellaan kriittisesti ajankohittaisen tieteellisen tutkimuksen teoriakeskustelun valossa. Teorialuvun osatarkoituksena on antaa perustelut tutkittavan aiheen näkökulmakohtaisille rajauksille sekä määrittää tutkimuksen kohteena olevat muuttujat. Tutkimuksen teoreettiseen taustaan on käytetty lähdeaineistona pääsääntöisesti tieteenalan oppikirjoja, toimitettuja teoksia, kuten seminaarijulkaisuja sekä erityisesti tiedelehtiä. Käytettyjä tiedelehtiä ovat muun muassa *Cambridge Review of International*

³⁴ *Vergangenheitsbewältigung*illa tarkoitetaan Saksan historiallisessa narratiivissa vakiintunutta tapaa käsitellä kansallissosialistista menneisyyttään. Lisää aiheesta esimerkiksi Reichel (2007), Alahonko & Kempainen (2016) s. 9 - 13, kansallisesta identiteetistä kts. erityisesti Hellmann et al. (2014)

³⁵ Kts. tutkimuksen luku 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu*

Affairs, Aus Politik und Zeitgeschichte, European Security, Security Studies sekä *International Security*.

Kolmannessa pääluvussa tutkitaan dokumenttianalyysin avulla riippuvan muuttujan, Saksan turvallisuuspolitiikan, perustaa. Saksan poliittista järjestelmää koskettavassa alaluvussa tutkitaan päätöksentekoprosessia, instituutioita sekä poliittisia kokonaisuuksia, joiden avulla ja kautta turvallisuuspoliittista toimintapolitiikkaa luodaan. Alaluvussa määritetään ne keskeiset toimijat mihin tutkimus perustuu. Linkittyneenä edelliseen alalukuun, käsitellään alaluvussa 4.2 asevoimien ulkomaantehtävien lainsäädännöllinen perusta perustuslain, päätöksentekoprosessiin liittyvien lakien ja määräyksien sekä sen herättämän debatin valossa. Lisäksi luvussa analysoidaan myös Saksan vuoden 2006 turvallisuuspoliittinen selonteko *Weißbuch 2006*. Käytetyt lähteitä edellä mainitun selonteon lisäksi ovat Saksan perustuslaki, perustuslakituomioistuimen päätökset, parlamentin kokouspöytäkirjat sekä sen hyväksymät lait.

Kolmas pääluku luo pohjaa tutkimuksen neljännelle pääluvulle. Neljännessä pääluvussa analysoidaan Saksan turvallisuuspolitiikkaa Merkelin toisen koalitionhallituksen aikana vuosina 2009 - 2013. Ensimmäisessä ja toisessa alakokonaisuudessa analysoidaan Saksan turvallisuuspolitiikkaa vuosien 2009 ja 2011 välillä tutkimalla vuoden 2009 *Bundestag*-vaaleja, Merkelin toisen hallituksen keskeisiä turvallisuuspoliittisia toimia sekä vuonna 2011 julkaistua *Verteidigungspolitische Richtlinien (VPR)* -konseptuaalista dokumenttia. Saksan sisäpolitiikan tutkimukseen lähdemateriaalina sekä aineistona on käytetty pääsääntöisesti parlamentin istuntopöytäkirjoja, puolueiden vaaliohjelmaa, hallituksen sekä puolueiden esityksiä sekä hallitussopimuksia ja -ohjelmia. Lisäksi lähteinä on käytetty Saksan sisäministerin nimittämän liittovaltion vaalivirkamieheltä³⁶ saatavia vaalien äänestystuloksia sekä -tilastoja. Neljännen pääluvun anti on ensimmäisen tutkimustapauksen, Libyan kriisin, käsittelyssä. Kolmannessa alaluvussa tutkitaan Saksan turvallisuuspoliittiseen toimintapolitiikkaan vaikuttavia muuttujia tapaustutkimuksen keinoin.

Viidennessä pääluvussa analysoidaan Saksan turvallisuuspolitiikkaa Merkelin kolmannen koalitionhallituksen aikana vuosina 2013 - 2016. Ensimmäisessä ja toisessa alakokonaisuudessa analysoidaan Saksan turvallisuuspolitiikkaa vuosien 2011 ja 2016 välillä tutkimalla vuoden 2013 *Bundestag*-vaaleja, Merkelin kolmannen hallituksen keskeisiä turvallisuuspoliittisia toimia sekä vuonna 2016 julkaistua turvallisuuspoliittista selontekoa, vuoden 2016 *Weißbuchia*. Viidennen pääluvun anti on toisen tutkimustapauksen, Syyrian kriisin käsittelyssä. Kolmannessa

---

³⁶ *Bundeswahlleiter*

alaluvussa tutkitaan Saksan turvallisuuspoliittiseen toimintapolitiikkaan vaikuttavia muuttujia tapaustutkimuksen keinoin.

Tutkimuksen kuudes ja viimeinen pääluke muodostuu pohdinnasta. Luvussa esitellään tutkimuksen tulokset ja esitetään vastaukset ensimmäisessä luvussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Toisessa alaluvussa tarkastellaan tutkimuksen uskottavuutta Larsenin kriteereitä mukailten ja pyritään kriittisesti löytämään tutkimuksen tutkinnalliset ansiot sekä vajavaisuudet. Toisen alaluvun ensimmäisessä osiossa analysoidaan tutkimuksen perspektiivitetoisuutta. Luvussa analysoidaan tutkijan positiota, metodologiaa sekä tutkimuseettisiä kysymyksiä ja käytettävää teoriaa Jacksonin ja Sørensenin kriteerien valossa. Alaluvun toisessa osiossa tarkastellaan aineiston ja lähdemateriaalin relevanssia ja luotettavuutta. Tutkimuksen sisäinen konsistenssi, kokonaisuuden ja osien yhteensopivuus sekä vajavaisuuksia ja onnistumisia diskurssikriteerin valossa käsitellään viimeisessä osiossa. Kolmannessa alaluvussa esitellään aiheen jatkotutkimusmahdollisuuksia että teemasta kumpuvia jatkotutkimusaiheita.

Tutkimuksen lähdeaineistona on käytetty myös esimerkiksi Yhdysvalloissa julkaistun ja vertaisarvioitun *German Politics and Society* -tiedejulkaisun artikkeleita.³⁷ Tutkittaessa puoluekilpailua sekä vaaleja, on Europarlamentti- sekä osavaltioiden vaalit rajattu käsiteltävän aihealueen ulkopuolelle. Saksan turvallisuuspolitiikkaan vaikuttaa toki Euroopan unionin yhteiset turvallisuusasiakirjat, mutta ne ilmenevät liittovaltion omissa konseptuaalisissa dokumenteissa.³⁸ Lisäksi turvallisuuspolitiikasta vastaa liittovaltio, eivätkä osavaltiot itsenäisesti, joten osavaltiovaikuttajien tarkastelu ei tuottaisi tutkimukselle lisäarvoa.³⁹ Turvallisuuspoliittiset periaatteet ja päämäärät määrittävien konseptuaalisten dokumenttien keskinäisriippuvuussuhde on esitetty liitteessä 4.

Tutkimusaiheen sisältöä on pyritty selvittämään saksalaisesta näkökulmasta yleismaailmallista taustaa vasten, ja tutkimuksen lähteinä epistemologisten sitoumuksien vuoksi käytetään pääasiassa saksalaista, alkuperäiskielistä, lähdemateriaalia. Päätöksentekijöiden havainnoinnin ja käsityksien tutkimiseen on käytetty lähdemateriaalina keskeisten turvallisuuspoliittisten toimijoiden⁴⁰ puheita, julkilausumia sekä artikkeleita. Päätöksentekoprosessin sekä valtion virallisten

³⁷ *German Politics and Society* julkaisee Georgetownin yliopiston BMW Center for German and European Studies sekä German Academic Exchange Service (DAAD) [Berghahn Journals]

³⁸ Meier et al. (2012) s. 449 - 450

³⁹ Gareis (2009b) s. 89 - 90, kts. myös tutkimuksen luku 3.1 *Saksan poliittinen järjestelmä*

⁴⁰ Lisää keskeisistä turvallisuuspoliittisista toimijoista tutkimuksen luvuissa 2.4 *Riippuva muuttuja: valtion turvallisuuspolitiikka*, 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu* sekä 3.1 *Saksan poliittinen järjestelmä*

julkilausumien ja konseptuaalisten dokumenttien tutkimiseen on käytetty eri vastuuministeriöiden asiakirjoja sekä liittovaltion lakeja ja perustuslakia. Lisäksi taustamateriaalina on käytetty muun muassa Zürichin Teknillisen Korkeakoulun *Center for Security Studies* (CSS) sekä Düsseldorfin ulko- ja turvallisuuspoliittisen instituutin (DIAS)⁴¹ julkaisemia analyyseja Saksan turvallisuuspolitiikasta sekä asevoimien ulkomaantehtävistä. Huomioon on otettu myös erilaisia valtionhallinnon tueksi tarkoitettuja strategisia ennusteita, joita on hyödynnetty viitetietona sekä näkökulman laajentamiseen.⁴²

Lähdemateriaaliksi ovat muodostuneet myös *Bundeswehrin* sekä puolustusministeriön omat toimintakertomukset ja asiakirjat, sekä erilaisten valtiollisten instituutioiden tutkimukset. Osan lähdemateriaalista, erityisesti Syyrian sekä Libyan operaatioiden yhteydessä koostuu myös poliittisten johtajien puheista ja julkilausumista, hallituksen sekä parlamentin istunnoista tuoduista tiedoista. Tutkimukseen on taustoitettu tietoa myös lehtiartikkeleista. Käytettyjä lehtiä ovat *Der Spiegel*, *Süddeutsche Zeitung*, *Die Zeit*, *Die Welt*, *Financial Times* sekä *Economist*. Julkisen mielipiteen ja tuen tutkimisessa nojaututaan median lisäksi pääasiallisesti Liittovaltion asevoimien sosiaalitieteellisen instituutin⁴³ tutkimuksiin, kyselyihin sekä galluppeihin.

1.5 Tutkimuksen anti ja uutuusarvo

Jotta strategiantutkimus voitaisiin mieltää vakavasti otettavaksi tieteenä, eikä vain selitysmaliksi sodan, turvallisuuden sekä asevoimien tutkimiseksi tieteen keinoin, tulisi tieteenalan kehittyä tieteen mukana. Sivosen näkemyksen mukaan strategiantutkimuksella on instrumentaalinen intressi suositusten ja toimintamallien etsimisissä ja tämän yhteydessä tulisi ”pitää huolta akateemisesta integriteetistään”.⁴⁴ Tämän akateemisen integriteetin tulisi toimia nykyaikaa säilyttävän ”post-truth” -ilmiön⁴⁵ vastapainona ja määritelmänä strategiantutkimukselle instrumentaalisen intressin rinnalla.

⁴¹ *Düsseldorfer Institut für Aussen- und Sicherheitspolitik (DIAS)*

⁴² Sivonen (2013): s. 136 - 137, Sivonen tuo esille ajatuksen siitä, ettei strategisia ennusteita voi akateemisessa mielessä pitää varsinaisina tutkimuksina, vaan hallinnollista kulttuuria tukevinä selvitystöinä eivätkä näinollen sovellu pohjaksi akateemisille tutkimuksille tai julkaisuille. Myös Ulrich Heisterkamp on väitöskirjassaan tutkinut erityisesti puolueisiin linkittyviä ajatushautomoita ja todennut niiden tuovan lisämerkitystä toisenlaisina lähestymistapoina, joskaan eivät edusta riippumatonta ja täysin reliaabelia turvallisuuspoliittista tutkimusta. Kts. Heisterkamp (2014)

⁴³ *Sozialwissenschaftliche Institut der Bundeswehr (SOWI)*, vuodesta 2013 alkaen *Zentrum für Militärgeschichte und Sozialwissenschaften der Bundeswehr (ZMSBw)*

⁴⁴ Sivonen (2015) s. 108

⁴⁵ Termillä viitataan tässä mm. *The Washington Post* 16.11.2016 ”‘Post-truth’ named 2016 word of the year by Oxford Dictionaries” -artikkeliin, missä mainitaan Oxfordin yliopiston sanakirjan valinneen ”post-truth” -sanan vuoden 2016 sanaksi. Post-Truth terminä määritellään ”viittaavan tai tarkoittavan olosuhteisiin missä objektiiviset faktat ovat vetoomuksiin tunteisiin ja henkilökohtaisiin uskomuksiin verrattuna vähäisemmin vaikuttavia tekijöitä julkisen mielipiteen muovaamisessa”

Lawrence Freedmanin sanoin: ”*Mikäli strategiassa on kysymys valinnoista, silloin asevoimat tarjoavat kaikkein kummastuttavimmat ja karuimmat valinnat mitä voidaan kohdata.*”⁴⁶ Mikäli voidaan siis hyväksyä tämänkin tutkimuksen pohjana toimivan hypoteesin premissi asevoimien käytön päätöksenteon moniulotteisuudesta, kyetään tarkastelemaan niitä olosuhteita missä länsimainen liberaalidemokratia päättyy näihin kummastuttavimpiin ja karuimpiin valintoihin. Tämän tiedon instrumentaalisen merkitys päätöksentekijöille lienee toisarvoista, mikäli on mahdollista rakentaa kuvaa toimintamekaniikasta sekä vaikuttavista ja huomioonotettavista muutujista. John Baylisin ja James Wirtzin näkemyksen mukaan strategiaa tulisi opiskella poikkitieteellisestä näkökulmasta. Strategian eri ulottuvuuksien ymmärtämiseksi tulisi omata tietämystä laaja-alaisesti myös politiikan, talouden sekä sosiologian alalta.⁴⁷

Tutkimuksen anti kytkeytyy osaltaan tutkimusaiheen kansalliseen merkittävyyteen. Kylmän sodan päättyminen teki Saksan liittotasavallasta taas keskusvallan, joka on pitänyt Euroopan yhtenäisenä. Saksan vastuu on kasvanut Yhdysvaltojen pienentäessä rooliaan Euroopan turvallisuuden takaajana. Saksa on Euroopan talouspoliittinen mahti, Suomen tärkein kauppakumppani,⁴⁸ potentiaalinen hegemoni EU:ssa ja 1. tason suurvalta Euroopassa. Liittotasavallan mitattavien taloudellisten resurssien myötä Saksa voisi halutessaan lisätä asevoimiaan ja nousta 1. tason suurvallaksi myös maailmassa. Saksalla on todennäköisesti rooli Suomen tulevaisuuden turvallisuuspoliittisessa tilanteessa tai suunnassa joko NATOn, EU:n, bilateraalisen yhteistyön tai laajennetun pohjoismaisen yhteistoiminnan puitteissa. Saksan liittotasavallan roolista ja asemasta johtuen suomalaista strategian tutkimusta tulisi leimata akateeminen ja aikaisemmin viitattu instrumentaalinen intressi saada tutkimuksen avulla tutkittua tietoa Saksan turvallisuuspolitiikan ajankohtaisista toimista.⁴⁹

Tutkimuksen heuristinen arvo tulee esiin kolmessa piirteessä.⁵⁰ Tutkimuksessa käsitelty tuorein turvallisuuspoliittinen selonteko on julkaistu heinäkuussa 2016 eikä kirjoittamishetkellä kyseisestä konseptuaalisesti dokumentista ole vielä julkaistu tieteellistä tutkimusta. Tutkimuksessa

⁴⁶ Freedman (2016) s. 386: ”*perplexing and starkest*”

⁴⁷ Baylis & Wirtz (2016) s. 5

⁴⁸ Tulli (2013), *ibid.* (2014), *ibid.* (2015) ja *ibid.* (2016) Saksa on vuodesta 2014 lähtien ollut Suomen suurin vienti- ja tuontikumppani.

⁴⁹ Münkler (2015), erityisesti s. 10, Behr & Helwig (2012) s. 3, Mearsheimer (1990), Layne (1993) sekä Martinson (2012) s. 2: Pois lukien ydinaseet, Saksa täyttää jo kaikki suurvallan kriteerit. Kts. myös Blombergs (2016) s. 15, Turvallisuusyhteistyöstä sekä Saksan mahdollisesta roolista kts. Engelbrekt (2013), myös Ojanen (2016) s. 155 ja Blombergs (2016) s. 288

⁵⁰ Larsson (2005) *heuristisella arvolla* viitataan tutkijan kykyyn nostaa tutkimuksessaan esiin jotain uutta ja pysyykö lukija vakuuttumaan näistä. Kts. myös Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 65

on vertailtu vuoden 2006 ja 2016 selontekoja keskenään ja tarkasteltu tutkimustapausten valossa. Tutkimus kattaa kahden viimeisimmän liittokansleri Angela Merkelin johtaman koalitioturvallisuuspoliittista asevoimallista toimintapolitiikkaa joista viimeisin, vuoden 2015 Syyrian operaation hyväksyminen on tuorein liittotasavallan asevoimien operaatio. Operaatio toimii myös esimerkkinä historian ensimmäisestä kerrasta kun jäsenvaltio vetoaa 1. joulukuuta 2009 voimaan astuneen Lissabonin sopimuksen klausuuliin ja tätä debatoidaan toisen jäsenvaltion parlamentissa. Tutkimuksessa tuli ilmi tiettyjen asevoiman käytön perustuslaillistulkinnallisten sekä parlamentaaristen rajoitteiden vähentyminen tutkittavalla aikavälillä. Perustuslakituomioistuimen ennakkopäätösten ja tulkintojen sekä parlamentaaristen toimintamallien myötä asevoimien merkitys hallituksen turvallisuuspoliittisena instrumenttina lisääntyi Saksan liittotasavallassa.

Vaikka asevoimallinen turvallisuuspoliittinen toimintapolitiikka on tutkimuksen keskiössä, ei tämä tutkielma määritelmänsä mukaisesti ole *sotilasstrateginen*⁵¹ tutkielma. Tutkimuksen käytännöllinen arvo⁵² perustuu uusklassisen realismin soveltamisessa strategian tutkimuksessa sekä valtion *mustan laatikon*⁵³ avaamiseen väliintulevien muuttujien tarkastelulla. Baylisin ja Wirtzin poikkitieteellisen näkemyksen toteuttaminen on tässä tutkimuksessa edellyttänyt ajankohtaisen uusklassisrealistisen viitekehyksen soveltamista. Kyseenomaisella teoriavalinnalla on pyritty parantamaan kommunikaatiota aikaisemmin hyvin konstruktivistis- tai neorealistis-painotteisesti tutkitun Saksan turvallisuuspolitiikan saralla.

---

⁵¹ ”*Sotilasstrategia on yhtenäinen ajatus(rakennelma), joka esittää voimassaolevat uskomukset sotilaallisen voiman optimaalisesta käyttämisestä asetettujen päämäärien saavuttamiseksi*” Kerttunen (2010) s. 63, kts. myös Kerttunen (2013) s. 41 - 43,

⁵² Larsson (2005) *Käytännöllisellä arvolla* tarkoitetaan kommunikaation parantamista. Kts. myös Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 65 jotka ovat tuoneet esille näkemyksen siitä, ettei ”*sosiaalinen todellisuus ole loogisesti konsistentti*”, joten tutkijan velvollisuutena on tutkimuksessaan tuoda esille niin loogiset ristiriidat kuin ristiriidattomuudetkin.

⁵³ *Mustalla laatikolla* viitataan neorealistien tapaan käsitellä valtiota yhtenäisenä rationaalisen toimijana, jolloin ei kiinnitetä huomiota sisäpoliittisiin, kulttuurisiin tai muihin valtion kykyyn tai tahtoon vaikuttaviin tekijöihin. Kts. esim. Kitchen (2012) s. 84, Taliaferro et al. (2000) s. 23 - 28

2. TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA

”Ei ole olemassa mitään niin käytännöllistä, kuin kunnollinen teoria.”⁵⁴

- Kurt Lewin

Sipilän ja Koivulan ajatuksia mukaillen saatetaan teoriaa *”joskus pitää ikään kuin todellisuu-
delle vieraana tai ’käytännön’ vastakohtana, mutta teoria on pikemminkin yritys esittää jokin
asian olennaiset piirteet pelkistetyssä muodossa.”⁵⁵*

Ontologia *”viittaa väitteisiin tai olettamuksiin joita jokin tietty sosiaalisen [tai tässä tapauk-
sessa poliittisen] tutkimuksen lähestymistapa tekee sosiaalisen [tai poliittisen] todellisuuden
luonteesta - väitteisiin siitä mitä on olemassa, miltä se näyttää, mistä osista se koostuu ja kuinka
ne osat ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa”⁵⁶* Käytettävän teorian tai mallin valinta poh-
jautuu siis ennen kaikkea tutkijan itsensä maailmankatsomuksellisiin valintoihin.

*”Teoria indikoi sitä että jotkin tekijät ovat toisia tärkeämpiä ja spesifioi tekijöi-
den keskinäissuhdetta. [...] Teoria järjestelee ilmiöt siten, että ne voidaan
nähdä keskenään riippuvaisina: se yhdistää muuten irrallisia faktoja sekä näyt-
tää kuinka muutokset joissakin ilmiöissä tarpeenmukaisesti aiheuttavat muutok-
sia toisiin ilmiöihin.”⁵⁷*

- Stephen Waltz

Laajemmassa tutkimuksessa olisi mahdollista käsitellä tutkimusaihetta useiden eri teorioiden ja
näkökulmien valossa, mutta tässä tapauksessa tärkeätä on tiedostaa tutkimuksen näkökulman
valinnan merkitys tutkimuksen kattavuudelle ja tiedostaa ettei näillä reunaehdoilla tarkoituk-
sena ole esittää ns. ’objektiivista totuutta’.⁵⁸ Valintoihin vaikuttavat siis tutkijan omat ennakko-
olettamukset sekä lähestymistavan kerroksellisuus. Teoria- ja käsitevalintoihin sekä käsityk-
siimme sopivista tutkimuskohteista vaikuttavat tutkimuksen ontologiset valinnat ja uskomukset

⁵⁴ Lewin (1951) s. 169, Greenwald (2012) s. 99: *”Vakiintuneet teoriat sisältävät vastaavuutta, mikä yhdistää teo-
rian konseptit sekä periaatteet empiirisiin havaintoihin.”*

⁵⁵ Sipilä & Koivula (2014) s. 13

⁵⁶ Blaikie (1993) s. 6, lisäykset siteeraukseen Hay (2002) s. 61, Sipilä & Koivula (2014): s. 16 määrittelee ontolo-
gian viittauksena *”käsityksiimme olevasta ja todellisuuden luonteesta”*,

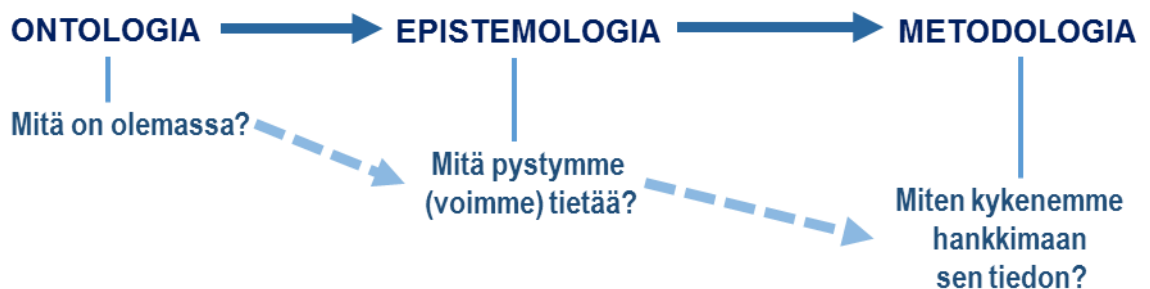
⁵⁷ Waltz (1979) s. 8 - 9, tutkijan käänös

⁵⁸ Tuomi & Sarajärvi (2013) s. 20 korostavat tutkimuksessa käytettävien välineiden, ilmiölle annettavien merki-
tyksien sekä tutkijan ilmiöstä olevien käsitysten vaikutusta tutkimuksen tuloksiin. Tutkimustulokset ovat sidon-
naisia käytettävistä havainnointimenetelmistä sekä niiden käyttäjästä, eli toisin sanoen ei ole olemassa objektiivista
tietoa, vaan tutkijan oman ymmärryksen varassa muodostuva päätös tutkimusasetelmasta asettaa tiedon subjektiiv-
iseksi.

sekä tieteenfilosofiset oletukset on esitelty ja pyritty perustelemaan luvussa 2.1 *Uusklassinen realismi*.⁵⁹

Epistemologia viittaa ”väitteisiin tai oletuksiin niistä keinoista millä on mahdollista saada tietämystä todellisuudesta.”⁶⁰ Kansainvälisen politiikan lähestymistavat voidaan jakaa joko ’selittämiseen’ tai ’ymmärtämiseen’ pyrkiviin, joskin osa teorioista ja koulukunnista sijoittuu näiden kahden luonnehdinnan välimaastoon.⁶¹ Epistemologiseen kysymykseen läheisesti liittyvässä metodologiassa kysymys on ”käytännön metodeista, tavoista, joilla tietoa hankitaan ja kansainvälistä politiikkaa selitetään tai ymmärretään”.⁶² Tutkimuksen metodologia on esitelty ja pyritty perustelemaan luvussa 1.4 *Tutkimuksen viitekehys, metodologia ja rakenne*. Käsitys ontologian, epistemologian ja metodologian suunnallisesta keskinäisriippuvaisuudesta on esitetty kuvassa 2.

Kuva 2: Käsitys ontologian, epistemologian ja metodologian suunnallisesta keskinäisriippuvaisuudesta⁶³

⁵⁹ Sipilä & Koivula (2014) s. 16 - 18 mukaan pelkistetyssä muodossa ontologisilla valinnoilla voidaan tarkoittaa ”käsityksiä siitä, mistä [...] jonkin ilmiön [...] ajatellaan koostuvan.”. Tässä mielessä tutkijan ontologinen kanta on samalla vastaus kysymykseen siitä, minkälainen on tutkittavan poliittisen todellisuuden luonne: Hay (2002) s. 61. Tämä ohjaa käsitystä kansainvälisen politiikan muodostumisesta, sen keskeisistä piirteistä ja kansainvälisten toimintaperiaatteista ja siten myös tutkimuskohteen valintaa. Blombergs (2013a) s. 18, 20 sekä myös Griffiths (2007) s. 1 - 5, Langlois (2007) s. 152 - 153, Kerttunen (2013) s. 47 - 48

⁶⁰ Blaikie (1993) s. 6 - 7, jolloin todellisuus on tässä mielessä sidoksissa tutkimuksen ontologiseen puoleen. Blombergs (2013a) s. 37 sekä Sipilä & Koivula (2014) s. 16 - 17

⁶¹ Ibid. s. 17 - 18, Blombergs (2013a) s. 37, Jackson & Sørensen (2016) s. 244 tuo esille debatin kahden epistemologisen ajattelun välillä viitaten aikaisemmin mainittuun erotteluun pyrkimyksestä maailman tieteelliseen selittämiseen, jolloin tavoitteena on rakentaa pätevää sosiaalista tiedettä varmistettavissa olevien empiiristen väitteiden pohjalle tai pyrkimyksestä maailman ymmärtämiseen, joilloin pyritään tutkimuksena olevan oleellisen aiheen ymmärtämiseen ja tulkitsemiseen. Kerttunen (2013) s. 48 käyttää epistemologioista kolmijakoa: *objektivismiä, konstruktionismia* sekä *subjektivismiä*.

⁶² Blombergs (2013a) s. 37, Hay (2002) s. 63, Blaikie (1993) s. 7: ”metodologia on analyysi siitä miten tutkimus etenee tai tulisi edetä”

⁶³ Hay (2002) s. 62 - 65, Kerttunen (2013) s. 47, myös Tuomi & Sarajarvi (2013) s. 13: Ontologia ja epistemologia hyväksytään yleisesti metodologian sisällöksi, joskaan ei ole yksimielisyyttä näiden keskinäisestä merkittävyyssuhteesta ja siten tunnustettua käsitystä siitä kumpi on tutkimusta määriteltäessä ensisijainen. Blombergs (2013a) s. 37 mukaan metodologia liittyy läheisesti epistemologiseen kysymykseen, eli onko kyseessä selittämiseen vai ymmärtämiseen pyrkivästä kansainvälisen politiikan lähestymistavasta. Kuitenkin Kitchen (2012) s. 85 kritisoi ylipäättävästi kansainvälisten suhteiden teorioiden liiallista keskittymistä epistemologiaan ja ontologiaan, sillä vaarana on että argumentit analyysin kohteiden statuksesta ylittää merkityksessä itse analyysin kohteet sekä analyysin itsensä.

Koska käytettävän teorian valinta ohjaa tutkimusasetelmaa sekä vaikuttaa merkittävästi tutkimuksen lopputulokseen, on soveltuvimman teorian tai käytettävän mallin valinta tärkeää.⁶⁴ Robert Jacksonin ja Georg Sørensenin mukaan relevantteja kriteereitä soveltuvimman teorian valitsemiseen on useita:

KRITEERI	TARKENNUS
Koherenssi	teorian tulisi olla johdonmukainen, esim. vapaa sisäisistä ristiriidoista
Esittelyn selkeys	teorian tulisi olla muotoiltu selkeästi
Ennakkoluulottomuus	teorian ei tulisi perustua puhtaasti subjektiivisille arvioille. Yksikään teoria ei ole arvovapaa, mutta teorian tulisi pyrkiä olemaan suora ja avoin normatiivisista olettamuksistaan ja arvoistaan
Laajuus	teorian tulisi olla relevantti monissa tärkeissä asioissa
Syvyys	teorian tulisi olla kykeneväinen selittämään ja ymmärtämään mahdollisimman paljon käsiteltävästä ilmiöstä

Taulukko 1: Jacksonin ja Sørensenin kriteerit soveltuvimman teorian valitsemiseksi.⁶⁵

Ei ole objektiivista tapaa valita kriteerejä soveltuvimman teorian valitsemiseen, sillä Sipilän ja Koivulan sanoin: ”*tutkimuksessa käytetyt teoriat eivät ole symmetrisellä tavalla toisiinsa verrannollisia*”.⁶⁶ Teorioilla on taipumusta korostaa erilaisia selityksiä ulkopoliitikasta ja kohdistaa huomioimme erilaisiin tapauksiin ja tapahtumiin. Jotkut teoriat esimerkiksi yrittävät selittää tietynkaltaisia päätöksiä ja toiset teoriat yrittävät selittää yleisempiä toimintamalleja, kuten esimerkiksi voidaan osoittaa käsitellessä uusklassisen realismin ja neorealismien soveltuvuuksia.⁶⁷ Teoreettisten suuntautumisten osalta Euroopassa on ollut vallalla realismin sijaan pääasiassa neo-institutionalismin, liberalismien sekä konstruktivismien sävyttämät lähestymistavat.⁶⁸ Teoriavalintaan kiteytyy merkityksellisellä tavalla tutkimuksen validiteetti, millä tarkoitetaan ”*oikeiden*” asioiden tutkimista.⁶⁹ Mikäli tutkimuksessa ei teoriasidonnaisuus huomioiden tutkita oikeita asioita, oikeilla mittareilla ja oikeilla tulkinnoilla, ei tutkimuksen luotettavuus voi olla riittävällä tasolla.⁷⁰ Käytettävää teoriaa on analysoitu Jacksonin ja Sørensenin kriteereillä tutkielman luvussa 6.2.1 *Perspektiivitietoisuus*

⁶⁴ Blombergs (2013a) s. 40

⁶⁵ Jackson & Sørensen (2016) s. 55 - 56, vrt. Kelle (2014) jonka näkemyksen mukaan teorian sovelletuksen ymmärtämisessä olisi tärkeää keskittyä neljään kriteeriin: ulottuvuuteen, lähteeseen, täsmällisyyden asteeseen sekä empiiriseen sisältöön

⁶⁶ Sipilä & Koivula (2014) s. 20

⁶⁷ Beasley & Snarr (2013) s. 313, Uusklassisen realismin ja neorealismien välisistä eroista ja analyysitasoista lisää tutkielman luvussa 2.1 *Uusklassinen realismi* ja erityisesti 2.6 *Uusklassisen realismin rajoitteista ja soveltuvuudesta*

⁶⁸ Reichwein (2012) s. 3, lisää mm. Hyde-Price (2013) s. 19 - 20, Blombergs (2013a) s. 17 - 18

⁶⁹ Silverman (1997) s. 343, tämän tutkimuksen uskottavuutta tarkastellaan tutkimuksen luvussa 6.2 *Tutkimuksen uskottavuus*

⁷⁰ Kananen (2015) s. 352 - 356

2.1 Uusklassinen realismi

Poliittisen realismin paradigma⁷¹ jakaa olettamuksia maailman perusrakenteista ja valtioiden keskinäisestä dynamiikasta, joiden merkityksen painotus vaihtelee koulukunnittain.⁷² Ensimmäinen peruspostulaatio on *valtiokeskeisyys*. Valtiot ovat tärkeimmät toimijat maailmassa ja kansainväliset järjestöt vain heijastelevat jäsenvaltioidensa intressejä. Valtiot toimivat *anarkkisessa maailmassa* ja tämä anarkia on kansainvälisen järjestelmän tunnuspiirre.⁷³ Anarkkisessa järjestelmässä valtiot pyrkivät maksimoimaan heidän turvallisuutensa ja valtansa, mutta kansainvälinen järjestelmä on suurimmaksi osaksi vastuussa valtion toimista kansainvälisessä maailmassa. Valtiot turvautuvat usein voimankäyttöön tai voimankäytön uhkaan pyrkiessään maksimoimaan turvallisuutensa ja valtansa sekä turvaamaan intressinsä. Valtiot soveltavat järjestelmällisesti rationaalista toimintapolitiikka pyrkimyksissään saavuttaa valtaa tai turvallisuutta. Tämä jättää mahdollisuuden valtioiden virhelaskelmille, sillä informaatiota ei aina ole saatavilla tai ainakaan informaatio ei aina ole tarkkaa.⁷⁴ Uusklassiset realistit⁷⁵ jakavat neorealismien käsitykset peruspostulaatioista, kuten valtiosta, suhteellisesta vallasta ja anarkkisen materiaalisen järjestelmän primaatista. He ovat kuitenkin skeptisiä sen suhteen riittävätkö nämä määreet selittämään valtion käyttäytymistä.⁷⁶

Uusklassinen realismi politiikan tutkimuksessa pyrkii, kuten muutkin nykyiset realismien teorit, epistemologialtaan kansainvälisen politiikan tieteellisen selittämiseen.⁷⁷ Epistemologian osalta uusklassinen realismi sijoittuu positivismia edustavan neorealismien sekä post-positivismia edustavan konstruktivismien välimaastoon. Ripsmann, Taliaferro ja Lobell ovatkin uusimmassa teoksessaan ottaneet käyttöön termin *'pehmeä positivismi'* kuvaamaan uusklassisen realismien epistemologiaa, todeten etsivänsä *"lain omaisia yleistyksiä eri tapauksista ja testaavansa*

⁷¹ Van Evera (1992) s. 4 mukaan realismi ei ole teoria, vaan paradigma - olettamusten kokoelma. Saman käsityksen jakaa myös esimerkiksi Blombergs (2013b) s. 26 - 27, Toje & Kunz (2012) s. 2 yhtyvät näkemykseen ja mieltävät realismien pikemminkin kokoelmaksi olettamuksia, mitkä muodostavat kiinnepisteen josta käsin kansainvälisistä suhteista voi 'saada selkoa'. Lisää mm. Kunz & Saltzman (2012) s. 95, Waltz (1990) s. 21 - 37 jäsentelee ajatusta vielä pidemmälle kuvaten klassista realismia teorian sijaan *Weltanschauungina*, karkeasti käännettynä *maailmankatsomuksena*.

⁷² Frankel (1996) s. xiv

⁷³ Lisää anarkian luonteesta ja merkityksestä tutkielman luvussa 2.2 *Anarkia*

⁷⁴ Frankel (1996) s. xiv - xviii, lisää rationaalisuusolettamuksesta tutkielman luvuissa 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu* sekä 2.6 *Uusklassisen realismien rajoitteista ja soveltuvuudesta*

⁷⁵ Uusklassisen realismien terminä muotoili ensimmäisen kerran Gideon Rose (1998) s. 146, mutta aikojen saatossa koulukunnasta on käytetty muitakin termejä. Schweller (2006) s. 316 on käyttänyt termiä *uustraditionaalinen realismi* (neotraditional realism), Brooks (1997) s. 445 sekä Schuett (2010) s. 17 käyttävät termiä *postklassinen realismi*. Tässä tutkielmassa käytetään termiä uusklassinen realismi selkeyden ja väärinkäsitysten välttämiseksi. kts. lisää esimerkiksi Feng & Quizhuang (2006) s. 112 - 113, Foulon (2015) s. 635

⁷⁶ Foulon (2015) s. 637

⁷⁷ Wæver (1996) s. 162, Blombergs (2013a) s. 37. Blombergsin mukaan realismien lähtökohtaolettamuksena on, että kansainvälisestä politiikasta on löydettävissä tieteellisesti selitettävissä olevia lainkaltaisia säännönmukaisuuksia ja käyttäytymismalleja

näitä yleistyksiä hyvin valittujen tapausten analyysin pohjalta.”⁷⁸ Pehmeä positivismi jakaa kovan positivismin kanssa oletuksen siitä, että maailmasta on mahdollista hankkia objektivistista tietoutta, mutta on eri mieltä siitä ovatko samat metodit samalla lailla käyttökelpoisia sekä sosiaalitieteissä että luonnontieteissä. Pehmeät positivistit eivät myöskään usko, että ”*sosiaalisessa maailmassa on säännönmukaisuuksia, mitkä voidaan paikallistaa tehokkaasti induktiivisilla tilastotieteen keinoin.*”⁷⁹

Uusklassinen realismi pyrkii selittämään ajan saatossa tapahtuvaa vaihtelua valtion ulkomaanpolitiikassa tai valtioiden, jotka ovat vastakkain samanlaisten ulkoisten rajoitteiden kanssa. Se ei tee väitteitä laajojen järjestelmätason tai toistuvien mallien selittämisestä.⁸⁰ Keskittymällä kansainvälisen järjestelmän sisäiseen vuorovaikutukseen sekä valtion sisäiseen dynamiikkaan, uusklassinen realismi pyrkii selittämään yksittäisten valtioiden suurstrategioita. Selittämisen fokus ei ole kansainvälisten lopputulemien toistuvissa malleissa. Tutkimukset lähtökohtaisesti perustuvat joko empiiriseen kysymykseen *selittää* tiettyä ulkopoliittista tapahtumaa tai yleisiä lainalaisuuksia etsivään kysymykseen. Näiden kysymysten tarkoituksena on luoda kansainvälisen politiikan teoriaa.⁸¹ Muista realismin koulukunnista poiketen, uusklassisen realismin fokus on pikemminkin suurvaltojen ulko- ja turvallisuuspolitiikan selittämisessä, ei niinkään pyrkimyksessä selittää suurvaltojen valtopolitiikan seurauksia. (Taulukko 2)⁸²

*”[Neorealism] (t)eoria selittää miksi asemaltaan yhtäläiset valtiot käyttäytyvät samalla lailla huolimatta sisäisistä eroistaan. Selitys valtion käyttäytymiselle löytyy kansainväliseltä, ei kansalliselta tasolta. Tämän vuoksi teoriata kutsutaan kansainvälisen politiikan teoriaksi.”*⁸³

- Stephen Waltz

Foulon on jatkanut Waltzin ajatusta määrittelemällä ulkopoliitiikan teorian selittämään miksi asemaltaan yhtäläiset valtiot käyttäytyvät eri tavalla. Nämä käyttäytymisen eroavaisuudet pohjautuvat kansallisten rakenteiden eroista.⁸⁴ Taliaffero onkin kiteyttänyt ydinajatuksen totea-

⁷⁸ Ripsman et al. (2016) s. 112 - 114, lainaus s. 113 - 114

⁷⁹ Macartney (2009) s. 451 - 480, sitaatti s. 457. Kts. myös Smith (1996) s. 11 - 44, Tannenwald (2005) s. 13 - 42

⁸⁰ Lobell et al. (2009) s. 21

⁸¹ Juneau (2015) s. 12, hyvä esimerkki tämän kaltaisesta empiirisen sekä nomoteettisen kysymyksen yhdistelmästä on Zakarian (1998) tutkimus Yhdysvaltojen ulkomaanpolitiikan muutoksesta 1900-luvun taitteessa.

⁸² Blombergs (2013b) s. 23

⁸³ Waltz (1996) s. 54 - 55, *tutkijan käänös*

⁸⁴ Foulon (2015) s. 647

malla, ettei usklassinen realismi edusta neorealismien tavoin teorioita kansainvälisestä politiikasta, vaan pikemminkin teorioita ulkopoliitikasta.⁸⁵ Usklassinen realismi onkin avannut valtion 'mustan laatikon' ja loitoontunut ajatuksesta käsitellä valtiota määritelmällä ”keskeiset päätöksentekoinstituutiot ja -roolit, joita voidaan käsitellä kansallisina intresseinä käsitettävien tavoitteiden saavuttamiseen pyrkivänä yhtenäisenä toimijana”.⁸⁶

Tutkimusohjelma	Epistemologia ja metodologia	Näkemyksjärjestelmään	Näkemyksyksiköihin	Riippuva muuttuja	Perustavana oleva syyperäinen logiikka
KLASSINEN REALISMI	<i>Induktiiviset teorit:</i> politiikan luonteen filosofinen reflektointi tai yksityiskohtainen historianaalyysi (yleensä saatu länsi-Euroopan historiasta)	<i>Jokseenkin tärkeä</i>	Eriytetty	Valtioiden ulkopoliitiikka	Valtajakaumat tai intressien jakautuminen (revisionismi vs. status quo) -> Ulkopoliitiikka
NEOREALISMI	<i>Deduktiiviset teorit:</i> Kilpailevien hypoteesien testaus käyttäen kvalitatiivisia ja joskus kvantitatiivisia metodeja	<i>Erittäin tärkeä:</i> luontaisesti kilpailuhenkinen ja epävarma	Eriyttämätön	Kansainväliset poliittiset lopputulokset	Suhteelliset valtajakaumat (<i>riippumattomat muuttujat</i>) -> kansainväliset tulokset (<i>riippuvat muuttujat</i>)
UUSKLASSINEN REALISMI	<i>Deduktiivinen teorisointi:</i> Kilpailevien hypoteesien testaus käyttäen kvalitatiivisia metodeja	<i>Tärkeä:</i> anarkian johtopäätökset ovat muuttuvia ja joskus läpinäkemättömiä päättäjille	Eriytetty	Valtioiden ulkopoliitiikka	Suhteelliset valtajakaumat (<i>riippumattomat muuttujat</i>) -> sisäpoliittiset rajoitteet ja eliitin käsitykset (<i>välilliset muuttujat</i>) -> ulkopoliitiikka (<i>riippuvat muuttujat</i>)

Taulukko 2: Klassisen realismin, neorealismien sekä usklassisen realismien yhtenevyydet ja eroavaisuudet⁸⁷

Koska usklassinen realismi paikallistaa syy-seuraus-suhteellisia ominaisuuksia sekä rakenteellisella- että yksikkötasolla, auttavat yksikkötason tekijät selittämään valtion ulkopoliittista käyttäytymistä.⁸⁸

2.2 Anarkia

”Saksa on osa anarkkista yhteisöä, missä valta ja vallanjano toimivat.”⁸⁹

- Jacques Schuster (2014)

⁸⁵ Taliaferro (2000) s. 131, Sipilä & Koivula (2014) s. 20 ovatkin käsitelleet teoksessaan termiä *välitason teoria* (*middle range theory*), jotka ”jäsentävät tarkemmin rajattujen aihealueiden tutkimusta, mutta joilla ei ole laajempaa soveltamistavoitetta”. Jossain määrin usklassinen realismi luvussa esitetyin perusteluin meneekin *ulkopoliittikan teorian* (*foreign policy theory, FPA*) otsikon alle. Lisää tästä Ripsman et al. (2016) s. 178 - 180

⁸⁶ Krasner (1978) s. 12 - 13, lisää mm. Kitchen (2012) s. 84, Taliaferro et al. (2000) s. 23 - 28

⁸⁷ Ibid., s. 20, Barkin (2009) s. 241 - 242 näkee usklassisen realismien ja klassisen realismien välillä eron ominaispiirteessä, minkä mukaan klassinen realismi on ennustava teoria ja usklassinen realismi ennen kaikkea ohjaileva (*prescriptive*), ero on siis myös ulkopoliittikan käytön fokuksessa.

⁸⁸ Lobell et al. (2009) s. 21

⁸⁹ Schuster (2014) ”*Macht und Machthunger*”, lisää aiheesta Hyde-Price (2015) s. 605 - 607

Uuslassisten realistien näkemysten mukaan sisäiset piirteet voivat olla merkittäviä, mutta ne harvemmin määrittävät järjestelmän perusrakenteita, sillä merkittävin vaikuttava tekijä on kansainvälisen järjestelmän *anarkkinen* rakenne.⁹⁰ Kansainvälisen järjestelmän anarkkinen luonne tarkoittaa tässä tapauksessa suvereenia valtioita suuremman auktoriteetin, eräänlaisen muiden valtioiden toimia säätelevän ja kaiken yläpuolella olevan toimijan puuttumista. Valtiot ovat siis keskenään eräänlaisessa luonnontilassa ja valtioiden tulee luottaa itseensä varistaakseen selviytymisensä.⁹¹ Selviytyminen on kaikkein tärkein kansallinen intressi anarkkisessa järjestelmässä ja valtiot toteuttavat ulkopolitiikkaa ennen kaikkea huomioiden järjestelmän anarkkisen luonteen. Mikäli ne eivät tee niin, voivat he vaarantaa kansallisen turvallisuuden.⁹²

Anarkian vaikutuksen ulkopolitiikkaan voi nähdä johtavan valtioiden keskinäiseen epäluottamukseen, kilpailuun sekä konflikteihin, sillä valtiot ovat kansainvälisen oikeusjärjestelmän sekä globaalien poliisivoiman puuttuessa pakotettuja ajamaan omia intressejään. Luomalla instituutioita, valtiot pehmentävät anarkian vaikutuksia. Anarkia tekee kuitenkin yhteistyön vaikeaksi jopa yhteisten intressien edessä, sillä se johdattaa valtiot suosimaan suhteellisia hyötyjä absoluuttisten sijaan.⁹³

Puolustuksellisten ja hyökkäyksellisten realistien käsitykset anarkian vaikutuksesta eroavat toisistaan.⁹⁴ Hyökkäyksellisille realisteille anarkia luo voimakkaan pakotteen ekspansiolle. Tämä johtuu valtioiden pyrkimyksestä maksimoida valtansa suhteessa muihin, sillä vain voimakaimmat valtiot kykenevät takaamaan oman selviytymisensä.⁹⁵ Puolustuksellisille realisteille ekspansiivisuus ei ole välttämätöntä, vaan se toteutuu vain tietynlaisissa olosuhteissa. Valtion toimet oman turvallisuutensa lisäämiseksi vähentävät muiden valtioiden turvallisuutta ja johtaa mahdollisesti *turvallisuuskonfliktiin*. Turvallisuuskonfliktissa valtiot saattavat aiheuttaa keskinäisiä konflikteja ja vihamielisyyttä arvioidessaan suhteellista voimajakaumaa ja toistensa tulevaisuuden aikomuksia, vaikka pyrkivätkin omasta katsantokannastaan toteuttamaan vain puolustuksellisia strategioita. Kahden valtion turvallisuuskonfliktiin vaikuttaa vahventavasti

⁹⁰ Parent & Baron (2011) s. 197

⁹¹ Jackson & Sørensen (2016) s. 119 - 120, joskaan anarkia ei välttämättä tarkoita sitä, että kansainvälisessä politiikasta puuttuisi täysin legitiimi ja tehokas auktoriteetti. kts. myös Korvela (2016), Milner (1991), Holmes (2011) sekä Donnelly (2015) hieman eroavista näkemyksistä anarkian luonteesta.

⁹² Frankel (1996) s. ix - xx, Morgenthau (1954), Buzan (1996) s. 60, myös Baldwin (1993) s. 4

⁹³ Kaarbo et al. (2013) s. 8, Kitchen (2012) s. 84, Frankel (1996) s. ix - xx, Grieco (1988) s. 118 - 119 toteaa vielä lisäksi kansainvälisten instituutioiden painoarvon olevan yhteistyössä vain marginaalinen, kts. myös Powell (1994) s. 330

⁹⁴ Snyder (1991) s. 11 - 12 kehitti terminologisen jaon hyökkäyksellisiin ja puolustuksellisiin realisteihin. Kts. myös Frankel (1996) s. xiv - xx sekä Lynn-Jones (1998)

⁹⁵ Taliaferro (2000) s. 128 - 129, Mearsheimer (1990). Vallan maksimoimiseksi valtiot pyrkivät toteuttamaan ekspansiivista toimintapolitiikkaa aina kun hyödyt ylittävät haitat.

hyökkäys-puolustus-balanssi, maantieteellinen läheisyys sekä pääsy raakamateriaaliin.⁹⁶ Taulukossa 3 näytetään miten olettamuksista anarkiaan jako puolustuksellisiin ja hyökkäyksellisiin realisteihin vaikuttaa niin neorealisteihin kuin uusklassisiin realisteihin.

OLETTAMUKSET ANARKIASTA		
	Puolustuksellinen realismi	Hyökkäyksellinen realismi
	Kansainvälinen järjestelmä tuottaa sytykkeitä ekspansiolle vain tietynlaisissa olosuhteissa	Kansainvälinen järjestelmä tuottaa aina sytykkeitä ekspansiolle
NEOREALISMI Teoriat mitkä pyrkivät selittämään kansainvälisiä lopputuloksia. Esimerkiksi suurvaltasodan todennäköisyyttä, liittoutumien kestävyyttä tai kansainvälisen yhteistyön todennäköisyyttä	Voimien tasapainoteoria (Kenneth Waltz) Dynaaminen differentiaaliteoria (Dale Copeland) Suurvaltojen yhteistyöteoriat (Robert Jervis, Charles Glaser, Benjamin Miller)	Sodan hegemoninen teoria (Robert Gilpin) Vallansiirtoteoria (A.F.K. Organski, Jacek Kugler) Intressien tasapainoteoria (Randall Schweller) Suurvaltopolitiikan teoria (John Mearsheimer)
UUSKLASSINEN REALISMI Teoriat mitkä pyrkivät selittämään yksittäisten valtioiden ulkoista käyttäytymistä. Esimerkiksi ulkomaankauppaa	Uhkien tasapainoteoria (Stephen Walt) Kotimainen liikekannallepanoteoria (Thomas Christensen) Hyökkäys-puolustus -teoria (Stephen Van Evera, Thomas Christensen, Jack Snyder, Charles Glaser, Chaim Kaufmann)	Valtiokeskeinen realismi (Fareed Zakaria) Sotatavoitteiden teoria (Eric Labs) Ulkopolitiikan hegemoninen teoria (William Wohlforth)

Taulukko 3: Nykyrealismin kategoriat Taliaferron näkemyksen mukaan.⁹⁷

Anarkian implikaatiot eivät ole aina valtion päätöksentekijöille selviä. Kansainvälistä anarkiaa ei nähdä uusklassisessa realismissa *Hobbesimalaisena*, vaan pikemminkin vaikeasti luettavana, hämäränä ja valtiollisesta katsannosta hyvin subjektiivisesti määritettävänä ilmiönä.⁹⁸ Valtion asemaa kansainvälisessä järjestelmässä käsitellään riippumattoman muuttujan, valtion vallan ja voimavarojen kautta.

⁹⁶ Taliaferro (2000) s. 131, turvallisuusdilemmasta kts. lisää Jervis (1978)

⁹⁷ Taliaferro (2000) s. 134 - 135, tämä jako puolustuksellisen sekä hyökkäyksellisen realismin välillä koskettaa teorioita, ei tutkijoita.

⁹⁸ Rose (1998) s. 152 - 153

2.3 Riippumaton muuttuja: turvallisuuspoliittisen toimijan käsitys uhasta

“Hyvän ulkopoliittikan teorian tulisi ensisijaisesti kysyä mikä vaikutus kansainvälisellä järjestelmällä on kansalliseen käyttäytymiseen, sillä kaikkein määräävin, yleistettävissä oleva valtion ominaispiirre kansainvälisissä suhteissa on valtion suhteellinen asema kansainvälisessä järjestelmässä.”⁹⁹

- Fareed Zakaria (1992)

Realismin paradigman yksi yhdistävistä perusnäkemyksistä on käsitys vallan (*Power*) merkityksestä,¹⁰⁰ sillä “...valtion tavoitteet ja suunta määräytyvät ensisijaisesti ja ennen kaikkea sen aseman mukaan kansainvälisen järjestelmässä ja erityisesti sen materiaalisten voimavarojen perusteella.”¹⁰¹ Valta (*Power*) on ”mahdollisesti kaikkein fundamentaalisin asia koko politiikan tieteessä: poliittinen prosessi on vallan muovaamista, jakamista ja käyttämistä”¹⁰². Huolimatta vallan merkityksen korostumisesta, käsitteen määrittely kuitenkin jakaa mielipiteitä tieteellisessä tutkimuksessa.¹⁰³ Klassista realismia onkin kritisoitu pyrkimyksestä rakentaa yleistä kansainvälisen politiikan teoriaa niinkin häilyvän käsitteen varaan.¹⁰⁴

Valtion ulkopoliittikan perustan osalta uskklassiset realistit pohjaavat näkemyksensä Thukydideen ajatuksiin siitä, että ”vahvat tekevät mitä kykenevät ja heikot kärsivät mitä joutuvat”¹⁰⁵. Valta voidaankin perinteisessä mielessä määritellä esimerkiksi Robert Dahlin mukaisesti ”*A saa (tai kyvystä saada) B:n tekemään jotain mitä se ei muuten tekisi*”¹⁰⁶, kuitenkin tämä määritelmä sopii pikemminkin kuvaamaan vaikutusvaltaa (*influence*), minkä saavuttaminen voidaan nähdä valtopoliittisena päämääränä, ei välineenä.¹⁰⁷

⁹⁹ Zakaria (1992) s. 197, Myös Blombergs (2013a) s. 44 tuo esille rakenteellisen realismin näkökohdista suhteellisen valta-aseman ja siinä tapahtuneiden muutosten selvittämisen merkityksen ulkopoliittikan selittämiseksi. Lisää myös Jackson & Sørensen (2016) s. 259 - 261

¹⁰⁰ Rose (1998) s. 147, Raitasalo (2005) s. 16, Frankel (1996) s. IX, Wendt (1999) s. 92, lisää mm. Strassler (1996), Guzzini (2009)

¹⁰¹ Rose (1998) s. 147

¹⁰² Lasswell & Kaplan (1950) s. 75

¹⁰³ Esim. Schmidt & Juneau (2012) s. 74 - 75 myöntävät ettei edes uskklassisen realismin piirissä vallitse yhteisymmärrystä siitä mitä valta on ja miten sitä on käytetty kansainvälisissä suhteissa

¹⁰⁴ Esim. Hoffmann (1959) s. 350 jonka mukaan taipumus pohjata teoria vallan käsitteelle, ei tee oikeutta todellisuudelle

¹⁰⁵ Strassler (1996) s. 89, Knutsen (2012) s. 17: Ateenalaisen historioitsijan Thukydideen tekstit mielletään yhdeksi klassisen realismin kantateoksiksi. Thukydides selittää Peloponnesolaissodan syttymisen oikeaksi syyksi *‘Ateenan vallan kasvun ja sen herättämän huolen Spartassa’*. Tässä määrin Thukydides ei tutkinut pelkästään valtioita, vaan myös niiden välisiä valtasuhteita. Thukydideen analyysin mukaan rauha säilyy parhaiten kun valtioiden voimasuhteet ovat tasapainossa ja hän toi esille valtioiden sisäisten tekijöiden luonteen merkityksen sekä valtiollisen eliitin näkemykset valtioiden välisistä voimasuhteista. Thukydideen lainaus: Thucydides (1980 [402 eKr]) s. 49

¹⁰⁶ Dahl (1957) s. 201

¹⁰⁷ Blombergs (2013a) s. 24 - 25

Monet uusklassiset realistit näkevät vallan ”kyvykkyudeksi tai resursseiksi ... joiden kanssa valtiot voivat vaikuttaa toisiinsa”¹⁰⁸ Nykyrealismissa valta määräytyy pääasiallisesti materiaalisista voimavaroista koostuvien kansallisten valtaresurssien (*national power resources*) myötä¹⁰⁹, jolloin voimavarat ovat ikään kuin vallan rakennuskomponentteja: määrääviä tekijöitä valtion vallan määrittelyssä. Tiedostaen valtion aseman kansainvälisessä järjestelmässä määräävimpänä ulko- ja turvallisuuspolitiikan vaikuttavana muuttujana voidaankin tämän kaltaisen vallan määrittelyn rajoissa yhtyä Visurin näkemykseen siitä, että ”voimavarojen ja niiden käyttömahdollisuuksien (*resurssien ja kapasiteetin*) analyysi on ylipäättänsä kaiken strategisen päätöksenteon perusta”¹¹⁰

Mistä tekijöistä voima muodostuu? Thukydideen mukaan voima koostuu kolmesta avaintekijästä: sotilaallisesta, taloudellisesta sekä alueellisesta (*territorial*).¹¹¹ Morgenthauin näkemyksen mukaisesti, valtion kansallinen voima muodostuu yhdeksästä osatekijästä: luonnonvaroista, maantieteellisistä olosuhteista, teollisesta kapasiteetista, sotilaallisesta voimasta, väestöstä, kansanluonteesta, kansallismoraalista, ja diplomatian sekä hallitsemisjärjestelmän laadusta.¹¹² Morgenthauin vallan laaja-alainen määritelmä on saanut osakseen kritiikkiä erityisesti realismin paradigman edustajien keskuudessa.¹¹³

Ehkäpä merkittävin kontribuution valtion kyvykkyuden sekä voiman määrän luotettavaan arviointiin on antanut uusklassinen realisti Randall Schweller.¹¹⁴ Hän on käyttänyt bruttokansantuotteen (BKT) sijaan¹¹⁵ *Correlates of War* -Projektin dataa mittaamaan ensimmäisen ja toisen tason suurvaltojen suhteellisten voimaresurssien mittaamiseen.¹¹⁶ *COW*-datan mahdollistama kansallisen voiman kolmen pääkriteerin: asevoimien, teollisuuden (sotapotentiaali) ja demografian (vallassa pysyminen ja kyky jatkaa sotaa) analysointi, antavat Schwellerin mukaan

¹⁰⁸ Wohlforth (1993) s. 4, Rose (1998) s. 151. Visuri (1997) s. 97 - 98, Visurin mukaan yhteiskuntatieteellisessä ja politiikan tutkimuksessa keskeisellä, joskin vaikeasti määritettävissä olevalla, käsitteellä *voima* tarkoitetaan lähinnä *valtaa* tai *kykyä vaikuttaa* tapahtumien kulkuun.

¹⁰⁹ Blombergs (2013a) s. 23, lisää myös Kitchen (2012) s. 84, Brooks (1997) s. 445 - 477

¹¹⁰ Visuri (1997) s. 96

¹¹¹ Thukydides (1980 [408 eKr]): 1 kirja, luvut 1-19

¹¹² Morgenthau (1954) s. 102 - 130, Visuri (1997) s. 100 - 162

¹¹³ Kurkinen (2010) s. 1. Voidaan miettiä missä mielessä Morgenthau hylkää sitoutumisen parsimoniaan ja sisällyttää esimerkiksi *kansanluonteen* kaltaisia väliintulevia muuttujia valtion voimavarojen joukkoon.

¹¹⁴ Schmidt & Juneau (2012) s. 69

¹¹⁵ Thomson (2016), World Economic Forumien ekonomistien sekä akateemikoiden mukaan BKT on heikko mittari talouden analysoimiseen.

¹¹⁶ Schmidt (2007) s. 58, Schweller (1998) s. 26 - 31, lisäksi myös: Blombergs (2013a) s. 418, 429, 435, 442 - 443, 463, 478, 495, Lemke (2004) s. 58 - 64, Rosato (2011) s. 54 - 57, Copeland (2000) s. 21, Sipilä (2013) s. 72

”kohtuullisen tarkan kuvan päätoimijoiden voima-alueista suhteessa heidän suhteellisiin taitelukyvyyksiinsä”¹¹⁷ Tukeutuminen vallan määrittelyssä mitattaviin voimavaroihin mahdollistaa myös teorian osittaisen sitoutumisen parsimoniaan.¹¹⁸

Maantieteen ja politiikan keskinäisriippuvaisuussuhdetta on viime vuosina jonkin verran vähätelty tai jätetty huomioimatta.¹¹⁹ Tutkijat ovat painottaneet globalisaation merkitystä, sillä käsitys maantieteen merkityksestä on koettu vanhanaikaisena ja paradigmaan sopimattomana.¹²⁰ Voi pitää paikkaansa, ettei maantiede itsessään välttämättä määritä poliittista ja sosiaalista kehitystä, mutta sen merkitys tulisi nähdä silti potentiaalisena materiaalina kyseisten osa-alueiden kehitykselle.¹²¹

*“Valtiot ovat edelleen päätoimijoita kansainvälisessä politiikassa: valta, kilpailu ja maantiede määrittävät kansainvälisiä suhteita vieläkin eniten.”*¹²²

- *New Power - New Responsibility* (2013), Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP) & The German Marshall Fund of the United States (GMF)

¹¹⁷ Schweller (1998) s. 26 - 27: *“(A) reasonably accurate picture of the power bases held by the major actors with respect to their relative fighting capabilities”*. Vertaa esimerkiksi Morton Kaplanin näkemykseen jossa kyvykkyyksien muuttujia ovat alueelliset tekijät (territory), väestö, teollisuuden kapasiteetti, taidot, asevoimat sekä kuljetus- ja kommunikaatiofasiliteetit. Kaplan (1957), tai Robert Gilpinin ajatuksiin jossa valta koostuu valtioiden sotilaallisten, taloudellisten sekä teknologisten voimavarojen kombinaatiosta: Gilpin (1981) s. 13, lisää mm. Raitasalo (2005) s. 22 - 23

¹¹⁸ Schmidt (2007) s. 53 ottaa esimerkiksi Waltzilaisen rakenteellisen realismin, jossa yksi fokus on mahdollistaa valtioiden järjestämisen kansainvälisessä järjestelmässä ja päätellä suurvaltaindikaattoreita. Kyky tähän mahdollistetaan vallan käsitteen yksinkertaistamisella vs. suhteellisen moniulotteinen vallan käsitteen määrittely. Lisää aiheesta tutkielman luvussa 2.6 *Uusklassisen realismin rajoitteista ja soveltuvuudesta*. Kuitenkin esimerkiksi Wohlforth (1993) s. 306 - 307 on sitä mieltä, ettei valtaa voida mitata, sillä eri vallan ja voiman elementit omaavat erilaisen hyödyn eri aikoina. Hän toteaaakin (1995) s. 98 että *”kaikki päätökset ovat veikkauksia tulevaisuudesta. Päätös reformista, menojen vähentämisestä tai lähteä sotaan heijastavat näkemyksiä tulevaisuuden trendeistä ja arvioita tämän päivän toimintapolitiikan vaikutuksista huomisen suhteellisen vallan jakoon”*

¹¹⁹ Rogers (2013) s. 212, 223, Visuri (2016) s. 450, esim. Kelly (2006) s. 24 - 26 on tuonut julki kritiikin, minkä mukaan geopolitiikan käyttö ulkomaanpolitiikan tutkimuksessa sekä mediassa on ollut pitkälti ideologiapohjaista. Kts. myös Pitkänen (2016). Toisaalta myös kansainvälisen politiikan alalla on kehittynyt Visurin näkemyksen mukaan koulukuntia, jotka *”pitävät maantiedettä kaikkein tärkeimpänä tekijänä määrittelemään valtion tai liittokunnan kansainvälistä asemaa ja politiikan luonnetta”*. Visurin mukaan tämänkaltainen ajattelu on pisimmälle vietyä johtanut peräti geopolitiittiseen determinismiin. Visuri (1997) s. 100 - 110, erityisesti s. 101. Lisää mm. Tuomi (1996) s. 22 - 24, myös Koivula (2013) s. 117 yhtyy näkemykseen siitä että käsitys maantieteen ja luonnonvarojen vaikutuksesta politiikkaan on yksi strategian tutkimuksen ydinolettamuksia. Voiko geopolitiikka itsessään tuoda ymmärrystä voimasta? Morgenthau (1967) s. 155 toteaa että *”geopolitiikka on pyrkimys ymmärtää kansallisen voiman problematiikkaa yksinomaan maantieteen lähtökohdista”*.

¹²⁰ Gray (2004) s. 9. Lisää mm. Rogers (2013) s. 212 - 214, Toje (2008) s. 209

¹²¹ Rogers (2013) s. 212 - 214. Lisäksi myös: Owens (1999) s. 59 - 76, Visuri (1997) s. 100, Visuri käsittelee omassa teoksessaan maantieteellisiä tekijöitä voimavarojen yhteydessä, mutta myöntää että ne voidaan ymmärtää myös yleisiksi strategian perusteiksi. Diehl (1991) s. 11 väittää taasen että maantiede on tärkein yksittäinen tekijä määrittämään valtion ulkopoliittikkaa, sillä se on pääasiassa pysyvä kokonaisuus valtiolle. Ortmann & Whittaker (2016) s. 312 - 313 myöntävät Visurinkin esille tuoman geopolitiittisen determinismin vajavaisuudet tieteellisessä mielessä, mutta väittävät geografian linkittyvän merkittävällä tavalla suurstrategioiden laatimiseen, sillä esimerkiksi valtion pääsy resursseihin on edelleenkin keskeisessä roolissa.

¹²² SWP & GMF (2013) s. 3: *”States are still the main actors in world politics; power, competition and geography are still key determinants of international relations.”*

Mutta miten tulisi toimia kun vastapuolella on ns. *failed state*¹²³ tai ei-valtiollinen toimija kuten terroristijärjestö? Voimavarojen vertailu ja tukeutuminen *Balance of Poweriin* ei vaikuta mielekkäältä, sillä esimerkiksi terroristijärjestöjen suhteelliset voimavarat eivät sellaisenaan pakottaisi valtiota omaksumaan mitään tiettyä suurstrategiaa vastaamaan uhkaan. Terroristijärjestöjen osalta suhteellisten voimavarojen merkitys laskee, mutta absoluuttisten voimavarojen merkitys kasvaa, sillä tällaisten ryhmittymien tarkoituksena voidaan ajatella olevan vähemmän rajoittuneita sekä valtioiden asevoimien luoma pelote vähemmän merkityksellinen.¹²⁴ Valtioiden voimavarojen merkittävyyttä ei perustellusti voi täysin sulkea pois, sillä esimerkiksi Yhdysvaltojen ylivoimaiset sotilaalliset voimavarat Shapiron ja Brymanin sanoin ”johtavat luonnollisesti suurempaan taipumukseen käyttää voimaa.”¹²⁵

Stephen Walt on kehittänyt teorian *uhkien tasapainosta*, missä voimasuhteiden tasapainon sijaan merkityksellisiä ovat voimasuhteista tai muista syistä konkretisoituvat uhat ja niiden välinen tasapaino. Teoria perustuu uhkien operationalisointiin vihollisen kyvykkyyden, läheisyyden sekä aikomuksien kautta.¹²⁶ Fareed Zakaria on Waltin hengen mukaisesti kehittänyt teoriansa pohjautumaan uhkiin, että mutta on hylännyt objektiivisen strategisen ympäristön analyysin. Objektiivisen ympäristön määrittelyn sijaan Zakarian malli keskittyy analysoimaan päätöksentekijöiden havainnointia ja käsityksiä ympäristöstä, ja siten selittämään valittua toimintapolitiikkaa.¹²⁷ Tässä tutkimuksessa käytetään Fareed Zakarian lähestymistapaa ja keskitytään päätöksentekijöiden uhkakäsityksiin, sekä siihen miten ne pakottavat valtiota muovaamaan turvallisuustoimintapolitiikkaa. Näitä uhkakuvia analysoidaan käyttämällä Frank Foleyn muovaamaa Stephen Waltin lähestymistapaa. Uhkakäsityksiä mitataan Foleyn mallin mukaisesti kolmella indikaattorilla.¹²⁸ Waltin mukaan merkityksellistä on vihollisen yleiset kyvykkyydet, sen hyökkäykselliset kyvykkyydet sekä kyky vahingoittaa. Mutta otettaessa perspektio mukaan yhtälöön kasvaa merkityksessä suuremmaksi päätöksentekijöiden *käsitys* vihollisen yleiskyvykkyydestä, hyökkäyksellisestä kyvykkyydestä sekä kyvystä vahingoittaa.¹²⁹

¹²³ Patrick (2007) *Failed State* -termillä viitataan tässä epäonnistuneeseen valtioon mikä on menettänyt toimintakykynsä eikä esimerkiksi enää omaa väkivallan monopolia eikä kykene enää suojelemaan kansalaisiaan.

¹²⁴ Foley (2013) s. 47, Rhodes (2004) s. 166 - 167 tuovat havaintona joukkotuhousoseiden joutumisen tällaisten ryhmittymien haltuun ja miten tällaisessa vastakkainasettelussa toisella osapuolella, valtiolla, ei ole käytössä joukkotuhousoseen tuomaa pelotetta sillä sen kyky käyttää maantieteellisesti rajoittumatonta osapuolta vastaan on vähäinen. Vrt. Pashakhanlou (2016)

¹²⁵ Shapiro & Bryman (2006) s. 40, lisäksi s. 36 - 37, 43. Kts. myös Foley (2013) s. 47

¹²⁶ Walt (1990) s. 2801 - 2821, Foley (2013) s. 59 kritisoi Waltin tapaa sekoittaa aikomuksien osalta yhteen objektiiviset ja käsitykseen perustuvat indikaatiot.

¹²⁷ Zakaria (1998) s. 24, 42, Foley (2013) s. 56 - 58, kts. myös Schweller (1999)

¹²⁸ Walt (1990), Ibid. (1988) s. 280 - 281, Ibid. (1992) s. 19, Foley (2013) s. 58 - 61

¹²⁹ Walt (1992) s. 19, Ibid. (1988) s. 280 - 281, Foulon (2015) s. 654 jakaa myös käsityksen todeten rakenteellisten yllykkeiden (*incentives*) muovaavan valtion käyttäytymistä. Kuitenkin Foley jatkaa sanoen: ”*valtiotason käsitykset kansainvälisen uhan väliaikaisesta läheisyydestä asettaa ne geopoliittiset olosuhteet, missä mikä tahansa ulko- tai talouspoliittinen ratkaisu muodostetaan*”.

Päätöksentekijöiden käsitys vihollisen läheisyydestä (*proximity*) on siinä mielessä relevantti ja validi tämä tutkimuksen osalta, että valtio, mikä kohtaa ”*suuremmaksi osaksi ulkomailla sijaitsevan terroristiuhan, voi hyvin toimia eri tavalla kuin valtio mitä uhataan määrällisesti suuren terroristien toimesta valtion sisältä.*”¹³⁰ Uhan läheisyys siis vaikuttaa, mutta määrävänä tekijänä on Zakarian hengen mukaisesti päätöksentekijöiden käsitys vihollisen läheisyydestä, ei vesistöesteiden määrä tai metrisellä järjestelmällä mitattavissa oleva fyysinen etäisyys.

2.4 Riippuva muuttuja: valtion turvallisuuspolitiikka

Ulkopolitiikka ymmärretään tässä tutkimuksessa valtioiden toimintatapamalliksi toisia valtioita kohtaan. Valtio pyrkii saavuttamaan tavoitteensa ja intressinsä, arvonsa ja prioriteettinsa yhteistyössä tai kilpailussa muiden valtioiden kanssa. Ulkopolitiikan muotoutumiseen vaikuttavat kansalliset välttämättömyydet, sekä kansainvälisen järjestelmän aiheuttamat paineet.¹³¹ Tutkimuksen kannalta on merkityksellistä eriyttää sisäpolitiikka ulkopolitiikasta, joskaan se ei aina ole yksinkertaista.¹³² Turvallisuuspolitiikka kavennetussa muodossaan tarkoittaa sitä ”*ulkopolitiikan osa-alueita, mikä kattaa ulkoisen turvallisuuden haasteet valtioiden, maaryhmien ja ei-valtiollisten toimijoiden välisten kriisien ja konfliktien sekä kotimaisten uhkien (sisällissodat yms.) yhteydessä.*”¹³³ Verkottuneella turvallisuudella¹³⁴ tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sitä laajaa näkemystä, että ”*turvallisuus määräytyy globalisaation, valtioidenvälisten uhkien ja keskinäisriippuvaisuuden maailmassa sotilaallisten, poliittisten, yhteiskunnallisten, taloudellisten, ekologisten sekä kulttuuristen tekijöiden yhteisvaikutuksessa.*”¹³⁵

¹³⁰ Foley (2013) s. 60

¹³¹ Haftendorf (2001) s. 13, vrt. esimerkiksi Wallace (1971) s. 7 käsitys jonka mukaan ”*ulkopolitiikka on se alue politiikasta, mikä ylittää merkityksellisen rajan kansalaisvaltion sekä sen kansainvälisen ympäristön välillä*” tai Webber & Smith (2002) s. 22 määritelmä jossa ”*nykyaikainen ulkopolitiikka keskittyy niihin keinoihin, ja niissä määrin missä kansalliset hallitukset ovat onnistuneet vastaamaan merkittävästi muuntautuneen mailman luomiin haasteisiin.*”

¹³² Kaarbo et al. (2013) s. 2 - 3 nostaa esille, että ulko- ja sisäpolitiikan erottelu on muuttunut nykyajan politiikan ja globalisaation vaikutuksesta vaikeammaksi. Tässä piilee osa uusklassisen realismin kohtaamasta kritiikistä.

¹³³ Meier et al. (2012) s. 446, katso myös Böckenförde (2009) s. 12 - 14

¹³⁴ *Vernetzte Sicherheit* (saks.) tai *Comprehensive Approach* (NATO)

¹³⁵ Meier et al. (2012) s. 447, 520, katso myös Böckenförde (2009) s. 12 - 14, sekä WB (2006) s. 9 - 11

	KANSALLINEN	KANSAINVÄLINEN	PAIKALLINEN
VALTIOLLINEN TASO	Liittohallitus (Whole-of-Government, ministeriöyhteistyö)	Muut valtiot; multilateraaliset instituutiot (YK, EU, ETYJ, NATO jne.)	Valtiolliset, alueelliset ja yhteisölliset toimijat
EI-VALTIOLLINEN TASO	Saksalainen siviiliyhteiskunta, talouselämä	Kansainväliset kansalaisjärjestöt	Paikalliset kansalaisjärjestöt, talouselämä, perinteiset rakenteet

Kuva 3: Verkottuneen turvallisuuden tasot ja toimijat¹³⁶

Tutkimuksessa käytetään Pekka Visurin määritelmää turvallisuuspolitiikasta, jonka mukaan ”päämääränä on valtion itsenäisyyden ja toimintavapauden sekä kansalaisten hyvinvoinnin ja elinmahdollisuuksien turvaaminen niihin kohdistuvien turvallisuusuhkien vaikutuksilta. Turvallisuuspolitiikkaan katsotaan kuuluvan valtakunnan turvallisuutta edistävä ulkopolitiikka ja puolustuspolitiikka sekä näitä tukevat talous- ja yhteiskuntapolitiikan toimet.”¹³⁷ Tämä käsitys pitää sisällään kohdevaltion (*Vernetzte Sicherheit*) sekä nykyisesti yleisen näkökannan laajasta turvallisuuskäsityksestä.

David Laken ja Robert Powellin *Strategic Choice* -mallin mukaan, toimijat ”tarkastelevat heidän strategista ympäristöään ja kykyjensä mukaan valitsevat toimintapolitiikan mikä parhaiten vastaa heidän käsitystään ympäristönsä piirteitä.”¹³⁸ Turvallisuuspoliittisia toimintatapamalleja sekä toimintapolitiikkaa valitsee ja määrittää turvallisuuspoliittinen toimeenpaneva elin.¹³⁹ Tämä elin koostuu pääministeristä (tai vast.) sekä ministereistä ja virkamiehistä jotka ovat vastuussa turvallisuuspolitiikasta.¹⁴⁰ Uusklassisen realismin mukaisesti nämä *keskeiset turvallisuuspoliittiset toimijat* määrittävät ’kansalliset intressit’ ja toteuttavat kansallisten rajoitteiden vaikuttamina havainnointiinsa suhteellisesta vallasta sekä muiden valtioiden tarkoituksiperistä perustuvaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.¹⁴¹ Saksan koalitionhallituksissa keskeiset ministeri-

¹³⁶ Wittkowsky (2012) s. 2, kts. myös Meier et al. (2012) s. 447, 520, Böckenförde (2009) s. 12 - 14, sekä WB (2006) s. 9 - 11, Branders (2016).

¹³⁷ Visuri (1997) s. 489

¹³⁸ Lake & Powell (1999) s. 6 - 7, 30. Kts. myös Foley (2013) s. 60

¹³⁹ *Security policy executive*

¹⁴⁰ Ripsman (2009) s. 171, kts. myös *ibid.* (2002) s. 43 - 44

¹⁴¹ Taliaferro et al. (2010) s. 25 - 26

paikat on jaettu koalition jäsenten kesken, joista tärkeimmät käsittävät liittokanslerin, ulkoministerin ja puolustusministerin tehtävät.¹⁴² Tässä tutkielmassa keskeisiksi turvallisuuspoliittisiksi toimijoiksi, sekä tutkimuksen kohteiksi uhkien havainnoinnin ja väliintulevien muuttujien taholta, käsitetään liittokansleri, puolustusministeri sekä ulkoministeri.¹⁴³

Liittotasavalta on ajoittain luokiteltu parlamentin ja hallituksen päämiehen, liittokanslerin, erityisten valtaoikeuksien perusteella *kansleridemokratiaksi*.¹⁴⁴ Liittokanslerilla on perustuslaillinen valta määrätä hallituksen toimintapolitiikan suunnasta (*Richtlinienkompetenz*), ministeriöiden valinnasta ja byrokratian valvomisesta.¹⁴⁵ Puolustusministeri vastaa asevoimien ylipäällikön suomin valtuuksin sotilaspolitiikasta ja asevoimien osallistumisesta kansainvälisiin rauhan-
turvatehtäviin.¹⁴⁶ Liittokansleri, ulkoministeri ja puolustusministeri kuuluvat sisäministerin, valtionvarainministerin, oikeusministerin ja ulkomaankehitysministerin lisäksi vuodesta 1955 perustettuun liittovaltion turvallisuusneuvostoon.¹⁴⁷ Ulkoministeri vastaa liittotasavallan ulkopoliitiikasta, joskin hänen vaikutusvaltansa ulkopoliittikkaan riippuu ulkopoliittisesta kokemuksesta liittokansleriin nähden, asemastaan omassa puolueessaan ja koalitiokumppaneiden silmissä sekä julkisuudessa.¹⁴⁸

2.5 Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu

*”On monia syitä sille, miksi suojeluvastuun periaate harvoin johtaa interventiioon. Tämän kaltaisten toimien seuraamuksia on usein vaikea tai peräti mahdotonta ennustaa, eikä ole olemassa tapoja arvioida tarkasti onko tilanne kriisi alueella sotilaallisen väliintulon jälkeen parempi. Joskus myös sisäpoliittinen harkinta puhuu voimankäyttöä vastaan. Riippumatta tarkoista olosuhteista, päätös väliintulolle tulee aina olemaan moraalisesti vaikea.”*¹⁴⁹

- Liittopresidentti Johannes Gauckin puhe 31.01.2014 50. Münchenin turvallisuuskonferenssissa

¹⁴² Verzeichelli (2008), Brummer & Thies (2015) s. 278

¹⁴³ Langenbacher (2015) s. 92 - 93, Niclauß (2004), Hacke (2006), Paterson (2010) s. 513 tuo esille erityisesti liittokanslerin vaikutusvallan henkilöitymisen Angela Merkeliin, joka sisäpolitiikasta poiketen pääsääntöisesti johti liittotasavallan ulkopoliittista toimintapolitiikkaa, kts. myös Harnisch (2013) s. 78 - 81, Gareis (2009a) s. 82 - 90, Meier et al. (2012) s. 447, myös Maull (2012) s. 35 alleviivaa ulkoministerin ja liittokanslerin määräävää roolia ulkopoliitikassa, mutta myöntää myös puolustusministerin omaavan *’tärkeän toissijaisen roolin’*. Kuitenkin esimerkiksi Paterson (2010) s. 510 tuo esille liittokanslerin turvallisuuspoliittisen roolin heikkouden esimerkiksi Yhdysvaltoihin, Ranskaan ja Iso-Britanniaan nähden. Lisää tutkielman liitteessä 3: *Ulkomaanoperaatioiden koordinointi ja keskeiset turvallisuuspoliittiset toimijat Saksan liittotasavallassa sekä luvussa 3.1 Saksan poliittinen järjestelmä*

¹⁴⁴ Niclauß (2004), Langenbacher (2015) s. 92 - 93, Gareis (2006) s. 37, vrt. Hennis (1968)

¹⁴⁵ GG (1949) Art. 65, Gareis (2006) s. 36 - 37, Langenbacher (2015) s. 92 - 93 vrt. Thränhardt (2003) s. 65, kts. myös Niclauß (2004)

¹⁴⁶ Gareis (2006) s. 38, saks. *Befehls- und Kommandogewalt*, GG (1949) Art. 65a, Meier et al. (2012) s. 82 Puolustustilalain aikana asevoimien ylin komentovalta siirtyy liittokanslerille

¹⁴⁷ Gareis (2006) s. 39, Ulkomaankehitysministeri on kuulunut turvallisuusneuvostoon vuodesta 1998.

¹⁴⁸ Ibid. s. 38, vrt. Bierling (1999) s. 48

¹⁴⁹ Gauck (2014), *tutkijan käänös*

Suhteellinen materiaallinen voima luo pohjan valtion ulkopoliitikalle, mutta ei voida täydellisesti luoda syy-yhteyttä materiaalisten voimavarojen sekä ulkopoliitiikan välille. Tämä johtuu järjestelmätason paineiden välittymisestä *väliintulevien muuttujien* kautta valtiotasolle. Sama pätee myös uhkiin, sillä valtiot eivät välttämättä reagoi havaitsemiinsa uhkiin voimavarojensa puitteissa.¹⁵⁰ Pelkällä kansainvälisen rakenteen ja siinä vallitsevan voimatasapainon analyysillä ei uusklassisen realismin mukaan kyetä selittämään valtion potentiaalin käytöstä aiheutuvia seurauksia, sillä rakenne selittää vain olosuhteita, joissa muutokset valtatasapainossa tapahtuu tai jää mahdollisesti tapahtumatta.¹⁵¹ Neorealistit eivät ota huomioon sitä, onko valtionjohdolla vapautta muuttaa valtion taloudellisia voimavaroja sotilaallisiksi voimavaroiksi tai suunnata valtion taloudellista ja sotilaallista voimaa ulkopoliittisiksi toimiksi.¹⁵²

Vaikka uusklassinen realismi nojaakin realismin paradigman mukaisesti siihen peruspostulaatioon, että valtiot ovat tärkeimpiä toimijoita, tarkentaa Fareed Zakaria määritelmää: ”*valtionmiehet, eivät valtiot, ovat päätekijöitä kansainvälisissä suhteissa.*”¹⁵³ Sisäiset muuttujat vaikuttavat siihen, missä määrin valtion voimavaroja voidaan valjastaa ulkopoliitiikan käyttöön, joten määrällinen materiaallinen suorituskyky on suhteutettava valtion sisäiseen rakenteeseen.¹⁵⁴ Näiden väliintulevien muuttujien tarkasteleminen auttaa meitä selittämään miksi valtiot valitsivat toimia siten miten esimerkiksi rakenteellinen realismi ei odottaisi niiden toimivan.¹⁵⁵

Uusklassiset realistikot ovat käyttäneet useita erilaisia väliintulevia muuttujia tutkimuksissaan, mutta yhteisymmärrystä siitä mikä määrä olisi riittävä ja mikä niistä olisi tärkein, ei ole saavutettu. Käytettyjä muuttujia on ollut esimerkiksi johtajien ja päätöksentekijöiden havainnointi¹⁵⁶

¹⁵⁰ Rose (1998) s. 146

¹⁵¹ Ibid. s. 146 - 147, Schweller (2006) s. 16

¹⁵² Lobell et al. (2009) s. 44

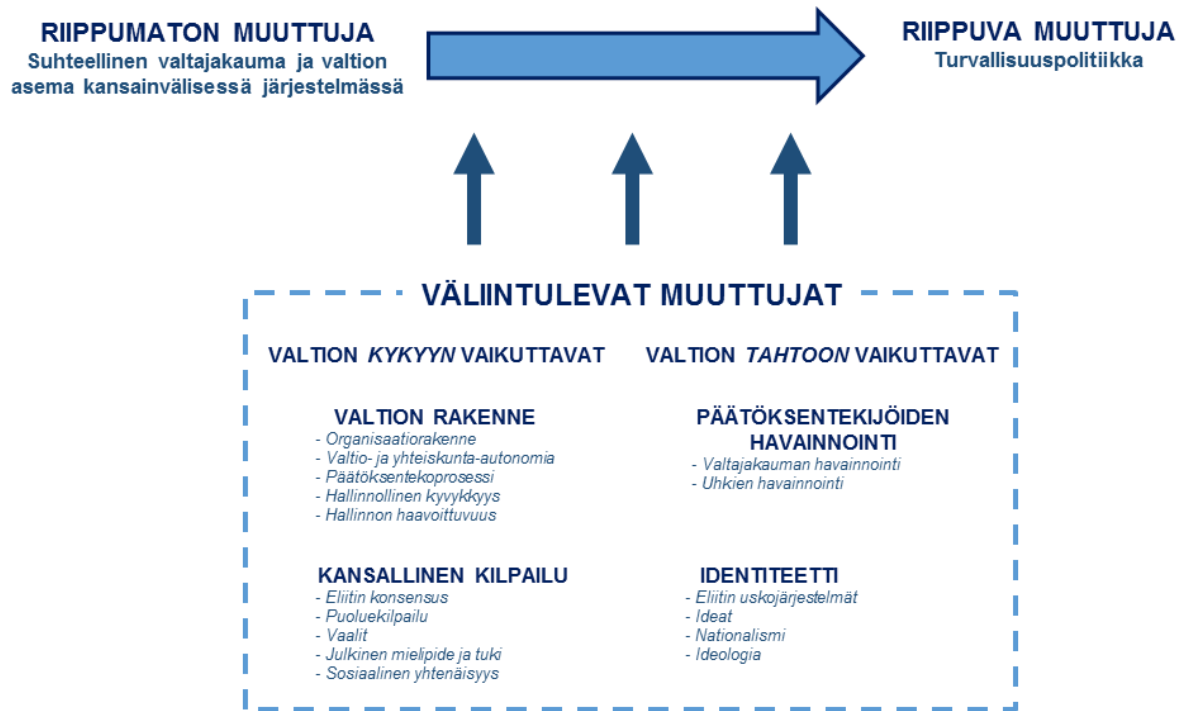
¹⁵³ Zakaria (1998) s. 42, Rose (1998) s. 147 on samaa mieltä todeten että ”*todelliset poliittiset johtajat sekä eliitti tekee ulkopoliittiset päätökset ja siksi heidän havainnointinsa suhteellisesta valtajakaumasta merkitsee, eikä pelkästään olemassa olevat, suhteelliset määrät fyysisiä voimavaroja tai voimia.*” Gray & Johnson (2016) s. 363 - 364 painottavat myös strategioiden ihmislähtöisyyttä.

¹⁵⁴ Rose (1998) s. 158 - 162, Ketola (2015) s. 21, Zakaria (1998) s. 5 -11 vie ajatuksen vielä pidemmälle tutkiessaan Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaa päättelemällä ulkoisen käyttäytymisen riippuvan kansallisten päätöksentekijöiden käytössä olevista keinoista. Zakaria on samaa mieltä Rosen ja Schwellerin kanssa voimavarojen vaikutuksesta tarkoituksiperiin, mutta käyttää valtion valtaa (*state power*) väliintulevana muuttujana kansallisten vallan (*national power*) sekä toimijoiden käytöksen välillä. Zakarian määritelmän mukaan ”*valtion valta on se osuus kansallisesta vallasta minkä hallitus voi valjastaa käyttöönsä.*”

¹⁵⁵ Kitchen (2010) s. 143

¹⁵⁶ Rose (1998) s. 147, 152, Wohlforth (1995) s. 97, esimerkiksi ibid. (1993), Schweller (1998), Lantis (2002) s. 172 toteaa että ”*Merkittävää ulkopoliitiikan uudelleenmuotoilua vastaukseksi strategisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin on epätodennäköisesti tapahtumassa mikäli hallituksen johtajat ovat erimieltä ... [poliittisen] eliitin jäsenet ovat merkittävimpiä tahoja kun määritellään ulkopoliitiikan tavoitteita sekä suuntaa ja tavoitteita toimintapolitiikan uudelleenmuotoilulle.*” Crossley-Frolick (2013) s. 55 jatkaa ajatusta: ”*(u)lkopoliitiikan suunnasta ja päämääristä päättävien keskeisten päätöksentekijöiden (esim. liittokanslerin, muiden puoluejohtajien ja*

sekä hallinnon kyvykkyys ja sen suhde yhteiskuntaan¹⁵⁷. B.A. Lindemann on jakanut käytetyt väliintulevat muuttajat neljään pääkategoriaan (KUVA 4): valtion rakenne ja kansallinen kilpailu (mittaavat valtion kykyä pyrkiä tiettyyn toimintapolitiikkaan) sekä havainnointi ja identiteetti (mittaavat valtion tahtoa pyrkiä tiettyyn toimintapolitiikkaan)¹⁵⁸

Kuva 4: Björn Lindemannin käsitys muuttujien keskinäissuhteista sekä väliintulevien muuttujien jaottelusta¹⁵⁹

Tässä mielessä voidaankin olla Stephen Waltin kanssa samaa mieltä siinä, että uusklassiset realistit valitsevat kotimaiset, väliintulevat muuttajat, tutkimuksiinsa täysin tapauskohtaisesti.¹⁶⁰ Nicholas Kitchenin ajatuksen mukaisesti sopivat väliintulevat muuttajat tuleekin tunnistaa, jotta realismin rakenteellista varianttia voidaan täydentää paremmalla selitysvoimalla.¹⁶¹

*”Parlamentarisissa järjestelmissä, kuten Saksassa, poliittiset puolueet ovat kriittisiä liittoutumien muodostamisessa sekä hallituksen ulkopoliittisten päätösten toimeenpanossa ja tukemisessa.”*¹⁶²

- Katy Crossley-Frolick *German Politics and Society* -julkaisussa

ministereiden) välisen konsensuksen puuttumisella on ollut merkittävä vaikutus muihin osa-alueisiin, kuten puoluepolitiikkaan, institutionaaliseen sirpaloitumiseen sekä taloudelliseen riittämättömyyteen.”

¹⁵⁷ Esim. Zakaria (1998), Christensen (1996)

¹⁵⁸ Lindemann (2012) s. 38

¹⁵⁹ Lindemann (2012) s. 35

¹⁶⁰ Walt (2002) s. 211, kts. myös Rose (1998), Kitchen (2010) s. 119, lisää tutkielman luvussa 2.6 *Uusklassisen realismin rajoitteista ja soveltuvuudesta*

¹⁶¹ Kitchen (2010) s. 118

¹⁶² Crossley-Frolick (2013) s. 58, kts. myös Maull (2011) s. 93 -117. Lantis (2002) s. 8 on samaa mieltä painottaen Saksan koalitionhallitusten yleisyyttä ja ulkoministeriön paikka on annettu vuodesta 1966 koalition pienemmälle jäsenelle

Kylmän sodan jälkeisessä maailmassa ulkomaanpolitiikkaa ei enää määritetä vastineeksi selkeille ulkoisille uhille, jolloin avautuu mahdollisuuksia sisäpolitiikan vaikuttavuudelle ja siten valtion toimet kansainvälisessä ympäristössä heijastelisivat yhä enemmän valtion sisäpolitiikkaa.¹⁶³ Sisäpolitiikka vaikuttaa siihen miten hallitus suunnittelee ulkopoliittikkaa vastineeksi sitoviin rakenteellisiin yllykkeisiin. Valtion toiminta voisi muuten neorealismien näkökulmasta näyttäytyä vähemmän optimaaliselta.¹⁶⁴ Tässä mielessä linkittämällä selkeästi määritellyn riippumattoman muuttujan, väliintulevan sekä riippuvan muuttujan yhteen suoraksi, kausaaliseksi ketjuksi¹⁶⁵, ”se [tutkimus] ei pelkästään osoita että sisäpolitiikalla on merkitystä ulkopoliittikkaan, vaan tarkoittaa olosuhteita missä se merkitsee.”¹⁶⁶ Esimerkiksi monipuolueinen koalitionhallitus voisi ”hidastella, viivyttää tai estää kansallisen roolin konseptointia (NRC) mikäli olemassa on merkittäviä erimielisyyksiä koalition jäsenten kesken.”¹⁶⁷ Uusklassisen realismin piirissä on useita tutkimuksia esimerkiksi kansainvälisestä yhteistyöstä, missä sisäpoliittiset tekijät on sivuutettu.¹⁶⁸ Tang peräänkuuluttaakin tutkimuksen keskittymistä sisäpoliittisiin tekijöihin uusklassisen realismin puitteissa.¹⁶⁹ Ripsman, Taliaferro ja Lobell uusimmassa teoksessaan ovat ottaneet kantaa Tangin kritiikkiin ja todenneet sisäpoliittisten tekijöiden soveltuvan hyvin uusklassisrealistisen tutkimuksen pohjaksi ja osaksi koulukunnan tulevaisuuden tutkimuksia.¹⁷⁰

Jeffrey Lantis on tutkimuksessaan *Strategic Dilemmas and the Evolution of German Foreign Policy Since Unification* tarkastellut Saksan ulkopoliittikan päätöksentekoa viidessä kriisitilän-

¹⁶³ Cladi & Webber (2011) s. 2006, lisää ajatuksesta muun muassa Cooper (2003), Mattes et al. (2015) s. 281

¹⁶⁴ Foulon (2015) s. 637

¹⁶⁵ Rose (1998) s. 167. Kausaalisuuden osoittaminen opinnäytetyössä on akateemisista lähtökohdista erityisen haastavaa, jolloin tutkimuksessa joudutaan tukeutumaan teoriakoulukunnan näkemukseen sellaisenaan.

¹⁶⁶ Christensen (1996) s. 252, katso myös teorian tarkoituksesta Waltz (1979) s. 8 - 10, sekä tutkielman luvun johdanto teorian merkityksestä luvusta 2. *TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA*.

¹⁶⁷ Brummer & Thies (2015) s. 278, Kansallisen roolin konseptilla (*National Role Conception NRC*) tarkoitetaan tässä kansallisesti jaettuja näkemyksiä ja ymmärrystä oman valtion asianmukaisesta roolista ja tarkoituksesta kansainvälisessä maailmassa. Kts. myös Krotz (2002) vrt. Holsti (1970) s. 245 - 246

¹⁶⁸ Tang (2009) s. 800, Esimerkkeinä Solingen (1998), Schultz (2005), Fravel (2008), Tang kuitenkin itsekin myös myöntää, ettei Solingen tai Schultz kumpikaan miellä töitään uusklassiseksi realismiksi: Tang (2009) s. 800. Toisaalta kuitenkin Dyson (2008) tutkii omassa teoksessaan *The Politics of German Defence and Security: Policy Leadership and Military Reform in the post-Cold War Era* muun muassa Merkelin johtaman koalitionhallituksen vaikutusta Saksan asevoimien reformiin sekä turvallisuuspoliittisiin ratkaisuihin. Lisää tutkielman luvussa 1.2 *Aikaisempi tutkimus*. Tangin kanssa samaa mieltä ovat silti monet tutkijat siitä, että tarvetta sisäpolitiikan merkityksen tutkimukselle tosiasiallisesti on. Kts. lisää esim. Zakaria (1992) s. 177, Nye & Lynn-Jones (1988), Keohane (1991), erityisesti Levy (1989)

¹⁶⁹ Tang (2009) s. 800, Zakaria (1992) s. 198: ”Sisäpoliittiset selitykset voivat olla kaikkein käyttökelpoisimpia selittämään tapahtumia, trendejä ja toimintapolitiikkaa mitkä ovat liian spesifejä tutkittavaksi kansainvälisten suhteiden suurteoriolla.”

¹⁷⁰ Ripsman et al. (2016) s. 189 - 190

teessa ja löytänyt kolme merkittävää päätöksentekoon ja ulkopolitiikan uudelleenmuotoilemiseen vaikuttavaa rajoittavaa tekijää: poliittinen eliitti, puoluepolitiikka sekä julkinen tuki.¹⁷¹ Saksan kaltaisessa demokratiassa ”*ulkopoliittiset aloitteet [...] ovat alttiita, ja ajoittain jopa rajoittuneita kansalaisten kollektiivisille poliittisille asenteille*”.¹⁷² Tässä tutkimuksessa tarkasteltaviksi väliintuleviksi muuttujiksi on määritetty Lantisen tutkimuksestakin nousseet, *puoluepolitiikka, poliittinen eliitti, sekä julkinen tuki*. Lindemannin ajatusta mukailen tässä tutkimuksessa käytetään termiä *kansallinen kilpailu* kuvaamaan näitä kolmea erillistä, toisiinsa sekä riippuvaan muuttujaan vaikuttavaa, muuttujaa. Julkisen tuen merkittävyyttä päätöksenteolle analysoidaan Doeserin ja Eidenfalkin neljällä muuttujalla.

Näistä havainnoista on johdatettu tutkimuksen lähtökohtaolettamukseksi ajatus, että Saksan päätös käyttää tai olla käyttämättä asevoimiaan Libyan ja Syyrian kriiseissä ei perustunut pelkästään keskeisten turvallisuuspoliittisten toimijoiden käsitykselle kansainvälisen järjestelmästä aiheutuvasta uhasta, vaan kehittyi lopulliseen muotoonsa kansallisen kilpailun luoman paineen johdosta.

2.5.1 Poliittinen eliitti ja puoluekilpailu

Lantisin huomion mukaan merkittävää ulkopolitiikan uudelleenmäärittelyä on ”*vastauksena strategisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin epätodennäköisemmin tapahtumassa silloin kun hallinnon johtajat ovat eri mieltä asiassa ... (poliittinen) eliitti on tärkeä ulkopolitiikan tavoitteiden, sekä toimintapolitiikan suunnan ja tavoitteen uudelleenmäärittämisessä*.”¹⁷³ Lantisin havainto saa tukea Ulrich Pilsterin, Tobias Böhmeltin sekä Atsushi Tagon vuoden 2015 tutkimuksissa, joissa havaittiin muutoksen poliittisessa johdossa aiheuttavan todennäköisemmin valtion vetäytymisen käynnissä olevasta sotilaskoalition operaatiosta. ”*Uusilla johtajilla on useimmin erilaisia mieltymyksiä sotilaallisista interventioista. He punnitsevat tietoa eri tavalla ja ovat epätodennäköisemmin sitoutuneet kotimaisesta valitsijakunnasta tai ulkomaisista liittolaisista kumpuavaan interventionistiseen toimintapolitiikkaan*.”¹⁷⁴ Ulkopoliittisten tavoitteiden

¹⁷¹ Kaarbo et al. (2013) s. 7, myös Miskimmon (2012) s. 393 tukee Lantisin väitettä toteamalla että valtion ulkopolitiikan suuntaa voidaan selittää tutkimalla turvallisuus- ja talousintressien kanssakäymistä sekä niiden artikulaatiota sisäpolitiikan paineiden läpi. Tämä logiikka itsessään edustaa Gilpiniläistä realismia. Fredrik Doeser sekä Joakim Eidenfalk ovat tulleet samankaltaisiin johtopäätöksiin tutkiessaan Australian ja Puolan päätöksiä osallistua Irakin sotaan yleisen mielipiteen vastaisesti. Kts. Doeser & Eidenfalk (2016), myös Lantis (2016) erityisesti s. 8 - 9

¹⁷² Beasley & Snarr (2013) s. 326

¹⁷³ Lantis (2002) s. 172

¹⁷⁴ Pilster et al. (2015), sitaatti s. 480. Pilster, Böhmelt & Tago tutkivat poliittisen johdon vaihtumisen sekä sotilaskoalitiosta vetäytymisen yhteyttä useiden maiden osalta vuosina 1946 - 2001. Samankaltaisiin johtopäätöksiin ovat aikaisemmin päätyneet myös Stanley & Sawyer (2009), Stanley (2009) sekä Croco (2011)

sekä suunnan määrittävien keskeisten päätöksentekijöiden välisen konsensuksen puutteella on myös kasvattava vaikutus puoluepolitiikan, institutionaalisen sirpaloitumisen sekä taloudellisen riittämättömyyden merkitykseen.¹⁷⁵ Yhtenäinen poliittinen eliitti voi demokraattisessa järjestelmässä ajaa todennäköisemmin yhtenäistä toimintapolitiikkaa, sillä pelko seuraavien vaalien epäedullisesta lopputuloksesta vähenee.

Demokraattisessa vaalijärjestelmässä keskeiset päätöksentekijät nousevat valta-asemiinsa puolueen suhteellisen menestyksen myötä. Puolueen menestymisen ja valtaannousun tai vallaspysymisen välillä vallitsee siis korrelaatio, mutta Saksan kaltaisessa konsensusdemokratiassa myös toimintapolitiikan hyväksyminen ja toteuttaminen edellyttää parlamentin tai koalitiokumppaneiden riittävää suhteellista hyväksyntää. Poliittisten puolueiden vaikutusta voidaan verrata etujärjestöjen tai sidosryhmien vaikutukseen. Puolueryhmien merkitys korostuu hajaantuneimmista monipuolueisista poliittisista järjestelmissä, mutta puoluekilpailun fokuksena oppositiopolitiikan ohella on julkisen tuen ja uudelleenvalinnan saavuttaminen. Saavuttaakseen julkista tukea, puolueet saattavat joko polarisoida ulkopoliittisen keskustelun erottaumalla ideologisesti toisistaan, tai vaihtoehtoisesti tavoitella usein vaalit ratkaisevien maltillisten ääniä pysyttämällä poliittisen kirjon keskellä.¹⁷⁶ Saksan kaltaisessa monipuoluejärjestelmässä ulkopoliittiset ratkaisut voivat olla kamppailua koalitiokumppanienkin kesken, sillä poliittinen näyttämö on hajanainen ja puolueet ovat toimintapolitiikkaa luodakseen pakotettuja muodostamaan koalitiota ja jakamaan valtaa kompromissien kautta. Monipuoluejärjestelmällä onkin taipumus kaksipuoluejärjestelmiä enemmän ”*tuottaa poliittista kattavuutta mikä on monimuotoisempaa, toimintapolitiikkakeskeisempää ja taipuvaisempaa haastamaan hallituksen toimintapolitiittisen linjan.*”¹⁷⁷

2.5.2 Julkinen tuki

Fredrik Doerer ja Joakim Eidenfalk ovat tutkineet julkisen mielipiteen merkitystä Australian ja Puolan päätöksissä osallistua Irakin sotaan. Tutkimuksissa esitettiin johtopäätöksenä demokraattisen hallituksen todennäköisesti jättävän huomiotta julkisen mielipiteen, vaikka mielipide olisi skeptinen hallituksen ulkopoliitiikkaa kohtaan, mikäli seuraavat vaalit ovat kaukana tulevaisuudessa ja hallitus näkee merkittävien kansainvälisten saatavien olevan kyseessä. Lisäksi

¹⁷⁵ Crossley-Frolick (2013) s. 55, kts. myös Barnett et al. (2007) s. 35

¹⁷⁶ Kaarbo et al. (2013) s. 16, Rathbun (2004), kts. myös Therien & Noel (2000) ja Schuster & Maier (2006)

¹⁷⁷ Baum & Potter (2015) s. 215, Kaarbo & Beasley (2008) s. 73 - 81

Puolan tapauksessa poliittinen eliitti oli yhtenäinen kannassaan, merkittävät kansainväliset hyödyt olivat kyseessä ja itse asian huomattavuus oli matala.¹⁷⁸ Julkisen tuen merkittävyys päätöksenteossa riippuu siis ennenkaikkea seuraavien vaalien läheisyydestä ja asian huomattavuudesta, mutta myös poliittisen eliitin yhtenäisyydestä sekä riippuvista poliittisista riskeistä ja kansainvälisten hyötyjen merkittävydestä.

Kurt Gaubatzin tutkimuksissa on todettu demokraattisten hallitusten aloittavan sotilaallisia konflikteja epätodennäköisemmin ennen vaalipäivää, kuin vaalien jälkeen.¹⁷⁹ Julkisen tuen merkittävyyteen vaikuttaa *seuraavien vaalien ajankohta*, sillä vaalien lähestyessä julkisen mielipiteen merkitys korostuu uudelleenvalintaa tai puolueen menestymistä tavoittelevien poliitikkojen toimitissa. Doeserin ja Eidenfalkin tutkimuksessaan luoman synteessin mukaan valtiojohto ottaa epätodennäköisemmin julkista mielipidettä huomioon, mikäli seuraavien vaalien ajankohta on kaukaisempi.¹⁸⁰

Asian huomattavuus voidaan määritellä ”merkitykseksi, minkä julkinen mielipide antaa tietylle poliittiselle asialle suhteessa muihin asioihin.”¹⁸¹ Vaaleilla valitut toimijat ovat erityisen vastaanottavaisia julkiselle mielipiteelle silloin kun asian huomattavuus on korkea. On oletettu äänestäjien ottavan vaalipäivänä politiikkojen toimet näissä asioissa huomioon. Mikäli käsiteltävää asiaa pidetään julkisuudessa merkittävänä, on todennäköistä näissä asioissa päättäjiä ottavan julkisen mielipiteen myös huomioon.¹⁸² Lee Epstein ja Jeffrey A. Segal ovat tuottaneet mallin asian huomattavuuden mittaamiseksi Yhdysvaltojen Korkeimman oikeuden tapauksissa. Epstein ja Segal pohjaavat huomattavuuden määrittelyyn eri tiedotusvälineiden uutisoinnin laa-

¹⁷⁸ Doeser & Eidenfalk (2016), nykypäivän ulkopoliitiikan tutkimuksessa vallitsee konsensus siitä että kansalaisten ulkopoliittiset asenteet vaikuttavat heidän äänestyskäyttäytymiseen ja siten poliitikot ottavat huomioon vaalit ulkopoliittisissa päätöksissään. Julkisen mielipiteen ja ulkopoliitiikan välistä suhdetta pidetään menneisyydestä poiketen nykyään tosiasiana. Brulé & Mintz (2006) havaitsivat tutkimuksissaan Yhdysvaltojen presidenttien pidettävän voimankäytöstä, mikäli intervention vastustaminen on vahvaa. Lisäksi he olivat todennäköisemmin käyttämässä voimaa, mikäli julkinen tuki toimille oli yli 50 prosenttia. Kts. Drury et al. (2008), Baum & Potter (2009), erityisesti Larson & Savych (2005) sekä Aldrich et al. (2006). Tässä mielessä Doeserin ja Eidenfalkin havainnot yhtyvät Lantisin käsitykseen, missä julkisen tuen merkittävyys ei ole itseisarvo vaan on painoarvoltaan riippuvainen olosuhteista, Lantis (2002) s. 175 - 176

¹⁷⁹ Gaubatz (1999), kts. myös *ibid.* (1991), Mintz & DeRouen (2010) s. 132 - 133

¹⁸⁰ Doeser & Eidenfalk (2016), erityisesti s. 565, Chan & Safran (2006) s. 130, kts. myös Huth & Allee (2002)

¹⁸¹ Doeser & Eidenfalk (2016), kts. myös Oppermann & Viehrig (2009) s. 926

¹⁸² Doeser & Eidenfalk (2016) s. 564, Powlick & Katz (1998) s. 33, Oppermann & Viehrig (2009), kts. myös Oppermann (2008), Knecht & Weatherford (2006), Biehl & Jacobs (2009)

juuteen. Uutisoinnin laajuudesta voidaan päätellä käsiteltävän asian yhteiskunnallisesta merkittävydestä, ja siten analysoida Doeserin ja Eidenfalkin mallin mukaisesti miten ja missä määrin julkista tukea tai sen poissaoloa on otettu huomioon päätöksenteossa.¹⁸³

Poliittisen eliitin debatilla tarkoitetaan poliittisen eliitin käsiteltävästä ulkopoliitiikan asiasta käymää joko erimielisyyden tai konsensuksen sävyttämää julkista dialogia. *Poliittisen eliitin yhtenäisyys* edellyttää parlamentaarista konsensusta ja käytännössä viittaa siis ”hallituksen ulkopoliitiikkaa vastustavan yhtenäisen opposition poissaoloon.”¹⁸⁴ Mikäli poliittinen oppositio on samaa mieltä hallituksen toimintapolitiikan kanssa, ei hallituksella ole merkittävää huolta äänestäjien menettämisestä oppositiolle ja siten laskee myös mahdollisesti vastustavankin julkisen mielipiteen merkitys poliittisten riskien myötä.¹⁸⁵

”*Mikäli valtionjohto kokee merkittävien kansainvälisten hyötyjen olevan kyseessä ulkopoliittisessa asiassa, ottaa se epätodennäköisemmin huomioon asiassa julkisen mielipiteen.*”¹⁸⁶ Realismin ajatuksen mukaisesti valtiot hakevat kansainvälisiä hyötyjä ulkopoliitikassa. Tämä tarve juontaa kansainvälisen järjestelmän anarkkisesta luonteesta ja valtioiden voimatasapainosta.¹⁸⁷ Uusklassisen realismin hengessä nämä kansainväliset hyödyt voidaan nähdä esimerkiksi ulkoisena vaikutusvaltana, ja tämän pohjalta voidaan olettaa valtiojohdon asettavan kotimaiset hyödyt toissijaiseen asemaan. On todennäköistä julkisen mielipiteen vaikuttavan vähemmän mikäli päätöksentekijät kokevat uhkakuvien olevan niin suuria, että ne vaikuttavat valtioon.¹⁸⁸

¹⁸³ Ebstein & Segal (2000) Vaikka tutkimusta onkin sovellettu Korkeimpaan oikeuteen, pohjaavat Ebstein ja Segal mallinuksensa alun perin Yhdysvaltain kongressiin, presidenttiin ja ulkopoliitiikan päätöksiin. Baum & Potter (2015) ovat tutkimuksissaan osoittaneet myös julkisen mielipiteen merkityksen vaihtelevan eri demokratian muodoissa, demokratioissa missä on voimakkaampi poliittinen oppositio ja itsenäisempi media luo julkinen mielipide enemmän rajoitteita päätöksenteolle. Heidän tutkimuksien mukaan Saksaa leimaa tässä mielessä aktiivinen ja helposti saavutettavissa oleva media, mitä seurataan tarkoin julkisuudessa. Myös oppositio toiminta Saksan politiikassa on voimakasta. Tässä mielessä Baumin ja Potterin teorian mukaisesti juuri Saksaan päätöksentekoon vaikuttaisi julkinen mielipide voimakkaasti. Ibid. s. 213 - 215. Kts. myös Robinson (2016) s. 190. Kaarbo et al. (2013) s. 14 kritisoivat kuitenkin näkemystä julkisen mielipiteen merkityksestä päätöksentekoon. He perustelevat julkisen mielipiteen vaikuttamattomuutta keskivertoihmisen vähäisellä tietopohjalla ja kiinnostuksen määrällä ja esittävät pikemminkin poliittisen johdon johdattelevan julkisen mielipiteen muodostumaan toimintapolitiikkaa tukevaksi kuin omaksuvan ulkopoliittista linjaa julkisen mielipiteen mukaan. Vrt. Saalfeld & Schoen (2015) s. 115 - 116

¹⁸⁴ Kreps (2010) s. 198

¹⁸⁵ Doeser & Eidenfalk (2016) s. 564, Kreps (2010) s. 192, Zaller (1994) s. 195

¹⁸⁶ Doeser & Eidenfalk (2016) s. 565

¹⁸⁷ Kts. tutkimuksen luku 2.2 *Anarkia* sekä 2.3 *Riippumaton muuttuja: turvallisuuspoliittisen toimijan käsitys uhasta*

¹⁸⁸ Alons (2007) s. 214, Doeser & Eidenfalk (2016) s. 565 väittävät, että mikäli johtajat kokevat esimerkiksi joukkojen kontribuoinnin sotilaalliseen konfliktiin olevan ainoa vaihtoehto ylläpitää tai kasvattaa valtion turvallisuutta ja/tai vaikutusvaltaa, kotimaiset hyödyt voidaan jättää huomioimatta. Daviksen (2012) näkemyksen mukaan valtiojohto todennäköisesti jättää pasifistisen julkisen mielipiteen huomioimatta, mikäli ulkoinen uhka on tarpeeksi merkittävä.

2.6. Uusklassisen realismin rajoitteista ja soveltuvuudesta

Merkittävin uusklassisen realismin kohtaama kritiikki perustuu olettamukseen rationaalisuuden merkityksestä. Robert Keohanen mukaan rationaalisuus on sekä neorealisminkin että klassisen realismin yksi ydinolettamuksista.¹⁸⁹ Tiedostamalla valtiollisen eliitin käsitykset järjestelmätason muuttujista¹⁹⁰ vaikuttavana tekijänä, uusklassinen realismi vastustaa olettamusta, että valtiot käyttäytyisivät rationaalisesti yrittäessään saavuttaa niiden aiottuja tavoitteita.¹⁹¹ Tämän oletuksen vastustaminen johtaa siis kritiikin mukaan yleisesti realismin ydinolettamuksien ja erityisesti Waltzin teorian kieltämiseen. Kuitenkin sekä Waltz että Morgenthau vastustavat ajatusta siitä, että valtiot toimisivat rationaalisesti.¹⁹² Tässä mielessä uusklassinen realismi sijoittuikin Waltzilaisen neorealisminkin sekä konstruktivistisen¹⁹³ näkemyksen välimaastoon,¹⁹⁴ sillä kansainvälistä anarkiaa ei nähdä Hobbesialaisena, vaan pikemminkin vaikeasti luettavana, hämäränä ja valtiollisesta katsannosta hyvin subjektiivisesti määritettävänä ilmiönä.¹⁹⁵

Legro ja Moravcsik ovat väittäneet, että sisällyttämällä yksikkötason muuttujia uusklassinen realismi rikkoo neorealisminkin rakenteellista logiikkaa. Kriitikoiden mielestä uusklassiset realistit pyrkivät keskittymällä ei-järjestelmällisiin muuttujiin, sisällyttämään elementtejä liberaaleista ja institutionaalisista teorioista ja pelastamaan neorealisminkin.¹⁹⁶ Jotkut tutkijat väittävätkin

¹⁸⁹ Keohane (1986) s. 164 - 165

¹⁹⁰ ”*Elite perceptions for systemic variables*” on tässä asiayhteys huomioiden käännetty muotoon ”*Valtiollisen eliitin käsitykset järjestelmätason muuttujista*”

¹⁹¹ Legro & Moravcsik (1999) s. 12, Legro ja Moravcsik väittävät että rationalismi on realismin yksi kolmesta pääolettamuksesta. Heidän mielestään esimerkiksi Waltz olettaa että unitaariset poliittiset toimijat rationaalisesti tavoittelevat tiettyjä päämääriä anarkkisessa asetelmassa. Legron ja Moravcsikin väitteen mukaan realistit olettavat että nämä unitaariseksi poliittisiksi toimijoiksi muodostuneet ’riippumattomat konfliktiryhmät’ ovat tavanomaisessa mielessä rationaalisia koska ne valikoivat strategian valitsemalla tehokkaimmat käytettävissä olevat keinot saavuttaakseen päämääränsä. Myös realismin edustaja Grieco (1990) tekee vahvoja johtopäätöksiä valtioiden rationaalisuudesta. Tämä onkin realismin paradigman sisällä aiheuttanut debattia, sillä muun muassa Walt (1997) s. 932 on sitä mieltä, että sisäpolitiikka voi vaikuttaa strategisten intressien ’rationaaliseen’ arviointiin. Kts. myös Kirshner (2015), *ibid.* (2000), että osalti myös Sivonen (2015) etäännyttävät klassisen realismin mukaisesti tämän kaltaisesta *hyperrationaalisesta* tai *rationalist explanations for war* - käsitysmallista. Kuitenkin Powell (1999) s. 26 huomioi että tämänkaltaisesta ajattelusta johdettu oletamus rationaalis-unitaarisesta toimijasta ”*ei kuitenkaan tarkoita että sisäpolitiikan merkitys olisi vähäistä*”. Katso myös Ripsman et al. (2016) s. 27 - 29 sekä Lake & Powell (1999) *Strategic-Choice Approach*. Lisää tutkielman luvuissa 2.3 *Riippumaton muuttuja: kansallinen kilpailu* sekä 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu*

¹⁹² Waltz (1992) s. 118 Waltz väittää että hänen teoriansa ei tarvitse rationalistista olettamusta ja että ajan saatossa valtioiden käyttäytyminen sopeutuu kansainväliseen järjestelmään sosialisoinnin sekä kilpailun kautta. Morgenthau (1946) s. 71. julistaa sekä mahdollisuutta luoda poliittisen tiedettä sekä rationalistista tutkimusta

¹⁹³ Wendt (1992), Wendtin mukaan objektiivisia järjestelmätason rajoitteita ei ole olemassa lainkaan vaan kansainvälinen todellisuus on sosiaalisesti rakennettu ja ”*anarkia on sitä miksi valtiot sen tekevät*”, lisää uusklassisen realismin asennoitumisesta epistemologian osalta tutkielman luvussa 2.1 *Uusklassinen realismi*

¹⁹⁴ Kts. esim. Rose (1998)

¹⁹⁵ *Ibid.* s. 152 - 153, lisää tutkielman luvusta 2.2 *Anarkia*

¹⁹⁶ Legro & Moravcsik (1999) s. 21 - 25

että uusklassinen realismi on ”vaihtoehto, vastakohta, kilpailija tai neorealismien kumoaja”¹⁹⁷ Kuitenkin uusklassinen realismi jakaa samat peruspostulaatit neorealismien kanssa ja on omaksumus näiden olettamusten myötä samaksi lähtökohdaksi kansainvälisen järjestelmän ensisijaisuuden.¹⁹⁸

Uusklassinen realismi on herättänyt keskustelua myös realistien keskuudessa. Neorealistista koulukuntaa edustavan Stephen Waltin mukaan uusklassisen realismin taipumus historiallisten kertomuksellisten aineistojen koostamiseen tarkoittaa sitä, että koulukunnan ”avoinmielinen eklektisyys”¹⁹⁹ on myös koulukunnan suurin rajoite [...] siinä missä neorealismi uhraa yksityiskohtaisuuden saavuttaakseen yleistämistä ja yksinkertaistamista²⁰⁰, siinä uusklassinen realismi on luopunut yleistettävyydestä sekä ennustavasta voimasta yrityksessään saavuttaa kuvailevaa tarkkuutta ja toimintapoliittista relevanssia.²⁰¹ Tämä yhdistettynä useiden muuttujien käsitteilyyn tarkoittaa uusklassisen realismin osittaista loitoontumista parsimoniasta.²⁰² Mutta kuten Hay toteaaakin: ”Yleistäminen sekä yksinkertaistaminen mahdollistavat ennustamisen, mutta mitä enemmän yleistetään ja yksinkertaistetaan - sitä vähemmän käyttökelpoinen ennustus todennäköisesti tulee olemaan”²⁰³ Voidaankin todeta, ettei parsimoniaan sitoutuminen ole itseisarvo sinänsä, sillä deduktiivisessa tutkimusotteessa se voi tarkoittaa myös teoreettisten olettamusten realismin vähentymistä.²⁰⁴

¹⁹⁷ Foulon (2015) s. 637. Lisää mm. Telhami (2003), Wohlforth (2008) s. 46, Elman (2009) s. 65, jopa Ripsman et al. (2009) ja Carlsnaes (2013) s. 308 - 309, esim. Quinn (2013) esittää kysymykseksi sen, yrittääkö uusklassinen realismi selittää valtion käyttäytymistä neorealismien teorioiden sisällä vai kyseenalaistamaan Waltzin rakenteellisten muuttujien primaatin.

¹⁹⁸ Ripsman et al. (2016) s. 184 - 185

¹⁹⁹ Eklektisyydellä on tarkoitettu tässä uusklassisen realismin väitettyä piirrettä yhdistellä vaikutteita eri suuntauksista ja teoriasta, katso lisää mm. Legro & Moravcsik (1999), Ripsman et al. (2016) s. 172 - 173. Esim. Freyberg-Inan et al. (2009) s. 259 mieltävät uusklassisen realismin lähinnä ”realismin inspiroimaksi konstruktivismiksi”

²⁰⁰ Walt tarkoittanee tässä ns. Occamin partaveitsen periaatetta, jonka mukaan teorioiden tulee olla mahdollisimman yksinkertaisia ja niiden olettamasta ontologiasta tulisi poistaa ylimääräiset entiteetit ja tämän kautta mahdollistaa niiden testaamisen helpottaminen. Lisää esim. Soklakov (2001)

²⁰¹ Walt (2002) s. 211

²⁰² Parsimonia voidaan tässä tapauksessa ymmärtää selityksenä tai mallina, mikä sisältää mahdollisimman vähän muuttujia kyetäkseen kuitenkin selittämään mahdollisimman paljon. Hay (2002) s. 31 - 36 kts. myös Jeffreys (1961) s. 47 sekä Zellner (1984)

²⁰³ Hay (2002) s. 35, Wohlforth (1993) s. 15 kuvailee uusklassisen realismin taipumusta vaihtaa osalti neorealismien parsimoniaa monitasoiseen analyysiin toteamalla sen olevan ”julma, mutta arkinen vaihtokauppa täsmällisyyden ja parsimonian kustannuksella runsauden ja yksityiskohtaisuuden hyväksi.” Hyde-Price (2013) s. 27 mielestä parsimonian tulee olla tasapainossa selittämisen kanssa. Lisäksi myös Reichwein (2012) s. 51 ottaa kantaa parsimoniasta luopumiseen ja perustelee ominaispiirteiden hyödyllisyyttä refleksivistisen teorian rakentumiselle. Myös Wivel (2005) s. 374 toteaa, ettei ”realismin ulkomaanpolitiikan analyysi ole joko/tai -valinta ankaran teoreettisen parsimonian sekä empiirisesti rikkaiden tapaustutkimusten välillä. Sen sijaan, realismien ulkomaanpolitiikan analyysi tulisi ideaalitalanteessa edetä vaihteittain parsimonisesta sekä yleistettävistä rakenteellisen realismien aloituspisteestä rikkaisiin tapaustutkimuksiin, mahdollistaen yksittäisten maiden tarkan ulkomaanpolitiikan selittämisen.”

²⁰⁴ Hinich & Munger (1997) s. 4, myös Hay (2012) s. 35

Uusklassisen realismin valintakriteereitä väliintuleville muuttujille on myös kritisoitu. Stephen Waltin mukaan ”*uusklassisella realismilla on taipumus sisällyttää kotimaisia muuttujia ad hoc - tyyliin ja sen edustajat eivät vielä ole tunnistaneeet milloin näillä muuttujilla on suurempi tai vähempi vaikutus.*”²⁰⁵ Ripsman, Taliaferro ja Lobell myöntävät, että tätä on tapahtunut, mutta tuovat esille tutkimuksia kuten Schwellerin Underbalancing-teorian, Taliaferron emulaatio- ja liikekannallepanoteorian sekä Ripsmanin teorian rakenteellisesta autonomiasta. Nämä kaikki perustuvat ”*deduktiiviseen teoreettiseen analyysiin olosuhteista missä valtion käyttäytyminen todennäköisesti poikkeaa rakenteellisten realistien odotuksista.*”²⁰⁶ Walt tosin itsekin on painottanut valtion sisäpoliittisen järjestelmän merkitystä sille, koetaanko valtio uhkana toisille.²⁰⁷ Uusklassinen realismi kamppailee vieläkin väliintulevien muuttujien valintojen kriteerien suhteen, joskin viimeaikoina on otettu askeleita väliintulevien muuttujien määrittelemiseksi teorian muodostamisen näkökulmasta.²⁰⁸

Uusklassista realismia on väitetty sisältävän piirteitä reduktionismista²⁰⁹, sillä koulukunta paikallistaa kausaalisia ominaisuuksia sekä järjestelmä- että yksikkötasolla selittäessään valtion ulkoista käyttäytymistä. On mahdollista väittää uusklassisen realismin olevan reduktionistista, mikäli yksikkötason tekijöillä on kausaalisia ominaisuuksia. Reduktionistiset teorit kuitenkin paikallistavat syitä valtioiden sisäisten ominaisuuksien systemaattisiin lopputuloksiin, kuten esimerkiksi sisällissodan mahdollisuuksia sekä yleisiä malleja liittolaisuuksien solmimiseen kansainvälisessä ympäristössä. Lobellin, Ripsmanin ja Taliaferron mukaan uusklassinen realismi ei kuitenkaan tee niin, vaan se käyttää valtioiden sisäisiä ominaispiirteitä ohjeena vain kansallisiin vastauksiin kansainvälisille rajoituksille.²¹⁰

Uusklassisen realismin selitysvoima riippuu valtioiden kohtaamien järjestelmätason määreiden selkeydestä.²¹¹ Ripsmanin, Taliaferron sekä Lobellin teoksessaan ”*Neoclassical realism, the State, and Foreign Policy*” kehittämä nelimaailmallinen jako (*taulukko 4*) tuo esille olosuhteet, joissa valtioiden toimien selittämiseen uusklassinen realismi parhaiten soveltuu. Tämän nelija-

²⁰⁵ Walt (2002) s. 211, kts. myös s. 197 - 230

²⁰⁶ Ripsman et al. (2016) s. 181

²⁰⁷ Walt (1992) s. 339, Waltin *Balance of threat* -teoria ja kts. myös Layne (2004) s. 114

²⁰⁸ Ripsman et al. (2016)

²⁰⁹ Reduktionismilla tarkoitetaan tässä ”*pyrkimyksenä selittää järjestelmän luonteenpiirteiden ja ominaisuuksien vaihtelua tutkimalla ainoastaan järjestelmän yksiköiden käytöstä ja niiden keskinäistä suhdetta*” Lobell et al. (2009) s. 21

²¹⁰ Ibid. s. 21 - 22, Waltz (1992) s. 64: Waltzin mukaan ei voida tehdä johtopäätöksiä kansainvälisen politiikan tilasta valtioiden sisäisestä rakenteesta, eikä myöskään voida myöskään rakentaa ymmärrystä kansainvälisestä politiikasta ynnäämällä valtioiden ulkoista käyttäytymistä sekä ulkopoliittikkaa. Waltz on myös sitä mieltä että ulkopoliittikan teorioiden pitäisi sisältää kausaaliset tekijät yksikkö- ja järjestelmätasolla

²¹¹ Ripsman et al. (2009) s. 282

koisen ajatusmallin mukaisesti käsiteltävä tutkimuskohde sijoittuu maailmaan 2, jossa järjestelmä tarjoaa yksiselitteistä informaatiota suhteellisen valta-asetelman muutoksista. Tämä tarkoittaa siis uhkia ja mahdollisuuksia, mutta vastavuoroisesti maailma tarjoaa vain vähän tietoa sopivista strategioista vastaamaan näihin rajoitteisiin ja yllykkeisiin. Kotimaiset poliittiset tekijät, kuten koalitiopolitiikka, institutionaaliset asetukset, kulttuuriset taipumukset jne. määrittelevät ulko- ja turvallisuuspoliittisia ratkaisuja. Vaikka kansalliset intressit määräytyisivätkin kansainvälisen järjestelmän kautta, ei ole välttämättä selkeää millä toimintatapamalleilla valtiot kykenisivät maksimoimaan kansallisen edun.²¹²

	SELKEÄ INFORMAATIO UHISTA	EPÄSELKEÄ INFORMAATIO UHISTA
SELKEÄ INFORMAATIO POLIITTISISTA TOIMISTA	<p>MAAILMA 1</p> <p>Johdonmukainen realismin kanssa</p> <p>Kotimaiset tekijät yleensä vaikuttavat vain toimintatavan muotoon ja aikautukseen</p> <p>Uusklassinen realismi on käyttökelpoinen vain selittämään toimintahäiriöistä käytöstä (Schweller, Dueck, Lobell, Ripsman, Taliaferro)</p>	<p>MAAILMA 4</p> <p>Epäjohdonmukainen realismin kanssa</p> <p>Kotimaiset tekijät voivat auttaa määrittelemään kansallisia intressejä, mutta toimintatapamallit ovat suurimmaksi osaksi määritetty kansainvälisten instituutioiden toimesta</p> <p>Uusklassinen realismi ei ole käyttökelpoinen selittämään valtioiden käytöstä</p>
EPÄSELKEÄ INFORMAATIO POLIITTISISTA TOIMISTA	<p>MAAILMA 2</p> <p>Johdonmukainen realismin kanssa</p> <p>Kotimaiset tekijät voivat vaikuttaa toimintatavan muodon ja aikautuksen lisäksi myös kansainvälisiin haasteisiin vastaavien poliittisten toimien luonteeseen</p> <p>Uusklassinen realismi on käyttökelpoinen selittämään valtioiden ulkopoliittisia ratkaisuja (Brawley, Dueck, Lobell, Ripsman, Sterling-Folker, Taliaferro)</p>	<p>MAAILMA 3</p> <p>Epäjohdonmukainen realismin kanssa</p> <p>Kotimaiset tekijät auttavat määrittämään kansallisia intressejä sekä toimintatapamalleja</p> <p><i>Innenpolitik</i>-teoriat ovat uusklassista realismia käyttökelpoisempia selittämään valtioiden käyttäytymistä (Fordham)</p>

Taulukko 4: Käsitys uusklassisesta realismista ja neljästä maailmasta²¹³

Uusklassisen realismin fokus on ulkopoliitiikan tai tämän tutkimuksen osalta ulkopoliitiikan osa-alueen, eli turvallisuuspolitiikan tutkimuksessa. Tiettyjen kriteerien täytyessä, uusklassisen realismin käyttöarvo tutkimuskysymykseen vastaamisessa laskee, jolloin *Maailma 4:n* mukaisesti esimerkiksi *Innenpolitik*-teoriat tarjoavat paremman suuntauksen asioiden tarkasteluun.²¹⁴

²¹² Ibid. s. 284, Lisää esimerkiksi Lobell (2009) s. 42 - 74

²¹³ Ripsman et al. (2009) s. 282 - 283

²¹⁴ Lisää mm. Rose (1998), Ripsman et al. (2009), *maailmasta 4* sekä uusklassisen realismin rajoituksista Fordham (2009), Tang (2009) s. 800 kuitenkin kritisoi tätä käsitystä todeten, että ”*mikäli uusklassisen realismin kilpailullinen ennakoasenne poistetaan skenaario missä valtio valitsee moniselitteisestä suhteensa huolimatta työstää läheistä yhteistyötä toisen valtion kanssa sopii Maailmaan 4. Tässä tapauksessa Maailma 4 muodostaa tärkeän alueen uusklassisen realismin soveltamiselle.*”

3. SAKSAN TURVALLISUUSPOLITIIKAN PERUSTA

3.1 Saksan poliittinen järjestelmä

Saksan liittotasavalta on osavaltioista koostuva parlamentaarinen demokratia. Neljän vuoden välein vaaleilla²¹⁵ valittava parlamentin alahuone (*Bundestag*) vastaa lainsäädännöstä sekä liittotasavallan hallituksen (*Bundesregierung*) valvonnasta. Turvallisuuspoliittisessa mielessä parlamentin vastuulla on päätösvalta valtion budjetista, parlamentaarinen valvonta asevoimista sekä puolustustilan ja sitä edeltävän jännitetilan julistamisesta.²¹⁶ Saksan parlamentissa ovat edustettuina puolueet, mitkä ovat saavuttaneet vaaleissa vähintään viiden prosentin ääniosuuden. CDU (*Christlich Demokratische Union Deutschlands*) on ollut perustamisestaan vuodesta 1945 lähtien suurimpia Saksan poliittisia puolueita, sekä yhdessä sisarpuolueensa CSU:n (*Christlich Soziale Union*) kanssa aina edustettuna Saksan parlamentissa. CDU:ta luonnehditaan nimensä mukaisesti kristillisdemokraattiseksi, keskusta-oikeustolaiseksi puolueeksi ja CSU:ta pidetään hieman konservatiivisempänä lain ja järjestyksen sekä sosiaalisen moraalien kysymyksissä. CSU toimii pääsääntöisesti vain Baijerin osavaltiossa ja yhdessä CDU:n kanssa ovat toimineet vaaliliitossa perustamisestaan lähtien. CDU/CSU ovat tukeneet politiikassaan saksalaista mallia sosiaalisesta markkinataloudesta, Saksan NATO-jäsenyydestä sekä Euroopan integraatiota. CDU/CSU:n kanta asevoimien ulkomaantehtäviin on ollut myöntäväinen, eikä puolueen mukaan tehtäviä tulisi rajoittaa maantieteellisesti, mikäli niillä puolustetaan valtion tai kumppanien intressejä. CDU/CSU ovat johtaneet hallitusta vuosina 1949 - 1969, 1982 - 1998, sekä vuodesta 2005 alkaen.²¹⁷

SPD (*Sozialdemokratische Partei Deutschlands*) edustaa poliittisen keskustan vasenta laitaa Saksan politiikassa. Sosiaalidemokraatit hyväksyvät sosiaalisen markkinatalouden, mutta ajavat hallinnon merkittävämpää roolia sosiaalisen tasa-arvon ja yhtenäisyyden varmistamiseksi. SPD puoleista eniten edustaa Maullin ”Siviilimahti”-konseptin ajatusta, pitäen asevoimien ulkomaantehtäviä viimeisenä työkaluna kriisien ratkaisemiseksi ja silloinkin vain YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman mandaatilla sekä Saksan parlamentin hyväksynnällä. SPD on

²¹⁵ Saksan vaalijärjestelmä liittotasavallan tasolla perustuu *Sainte-Lagüe/Schepersin* -menetelmään, missä puolueiden saamien paikkojen osuus pyritään pitämään mahdollisimman lähellä puolueen osuutta annetuista äänistä. Tämä mahdollistaa kokoonsa suhteellisen laajan edustuksen erityisesti pienille puoleille, toisin kuin esimerkiksi Suomessa käytössä olevassa *d'Hondtin* menetelmässä. Langenbacher (2015) s. 90, Lijphart (2003), Ibid. (1990)

²¹⁶ GG Art. 80a jännitetila, *Spannungsfall*, ibid. 115a puolustustila, *Verteidigungsfall*. Kts. myös Meier et al. (2012) s. 116, Langenbacher (2015) s. 90. Lisää parlamentaarisesta kontrollista tutkielman luvussa 3.2 *Asevoimien ulkomaantehtävien lainsäädännöllinen perusta*

²¹⁷ Saalfeld & Schoen (2015) s. 106, CDU, CSU (2005), ibid. (2009a), CDU et al. (2009), Bräuninger & Debus (2012), kts. myös Anderson (2015), sekä Funk (2015), Harnisch (2013)

kuulunut hallitukseen vuosina 1966 - 1969 sekä 2005 - 2009 CDU/CSU:n kanssa ja 1969 - 1982 FDP:n kanssa. Liittokansleri Gerhard Schröderin johtama SPD toimi hallitusvastuussa koaliti-
ossa vihreiden kanssa vuosina 1998 - 2005.²¹⁸

Vihreiden puolue *Die Grünen (Bündnis 90/Die Grünen)* sijoittuu poliittisessa kentässä kes-
kusta-vasemmalle pääfokuksenaan ympäristöpoliittiset kysymykset. Vuoden 1983 Bundestag-
vaalien jälkeen, parlamentissa edustettuina olleet vihreät ovat toimineet koalitiollahituksessa
SPD:n kanssa vuosina 1998 - 2005.²¹⁹ Vihreät eivät itsessään vastusta asevoimien ulkomaan-
tehtäviä, kunhan parlamentaarista kontrollia vielä vahvistetaan ja siviilikeinojen merkitystä pai-
notetaan. Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan osalta suhtautuminen NATOon sekä Euroopan
Unioniin on myös positiivista, joskin vihreät vastustavat NATO:n roolia niin kutsuttuna *maail-
manpoliisina*. Vihreät hyväksyvät asevoimien ulkomaantehtävät YK:n mandaatin alaisuudessa
ja muutenkin suosivat YK:ta sotilaallisena toimijana EU:n ja NATO:n sijaan.²²⁰

Liberaalipuolue FDP:n (*Freie Demokratische Partei*) poliittiset arvot perustuvat ideologiaan va-
paista markkinoista sekä pienestä hallinnosta, ja pohjautuvat taloudelliseen ja tasavaltalaiseen
liberalismiin. Äänestäjäpohja FDP:llä on pienyrityksissä sekä akateemikoissa, joskin vuoden
2013 vaaleissa saavutti 4,8 prosentin ääniosuuden eikä siten saanut edustusta parlamenttiin.
Parlamentissa olonsa aikana vuodesta 1949 lähtien FDP on toiminut hallituskoalitioidessa
CDU/CSU:n kanssa. Poikkeuksen tähän muodostaa vuodet 1969 - 1982, jolloin FDP muodosti
koalition hallitusvastuussa olleen SPD:n kanssa. Turvallisuuspoliittisessa mielessä FDP:n pit-
kän tähtäimen tavoite on parlamentaarisisessa valvonnassa olevat eurooppalaiset asevoimat.
NATO:n turvallisuuspoliittinen merkitys on FDP:n puolueohjelmassa kuitenkin suuri. Asevoi-
mien ulkomaantehtävät ovat puolueen mielestä mahdollisia vain yhteistyössä NATO- ja EU-
kumppaneiden kanssa.²²¹

²¹⁸ SPD (2009) s. 91, Saalfeld & Schoen (2015) s. 106, Hornsteiner & Saalfeld (2014) s. 83

²¹⁹ Saalfeld & Schoen (2015) s. 106 viittaavat myös Hessenin osavaltiovaaleihin 2013 missä vihreät muodostivat
koalition CDU:n kanssa ja siten voisivat tulevaisuudessa ulottaa koalitioyhteistyötään myös kansalliselle, liittota-
savallan tasalle.

²²⁰ Ibid., Bündnis 90 / Die Grünen (2009), ibid. (2013), Hornsteiner & Saalfeld (2014)

²²¹ Harnisch (2013) s. 80, Saalfeld & Schoen (2015) s. 106, Schoen & Greszki (2014) s. 251, Hornsteiner &
Saalfeld (2014) s. 81, FDP (2009) erityisesti s. 71

Die Linke muodostui PDS:n²²² sekä WASG:n²²³ yhdistyttyä vuonna 2007. Vasemmiston äänestäjäpohja löytyy pääasiallisesti entisen Itä-Saksan ja Berliinin itäosien alueelta. Oman määritelmän mukaan vasemmisto on feministis-sosialistinen puolue, minkä ydintavoitteisiin kuuluu kapitalismin korvaaminen demokraattisella sosialismilla. Parlamentissa edustettuina olevista puolueista vasemmisto suhtautuu kaikkein kriittisimmin NATOon sekä nykyiseen saksalaiseen puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaan. Vasemmiston turvallisuuspoliittisina tavoitteina ovat NATO:n lakkauttaminen sekä kategorinen kieltäytyminen aseellisesta voimasta humanitäarisissä interventioissa riippumatta YK:n turvallisuusneuvoston mahdollisista mandaateista. Vuosina 2009 - 2017 vasemmisto johti parlamentissa vihreiden kanssa oppositiota 11,9 prosentin (2009) sekä 8,6 prosentin (2013) ääniosuuksilla.²²⁴

Saksan koalitionhallituksissa keskeiset ministeripaikat on jaettu koalition jäsenten kesken, joista turvallisuuspolitiikan kannalta tärkeimmät käsittävät liittokanslerin, ulkoministerin ja puolustusministerin tehtävät.²²⁵ Parlamentin määräenemmistöllä valittavalla parlamentin ja hallituksen päämiehellä liittokanslerilla on perustuslaillinen valta määrätä hallituksen toimintapolitiikan suunnasta (*Richtlinienkompetenz*), ministereiden valinnasta ja byrokratian valvomisesta. Liittotasavalta on ajoittain luokiteltu liittokanslerin erityisten valtaoikeuksien perusteella *kansleridemokratiaksi*.²²⁶ Puolustusministeri toimii asevoimien ylipäällikkönä rauhan aikana ja vastaa tehtävänsä suomin valtuuksin sotilaspolitiikasta ja asevoimien osallistumisesta kansainvälisiin tehtäviin.²²⁷ Hallituskoalition pienemmästä puolueesta yleensä nimitetty ulkoministeri vastaa liittotasavallan ulkopoliitikasta, joskin hänen vaikutusvaltansa ulkopoliittikkaan riippuu ulkopoliittisesta kokemuksesta liittokansleriin nähden, asemastaan omassa puolueessaan ja

²²² Vasemmistopuolue PDS, aikaisemmin *Partei des Demokratischen Sozialismus* (PDS), eli Demokraattisen sosialismin puolue vaihtoi 17.7.2005 puoluepäätöksellä nimensä muotoon *Die Linke*, Vasemmisto. PDS toimi myös Saksan demokraattisen tasavallan (DDR) hallitsevana puolueena *Sozialistische Einheitspartei Deutschlands* (SED). Saalfeld & Schoen (2015) s. 107, Bundeswahlleiter (2010) s. 109

²²³ *Arbeit & soziale Gerechtigkeit - Die Wahlalternative* (WASG)

²²⁴ Hornsteiner & Saalfeld (2014) s. 84, *Die Linke* (2009a), Bundeswahlleiter (2010) s. 109, DESTATIS (2015) s. 287, *Die Linke* (2013)

²²⁵ Verzhichelli (2008), Brummer & Thies (2015) s. 278, Langenbacher (2015) s. 92 - 93, Niclauß (2004), Hacke (2006), Paterson (2010) s. 513 tuo esille erityisesti liittokanslerin vaikutusvallan henkilöitymisen Angela Merkeleihin, joka sisäpolitiikasta poiketen pääsääntöisesti johti liittotasavallan ulkopoliittista toimintapolitiikkaa, kts. myös Harnisch (2013) s. 78 - 81, Gareis (2009a) s. 82 - 90, Meier et al. (2012) s. 447, myös Maull (2012) s. 35 alleviivaa ulkoministerin ja liittokanslerin määräävää roolia ulkopoliitikassa, mutta myöntää myös puolustusministerin omaavan *'tärkeän toissijaisen roolin'*. Kuitenkin esimerkiksi Paterson (2010) s. 510 tuo esille liittokanslerin turvallisuuspoliittisen roolin heikkouden esimerkiksi Yhdysvaltoihin, Ranskaan ja Iso-Britanniaan nähden. Lisää tutkielman liitteessä 3: *Ulkomaanoperaatioiden koordinointi ja keskeiset turvallisuuspoliittiset toimijat Saksan liittotasavallassa* sekä luvussa 2.4 *Riippuva muuttuja: valtion turvallisuuspolitiikka*

²²⁶ Niclauß (2004), Langenbacher (2015) s. 92 - 93, Gareis (2006) s. 37, vrt. Hennis (1968), GG Art. 65, Gareis (2006) s. 36 - 37, Meier et al. (2012) s. 82, Langenbacher (2015) s. 92 - 93 vrt. Thränhardt (2003) s. 65, kts. myös Niclauß (2004)

²²⁷ Gareis (2006) s. 38, saks. *Befehls- und Kommandogewalt*, GG Art. 65a, Meier et al. (2012) s. 82 Puolustustilain aikana asevoimien ylin komentovalta siirtyy liittokanslerille

koalitiokumppaneiden silmissä sekä julkisuudessa.²²⁸ Liittotasavallan presidentti valitaan epäsuorasti parlamentin äänestyksellä, ja vaikka onkin valtion virallinen edustaja, presidentin ei nähdä omaavan todellista poliittista vaikutusvaltaa vaan hän toimii symbolisena johtajana, ikään kuin tasavallan omatuntona.²²⁹

Saksan Liittovaltuusto (*Bundesrat*) edustaa 16 osavaltiota ja osavaltioedustajilla on ääniä riippuen osavaltion asukasluvun määrästä. Liittovaltuuston osavaltioedustajat valitaan parlamenttivaaleista riippumattomien osavaltiovaalien kautta. Osavaltioedustajien ja osavaltiovaltuuskuntien mahdollinen koalitiorakenne harvemmin kuvastaa liittotasavallan hallituksen rakennetta. Liittotasavallan hallitus ei tarvitse liittovaltuuston luottamusta, eikä parlamentin tai hallituksen lakiesitykset vaadi liittovaltuuston hyväksyntää. Kuitenkin liittovaltuustolla on oikeus hyväksyä lakeja mitkä vaikuttavat osavaltioihin. Tämä saattaa usein johtaa umpikujiin lakialoitteissa, missä säädäntävalta on sekä liittovaltuustolla että parlamentilla.²³⁰ Liittovaltuuston painoarvo turvallisuuspoliittisissa asioissa on vähäinen, sillä kansallisella hallituksella on pääasiallinen vastuu puolustuksen ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä. Huomioitavan poikkeuksen tähän muodostavat perustuslain muutosta tai täydentämistä edellyttävät Eurooppapolitiikan turvallisuuskysymykset, mitkä vaativat parlamentin lisäksi myös liittovaltuuston yli kahden kolmanneksen määräenemmistön hyväksytyksi tullakseen.²³¹

3.2 Asevoimien ulkomaantehtävien lainsäädännöllinen perusta

Vuoden 1949 Saksan perustuslaki (*Grundgesetz GG*) ei huomattavammin käsittele puolustusasioita. Perustuslaki kieltää yksiselitteisesti hyökkäyssodan²³² aloittamisen, sekä mahdollistaa kansalaisille kieltäytymisen asepalveluksesta omatuntoon perustuen. Saksan tasavallan multilateraalinen luonne näkyy perustuslain hengestä asettaa kansainvälinen laki kansallisen lainsäädännön yläpuolelle sekä mahdollisuudesta siirtää valton itsenäistä päätäntävaltaa kansainvälisille järjestöille ja yhteisöille. Vasta vuoden 1955 perustuslain lisäys antoi liittotasavallalle oikeuden perustaa kollektiivisen turvallisuuden puitteissa asevoimat puolustustarkoituksia varten.²³³ Perustuslakituomioistuin (*Bundesverfassungsgericht BVerfG*) vastaa perustuslain tulkin-

²²⁸ Gareis (2006) s. 37 - 38, vuodesta 1966 ulkoministeri on Saksassa nimitetty pienimmän koalitiokumppanin puolueesta. Kts. myös Harnisch (2013) s. 79, Kaarbo (1996), vrt. Bierling (1999) s. 48

²²⁹ Meier et al. (2012) s. 89, Langenbacher (2015) s. 90

²³⁰ Langenbacher (2015) s. 93, Lijphart (2012) erityisesti s. 199

²³¹ Meier et al. (2012) s. 449 - 450, Langenbacher (2015) s. 95, GG Art. 22, Gareis (2009b) s. 87

²³² ”*War of Aggression*”

²³³ GG, kts. myös Miller (2010)

nasta ja käsittelee perustuslaillisessa mielessä merkitykselliset kanteet sekä ratkaisee mahdolliset kiistatilanteet osavaltioiden ja liittotasavallan välillä.²³⁴ Heinäkuussa 1994 tehdyn Saksan perustuslakituomioistuimen päätöksen mukaisesti, liittotasavallan asevoimia voitaisiin käyttää oman alueen puolustamisen sekä NATO:n jäsenvaltioiden auttamisen lisäksi myös omien rajojen ulkopuolella. Rajoitteeksi joukkojen käytölle asetettiin multilateraaliset puitteet sekä Saksan parlamentin ennakkohyväksyntä.²³⁵

”Perustuslaissa asevoimille asetetut säännöt ovat (...) siksi asetetut, jotteivät asevoimat voimapotentiaalina olisi ainoastaan hallituksen käytettäväksi jätetty, vaan ’parlamentaarisen armeijana’ liittyisivät demokraattisen oikeusvaltion perustuslailliseen järjestelmään. Tämä tarkoittaa parlamentin merkityksellisen vaikutusvallan turvaamista asevoimien kehittämiseen sekä käyttöön.”²³⁶

- Perustuslakituomioistuimen päätös vuodelta 1994

Parlamentin joulukuussa 2004 hyväksymä laki Parlamentin osallistumisesta (*Das Parlamentsbeteiligungsgesetz ParlBG 2005*) määrittelee parlamentin roolin asevoimien ulkomaantehtävistä²³⁷ päätettäessä. Laki määrittelee tarkasti hallituksen esityksen sisältövaatimukset kuten esimerkiksi suunniteltun keston, kustannusten sekä operaatioon osallistuvien sotilaiden enimmäismäärän osalta. Mandaatin ajallisten rajoitteiden muuttaminen, kuten esimerkiksi operaation keston pidentäminen, vaatii aina parlamentin erillisen hyväksynnän. Lisäksi parlamentilla on peruutusosoikeus (*Rückholrecht*) operaatioihin ja voi milloin tahansa päättäessään vetää asevoimien joukot tehtävästä takaisin Saksaan.²³⁸ Perustuslakituomioistuimen päätöksessä 2008 tarkennettiin kaikkien ulkomaantehtävien, mukaan lukien myös aseistamattomien saksalaisten sotilaiden tehtävään lähettämisen, edellyttävän parlamentin hyväksynnän.²³⁹ Tuomioistuimen vuoden 2015 päätöksen mukaan, aseistettujen joukkojen tehtävään lähettäminen vaatii lähtökohtaisesti parlamentaarisen etukäteishyväksynnän. Päätöksen mukaisesti on ”välittömän vaa-

²³⁴ Meier et al. (2012) s. 91, Langenbacher (2015) s. 89

²³⁵ BVerfG (1994) s. D428 - D431, lisää aiheesta Limpert (2002) s. 111 - 140, Haftendorf (2006) s. 363, Blombergs (2013a) s. 337, kts. myös Alahonko & Kemppainen (2016) s. 11, von Krause (2015), Gareis (2010) s. 153 korostaa myös perustuslakituomioistuimen päätöksen perustuvuutta kollektiivisen turvallisuuden käsitteeseen.

²³⁶ BVerfG (1994) kohta 322, *tutkijan käänös*

²³⁷ Asevoimien ulkomaantehtävät on määritelty saksalaisten sotilaiden osallistumiseksi tai odotettavaksi osallistumiseksi aseelliseen toimintaan ulkomailla. ParlBG 18.03.2005 § 2 kohta 1, ”*Einbeziehung bzw. die erwartbare Einbeziehung deutscher Soldaten in bewaffnete Unternehmungen*”

²³⁸ ParlBG 18.03.2005, Gareis (2010) s. 160 - 161. Lain kahdeksannen pykälän aktivoiminen ja parlamentin peruutusosoikeuden käyttö on epätodennäköistä, sillä se tutkijoiden mukaan aiheuttaisi todennäköisesti hallituskriisin ja realisoituisi muutenkin epätodennäköisesti saksalaisessa parlamentarismissa, missä hallituspuoleilla on lähtökohtaisesti määräänemmistö myös parlamentin paikoista. ParlBG 18.03.2005 § 8, kts. myös Gareis (2010) s. 161, Ibid. (2009b) s. 91 - 93

²³⁹ BVerfG (2008), kts. myös Gareis (2009b) s. 91

ran tapauksessa (...) liittotasavallan hallinto poikkeuksellisesti oikeutettu päättämään tehtävään lähettämistä toistaiseksi yksin.”²⁴⁰. Mikäli tehtävä on jo päättynyt, ei hallitusta edellytetä hakevan *ParlBGn*²⁴¹ mukaisesti parlamentaarista hyväksyntää myöskään jälkikäteen.²⁴²

Liittokansleri, ulkoministeri ja puolustusministeri kuuluvat sisäministerin, valtionvarainministerin, oikeusministerin ja ulkomaankehitysministerin lisäksi vuodesta 1955 perustettuun liittovaltion turvallisuusneuvostoon (*Bundessicherheitsrat BSR*).²⁴³ CDU/CSU -puolueet julkaisivat maaliskuussa 2008 esityksen liittokanslerijohtoisien kansallisen turvallisuusneuvoston perustamisesta. Turvallisuusneuvoston tehtäviin kuuluisi uhka-analyysien laatiminen, sotilaallisten ja siviilitoimenpiteiden koordinointi kriisien estämisessä sekä hoitamisessa, sekä toimia päätöksentekokeskuksena koti- ja ulkomailla tapahtuvien kriisien suhteen. Esityksen tavoitteena toimi luoda kanslerijohtoiselle turvallisuusneuvostolle kyky ja valtuudet lähettää tarvittaessa joukkoja vastaamaan kriiseihin jo ennen parlamentin hyväksyntää. Ehdotus sai vastansa merkittävässä määrin kritiikkiä, erityisesti SPD:n suunnalta, eikä tullut hyväksytyksi.²⁴⁴

1. joulukuuta 2009 voimaan astunut Lissabonin sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (Maastrichtin sopimus)²⁴⁵ ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (Rooman sopimuksen)²⁴⁶ muuttamisesta tarkentaa EU:n jäsenvaltioiden velvoitteita ja keskinäisiä oikeuksia myös turvallisuuspolitiikan osalta. Tutkielman rajatun aihealueen kannalta huomioitavimmat osuudet muodostuivat *Yhteisestä puolustuksesta* (Artikla 42.7) sekä niin kutsutuista *Solidariteettiklausuleista* (Artikla 222). Artiklan 42.7:n mukaan ”mikäli jäsenvaltio joutuu alueellaan aseistetun aggression kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on sitä kohtaan velvoite antaa apua ja tukea

²⁴⁰ BVerfG (2015)

²⁴¹ *Parlamentsbeteiligungsgesetz 2005*, kts. tutkimuksen luku 3.2 *Asevoimien ulkomaantehtävien lainsäädännöllinen perusta*

²⁴² BVerfG (2015), *Zeit Online* 23.09.2015 ”Bundeswehreinsetzung im Eilfall ohne Bundestag möglich”, *Spiegel Online* 26.02.2011 ”Transall-Maschinen fliegen 133 Europäer aus”, *Frankfurter Allgemeine* 23.09.2015 ”Bundeswehr-Einsatz notfalls auch ohne Parlament”, *Süddeutsche Zeitung* 11.03.2011 ”Böses Nachspiel im Bundestag”, *Deutscher Bundestag* (2011b) s. 10815, kts. lisää tutkimuksen luvusta 4.3.2 *Riippuva muuttuja: pidättäytyminen sotilaallisesta voimankäytöstä*. Häkkinen (2014) on tutkinut väitöskirjassaan Iso-Britannian parlamentin vaikutusvallan kasvua asevoimien ulkomaantehtävistä päätettäessä. Parlamentin rooli hallituksen toimia jälkikäteen arvioivana ja hyväksyvänä toimijana on muuttunut aktiiviseen ja ennakoivan vaikuttamisen suuntaan. Tässä mielessä Saksassa on viitteitä päinvastaisesta kehityksestä, missä hallituksen merkitys suhteessa parlamenttiin kasvaa asevoimien ulkomaantehtävistä päätettäessä.

²⁴³ Gareis (2006) s. 39, Ulkomaankehitysministeri on kuulunut turvallisuusneuvostoon vuodesta 1998.

²⁴⁴ CDU, CSU (2008) s. 12 - 13, Paterson (2010) s. 510, tätä ei tule sekoittaa jo olemassaolevaan *Bundessicherheitsrat*:iin, missä turvallisuusasioita käsitellään. Kts. myös Schockenhoff (2008) ja erityisesti Brummer (2012) s. 263 - 264

²⁴⁵ Maastrichtin sopimuksella viitataan 1992 Maastrichtissa, Alankomaissa, allekirjoitettuun Sopimukseen Euroopan unionista (SEU), European Union (1992)

²⁴⁶ Rooman sopimuksella viitataan 1957 Roomassa allekirjoitettuun Euroopan talousyhteisön luoneeseen sopimukseen. Council of the European Union (2007)

kaikilla heidän käytettävissään olevin, YK:n peruskirjan artikla 51:n mukaisin keinoin.”²⁴⁷ Artikla 222 velvoitti jäsenvaltioiden toimimaan solidaarisuuden hengessä, mikäli jäsenvaltio joutuu terrori-iskun, luonnollisen tai keinotekoisien katastrofien kohteeksi. Tällaisessa tilanteessa EU:n tulee hyödyntää kaikkia käytössään olevia instrumentteja, ”*mukaan lukien jäsenvaltioiden asettamat, saataville olevat sotilaalliset resurssit*” terroriuhnan estämiseksi, demokraattisten instituutioiden ja siviiliväestön terrori-iskulta suojelemiseksi sekä tukeakseen jäsenvaltiotaan alueellaan terrori-iskun aikana.²⁴⁸ Vasemmisto jätti Lissabonin sopimuksen myötä kanteen perustuslakituomioistuimeen ja kritisoi uuden EU-sopimuksen turvallisuuspoliittisia vaikutuksia. Kanteen mukaan Lissabonin sopimus oli ristiriidassa Saksan perustuslain hengen kanssa ja aiheutti merkittäviä uhkia asevoimien tehtäviin ja operaatioiden parlamentaariseen päätäntävalalle. Perustuslakituomioistuin otti kantaa vasemmiston kanteeseen korostamalla parlamentin päätäntävaltaa ennen EU-sopimuksen ratifioimista.²⁴⁹

3.3 Weißbuch 2006

*”Kaksitoista vuotta on kulunut siitä kuin edellinen asevoimien tilaa ja Saksan turvallisuutta käsittelevä selonteko on julkaistu. Tässä ajassa on kansainvälinen ympäristö perinpohjaisesti muuttunut.”*²⁵⁰

- Weißbuch 2006

25.10.2006 Saksan puolustusministeriön julkaisema turvallisuuspoliittinen selonteko nostaa turvallisuustilanteen osalta kansainvälisen terrorismin keskeiseksi haasteeksi ja tuo esille myös joukkotuhousohjeiden proliferaation riskin kasvun muodostumiseksi uhaksi myös Saksalle. Kotimaisten ja alueellisten konfliktien vaikutukset, valtioiden epästabilisoituminen ja sisäiset hajoamiset nähdään myös uhkina Saksalle. Selonteon mukaan menneisyydessä, ulkoisten uhkien hallinnassa käytetyt strategiat eivät riitä uusia epäsymmetrisiä uhkia vastaan, vaan ennaltaehkäisevä, tehokas ja koherentti yhteisvaikutus edellyttää uhkien torjumista oikea-aikaisesti siellä, missä ne ilmenevät.²⁵¹

²⁴⁷ Council of the European Union (2007), European Union (1992), Lisbon Treaty 2007 Art 42.7, Meier et al. (2012) s. 128, Koivula (2016) s. 68 - 70 tuo teoksessaan esiin ettei artiklan sanamuoto ”*all the means in their power*” erittele varsinaisesti mitään konkreettisia toimenpiteitä millä jäsenvaltiot voisivat antaa käytännön tukea. Koivulan näkemyksen mukaan artikla ei sinänsä myöskään vähennä NATO:n merkitystä jäsenvaltioidensa puolustuksessa, vaan pikemminkin korostaa sitä. Artikla 42.7 toteaaakin, että artiklan valtuuttaman ja velvoittavan toiminnan tulisi olla yhtäläisiä sitoumusten NATO:n kanssa, sillä NATO muodostaa jäsenmailleensa ”*perustan heidän kollektiiviselle puolustukselle ja foorumin sen implementoinnille*”. Lisbon Treaty 2007 Art 42.7

²⁴⁸ Ibid. Art 222, kts. myös Koivula (2016) s. 69 - 70

²⁴⁹ Die Linke (2008a), BVerfG (2009a), Spiegel Online 01.07.2009, ”Bundestag freut sich über neue Macht”,

²⁵⁰ WB (2006) s. 8, ”*tiefgreifend verändert*”, edelliset selonteot on julkaistu 1971/72, 1973/74, 1975/76, 1979, 1983, 1985 sekä 1994.

²⁵¹ Ibid. s. 16 - 17

Saksan turvallisuuspolitiikan nähdään pohjautuvan laajaan turvallisuuskäsitykseen, missä turvallisuutta ei saavuteta puhtaasti kansallisesti eikä myöskään pelkästään asevoimien kautta. Turvallisuuspolitiikan keinovalikoima koostuu ”*vernetzten Sicherheit*”-periaatteen mukaan, eli sotilaallisten, kehityspoliittisten, diplomaattisten sekä talouden keinojen yhteisvaikutuksessa. Verkottunut turvallisuus vastauksena uusiin turvallisuusuhkiin esiintyi konseptina ensimmäisen kerran vuoden 2006 selonteossa.²⁵²

”*Turvallisuus määräytyy globalisaation, valtioidenvälisten uhkien ja keskinäisriippuvaisuuden maailmassa sotilaallisten, poliittisten, yhteiskunnallisten, taloudellisten, ekologisten sekä kulttuuristen tekijöiden yhteisvaikutuksessa.*”²⁵³

- Wörterbuch zur Sicherheitspolitik 2012

Asevoimille asetettu tehtävänanto (*Auftrag*) käsittää ulkopoliittisen toimintakyvyn turvaamisen sekä eurooppalaisessa ja globaalissa kehyksissä vakauden myötävaikuttamisen luomisen. Lisäksi asevoimien tehtävänä on kansallisen turvallisuuden ja puolustuksen takaaminen, olla osallisena liittoutuneiden puolustuksessa sekä edistää monikansallista yhteistyötä ja integraatiota. Saksan puolustaminen ulkoisia uhkia vastaan säilyy asevoimien perustuslaillisena ja poliittisena lähtökohdana, joskin ulkomaantehtävät tulisivat olemaan asevoimien ensisijaisia tehtäviä.²⁵⁴

Asevoimien tehtävät (*Aufgaben*) koostuvat selonteon mukaan todennäköisemmin²⁵⁵ kansainvälinen kriisien estämisestä ja kriisinhallinnasta, mukaan lukien kansainvälisen terrorismin vastainen taistelu. Liittokumppaneihin kohdistuvien hyökkäysten kohdalla asevoimia sitoo tukemisvelvoite²⁵⁶, mikä voi pitää sisällään selonteon mukaan myös epäsymmetristen sekä terrorististen hyökkäyksien torjunnan. Asevoimien muihin tehtäviin kuuluvat Saksan ja sen kansalaisten suojeleminen, pelastus ja evakuointi, kumppanuus ja yhteistoiminta sekä tukevat avustustehtävät kuten virka-apu ja luonnonkatastrofeissa sekä erityisen vakavissa onnettomuuksissa avustaminen Vuoden 2006 selonteon mukaan Saksan liittotasavallan kansalliset interressit ovat hyväksyttäviä syitä sotilaallisten toimenpiteiden käyttöönotolle ja vapaakaupan suojeleminen sekä energiaturvallisuus voisivat olla asevoimien tehtäviä.²⁵⁷

²⁵² Ibid. (2006) s. 9. Kts. myös Nykänen (2016) s. 194. Lisää laajasta turvallisuuskäsityksestä tutkielman luvussa 2.4 *Riippuva muuttuja: valtion turvallisuuspolitiikka* sekä liiteessä 1: *Tutkimuksen keskeiset käsitteet*

²⁵³ Meier et al. (2012) s. 447, 520, kts. myös Böckenförde (2009) s. 12 - 14, sekä WB (2006) s. 9 - 11

²⁵⁴ Ibid. (2006) s. 11, 62

²⁵⁵ Ibid. (2006) s. 64: ”*Auf absehbare Zeit ihre wahrscheinlicheren Aufgaben*”, ”*ajateltavissa olevassa tulevaisuudessa heidän todennäköisempiä tehtäviä*”

²⁵⁶ *Beistandsverpflichtung* (saks.)

²⁵⁷ WB (2006), erityisesti s. 12, 64 - 65, Meier et al. (2012) s. 549 - 552, Hyde-Price (2015) s. 605

4. SAKSAN TURVALLISUUSPOLITIikka 2009 - 2013

4.1 Turvallisuuspolitiikka Bundestag-vaaleissa 2009 ja Merkel II -hallitus

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei noussut vuoden 2009 parlamenttivaaleissa tärkeäksi teemaksi. Yhdeksi syyksi tähän on nähty sisäpoliittisista kysymyksistä poiketen ulkopoliittisten kokemusten olevan harvoin läsnä äänestäjien elämässä. Ulkopoliittisten teemojen nähdään yleisesti ottaen muutenkin kiinnostavan äänestäjiä vähäisissä määrin ja siten myös harvoin muodostuvan keskeisiksi asiasisällöiksi puolueiden vaalikamppailussa.²⁵⁸ Vuoden 2000 vaalien yhteydessä ei esille noussut yhtään yksittäistä, äänestäjiä aktivoivaa turvallisuuspoliittista erillisteemaa toisin kuin esimerkiksi vuoden 2002 vaalien Irak-kysymys.²⁵⁹ Merkittäväällä tavalla vaaleihin turvallisuuspoliittisista lähtökohdista olisi vaikuttanut SPD:n vaatimus vetää joukot Afganistanista. Tässä mielessä SPD:ssäkin konseptina vaikuttava ”*Siviilimahti*”-ajattelu ei konkretisoitunut.²⁶⁰

Vaalien tuloksena edustajapaikkojen määräänemmistön saavuttivat CDU/CSU (235 paikkaa). CDU/CSU:n edellisen hallituksen koalitiokumppani SPD menetti vaaleissa kannatustaan 11,2 prosenttiyksikköä ja FDP, Vihreät ja vasemmisto saavuttivat parhaimman vaalituloksensa liittotasavallan historiassa. Äänestysprosentti jäi vaaleissa parlamenttivaalien historian alimmaksi, 70,8 prosenttiin.²⁶¹ CDU:n puoluejohtajan Angela Merkelin tehtäväksi jäi tulevana liittokanslerina koalitiohallituksen kokoaminen yhdessä FDP:n kanssa, saavuttaen parlamentin niukan määräänemmistön yhteensä 332 edustajapaikalla 622 paikasta.²⁶² FDP sai merkityksellisesti lähes puolet hallituksen ministeripaikoista mukaan lukien talous, ulko- sekä oikeusministerin tehtävät.²⁶³ Ulkoministeriksi nimitettiin Guido Westerwelle (FDP) ja puolustusministeriksi Karl-

²⁵⁸ Vogel (2008), Hanrieder (1967) näkee tämän ajatuksen pätevän erityisesti Saksan liittotasavaltaan, mikä perustamisestaan lähtien on vahvasti nojautunut ulkopoliittikkansa läntisten liittolaistensa näkemyksiin. Patersonin (2010) s. 497 näkemyksen mukaan ulkopoliittiset kysymykset saattavat kuitenkin poikkeustapauksissa olla hyvin merkittäviä vaalien kannalta, tuoden esille esimerkiksi vuosien 1952, 1957, 1972, 1990 ja 2002 vaalit joissa asiantuntijoiden mukaan ulkopoliittiset kysymykset ratkaisivat vaalit tai ainakin vaikuttivat äänestäjien toimintaan merkittävästi. Vrt. Bündnis 90 / Die Grünen (2005) s. 113, FDP - Die Liberalen (2005) s. 50, Die Linke (2005) s. 29, Hough (2010) s. 374 - 375, Die Linke (2007a), (2007b), (2007c), (2008) & (2009a), SPD (2005) s. 61 - 62, CDU, CSU (2005) s. 37 - 38. Nykäsen (2016) s. 266 mukaan johtajat muuttuvat vaalien aikana varovaisemmiksi ulkopoliittisia asioita käsittelevissä puheissaan, sillä ”*varomattomat kommentit ulkopoliittisista asioista voivat vaikuttaa kotimaan vaalien lopputulokseen*”

²⁵⁹ Saalfeld & Schoen (2015) s. 110 - 111: SPD:n johtajan ja silloisen liittokanslerin Gerhard Schröderin arvellaan saaneen merkittävästi lisä-ääniä vastustaessaan saksalaisten joukkojen osallistumista Irakin sotaan. Plötzschke et al. (2015) s. 123 - 124, kts. myös Fuchs & Rohrschneider (2005), Schoen (2004), Bechtel & Hainmueller (2011)

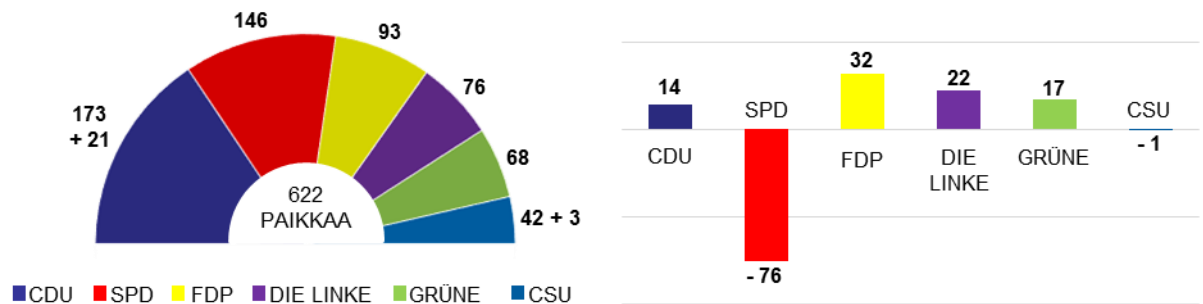
²⁶⁰ Paterson (2010) s. 510

²⁶¹ Saalfeld & Schoen (2015) s. 108, Mair (2002), Steinbrecher et al. (2007) analyysien mukaan Saksan äänestysvilkkkaus ei ole pienempi vastaaviin Eurooppalaisiin demokratioihin verrattuna, joskin jotkin tutkijat ovat esittäneet äänestysvelvollisuuden käyttöönottoa, kts. Schäfer (2011)

²⁶² Bundeswahlleiter (2010) s. 109, Jani (2012)

²⁶³ CDU et al. (2009b) s. 131 - 132

Theodor zu Guttenberg (CSU). Zu Guttenbergin plagiointitapahtumanjälkeen nimitettiin 3. maaliskuuta 2011 Thomas de Maizière CDU-puolueesta puolustusministeriksi.²⁶⁴

Kuva 5: Edustajien paikkajako puolueittain 17. Liittotasavallan parlamenttivaaleissa 27.9.2009 sekä muutokset edellisistä vaaleista²⁶⁵

Vaalikamppailun aikana CDU/CSU painottivat asevelvollisuuden sekä asepalveluksen merkitystä asevoimien linkittymisellä yhteiskuntaan, sekä uusien uhkakuvien edellyttämien suorituskykyjen takaajana. FDP:n vaaliohjelman yksi turvallisuuspoliittisista tavoitteista oli ase- ja siviilipalveluksen lakkauttaminen. Hallitusneuvottelujen päätteeksi CDU/CSU ja FDP kirjasiivat koalitionsopimukseen kylmän sodan jälkeisen muuttuneen turvallisuuspoliittisen tilanteen vaikuttaneen asepalveluksen tarkoituksenmukaisuuteen ja pyrkimyksen lyhentää asepalveluksen palvelusaikaa yhdeksästä kuuteen kuukauteen.²⁶⁶ SOWI:n kyselyiden mukaan enemmistö kansalaisista suhtautui positiivisesti asevelvollisuuteen vielä kevääseen 2010 asti. Poliittisen päätöksen jälkeen ainoastaan 37 prosenttia oli asepalveluksen säilyttämisen kannalla ja 61 prosenttia oli joko asepalveluksen keskeyttämisen tai kokonaan lakkauttamisen kannalla. Näistä asepalvelukseen kielteisesti suhtautuneista yleisin perustelu (35 %) oli ammattiarmeijan kannalla ja näkemys siitä, että liittotasavallasta löytyisi riittävästi vapaaehtoisia.²⁶⁷ Liittokansleri

²⁶⁴ zu Guttenbergin väitöskirja Bayreuthin yliopistosta paljastui plagiaatiksi, *Süddeutsche Zeitung* 16.02.2011 "Guttenberg soll bei Doktorarbeit beschrieben haben", *Süddeutsche Zeitung* 25.02.2011 "Guttenberg und der 'rechtswidrige Verwaltungsakt.' ", *Süddeutsche Zeitung* 01.03.2011 "Der Tag, an dem der Minister aufgab", Preuss & Schultz (2011)

²⁶⁵ Bundeswahlleiter (2010) s. 109

²⁶⁶ CDU et al. (2009a) s. 87, "Staatsbürger in Uniform", "Kansalaiset uniformissa", FDP (2009) s. 23, CDU et al. (2009b) s. 124, Schuler et al.: "Der Härtetest für Schwarz-Gelb kommt erst noch" *Die Zeit* 26.10.2009, Esim. vuoden 2005 CDU/CSU:n ja SPD:n väliseen koalitionsopimukseen kirjattiin hallituksen kanta yleisen asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen säilyttämiseksi, sekä suljettiin pois ajatus yleisestä, niin miehiä kuin naisiaikin koskettavasta palvelusvelvollisuudesta. CDU et al. (2005) s. 133. Koalitionsopimuksen merkitystä arvioidessa täytyy kuitenkin ottaa huomioon molempien osapuolten pyrkimystä esittää sopimus pikemminkin "uutta hallitusta odottavien tehtävien alustavana asialistana, eikä niinkään yksityiskohtaisena tehtävälustana seuraavalle neljälle vuodelle." Richter (2006) s. 512

²⁶⁷ SOWI (2011) s. 19 - 27

Merkel tuki asepalveluksen lakkauttamista nähden sen oikeana ratkaisuna, mutta asevelvollisuuden tulisi säilyä Saksan perustuslaissa, sillä olisi mahdotonta ennustaa miltä maailma näyttäisi 15 tai 30 vuoden päästä.²⁶⁸

*”Päätös keskeyttää asepalvelusvelvollisuus on oikein eikä sitä tulisi enää kyseenalaistaa. Asevelvollisuusarmeijaa ei voida ensinnäkään enää perustella turvallisuuspoliittista lähtökohdista eikä toisekseen ole myöskään sotilaallisesti tarpeellinen. Kokonaisvaltainen asevelvollisuus ei kolmanneksi olisi enää myöskään taloudellisesti toteutettavissa. Ei ole enää tietä takaisin..“*²⁶⁹

- Puolustusministeri Tri. Thomas de Maizière, Parlamentin istunnossa 24.3.2011

Parlamentti päätti istunnossaan hallituksen esityksestä keskeyttää kutsumasta asevelvollisia asepalvelukseen rauhanaikana. Vasemmisto ei olisi tyytynyt asepalveluksen keskeyttämiseen, vaan vaati asepalveluksen lopullista lakkauttamista. Sosiaalidemokraatit äänestivät myös lakia vastaan perustellen ratkaisuaan vapaaehtoisten rekrytoinnin sekä kustannusten epäselvyydellä. Laki kuitenkin hyväksyttiin Bundestagissa CDU/CSU:n, FDP:n ja Vihreiden äänien avulla. Koalitio- ja puoluepoliittisista näkökulmista asepalvelukseen kutsumisen keskeyttäminen oli voitto FDP:lle. CDU/CSU joutui taipumaan turvallisuuspoliittiseen kompromissiin hallituskoalition muodostamiseksi.²⁷⁰

VUOSI	PUOLUSTUSMÄÄRÄRAHAT	OSUUS BKT:sta	NATOn vaatimus (2 % BKT)
2009	31,18 mrd. EUR	1,27 %	49,21 mrd. EUR
2010	31,11 mrd. EUR	1,21 %	51,60 mrd. EUR
2011	31,55 mrd. EUR	1,17 %	54,06 mrd. EUR
2012	31,70 mrd. EUR	1,15 %	55,10 mrd. EUR
2013	33,26 mrd. EUR	1,18 %	56,42 mrd. EUR

Taulukko 5: Saksan puolustusmäärärahat hallituskaudella 2009 - 2013 sekä NATOn vaatimus 2 prosentin osuudesta bruttokansantuotteesta²⁷¹

Vuosien 2009 - 2012 puolustusmäärärahat pysyivät suurinpiirtein samalla tasolla, edustaen liittotasavallan budjetin toiseksi suurinta menoerää työ- ja sosiaalimenojen jälkeen. Puolustusministeri de Maizère ei sitoutunut edeltäjänsä zu Guttenbergin asevoimien säästötavoitteisiin.

²⁶⁸ Die Bundeskanzlerin 22.11.2010 ”Rede von Bundeskanzlerin Angela Merkel bei der Kommandeurtagung der Bundeswehr”

²⁶⁹ Deutscher Bundestag (2011e) s. 11343

²⁷⁰ Ibid. s. 11318 - 11319, 11345 - 11346, ibid. (2011d) s. 11 - 12, Die Welt 03.01.2011 ”Das Ende der Wehrpflicht ist auch ein Erfolg der FDP”.

²⁷¹ DESTATIS (2015) s. 287, Zeit Online 06.10.2014 ”Nato stockt Verteidigungsbudget auf”, Statista (2016), BMF (2009) s. 1027 - 1114, BMF (2010) s. 1037 - 1130, Deutscher Bundestag (2011g), BMVg (2011a), BMF (2010) s. 1073 - 1162, Deutscher Bundestag (2011f), BMF (2011) s. 1027 - 1116

Puolustusministeriön julkaiseman, asevoimien asemapaikkojen vähentämiseen ja pienentämiseen tähtäävän Sijoittamiskonseptin (*Stationierungskonzept 2011*) tuottamat säästöt koettiin riittäviksi.²⁷²

4.2 Verteidigungspolitische Richtlinien (VPR) 2011 ja De Maizièren reformi

Puolustusministeri De Maizièren ministeriön vuonna 2011 toukokuussa julkaisema *Puolustuspoliittiset suuntaviivat* -dokumentti määrittää osaltaan asevoimien tehtävänannon ja tehtävien strategiset kehykset. Edellinen konseptuaalinen dokumentti puolustuspoliittisesta linjasta julkaistiin vuonna 2003.²⁷³ Vaikka aikaisemmassa dokumentissa painotettiin turvallisuuskonseptien päivittämisen tärkeyttä muuttuvan turvallisuuspoliittisen tilanteen mukana, kului kuitenkin kahdeksan vuotta päivitetyn dokumentin julkaisemiseen.²⁷⁴

Kriisinhallintatehtävien osalta VPR 2011 määrittää teemoiksi laajennetun turvallisuuskäsityksen sekä multilateraalisuuden. Edellisen valkoisen kirjan sekä *verkottuneen turvallisuuden* käsitteen hengessä kriisit tulisi ratkaista sotilaallisten keinojen lisäksi muun muassa taloudellisten, kehityspoliittisten sekä diplomaattisten keinojen yhteiskäytöllä.²⁷⁵ Asevoimien käytössä peräänkuulutetaan yhteistoimintaa YK:n, NATOn sekä EU:n kanssa ja asevoimien ulkomaantehvät tulisi toteuttaa multilateraalisissa kehyksissä. Poikkeuksen tähän muodostaa kansallisen vastuun puitteissa Saksan kansalaisten evakuoimis- sekä pelastusoperaatiot ulkomailla.²⁷⁶

Vuoden 2006 turvallisuuspoliittiseen selontekoon verrattuna VPR asettaa asevoimille suuremman arvon turvallisuuspoliittisena instrumenttina. WB2006 määritteli asevoimat vain yhdeksi turvallisuuspoliittiseksi työkaluksi, kun taas VPR2011 luonnehtii asevoimia ”Saksan turvallisuuden ja suojelemisen selkärangaksi” sekä ”korvaamattomaksi ulko- ja turvallisuuspolitiikan instrumentiksi”.²⁷⁷

²⁷² Müller (2013), BMVg (2011a), ibid. (2011b) ”*Konzept zur Stationierung der Bundeswehr in Deutschland 2011*”

²⁷³ Asiakirjahierarkian mukaan VPR sijoittuu Saksan turvallisuuspoliittisena konseptuaalisena dokumenttina toiseksi korkeimmalle *Weißbuchin* jälkeen.

²⁷⁴ VPR (2003)

²⁷⁵ Ibid. (2011), *Vernetzte Sicherheit* (saks.), Lisää aiheesta tutkielman luvussa 2.4 *Riippuva muuttuja: valtion turvallisuuspolitiikka* sekä liitteessä 1. *Tutkimuksen keskeiset käsitteet*

²⁷⁶ Ibid. erityisesti s. 13 - 14, *Süddeutsche Zeitung* 03.03.2011 ”Strategie gegen das Desinteresse”

²⁷⁷ WB (2006), VPR (2011) s. 10: ”*Streitkräfte sind unentbehrliches Instrument der Außen- und Sicherheitspolitik unseres Landes. Streitkräfte bilden das Rückgrat für die Sicherheit und den Schutz Deutschlands und seiner Bürger.*”

VPR määrittää myös tavoitteet De Maizièren asevoimien reformille. Vuonna 2010 hallitus aloitti uuden asevoimien reformin nimellä *Neuausrichtung der Bundeswehr, Asevoimien uudelleen suuntaaminen*. Uudistuksen tavoitteena oli muovata asevoimista pienempi, ammattitaitoinen ja tehokkaampi joukko.²⁷⁸ Uudistus oli jatkumoa Gerhard Schröderin hallinnon kokoaman Weizsäcker-komission vuoden 2000 ajatuksille reformista, missä asevoimat muutettaisiin puolustusvoimista kyvykkääksi kriisinhallintajoukoksi.²⁷⁹

4.3 Tutkimustapaus 1: Libyan kriisi 2011

Vuoden 2011 alussa monissa arabimaissa väestön keskuudessa syntyneet levottomuudet johtivat esimerkiksi Tunisiassa ja Egyptissä vallankumouksiin ja hallitusten kaatumisiin. Jemenissä ja Syyriassa protestit eskaloituivat sisällissodan kaltaisiksi taisteluiksi opposition ja hallituksen välillä. Tämä *Arabikevään* nimen saanut sisäinen kuohunta saavutti myös Libyan aiheuttaen helmikuun lopussa Libyan satamakaupungissa Bengasissa väkivaltaisia yhteenottoja mielenosoittajien sekä asevoimien välillä. Joidenkin tutkijoiden mukaan turvallisuusviranomaisten kovien otteiden vuoksi mielenosoittajien ja asevoimien väliset konfliktit eskaloituivat sisällissodaksi. Arabiliitto tuomitsi Libyan asevoimien väkivaltaiset toimet siviiliväestöä kohtaan ja EU sekä NATO ilmaisivat huolensa tilanteenkehityksen johdosta. YK:n turvallisuusneuvosto julkisti päätöslauselman 1970, tuomiten Muammar al-Gaddafin hallinto sekä hallinnon väkivaltaiset toimet omaa kansaansa kohtaan.²⁸⁰

Bengasin alueelle muodostui kapinallisryhmittymä, mikä kykeni lyömään Libyan asevoimat alueelta ja jatkamaan etenemistä kohti maan pääkaupunkia Tripolia ja 5. maaliskuuta perustettiin Bengasiin itsensä Libyan oikeutetuksi edustajaksi julistanut transitilautakunta. Pian tapahtuneiden jälkeen Libyan asevoimat onnistuivat kuitenkin pysäyttämään kapinallisliikkeen etenemisen pääkaupunkia kohti ja valloittamaan osan menettämistään alueista takaisin. 10. maaliskuuta esittivät Ranskan ja Iso-Britannian hallitukset YK:lle lentokieltoalueen määräämistä Libyan ylle, pyrkimyksenä siten suojata niin Libyan siviiliväestöä kuin kapinallisiakin hallituksen ilma-aseelta.²⁸¹ Saksan hallituksen kantana oli käyttää sotilaallisia vaikutuskeinoja ainoastaan, mikäli Arabiliitto hyväksyisi ja osallistuisi itsekin interventioon.²⁸² Libyan asevoimien

²⁷⁸ BMVg (2013), Becker (2013) s. 50 -57, Dyson (2014), Meyer (2011). Asevoimien reformihistoriasta kylmän sodan jälkeen kts. Dyson (2008), kts. myös tutkimuksen luku 1.2 *Aikaisempi tutkimus*

²⁷⁹ Siefken (2008) s. 281 - 282, *Spiegel Online* 06.05.2000 ”Radikale Reform der Bundeswehr empfohlen”, kts. myös Becker (2013)

²⁸⁰ United Nations Security Council (2011a), Lüders (2011) s. 9, IISS (2011) s. 44 - 72, Milosevic (2012) s. 112 - 117

²⁸¹ Lüders (2011) s. 9, IISS (2011) s. 44 - 72, Milosevic (2012) s. 112 - 117

²⁸² Ibid. s. 116, Maull (2011) s. 107, Sinjen (2011) s. 79

vastahyökkäyksen aikoihinkin Saksan kanta sotilaalliseen interventioon oli jyrkkä. Berliini perusteli kantansa väittämällä, ettei kaikkia siviilikeinoja ole vielä käytetty tilanteen ratkaisemiseksi.²⁸³

Arabiliitto julkaisi päätöksensä YK:n turvallisuusneuvoston kokousta edeltävänä viikonloppuna ja esitti pyynnön lentokieltoalueen perustamisesta.²⁸⁴ YK:n turvallisuusneuvosto päätti 17. maaliskuuta päätöslauselmasta 1973, missä Gaddafin hallintoa painostettiin taipumaan aselepoon. Lisäksi päätöslauselma antoi jäsenvaltioilleen mandaatin perustaa lentokieltoalueen Libyan yläpuolelle ja käyttämään kaikkia keinoja siviiliväestön suojelemiseksi.²⁸⁵ Päätöslauselman johdosta muodostui koalitio lentokieltoalueen perustamiseksi, minkä johtovastuun otti myöhemmin NATO operaation *Unified Protector* (OUP) muodossa. OUP:n puitteissa Ranska, Iso-Britannia sekä Yhdysvallat toteuttivat ilmaiskuja hallituksen joukkoja vastaan ja siten mahdollistivat kapinallisten taistelutoimien jatkumisen. Viisi kuukautta myöhemmin kapinalliset valtasivat pääkaupungin Tripolin ja kapinallisten Bengasissa perustama transitiohallinto otti vallan koko maasta. 20. lokakuuta 2011 al-Gaddafi kuoli taisteluissa merkiten vanhan hallinnon lopullista kaatumista.²⁸⁶ Tutkimustapauksen aikajana on esitetty liitteessä 5: *Libyan kriisin aikajana tapahtumineen*

4.3.1 Riippumaton muuttuja: uhat ja YK:n turvallisuusneuvosto

Vuoden 2009 koalitiosopimukseen oli kirjattu Saksan pyrkimykseksi kasvattaa kansainvälistä vastuunottoaan ja tavoitella kaudeksi 2011 - 2012 YK:n turvallisuusneuvoston väliaikaisen jäsenen paikkaa, sekä pidemmällä aikatahtimella turvallisuusneuvoston pysyväisjäsenen paikkaa. Saksasta tuli 2011 YK:n turvallisuusneuvoston väliaikainen jäsen ja liittokansleri Merkelin näkemyksen mukaan Saksa tulisi ottamaan enemmän vastuuta turvallisuuskysymyksissä. Merkel näki EU:n, NATO:n sekä YK:n olevan edelleen tärkeimmät kansainväliset järjestöt Saksalle ja näiden välisen yhteistyön foorumiksi sopi YK parhaiten. YK:n tulisi kuitenkin kehittyä ja

---

²⁸³ Ibid. s. 80

²⁸⁴ *Tages Anzeiger* 13.03.2011 ”Ghadhafis Truppen gewinnen an Boden”. *Al Jazeera* 12.03.2011 ”Arab states seek Libya no-fly zone”, Westerwelle huomioi parlamentin istunnossa Arabiliiton kannan, joskin näki vastuun jatko- toimista olevan alueen valtioilla, *Deutscher Bundestag* (2011b) s. 10816

²⁸⁵ United Nations Security Council (2011b),

²⁸⁶ *Spiegel Online* 19.03.2011, ”Alliierte starten massive Luftschläge gegen Gaddafi-Regime”, *Spiegel Online* 29.08.2011, ”Aufrecht ins Gefecht”, *Spiegel Online* 20.10.2011, ”Gaddafi ist tot - Libyer bejubeln Ende des Diktators”.

Saksa olisi valmis tukemaan YK:n turvallisuusneuvoston reformia sekä EU:n roolin korostamista YK:ssa.²⁸⁷

Tutkijoiden näkemyksen mukaan Saksan turvallisuusintressit alueella perustuivat kolmen teemallisesti yhteennivoutuvaan kokonaisuuteen: pakolaisliikkeiden hillitsemiseen, terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen taisteluun sekä energiaturvallisuuden korkeampaan painoarvoon.²⁸⁸ Maaliskuussa esitettyjen arvioiden mukaan Libyan sisällissodan jatkuessa kokonaispakolais määrän odotettiin kaksinkertaistuvan 400 000 pakolaiseen.²⁸⁹ Ulkoministeri Westerwollen näkemyksen mukaan ”(m)e [Saksa] emme voi ottaa kaikkia ihmisiä Pohjois-Afrikasta Eurooppaan. Haluamme mieluummin auttaa siellä, missä ihmiset näkevät itselleen hyvän tulevaisuuden omassa maassaan.”²⁹⁰ Saksan intressit liittyivät myös terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen taisteluun. Entisen ulkoministeri Fischerin (*Die Grüne*) sanoin ”on yksinkertaisesti naiivia ajatella, että EU:n väestöllisesti suurimman ja taloudellisesti vahvimman valtion tulisi pysytellä sieltä [Välimeren etelärannikolta] poissa. Me puhumme näiden alueiden osalta välittömistä eurooppalaisista ja saksalaisista turvallisuusintresseistä.”²⁹¹

Vuoden 2006 WB tuo esille Saksan kasvavan tuontiriippuvuuden energiasta ja määrittelee energiainfrastruktuurin turvaamisen alaiseksi toiminnoksi, mutta kuitenkin energiaturvallisuus painoarvo kansalliselle turvallisuudelle pysyy konseptuaalisten dokumenttien valossa vähäisenä.²⁹² Vuoden 2009 energiariita maakaasun toimituksista Venäjän ja Ukrainan välillä merkitsi käännekohtaa energiaturvallisuuden painoarvolle Saksan turvallisuuspolitiikassa. Euroopan energiariippuvuuden kasvu ja sen aiheuttamat uhat turvallisuudelle huomioitiin tapahtuneen johdossa myös Saksassa. Libya oli vuosikymmenen vaihteessa Afrikan suurin öljyntuottajamaa 46,4 miljardin barrelin vuosituotannolla sekä Euroopan Unionin yksi suurimmista öljyntuonti- maista noin kymmenin prosentin markkinaosuudella.²⁹³

²⁸⁷ CDU et al. (2009a) s. 113, *Die Bundeskanzlerin* 24.01.2011 ”Rede von Bundeskanzlerin Angela Merkel anlässlich des Neujahrsempfangs für das Diplomatische Corps”, *Die Bundeskanzlerin* 09.09.2011 ” Deutschland weiß um seine Verantwortung in der Welt”

²⁸⁸ Werenfels (2009), Milosevic (2012) s. 117

²⁸⁹ *Die Zeit* 10.03.2011 ”Vor der großen Flut”

²⁹⁰ Deutscher Bundestag (2011b) s. 10816

²⁹¹ Lainaus Joschka Fischer *Süddeutsche Zeitung* 24.03.2011, Werenfels (2009), Milosevic (2012) s. 117

²⁹² WB (2006) s. 22, esimerkiksi vuoden 2003 puolustuspoliittisissa suuntalinjoissa (VPR) ei löydy edes vertailevaa kannanottoa energiaturvallisuudesta. VPR (2003)

²⁹³ Venäjä on käyttänyt hyväkseen energiariippuvuutta ja pyrkinyt vaikuttamaan Ukrainan politiikkaan, Juntunen (2007) s. 127. Libyan osuus kattoi 2010-2011 noin kuusi prosenttia Saksan öljyntuonnista. Müller (2009) s. 225 - 228, Eurostat (2014) s. 20 - 23, Yergin (2006), Wagner (2013) s. 118 - 119, Buro & Ronnefeldt (2011) s. 3 Joskin Buro ja Ronnefeldt painottavat poliittissävyyteisesti öljyn ja energiakysymysten merkitystä länsimaisen intervention syynä huomattavasti enemmän kuin muut tutkijat, eikä viitteitä energiakysymyksen primaatista ole löytynyt.

4.3.2 Riippuva muuttuja: pidättäytyminen sotilaallisesta voimankäytöstä

“Päätökset sotilaallisen voiman käytöstä ovat aina erittäin vaikeita tehdä. Me olemme tarkasti punninneet sotilallisen voimankäytön vaihtoehtoja, yhtäläillisen seurauksia kuin sen rajoitteitakin. Me näemme merkittäviä riskejä. Mittavan luokan tappioiden todennäköisyyttä ei tulisi aliarvioida. Mikäli esitetyt toimenpiteet osoittautuvatkin tehottomiksi, näemme vaarana joutua vedetyksi pitkittyneeseen sotilaalliseen konfliktiin mikä voi vaikuttaa myös laajempaan alueeseen. Meidän ei tulisi astua aseelliseen yhteenottoon optimistisen oletuksen perusteella, että nopea ratkaisu vähäisillä tappioilla tulee saavutetuksi. Tästä syystä Saksa on päättänyt olla tukematta sotilaallista ratkaisua, niinkuin nähdään erityisesti päätöslauselman kohdissa neljä sekä kahdeksan. Lisäksi Saksa ei tule antamaan omilla joukoillaan sotilaallista panostaan sellaiseen sotilaalliseen pyrkimykseen.”²⁹⁴

- Saksan YK-lähettiläs Peter Wittig YK:n turvallisuusneuvoston kokouksessa

YK:n turvallisuusneuvoston väliaikainen jäsen Saksa pidättäytyi äänestämästä Päätöslauselman 1973 yhteydessä. Turvallisuusneuvostossa kymmenen jäsenvaltiota äänesti päätöslauselman puolesta. Yhtään ääntä ei esitetty lauselmaa vastaan ja Saksan lisäksi Brasiliia, Kiinaa, Intiaa sekä Venäjä pidättäytyivät äänestämästä. Saksan edustaja, suurlähettiläs Peter Wittig ilmaisi puheenvuorossaan tavoitteeksi tukea poliittista transitiota, lopettaa väkivaltaisuuudet sekä aloittaa todellinen poliittinen prosessi. Keinoiksi Wittig esitti olemassaolevien sanktioiden vahventamista sekä näki, ettei sotilaallisen voimankäytön yhteydessä tapahtuvien laajamittaisten tappioiden todennäköisyyttä tulisi aliarvioida. Implementointiin osallistuvat voisivat joutua vedetyksi laajamittaiseen sotilaalliseen konfliktiin, mikä uhkasi levitä laajemmalle alueelle, sekä päätöslauselman epäonnistuttua olisi väärin olettaa, että mikään sotilaallinen interventio voisi olla nopeasti ja tehokkaasti toteutettavissa. Saksan kantana Wittigin mukaan oli olla tukematta päätöslauselmaa ja olla osallistumatta joukoillaan minkäänlaisiin sotilaallisiin ponnistuksiin mitä päätöslauselmasta mahdollisesti aiheutuisi.²⁹⁵ Saksan hallitus esitti tukensa Arabikevään protesteille, mutta vastusti sotilaallisten voimakeinojen käyttö kriisin ratkaisemiseksi ja perusteli myös siten äänestämättä pidättäytymistä.²⁹⁶

²⁹⁴ Suurlähettiläs Wittigin puhe 17.3.2011

²⁹⁵ United Nations Security Council (2011c)

²⁹⁶ Lüders (2011) s. 91 - 93, Rinke (2011), Milosevic (2012), United Nations Security Council (2011c)

Äänestyksen jälkeen, 19. maaliskuuta Merkel tapasi liittolaisiaan Pariisissa ja osoitti tukensa Libyan operaatiolle. Liittokansleri painotti, ettei Saksa osallistu asevoimillaan operaatioon, mutta tukisi kaikin muiden tarvittavin keinoin turvallisuusneuvoston päätöslauselman implementointia. Saksa tarjoutui esimerkiksi myös korvaamaan Afganistanin AWACS-henkilöstön saksalaisilla voimavarojen irrottamisen mahdollistamiseksi Libyaan.²⁹⁷

4.3.3 Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu

Arabikevään tapahtumat ja Libyan kriisi sijoittui asevoimien käytön osalta haastavaan ajanjaksoon. Saksan asevoimat kärsivät ensimmäiset merkittävät tappiot ISAF-operaatioissa, kun Koalition vastakumouksellinen toiminta²⁹⁸ levittäytyi Afganistanin etelä- ja itä-osista myös Bundeswehriin asema-alueelle pohjoiseen.²⁹⁹ Lisäksi Saksan asevoimien upseerin määräämä NATO:n ilmaisku 4. syyskuuta 2009 kaapattuun tankkeriin Kunduzin lähellä aiheutti arviolta sadan Afgaanisiviilin tappiot, ja nosti merkittävää kritiikkiä operaatioita kohtaan Saksassa.³⁰⁰ Julkinen skeptisyys Saksan asevoimien ulkomaantehtäviä vastaan kasvoi merkittävästi Afganistanin ISAF-operaation aikana.³⁰¹ Jessica Bucher, Lena Engel, Stephanie Harfensteller sekä Hylke Dijkstra tutkivat vuonna 2013 13. helmikuuta sekä 2. huhtikuuta välisenä aikana ilmestyneitä ranskalaisia sekä saksalaisia sanomalehtiä joista kartoittivat tiedotusvälineiden uutisointia Libyan tilanteesta intervention näkökulmasta. Tutkimus koostui 142 saksalaisesta lehdistä ja keskeisinä johtopäätöksiä tutkijat havaitsivat teeman nousevan saksalaisessa lehdistössä esille vasta noin puolitoista viikkoa ennen varsinaista päätöksentekoa.³⁰²

Uutiset, analyysit ja mielipidekirjoitukset olivat kannanotoissaan hajanaisia. Suhtautuminen mahdolliseen interventioon vaihteli viikosta toiseen, ollen prosentuaalisesti mitattuna kuitenkin pääasiallisesti kielteisellä kannalla. Julkinen mielipide asevoimien ulkomaanoperaatioita kohtaan oli torjuva. Statistan vuoden 2011 mielipidemittausten mukaan 28 prosenttia vastanneista

²⁹⁷ *Die Bundeskanzlerin* 19.03.2011 ”Pressestatement Bundeskanzlerin Merkel beim Libyen-Gipfel in Paris”

²⁹⁸ *Counterinsurgency, COIN*

²⁹⁹ Maull (2015): s. 421

³⁰⁰ Noetzel (2011): 397 - 418

³⁰¹ Alessi (2013), SOWI (2011) s. 6 tutkimusten mukaan kriittiset kokemukset asevoimien ulkomaanoperaatioissa voivat vaikuttaa julkiseen tukeen merkittävästi mikäli media julkaisee tapahtumia uutisia intensiivisesti. Maull (2015): s. 421 arvioiden mukaan julkisen tuen puuttuminen Afganistanin operaation huonon julkisuus kuvan vuoksi vaikutti Saksan päätökseen Libyan tehtävästä keväällä 2011

³⁰² Bucher et al. (2013), Tutkijat keskittyivät *Le Figaron*, *Le Monden*, *Die Weltin* sekä *Die Süddeutsche Zeitungin* julkaisemiin artikkeleihin, uutisiin sekä mielipidekirjoituksiin ja vertailivat Ranskan ja Saksan lehdistön eroavaisuuksia uutisoinnin määrässä sekä kannanotoissa intervention puolesta tai vastaan.

olivat kansainvälisten operaatioiden kasvattamisen kannalla, mutta selkeä enemmistö, 66 prosenttia, kasvattamista vastaan.³⁰³ Julkinen mielipide oli lehdistön uutisoinnin valossa sotilaallista interventiota vastaan, mutta niin vähäisellä uutisoinnin määrällä sekä pienellä marginaalilla, ettei voida todeta *asian huomattavuuden* olevan merkittävän korkea. Pinnalle on noussut erilaisia analyyseja siitä miksi asian huomattavuus pysyi tai pidettiin matalalla. Baden-Württembergin sekä Rheinland-Pfalzin osavaltiovaalit lähestyivät ja Saksan tuella Libyan interventiolle olisi voinut olla negatiiviset vaikutukset pääpuolueiden vaalisuosiin.³⁰⁴ Julkisen tuen merkittävyys on esitetty taulukossa 6: *Julkisen tuen merkittävyys poliittiselle päätöksenteolle Libyan kriisissä.*

Ulkoministeri Guido Westerwelle (FDP) painotti parlamentin istunnossa 16. maaliskuuta Saksan jatkavan ankaria sanktioita Libyan hallitsijaperhettä vastaan ja lisäävän poliittista painostusta. Westerwelle esitti lentokieltoalueen ajatuksena ongelmallisena, sillä se tulisi nähdä ennenkaikkea sotilaallisena interventiona eikä välttämättä Libyan kaltaisessa, pinta-alaltaan suuressa maassa tehokkaimpana ratkaisuna. Hallituksen kantana oli torjua ajatus siitä että Saksa nähtäisiin sisällissodan osallisena Pohjois-Afrikassa. Riskinä oli myös tilanteen eskaloituminen siten että myös Libyan maavoimia vastaan joudutaan taistelemaan ilmasta ja tämän jälkeen myös lähettämään omia maajoukkoja alueelle. Saksan intresseissä Westerwellen mukaan oli myös varmistaa, etteivät uudet levottomuudet Lähi-Idässä uhkasi Israelin turvallisuutta.³⁰⁵ SPD kritisoi voimakkaasti hallituksen näkemystä lentokieltoalueesta todeten, että mikäli Saksa haluaa jatkossakin pysyä osana kansainvälistä yhteisöä, tulisi sen olla valmis käyttämään kaikkia YK:n peruskirjan mukaisia keinoja kriisin ratkaisemiseksi. Myös koalitiopuolueiden riiveistä esitettiin täydentäviä ratkaisumalleja. CDU/CSU esitti kapinallisten aseistamista, mutta ennenkaikkea Arabiliiton vastuuta tilanteen ratkaisemiseksi. Vasemmistoliitto vastusti ajatusta interventiosta ja näki keinona ja tarpeellisena avata rajat pakolaisille.³⁰⁶

“Keskustelimme silloin yhdessä kumppaneidemme ajatuksistamme ja päätimme, ettei Saksa osallistu tähän tehtävään sotilaallisesti. Teimme kuitenkin alusta alkaen selväksi, ettei meidän pidättäytymistämme tulisi kuitenkaan sekoittaa neutraaliuteen.”³⁰⁷

- Liittokansleri Angela Merkel YK:n turvallisuusneuvoston äänestyksestä

³⁰³ Statista (2011)

³⁰⁴ Rinke (2011), Bergstrand & Engelbrekt (2016) s. 66 - 67, Bucher et al. (2013)

³⁰⁵ Deutscher Bundestag (2011b) s. 10815 - 10818

³⁰⁶ Ibid. s. 10819 - 10820

³⁰⁷ *Die Tageszeitung* 28.08.2011 ”Kein ’Ablösungswille’ mehr vorhanden”

Liittokansleri tuki jälkikäteen ulkoministerin päätöstä asevoimien käytöstä pidättäytymisestä. Merkel näki Saksan antavan oman panoksensa sotilaallisesti jo maailmassa, mutta painotti siiviltoimien sekä erityisesti taloudellisten, kohdennettujen sanktioiden merkitystä.³⁰⁸ Hallituksen toimia kritisoitiin kuitenkin jälkikäteen vihreiden lisäksi myös ulkoministerin omassa puolueessa FDP:ssä. Puolueen puheenjohtaja ja liittotasavallan varakansleri Philipp Rösler painotti NATO:n sotilaallista komennusta Libyaan ratkaisevana ja kritisoi puoluetoverinsa Westerwollen sekä hallituksen kantaa pysyttäytyä sotilaallisesti erossa kriisistä.³⁰⁹

Saksan asevoimat toteuttivat 26. helmikuuta 2011 yhteistoiminnassa brittien kanssa viidenkymmenen saksalaisen sekä kahdeksankymmenenkolmen muun EU-kansalaisen evakuoinnin Libyaasta. Operaatio Pegasuksena tunnettu tehtävä suoritettiin puolustusministeri zu Guttenbergin käskystä ja hallituksen hyväksynnällä parlamentilta salassa. Hallituksen kieltäytyttyä hake-masta tehtävälle jälkikäteishyväksyntää parlamentilta, nostivat vihreät toiminnasta kanteen perustuslakituomioistuimeen. Tuomioistuimen päätös vuodelta 2015 kuitenkin vapautti hallituksen vastuusta. Tuomioistuimen päätöksen mukaan edellyttää aseistettujen joukkojen tehtävään lähettäminen lähtökohtaisesti parlamentaarisen etukäteishyväksynnän. Päätöksen mukaisesti on ”välittömän vaaran tapauksessa (...) liittotasavallan hallinto poikkeuksellisesti oikeutettu päättämään tehtävään lähettämisestä toistaiseksi yksin.”³¹⁰ Mikäli tehtävä on jo päättynyt, ei hallitusta edellytetä hakevan *ParlBGn*³¹¹ mukaisesti parlamentaarista hyväksyntää myöskään jälkikäteen.³¹²

4.3.4 Johtopäätökset

Vuoden 2011 alkukevästä päättäjät tuntuivat mieltävän pakolaisliikkeen hallitsemattomuuden uhaksi, joskin se kulminoitui kriisiksi julkilausumissa vasta vuonna 2014. Libyan tilanne ei vaikuttanut päätöksentekijöiden käsityksen mukaan uhkaavan liittotasavallan energiaturval-

³⁰⁸ Ibid., *Die Bundeskanzlerin* 09.09.2011 ”Deutschland weiß um seine Verantwortung in der Welt”

³⁰⁹ *Süddeutsche Zeitung* 26.08.2011 ”FDP-Chef Rösler düpiert Außenminister Westerwelle”, *Der Spiegel* 26.08.2011 ”Rösler fällt Westerwelle in den Rücken”, *Hamburger Abendblatt* 29.08.2011 ”FDP zwingt Westerwelle zu Kehrtwende in Libyen-Politik”, *Die Tageszeitung* 28.08.2011 ”Kein ’Ablösungswille’ mehr vorhanden”, *Spiegel Online* 25.08.2011 ”FDP-Politiker nennt Westerwelle rechthaberisch” Rösler ei nähnyt kuitenkaan mahdollisena Westerwollen erottamista, sillä ulkoministeri osoitti arvostuksensa NATO:n operaatiota kohtaan jälkikäteen.

³¹⁰ BVerfG (2015)

³¹¹ *Parlamentsbeteiligungsgesetz 2005*, kts. tutkimuksen luku 3.2 *Asevoimien ulkomaantehtävien lainsäädännöllinen perusta*

³¹² BVerfG (2015), *Zeit Online* 23.09.2015 ”Bundeswehreinsatz im Eilfall ohne Bundestag möglich”, *Spiegel Online* 26.02.2011 ”Transall-Maschinen fliegen 133 Europäer aus”, *Frankfurter Allgemeine* 23.09.2015 ”Bundeswehr-Einsatz notfalls auch ohne Parlament”, *Süddeutsche Zeitung* 11.03.2011 ”Böses Nachspiel im Bundestag”, *Deutscher Bundestag* (2011b) s. 10815

lisuuta tai sisäistä turvallisuutta terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden kautta. Libyan epävakaudesta ja merkittävydestä Saksan energiatilanteelle riippumatta sekä vuoden 2006 selonteosta huolimatta Saksa ei Libyan kriisin yhteydessä ollut vielä valmis konkreettisesti ajamaan kansallisia intressejään. Päätöksentekijät pitivät Arabiliiton tukea interventiolle heikkona ja siten olevat epävarmoja operaation jatkuvuudesta ja negatiivisista vaikutuksista pidemmän aikavälin Lähi-idän politiikalle. Engelbrektin tutkimuksien mukaan toisin kuin interventioon osallistuneissa maissa, Saksassa Arabiliiton kannanotto ei saanut merkittävää julkisuutta eikä siten välttämättä vaikuttanut merkittävästi päätöksentekoon.³¹³ Julkisuuden merkitys päätöksentekijöiden tilanteenarvioon tässä tilanteessa vaikuttaisi olevan toissijaista, sillä Arabiliiton tuen ja mandaatin nähtiin käsittelyn aikana olevan vajavainen jo itsessään eikä konkretisoitunut kansainvälisen järjestelmän paineeksi. Päätöksentekijöiden tilanteenarviointi oli ristiriidassa liittokanslerin lehdistötilaisuudessa esittämien näkemyksien kanssa, joissa Arabiliiton edustajien tahtotila sotilaallisesta osallistumisesta esitettiin voimakkaana.³¹⁴

Johtopäätös: vuoden 2011 aikoihin turvallisuuspoliittiset päättäjät eivät vielä pitäneet pakolaisliikkeen kasvamista tai alueen epävakautta uhkana, eivätkä nähneet perusteltuna asevoimien käyttöä alueen vakauttamiseksi ja siten myös pakolaisliikkeen hillitsemiseksi. Keskeisten päätöksentekijöiden käsityksen mukaan Libyan kriisin ja kansainvälisen järjestelmän aiheuttama ärsyke ei ollut riittävä asevoimallisiin turvallisuuspoliittisiin toimiin.

Asevoimien käytöltä puuttui julkinen tuki. Libyan mahdollista interventiota käsiteltiin julkisuudessa ajallisesti ja määrällisesti vähän, mutta käsittelyn sävy oli kallistunut kielteisen suhtautumisen kannalle. Tapauskohtaisen suhtautumisen kartoittamisen vajavaisuuden vastapainoksi ennen intervention mahdollisuutta julkistetut mielipidemittaukset asevoimien käytöstä ylipäättänsä ulkomailla olivat yksiselitteisesti operaatiota vastaan. Seuraaviin parlamenttivaaleihin oli aikaa vielä kaksi ja puoli vuotta, mutta puolueet valmistautuivat läheisiin osavaltiovaaleihin. Osavaltiovaalien läheisyys ja poliittisen eliitin erimielisyys loivat Doeserin ja Eidenfalkin mallinnuksen mukaisesti riskejä siitä, että tehtyä päätöstä voisi vastapuoli käyttää hyväkseen vaaleissa toisen puolueen kustannuksella.

³¹³ Engelbrekt (2014), kts. myös Bergstrand & Engelbrekt (2016). Vrt. Alaadin (2016) on tutkimuksissaan päätenyt eri johtopäätöksiin. Libyan kriisi toimii ensimmäisenä tapauksena, missä Arabiliitto on legitimisoinut aseelliset toimet jäsenvaltiotaan kohtaan. Alaadinin tutkimuksien mukaan Arabiliiton kannanotto oli vahvasti intervention puolella ja koettiin myös legitimisoivaksi YK:n turvallisuusneuvostossa.

³¹⁴ *Die Bundeskanzlerin* 19.03.2011 ”Pressestatement Bundeskanzlerin Merkel beim Libyen-Gipfel in Paris”

Asian huomattavuus	Eliitin debatti	Seuraavien vaalien ajankohta	Kansainväliset hyödyt
Matala (heikentävä tekijä)	Erimielisyys (kasvattava tekijä)	Parlamenttivaalit: kaukainen (heikentävä tekijä) Osavaltiovaalit: erittäin läheinen (kasvattava tekijä)	Kohtalaiset (heikentävä tekijä)

Taulukko 6: Julkisen tuen merkittävyys poliittiselle päätöksenteolle Libyan kriisissä

Poliittisen eliitin debatti nousi esille lyhyenkin parlamentaarisen käsittelyn aikana. Ulkoministerinä toimineen Westerwellen puolueen FDP:n liberaalipoliittinen kanta turvallisuuspolitiikkaan korostui hallituksen päätöksessä. Puolustusministerin ja liittokanslerin merkitys jäi vähäiseksi ja ulkoministerin roolin korostumisen varjoon. Liittokansleri Merkel aktivoitui YK:n turvallisuusneuvoston äänestyksen jälkeen tukemaan koalitiokumppaninsa päätöstä ja korostamaan Saksan tukea liittoutumalle. Puolustusministerin osalta Libyan kriisi ajoittui ongelmallisesti tilanteeseen missä aikaisempi ministeri zu Guttenberg (CSU) joutui astumaan syrjään plagiointitapahtuman jälkeen ja tekemään tilaa de Maizièrelle (CSU). Puolustusministerin sivuuttamista asian käsittelyssä selittänee se, ettei de Maizière ollut kahta viikkoa pidempään toiminut tehtävissään ennen turvallisuusneuvoston kokousta.³¹⁵

RIIPPUMATON MUUTTUJA	VÄLIINTULEVA MUUTTUJA	RIIPPUVA MUUTTUJA
Arabikevään mielenosoitusten eskaloituminen sisällissodaksi Libyassa, hallituksen joukkojen toimet kapinalisia vastaan	Poliittinen eliitti Konsensus vastuuministereiden sekä liittokanslerin kesken	Äänestämisestä pidättäytyminen päätöslauselman 1973 puolesta
YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1970	Puoluepolitiikka SPD:n kampanjointi lentokieltoalueen perustamisen puolesta, väittelyt parlamentissa	Kieltäytyminen sotilaallisen voiman käytöstä alueella
Pakolaisliike Välimeren yli Eurooppaan	Julkinen tuki Negatiivinen suhtautuminen	Sanktioiden jatkaminen Libyan hallitusta vastaan
Energiaturvallisuuden vaaraantuminen	Eliitin debatti (kasvattava vaikutus)	
Arabiliiton pyyntö lentokieltoalueen perustamisesta	Vaalit (neutraali-kasvattava tekijä) Asian huomattavuus (heikentävä tekijä)	

Taulukko 7: Käsiteltävät muuttajat ja niiden vaikutus Libyan kriisissä

³¹⁵ Kts. tutkimuksen luku 4.1 Turvallisuuspolitiikka Bundestag-vaaleissa 2009 ja Merkel II -hallitus

Hallituksen kannan poikkeaminen CSU/CDU:n perinteisestä turvallisuuspoliittisesta linjasta käänsi sisäpoliittiset positiot pääläelleen. SPD omaksui perinteisesti CDU/CSU:lle sälytetyn NATO:n ja multilateraalisuuden puolesapuhujan roolin kampanjoimalla lentokieltoalueen perustamisen ja Saksan suuremman osallistumisen puolesta. Tässä mielessä poliittisessä kentässä siviilivaltion perusperiaate ”ei ikinä enää” kääntyi tulkinnallisesti operaation vastustajien silmissä muotoon ”ei ikinä enää sotaa”. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman hyväksymistä kannattavien kohdalla periaate kääntyi muotoon ”ei ikinä enää Auschwitzia”, eli Fischerin Kosovon kriisin aikaisin sanoin ”ei ikinä enää kansanmurhaa”. Asevoimien käytön vastustaminen ja ”ei ikinä enää sotaa”-periaate kulminoitui hallituksen kantaan pysyttäytyä koko kriisin ajan verkottuneen turvallisuuden taloudellisten keinojen, kuten sanktioiden kannalla. Mahdollisesti käsittelyajan lyhyydestä johtuen opposition vastustus jäi heikoksi ja merkittävin kritiikki hallituksen toimia kohtaan nousi pinnalle vasta YK:n turvallisuusneuvoston äänestyksen jälkeen.

Johtopäätös: ulkoministerin puolueen FDP:n poliittinen agenda korostui hallituksen toimintapolitiikassa. Vihreiden ja SPD:n kannanotoista huolimatta hallituksen kanta ei kohdannut merkittävää ja koherenttia poliittista vastustusta puolueiden taholta. Saksan turvallisuuspoliittinen toimintapolitiikka muotoutui siviilivaltion perusperiaatteen, ”ei ikinä enää” pasifistisen tulkinnan ja verkottuneen turvallisuuden ei-sotilaallisten keinojen kautta ja osittain suojelevasuuperiaatteen kustannuksella.

5. SAKSAN TURVALLISUUSPOLITIikka 2013 - 2016

5.1 Turvallisuuspolitiikka Bundestag-vaaleissa 2013 ja Merkel III -hallitus

Turvallisuuspolitiikan osalta vaalikamppailun aikana CDU/CSU korosti merialueiden turvallisuustilanteen merkitystä sekä suojan lisäämistä merirosvojen iskuilta. Puolueet asettivat joukkojen vetäytymiselle Afganistanista aikarajaksi vuoden 2014 lopun sekä tavoitteeksi asevoimien pitkään jatkuneen reformin³¹⁶ loppuunsaattamiseksi vuoden 2017.³¹⁷ SDP:n näkemyksen mukaan Saksan asevoimat ovat eurooppalaisiin sekä transatlanttisiin turvallisuusrakenteisiin integroidut parlamentaariset asevoimat, mutta pitkällä aikatahtimella tulisi kehittää parlamentaarisen päätösvallan alaiset, yhteiset eurooppalaiset asevoimat. Asevoimien reformiin SPD suhtautui kielteisesti peläten sen rapauttavan asevoimien kyvyn.³¹⁸ Vihreät suhtautuivat myös vuoden 2013 vaaleissa kriittisesti asevoimien käyttöön ilman YK:n mandaattia. Puolueen näkemyksen mukaan YK-operaatioiden tulisi pysyä etusijalla EU- ja NATO-operaatioiden nähden ja tulevaisuudessa YK:lla tulisi olla käytössään omat, pysyvät asevoimat. Vihreät ajoivat vaaleissa myös asevoimien henkilöstövahvuuden vähentämisen jatkamista sekä puolustusbudjetin yli 10 prosentin leikkauksia. Asevoimia tulisi vihreiden vaaliohjelman mukaan jatkokehittää myös voimakkaammin kansainvälisiä rauhanturvatehtäviä vasten.³¹⁹ Kriittisimmin asevoimien käyttöön suhtautui vasemmisto, mikä ajoi kaikkien asevoimien ulkomaantehtävien lakkauttamista sekä ulkomaisten joukkojen kouluttamisen keskeyttämistä. Asevoimien vahvuutta tulisi vähentää, jotta saavutettaisiin ”*rakenteellisesti hyökkäys- ja interventiokyvyttömät asevoimat*”. Pitkällä aikavälillä tulisi lakkauttaa asevoimat sekä NATO kokonaisuudessaan ja luoda turvallisuusrakenne, missä myös Venäjä olisi osallisena.³²⁰

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei osoittautunut kuitenkaan vuoden 2013 vaaleissa tärkeäksi teemmaksi vaan jäi CDU/CSU-FDP -johtoisen hallituksen Eurokriisi-painotteisen agendan varjoon. Tämä turhautti Saksan liittolaisia, mutta sai osakseen kannatusta sisäpolitiikassa.³²¹ Ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1949 FDP ei onnistunut vaaleissa hankkimaan tarvittavaa viiden prosentin ääniosuutta, ja siten se ei saanut edustusta parlamenttiin. Tämä tarkoitti myös loppua

³¹⁶ CDU/CSU viittaavat De Maizièren asevoimien reformiin, *Neuausrichtung der Bundeswehr*

³¹⁷ CDU & CSU (2013)

³¹⁸ SPD (2013), Ibid. (2012)

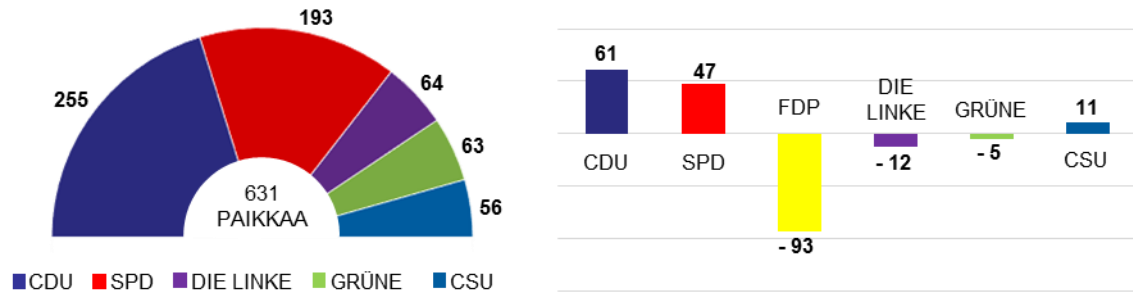
³¹⁹ Bündnis 90/Die Grünen (2013)

³²⁰ Die Linke (2013)

³²¹ Miskimmon & Molthof (2015) s. 68, Myös SPD:n pääasiallisena vaaliteemana toimi talouskriisin ratkaiseminen ja tämä näkyi myös puolueen liittokansleriehdokkaan valinnassa, sillä valittu ehdokas Peer Steinbrück toimi aikaisemmin valtiovarainministerinä 2005 - 2009. Schoen & Greszki (2014) s. 252, 253

liberaali-konservatiivisen koalition jatkamiselle.³²² Vaalien toiseksi suurin voittajapuolue SPD ilmoitti kuitenkin ennen vaaleja, ettei ryhdy CDU:n kanssa hallituskumppaniksi.³²³ SPD:n suosittua koalitiollahitukseen oli CDU/CSU:n ääniero SPD:hen noin 15 prosenttia, eli merkittäväällä tavalla isompi kuin vuoden 2005 vaaleissa.³²⁴

Kuva 6: Edustajien paikkajako puolueittain 18. Liitotasavallan parlamenttivaaleissa 22.9.2013 sekä muutokset edellisistä vaaleista³²⁵

CDU/CSU sai parlamenttivaaleissa yhteensä 311 paikkaa ja muodosti liittokansleri Merkelin johdolla, yhdessä SPD:n (193 paikkaa) kanssa, Saksan historian kolmannen suuren koalitiollahituksen.³²⁶ Koalitiosopimuksen mukaisesti SPD kuusi ministeripaikkaa ja CDU/CSU liittokanslerin lisäksi loput kahdeksan ministeripaikkaa. Ulkoministeriksi nimitettiin Frank-Walter Steinmeier (SPD)³²⁷ ja puolustusministeriksi Ursula von der Leyen CDU-puolueesta. Koalitiosopimuksessa CDU/CSU sekä SPD pääsivät yhteisymmärrykseen asevoimien vahvuuden pitämisestä ennallaan sekä de Maizièren reformin jatkamisesta.³²⁸

Edellisen ulkoministerin turvallisuuspoliittisesta linjasta poiketen von der Leyen sekä Steinmeier ovat osoittaneet halukkuutta aktiivisemmän ulkopoliittikan ajamiseen. Useissa puheissa ja kannanotoissa sekä puolustus- että ulkoministerit ottivat kantaa asevoimien käytön, sekä multilateraaliin sotilasoperaatioihin aktiivisemmän osallistumisen puolesta. Ministereihin nähden liittokanslerin kanta tehtäviin on jäänyt epäselväksi ja turvallisuuspoliittinen rooli takalalle. Steinmeier ja von der Leyen osallistuivat liittopresidentti Gauckin kanssa vuoden 2015

³²² Saalfeld & Schoen (2015) s. 106, Schoen & Greszki (2014) s. 251

³²³ The Economist (23.9.2013)

³²⁴ Schoen & Greszki (2014) s. 251, Hilmer & Hofrichter (2015) s. 62 - 63 vaalituloksesta johtuen CDU/CSU -johtoisen hallituksen mahdolliseksi koalitiokumppaneiksi rajaantuivat SPD ja Die Grüne

³²⁵ DESTATIS (2015) s. 287

³²⁶ Ibid., CDU et al. (2013) s. 130, Paterson (2010) s. 499 - 502, Suurkoalitiolla, *Große Koalition*, viitataan tässä kahden suurimman puolueen muodostamaan koalition. Saksassa suurkoalitiota on kansallisella tasolla aikaisemmin kokeiltu vain 1966 - 1969 sekä 2005 - 2011. Lisää mm. Roberts (2006) s. 673 - 675, 677

³²⁷ Steinmeier toimi ulkoministerinä myös Merkelin ensimmäisessä suuressa koalitiollahituksessa 2005 - 2009. Richter (2006) s. 514, CDU et al. (2005) s. 133

³²⁸ Ibid. (2013) s. 124 - 126, 130

Münchenin turvallisuuskonferenssiin ja ottivat yhtenäisesti kantaa Saksan suuremman turvallisuuspoliittisen roolin puolesta.³²⁹ Vuoden 2016 osalta nousivat esille jälleen Saksan tavoitteet YK:n turvallisuusneuvoston paikasta, Steinmeierin ilmoittaessa valtion hakevan väliaikaisen jäsenen paikkaa vuosiksi 2019 - 2020. Saksa on aikaisemminkin vaatinut YK:n ja erityisesti turvallisuusneuvoston uudistamista vastaamaan nykyajan haasteita. Osana vaatimusta Saksa on tavoitellut ajoittaisten määräaikaisten jäsenten paikkojen lisäksi erityisesti pysyväisjäsenen paikkaa.³³⁰

Vuonna 2014 NATO-maat pääsivät Walesin kokouksessa yhteisymmärrykseen kansallisten puolustusmäärärahojen saattamisesta kahden prosenttiyksikön tasolle bruttokansantuotteesta. Von der Leyen piti tavoitetta Saksan osalta epärealistisena viitaten Saksan suureen ja alati kasvavaan bruttokansantuotteeseen. Merkel otti kantaa puolustusmäärärahakeskusteluun loka-kuussa 2016 sitoutuen tavoitteeseen todeten, ettei tällä vuosituhannella saksalaisia auteta niin paljoa kuin edellisellä. Vuoden 2016 puolustusmäärärahojen nosto 1,2 miljardilla eurolla herätti kritiikkiä myös koalitionhallituksen sisältä. SPD:n puheenjohtaja Sigmar Gabriel kritisoi määrärahojen nousujohteisuutta merkinä paluusta menneisyyden asevarustelukierteeseen.³³¹

VUOSI	PUOLUSTUSMÄÄRÄRAHAT	OSUUS BKT:sta	NATOn vaatimus (2 % BKT)
2013	33,26 mrd. EUR	1,18 %	56,42 mrd. EUR
2014	32,44 mrd. EUR	1,11 %	58,31 mrd. EUR
2015	32,97 mrd. EUR	1,09 %	60,52 mrd. EUR
2016	34,30 mrd. EUR	1,09 %	62,65 mrd. EUR

Taulukko 8: Saksan puolustusmäärärahat hallituskaudella 2013 - 2016 sekä NATOn vaatimus 2 prosentin osuudesta bruttokansantuotteesta³³²

³²⁹ Steinmeier (2014), Von der Leyen (2014), Neukirch & Repinski (2014), Hyde-Price (2015) s. 602 - 605, MSC (2015)

³³⁰ *Deutsche Welle* 28.06.2016 ”Germany seeks UN Security Council seat again”, *Deutsche Welle* 29.09.2015 ”Chancellor Merkel says UN Security Council must be reformed”. Kts. lisää Saksan turvallisuusneuvostointresseistä tutkielman luvuissa 4.3.1 *Riippumaton muuttuja: Uhat ja YK:n turvallisuusneuvosto*

³³¹ *Zeit Online* 06.10.2014 ”Nato stockt Verteidigungsbudget auf”, *Zeit Online* 15.08.2016 ”Bundeswehr soll mindestens 20 Milliarden Euro mehr bekommen”, *Deutsche Welle* 07.09.2014 ”Von der Leyen dubious about NATO's 2-percent rule”, *Deutsche Welle* 16.10.2016 ”Merkel: Germany to heavily increase Bundeswehr budget”

³³² DESTATIS (2015) s. 287, *Zeit Online* 06.10.2014 ”Nato stockt Verteidigungsbudget auf”, Statista (2016), BMF (2012), Deutscher Bundestag (2014b), *ibid.* (2014c), BMVg (2016), DESTATIS (2017)

5.2 Weißbuch 2016

Kesällä 2016 Saksan puolustusministeriön julkaisema turvallisuuspoliittinen selonteko (*Weißbuch 2016*) nostaa turvallisuustilanteen osalta uhkiksi valtioiden väliset konfliktit, monikansallisen³³³ terrorismin sekä hauraat valtiot ja heikon hallinnon. Ilmastonmuutos, pandemiat ja kulkutaudit sekä maailman laajuinen aseistautuminen ja joukkotuhoukseiden proliferaatio nähdään myös edelleen merkittävinä uhkina Saksan ja Euroopan turvallisuudelle. Edellisestä vuonna 2006 julkaistusta selonteosta poiketen, nousevat uhkakuvissa esiin myös hybridisodankäynti, kyberturvallisuuteen sekä hallitsemattomaan ja epäsäännölliseen maahanmuuttoon liittyvät haasteet.³³⁴

”Ilman perustavanlaatuaista suunnanvaihdosta tulee Venäjästä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa haaste maanosallemme.”³³⁵

- Weißbuch 2016

Saksan tärkeimpinä turvallisuuspoliittisina intresseinä säilyvät omien ja liittolaistensa kansalaisten sekä maan suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden puolustaminen. Selonteko näkee myös konventionaalisten uhkien palanneen Eurooppaan. Venäjän toimet väkivaltaisesti ajamat intressit ja yksipuolinen kansainvälisen oikeuden takaamien rajojen siirtely muodostavat seurauksia Euroopan ja siten myös Saksan turvallisuudelle. Selonteossa painotetaan huolestuneena Venäjän sotilaallista aktiivisuutta NATO:n ja EUn ulkorajoilla sekä asevoimien modernisoinnin kautta syntyvää valmiutta konflikteihin.³³⁶

Saksan intresseissä on myös uudistaa ja vahvistaa YK:ta kansainvälisenä toimijana. YK:n turvallisuusneuvoston pysyväisjäsenen paikka on Saksalle pitkän tähtäimen tavoite (*Fernziel*) ja asevoimien tulisi osallistua YK:n rauhanturvatehtäviin aikaisempaa aktiivisemmin sekä myös ottaa johtovastuuta. Aikaisemmin Saksan turvallisuuspolitiikassa vallitsi yhtämielisyys siitä, että asevoimat voitaisiin lähettää ulkomaantehtäviin ainoastaan YK:n mandaatin alla. Vuoden

³³³ Huomioitavaa on *kansainvälisen* (internationaler) terrorismin termin muuttuminen vuodesta 2006 muotoon *monikansallinen* (transnationaler) terrorismi. Selonteon mukaan monikansallinen terrorismi muodostaa merkittävimmän uhan, mikä ilmenee erityisesti Saksaan ja Eurooppaa konfliktialueilta palaavien taistelijoiden (Foreign Fighters), sekä heidän kannattajiensa radikalisoitumisen muodossa. WB (2016) s. 34, Ibid. (2006)

³³⁴ Ibid. (2016) s. 34 - 45, Ibid. (2006), terroristiset tai sotilaalliset iskut kybertilassa mainitaan kyllä vuoden 2006 selonteossa, joskin uhkia pidetään matalana sekä sotilaallisia kyvykkyksiä sopimattomina vastatoimiin, WB (2006) s. 19. Hybridisodankäynti määriteltiin Münchenin turvallisuuskonferenssissa 2015 ”*useiden konventionaalisen ja epäkonventionaalisen sodankäynnin työkalujen yhdistelmäksi*”, sisältäen tavanomaisten sotavoimien lisäksi muun muassa informaatioisodankäynnin, kyberiskut, taloudellisen sodankäynnin, paikallisen levottomuuden tukemisen sekä erikoisjoukot. MSC (2015) s. 34 - 35

³³⁵ WB (2016) s. 32

³³⁶ Ibid. s. 31 - 32

2016 selonteko kuitenkin tuntee myös käsitteen *Ad hoc -yhteisoperaatiot* ja näkee mahdollisena osallistumisen myös niin kutsuttuihin *halukkaiden koalitioihin*.³³⁷

Asevoimille asetettu tehtävänanto (*Auftrag*) säilyy vuoden 2006 selonteosta pääpiirteissään muuttumattomana. Asevoimien tehtäviksi (*Aufgaben*) on kuitenkin uudessa selonteossa asetettu *maan- ja liittoutumanpuolustus NATO:n ja EU:n raameissa*, sisältäen muun muassa liittolaisten puolustamisen hyökkäyksiltä sekä puolustautumisen terrori- sekä hybridi-iskuilta. Asevoimien tehtävänä on myös kansainvälinen kriisinhallinta, pitäen sisällään YK:n rauhanturva-tehtävien lisäksi tehtävät kansainvälissä organisaatioissa, liittoutumissa sekä kumppanuuksissa. Tehtäviin kuuluu myös monikansallisen terrorismin, kyber- ja informaatio-operaatioiden sekä hybridimuotoisten vaarojen vastainen taistelu sekä meriyhteyksien suojaaminen. Uutena tehtäväkenttänä selonteko nostaa esille asevoimien tehtävät kotimaassa (*Heimatschutz*), missä sotilaita käytettäisiin esimerkiksi laaja-alaisissa terrori-iskuissa poliisin tukena. Kotimaan tehtävät ovat nostattaneet merkittävää julkista keskustelua viime vuosina ja osa puolueista selonteosta huolimatta suhtautuvat toimintamalliin kielteisesti.³³⁸ Kyetäkseen täyttämään sille asetetut kasvavat tehtävänsä, esitetään selonteossa asevoimien henkilöstömäärän kasvua sekä kaluston uudistamista. Osana Saksan turvallisuuspolitiikan eurooppalaistamista sekä vastausta henkilöstöpulan ja rekrytointihaasteiden ylittämiseksi selonteossa mahdollistetaan tulevaisuudessa myös Saksan kansalaisuutta omaamattomien EU-kansalaisten rekrytointi Saksan asevoimiin.³³⁹

Edellinen ylin turvallisuuspoliittinen selonteko julkaistiin vuonna 2006. Kymmenen vuotta myöhemmin ilmestyneessä vuoden 2016 selonteossa painotetaan myös tarvetta strategisten do-

³³⁷ WB (2016) s. 62 - 62, 80 - 81 *Ad hoc -yhteisoperaatioilla* tarkoitetaan tässä jotain erityistä tehtävää tai tarkoitusta varten koottuja toimijoita, eikä se edellytä välttämättä kokonaisen liittoutuman kuten NATO:n tai yhteisön kuten EU:n voimavaroja tai hyväksyntää.

³³⁸ Ibid. s. 90 - 92, 110, SPD (2013), *ibid.* (2016), Die Linke (2013), Bündnis 90/Die Grünen (2013). Esitetty kritiikki pohjautuu perustuslakiin, mikä aloitteen vastustajien mielestä on ristiriidassa asevoimien kotimaantehtävien kanssa. Perustuslaki kuitenkin mahdollistaa asevoimien käytön kotimaassa luonnonkatastrofien sekä erityisen vakavien onnettomuuksien hoitamisessa, GG Art. 35.2 & Art. 35.3. Onkin esitetty näkemyksiä että valittu sanamuoto kotimaantehtäviä käsiteltäessä olisi kompromissi von der Leyenin ja Steinmeierin välillä, *Zeit Online* 13.07.2016 ”Regierung will aktivere Rolle Deutschlands in der Welt”, *Zeit Online* 25.05.2016 ”Bundeswehr soll für Einsätze im Innern üben”, *Spiegel Online* 12.04.2016 ”Steinmeier schließt Grundgesetzänderung aus”, *Spiegel Online* 24.05.2016 ”Keine Grundgesetzänderung für Bundeswehr im Innern”, *Süddeutsche Zeitung* 13.07.2016 ”Geiseln befreien, Partner schützen, Computer angreifen”

³³⁹ WB (2016) s. 87 - 89, 120 ”Asevoimien avaaminen EU:n kansalaisille ei tarjoaisi pelkästään kauaskantoista integraatio- sekä uudistuspotentiaalia asevoimien henkilöstölliseen rotevuuteen vaan olisi myös voimakas signaali eurooppalaiselle perspektiiville.” *Spiegel Online* 13.07.2016 ”IS, Putin und Co. - die neuen Aufgaben für das deutsche Militär”, *Die Tagesschau* 15.02.2017 ”Fremdenlegion für Deutschland?”, *Die Welt* 18.02.2017 ”Regierung will Bundeswehr für Ausländer öffnen”, *Spiegel Online* 18.02.2017 ”Bundeswehr soll EU-Ausländer rekrutieren”, Ehdotus on kuitenkin saanut vastustusta erityisesti asevoimien yhdistykseltä *Bundeswehrbandilta*, eikä tutkijan käsityksen mukaan ole toteutumassa vielä lähitulevaisuudessa. vrt. *Die Süddeutsche Zeitung* 13.06.2016 ”Abschied von einem Traum”

kumenttien säännölliseen päivittämiseen uhkakuvien muuttuessa. Tästä konkreettisena esimerkkinä voidaan mainita uuden siviilipuolustuskonseptin (*Konzeption Zivile Verteidigung KZV 2016*) kehittäminen samana vuonna.³⁴⁰

5.3 Tutkimustapaus 2: Syyrian kriisi 2015

*”Kun Saksa liittyy sotilasoperatioon, se on uutinen. Joten kun Berliini äskettäin liittyi koalitioon militantteja Isiksen islamisteja vastaan (jotain minkä se oli aikaisemmin rajannut pois), maailma pisti sen merkille.”*³⁴¹

- Constanze Stelzenmüller, *Financial Times* 28.12.2015

Libyan hallitsijan Gaddafin vallasta syöksemisen jälkeen tuhannet syyrialaiset siirtyivät kaduille protestoimaan ja vaatimaan Syyrian presidentin Bashar al-Assadin astumista syrjään. Deeraan kaupungissa syntyi kuolinuhreja Syyrian turvallisuusjoukkojen ottaessa yhteen mielenosoittajien kanssa. Levottomuudet ja protestit levisivät ympäri Syyriaa aiheuttaen lisää yhteenottoja mielenosoittajien ja hallituksen joukkojen välillä. Opositio alkoi aseistautua ja levottomuudet eskaloituivat sisällissodaksi, kun kapinallisjoukkoja muodostettiin ja taistelut saavuttivat Aleppon ja pääkaupungin Damaskoksen vuonna 2012.³⁴² Vuosien 2012 ja 2015 välillä sisällissodassa kuolleiden määrä kasvoi 250 tuhanteen ihmiseen ja arvioiden mukaan yli neljä ja puoli miljoonaa ihmistä on paennut konfliktin alettua Syyriasta.³⁴³

Syyrian sisällissodan yhteydessä nousi Irakissa toimiva terroristijärjestö ISIS länsimaiseen tietouteen. Isiksen juuret ovat Abu Musab Al-Zarqawin vuonna 2004 perustamassa Irakin Al-Qaidassa (AQI). Kaksi vuotta myöhemmin Al-Zarqawin seuraaja Abu Ayyub Al-Masri vaihtoi järjestön nimeksi *Islamilainen valto Irakissa* (ISI)³⁴⁴ saavuttaakseen tukea paikallisten sunnilaisten keskuudessa. Maaliskuussa 2013 ISI laajeni Syyriaan ja ilmoitti yhdistyneensä al-Qaidan syyrialaisen kumppanin Jabhat al-Nusran kanssa omaksuen nimekseen *Islamilainen valtio Irakissa ja suur-Syyriassa* (ISIS).³⁴⁵ Syyrian sisällissodasta ja Irakin hajaannustilasta hyötynään ISIS valloitti kaistaleita Irakista sekä Syyriasta valloittaen vuoden 2014 tammi-

³⁴⁰ *Spiegel Online* 22.08.2016 ”Gewappnet für den Ernstfall”, *Die Bundesregierung* 24.08.2016 ”Klare Planung für den Notfall”, *Zeit Online* 22.08.2016 ”Keine Panik”, KZV (2016) KZV:n tavoitteena on siviilipuolustuksen vahventaminen, erityisesti kyberiskujen torjuntaan tarkoitetun infrastruktuurin rakentaminen.

³⁴¹ *Financial Times* 28.12.2015 ”Germany’s political contribution to the fight against Isis”

³⁴² *The New York Times* 25.08.2011 ”Political Cartoonist Whose Work Skewered Assad Is Brutally Beaten in Syria”, *BBC* 11.03.2016 ”Syria: The story of the conflict”, *Al Jazeera* 07.02.2017 ”Syria’s Civil War Explained”

³⁴³ United Nations Security Council (2015a), UNCHR (2017)

³⁴⁴ *Islamic State in Iraq* (eng.)

³⁴⁵ *Islamic State in Iraq and Greater Syria* (eng.), *Al-Dawla Al-Islamiya fi al-Iraq wa al-Sham* (arab.)

kuussa Fallujahin Irakissa ja Raqqan Syyriassa sekä Mosulin ja Tikritin kesäkuussa. Kesäkuussa 2014 ISIS julisti johtajansa Abu Bakr al-Baghdadin johdolla perustaneensa islamilaisen kalifaatin.³⁴⁶

YK:n turvallisuusneuvosto julkaisi 15. elokuuta 2014 päätöslauselman 2170 tuomiten Irakissa ja Syyriassa toimivien äärijärjestöjen ihmisoikeusrikkomukset. Päätöslauselmassa yksilöitiin erityisesti ISIL alias ISIS ja Jabhat al-Nusra ja ulotettiin aikaisemman päätöslauselman 2161 sanktiot ja rajoitteet koskettamaan myös näitä järjestöjä.³⁴⁷ Isisin vastaisen taistelun yhteydessä Saksan hallitus päätti 31. elokuuta 2014 tukea Irakia aikaisemmin toimitetun humanitäärisen avun lisäksi sotavarusteilla. Liittotasavalta lähetti elokuuta seuranneiden kolmen kuukauden aikana yhteensä 1365 tonnia tuki- ja sotamateriaalia Bagdadin kautta Erbiliin konsulaatin jaettavaksi. Syyskuussa 2014 varustetoimitusten mukana siirtyi asevoimien sotilaita kouluttamaan kurdilaisia Pesmerga-taistelijoita toimitetun aseistuksen käyttöön. Samalla Yhdysvaltojen johtama koalitio aloitti ilmaiskut ISISiä vastaan Irakin Erbilissä sekä Mount Sinjarissa tukeakseen ISISiä paenneita jesidejä ja kurdeja. Saksa tuki Pesmergoja myös kouluttamalla näitä Saksan maaperällä sekä vuoden 2015 alusta tuomalla haavoittuneita kurditaistelijoita Saksaan hoidettavaksi. Sairaalalentojen yhteydessä Saksan parlamentti äänesti 29.1.2015 kurdien ja Irakin asevoimien tukemisen puolesta ja Saksan asevoimat aloittivat koulutusoperaation Pohjois-Irakin alueella. Osana NATO:n *Operation Inherent Resolve* Saksa kasvatti vuoden 2015 aikana sotilaallista tukeaan ja ulotti koulutusoperaation koskettamaan Irakin asevoimien ja Pesmerga-taistelijoiden lisäksi myös Jesidi-taistelijoita.³⁴⁸

5.3.1 *Riippumaton muuttuja*: uhat, Pariisin terrori-iskut ja Ranskan avunpyyntö

Vuoden 2013 CDU/CSU:n ja SPD:n välisessä koalitiosopimuksessa kannanottot Syyrian tilanteeseen olivat vielä hyvin varovaisia painottaen Saksan aktiivista roolia kumppaneidensa kanssa poliittisen ratkaisun löytämisessä sekä paineen luomisessa Damaskuksen hallituksen suuntaan. Koalitiohallitus seurasi islamististen voimien vaikutusta vielä tänä ajankohtana ”huolestuneena”, mutta ei esittänyt tai vihjannut konkreettisista toimista ongelman ratkaisemiseksi.³⁴⁹

³⁴⁶ *TIME* 09.10.2015 ”Timeline: The Rise of ISIS”, *The Guardian* 22.08.2014 ”How Isis came to be”, *CNN* 11.08.2016 ”ISIS: Everything you need to know”, *BBC* 11.03.2016 ”Syria: The story of the conflict”

³⁴⁷ United Nations Security Council (2014b), *Ibid.* (2014a) Aikaisempi päätöslauselma 2161 tuomitsi erityisesti al-Qaidan.

³⁴⁸ Deutscher Bundestag (2014e), Deutscher Bundesregierung (2014), *Zeit Online* 22.06.2015 ”Bundeswehr weitet Anti-IS-Einsatz aus”, Saksan asevoimien internetsivut [<http://www.einsatz.bundeswehr.de>] (luettu 21.2.2017), *BBC* 11.03.2016 ”Syria: The story of the conflict”, *TIME* 09.10.2015 ”Timeline: The Rise of ISIS”

³⁴⁹ CDU et al. (2013) s. 120

Kesäkuussa 2014 ulkoministeri Steinmeier kommentoi huolestuneena ISISin iskuja Irakissa. Steinmeierin näkemyksen mukaan toiminta Irakissa vaikutti kasvavien pakolaisvirtojen myötä myös naapurivaltioiden turvallisuustilanteeseen, uhaten koko alueen vakautta. *“Kansainvälinen apu ei ole riittävää poliittisen ja taloudellisen vakauden saavuttamiseksi (...) Saksa on tukenut menneinä kymmenenä vuotena yhteensä 400 miljoonaa euroa, muut maat vielä enemmän.”* Ulkoministeri koki ISIS-taistelijoiden pysäyttämisen olevan Irakin turvallisuuspalveluiden tehtävä ja sulki pois vaihtoehdon saksalaisten sotilaiden lähettamisestä todeten ettei *”näe tilannetta missä saksalaiset sotilaat lähtisivät sinne tehtävään”*.³⁵⁰ ISIS nousi vuonna 2014 esille keskeisten päätöksentekijöiden puheissa ja julkilausumissa. Liittokansleri Merkel näki Iisiksen syylistyneen rikoksiin ja syyksi pakolaisliikkeeseen ja jesidien tilanteeseen nivoutuvaan humanitäärisen katastrofiin. Kuitenkaan liittokansleri ei vielä alkuvuodesta pakolaisilmiön lisäksi ko-
kenut tilanteen aiheuttavan uhkaa suoraa Euroopalle tai Saksalle.³⁵¹

*”(...) kun terroristit valtaavat alueen, luodakseen sinne vakaan perustan hirmuhallinnolle sekä vetäytymispaikan itselleen ja muille fanaatikoille, silloin kasvaa myös meitä koskeva vaara. Silloin koskettaa se myös meidän turvallisuusintressejämme.”*³⁵²

- Liittokansleri Angela Merkel parlamentin istunnossa 1. syyskuuta 2014

Parlamentin hyväksymän, kurdien asetoimituksille mandaatin myöntävän päätöksen mukaan ISIS ei aiheuttanut uhkaa pelkästään kristityille, kurdeille tai jesideille vaan myös NATO-liittolaiselle Turkille.³⁵³ Liittokansleri näki Iisiksen uhan ulottuvan myös Saksaan ja Eurooppaan ja edellytti siten toimia myös Saksan hallitukselta. Merkelin näkemyksen mukaan uhan vaikutavuuden kasvuun vaikutti terroristijärjestön pääsy omiin taloudellisiin tulojenhankintakeinoihin käsiksi sekä mittavien maakaistaleiden valloitus. Liittokansleri toi esille myös yli 400 saksalaisen liittymisen järjestön riveihin ja heidän mahdollisesta paluusta koituvan, julkisuudessa-kin runsaasti esillä olleen, uhan.

³⁵⁰ *Die Bundesregierung* 16.06.2014 ”Steinmeier sieht Gefahrenherd für Nahen Osten : Zusammenhalt des Irak bedroht”, *Die Bundesregierung* 20.06.2014 ”Starkes Engagement von Deutschland.”

³⁵¹ *Die Bundesregierung* 25.06.2014 ”Rede von Bundeskanzlerin Merkel anlässlich der Generaldebatte über den Haushalt im Deutschen Bundestag am 25. Juni 2014.”, *Die Bundesregierung* 25.06.2014 ”Rede des Bundesministers des Auswärtigen, Dr. Frank-Walter Steinmeier, zum Haushaltsgesetz 2014 vor dem Deutschen Bundestag am 25. Juni 2014 in Berlin.”, *Die Bundesregierung* 16.07.2014 ”Über unterschiedliche Auffassungen sprechen”, *Die Bundesregierung* 13.08.2014 ”Regierungspressekonferenz vom 13. August.”, *Spiegel Online* 01.09.2014 ”IS ist eine Bedrohung für Deutschland”

³⁵² Deutscher Bundestag (2014b) s. 4420

³⁵³ *Ibid.* (2014c). Vihreät ja vasemmisto vastustivat asetoimituksia, mutta ehdotus hyväksyttiin äänestyksessä muiden puolueiden tuella, *ibid.* (2014b)

Merkel viittasi NATO:n ja EU:n ulkoministeritapaamisen tukeen sekä YK:n turvallisuusneuvoston Isiksen tuomitsevaan päätöslauselmaan.³⁵⁴ Asevientipäätöksen yhteydessä Merkel painotti käsillä olevan hetken kuuluvan ”(t)ilanteisiin, joissa enää ainoastaan sotilaalliset keinot auttavat, jotta saataisiin jälleen käyttöön diplomaattisia vaihtoehtoja.”³⁵⁵

Pariisin Bataclan-konserttisaliin 13. marraskuuta 2015 suoritettussa terrori-iskussa kuoli noin sata ihmistä. Konserttisaliin hyökkäsi neljä terroristia surmaten rynnäkkökiväärein, räjähtein ja käsikranaateilla 89 ihmistä ja haavoittaen useita lisää. Bataclanin isku oli yksi kuudesta Pariisissa samana päivänä toteutetuista terrori-iskuissa. Stade de France -areenan lähetyvillä toteutettiin kolme pommi-iskua Saksan ja Ranskan välisen jalkapallo-ottelun aikana. Saint-Martinin kanavan lähellä noin viisitoista ihmistä kuoli ammuskelussa sekä Bataclan-konserttisalin lähistöllä oleviin ravintoloihin ja baareihin tehtiin iskuja ampuma-asein ja räjähtein. Kokonaisuudessaan siviiliuhrien määrä Pariisissa nousi tuona päivänä iskujen myötä 132 kuolleeseen ja noin 350 loukkaantuneeseen.³⁵⁶

Ranskan presidentti François Hollande julisti Ranskaan kansallisen hätätilan ja lähetti sotilaita Pariisiin poliisin tueksi. Hollande esiintyi iskuja seuranneena päivänä lauantaina televisiossa ja syytti iskuista ISISiä. Hollanden mukaan terrori-iskut suunniteltiin ja organisoitiin ISISiksen toimesta ulkomailla, mutta niiden tekoihin saatiin apua myös Ranskan sisältä. ISIS julkaisi samana päivänä tiedotteen, jossa se ilmoitti tehneensä iskut.³⁵⁷ Hollanden pyynnöstä Ranskan puolustusministeri Jean-Yves Le Drian esitti EU:n jäsenvaltioiden puolustusministereille 17. päivä Ranskan pyynnön selvittää, miten jäsenvaltiot Lissabonin sopimukseen pohjautuen pystyisivät tukemaan Ranskaa. Le Drian myönsi Ranskan kokevan haasteita jatkaa sotilaallisia sitoumuksiaan ulkomailla ja samalla lisätä turvallisuutta kotimaassa sekä vetosi Lissabonin sopimuksen artiklaan 42.7. Puolustusministeri von der Leyen lupasi Ranskalle Saksan tuen. Von der Leyenin mukaan Saksa aikoi tarkkaan analysoida mitä Ranska pyytää, ja aikoo tehdä kaiken vallassaan olevan, jotta apua ja tukea voitaisiin antaa. Kyseeseen ei tulisi pelkästään sotilaalliset keinot, vaan myös huomattavasti laajempi toiminta. Von der Leyen ei kuitenkaan tarkentanut

³⁵⁴ Ibid.

³⁵⁵ Ibid., *Deutscher Bundestag* 01.09.2014 ”Bundestag unterstützt Waffenlieferungen”, *Tages-Anzeiger* 01.09.2014 ”’IS bedroht laut Merkel auch Europa’ ”, *Der Tagesspiegel* 01.09.2014 ”Angela Merkel: ’Deutsche Sicherheit ist betroffen’ ”. Sitaatti: *Deutscher Bundestag* (2014b) s. 4419

³⁵⁶ *The Guardian* 14.11.2015 ”Paris attacks kill more than 120 people – as it happened”, *Yle Uutiset* 14.11.2015 ”Pariisin iskuissa jopa 140 kuollutta – konserttisalissa surmattiin noin 100 ihmistä”, *Helsingin Sanomat* 16.11.2015 ”129 kuoli terrori-iskuissa Pariisiin – yhteenveto viikonlopun tapahtumista”, *Yle Uutiset* 14.11.2015 ”Isis sanoo tehneensä Pariisin terrori-iskut – kuolleita ainakin 127”, *Neue Zürcher Zeitung* 20.11.2015 ”Zahl der Toten steigt auf 130”.

³⁵⁷ *Spiegel Online* 14.11.2015 ”Hollande macht IS für Anschlagsserie verantwortlich”, *Yle Uutiset* 14.11.2015 ”Isis sanoo tehneensä Pariisin terrori-iskut – kuolleita ainakin 127”, *Spiegel Online* 14.11.2015 ”IS bekennt sich zu Anschlägen von Paris”

minkälaisia toimenpiteitä Saksa suorittaisi Ranskan tueksi tai mitä mainittu laajempi toiminta pitäisi sisällään.³⁵⁸

YK:n turvallisuusneuvosto äänesti yksimielisesti ja julkaisi 20. marraskuuta päätöslauselman 2249 määritellen Isiksen sekä ISILin³⁵⁹ aiheuttavan ennennäkemättömän uhan kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle. YK kutsui tarvittavien kykyjen omaavia jäsenvaltioitaan ottamaan käyttöön ”kaikki tarvittavat toimenpiteet” estämään ja vaimentamaan terroristiset teot hallinnassaan olevilla alueilla Syyriassa ja Irakissa. Viisi päivää YK:n turvallisuusneuvoston kokouksen jälkeen, 25. päivä marraskuuta, Hollande esitti liittokansleri Merkelille avunpyynnön tukea taistelussa ISiStä vastaan Syyriassa. Saksan hallitus neuvotteli koalition jäsenten kanssa ja myöntyi tukemiseen seuraavana päivänä. Ulkoministeri Steinmeier oli vakuuttunut Wienin neuvotteluista alkaneesta poliittisesta prosessista todeten kuitenkin, että ”*emme tule pärjäämään ilman sotilaallista yhteenottoa Isiksen, Al-Nusran tai muiden Syyriassa olevien terrorististen ryhmittymien kanssa.*”³⁶⁰

Tutkimustapauksen aikajana on esitetty liitteessä 6: *Syyrian kriisin aikajana tapahtumineen*

5.3.2 Riippuva muuttuja: Saksan päätös tukea Ranskaa aseellisesti Syyriassa

Von der Leyen esitteli hallituksen esityksen saksalaisten osallistumisesta ISISin vastaiseen operaatioon parlamentin istunnossa 2. joulukuuta 2015. Hallituksen perustelujen mukaisesti saksalaisten asevoimien osallistuminen operaatioon perustui YK:n turvallisuusneuvoston päätöksen 2249 mandaattiin, YK:n peruskirjan 51. artiklaan sekä ranskalaisten vetoamana Lissabonin sopimuksen artiklaan 42.7.³⁶¹ Hallitus esitti Saksan osallistumisen koostuvan viidestä komponentista. Ranskan esittämän pyynnön mukaisesti Saksa toteuttaisi ranskalaisen lentotukialuksen *Charles de Gaullen* suojaamisen fregatilla ranskalaisten komennossa. Saksalais-ranskalainen satelliittiyhteistoiminta sekä kuusi Tornado-tiedustelukonetta asetettaisiin operaation käyttöön. Operaatioissa käytettäisiin Saksan Tornadojen sekä ranskalaisten Mirage- ja Rafale-hävittäjien

³⁵⁸ *Süddeutsche Zeitung* 17.11.2015 ”Frankreich ruft 'EU-Bündnisfall' aus - von der Leyen sichert deutsche Hilfe zu”, *Deutschlandfunk* 17.11.2015 ”Frankreich beantragt erstmals Hilfe nach EU-Vertrag”, *The Guardian* 17.11.2015 ”France invokes EU's article 42.7, but what does it mean?”. Lissabonin sopimuksesta sekä sen artiklasta 42.7 kts. tutkielman luku 3.2 *Asevoimien ulkomaantehtävien lainsäädännöllinen perusta*

³⁵⁹ *Islamic State in Iraq and the Levant/Sham*

³⁶⁰ United Nations Security Council (2015b), *Auswärtiges Amt* 26.11.2015 ”Deutschland sichert Frankreich Unterstützung im Kampf gegen ISIS zu”, Sitaatti: *Auswärtiges Amt* 26.11.2015 ”Außenminister Steinmeier zur militärischen Unterstützung Frankreichs im Kampf gegen ISIS”,

³⁶¹ Deutscher Bundestag (2015c) s. 13875 - 13877, Ulkoministeri Steinmeier painotti parlamentin istunnossa saksalaisten osallistumisen pohjautuvan oikeuteen kollektiiviseen itsepuolustukseen ja pyrkimyksenä olevan hyökkäyksen kohteeksi joutuneiden sekä hyökkäyksen kohteeksi itsensä mieltävien tukemisen (*sich angegriffen fühlen*)

tankkaukseen soveltuvia ilmatankkauskoneita. Lisäksi tiedustelutietoa jaettaisiin kaikille liittouman jäsenille ja Saksan asevoimat sijoittaisi henkilöstöä kansainvälisiin esikuntiin US CENTCOMiin Tampaan Floridaan, Kuwaitiin sekä al-Udeidiin.³⁶² Hallitus esitti mandaatin henkilöstöylärajaksi 1200 sotilasta.³⁶³

Parlamentti hyväksyi hallituksen esityksen perjantaina 4.12.2015 äänin 445 puolesta sekä 145 vastaan. Seitsemän edustajaa pidättäytyi äänestämästä. CDU/CSU äänesti lähes yksimielisesti esityksen puolesta: kaksi edustajaa äänesti vastaan ja yksi pidättäytyi äänestämästä. SPD:n osalta kolme pidättäytyi äänestämästä, 28 edustajaa äänesti vastaan ja loput äänestivät esityksen puolesta. Opposition osalta Vihreistä kolme äänesti puolesta, kolme pidättäytyi äänestämästä ja loput äänestivät esitystä vastaan. Vasemmiston edustajista kaikki äänestivät hallituksen esitystä vastaan.³⁶⁴

5.3.3 Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu

ARD-DeutschlandTrend sekä *Deutsche Presse Agentur*in tilauksesta mielipidetutkimusinstituutti *YouGov* tekivät mielipidetutkimuksen saksalaisten näkemyksistä mahdollisesta Syyrian operaatiosta. Saksalaisten pelko terrori-iskuista Saksassa oli noussut vuoden aikana ja yli 60 prosenttia kyselyihin vastanneista pelkäsivät terrori-iskua Saksan maaperällä. Suurimmaksi syyksi asenteiden muutokselle nähtiin ISIS-iskut Euroopassa.³⁶⁵ 71 prosenttia vastanneista pelkäsi ISISin luoman terrori-iskun vaaran kasvavan Saksan asevoimien osallistumisen myötä, mutta yli puolet (58%) vastanneista pitivät sotilaallisia toimia Ranskan rinnalla ISISstä vastaan oikeutettuina.³⁶⁶ Enemmistö piti hallituksen esitystä tiedustelu- ja ilmatankkauskoneiden käytöstä perusteltuna, joskin kolmannes vastaajista oli ”ilmaiskuihin aktiivisen osallistumisen” kannalla, ja hieman yli viidennes kannatti myös maajoukkojen lähettämistä.³⁶⁷ Tulokset julkaistiin ennen parlamentin äänestystä. Libyan kriisiin verrattuna asian huomattavuutta nosti Syyrian tilanteen sekä ISIS-aiheisten reportaasien ja uutisten kattava käsittely kansallisessa ja

³⁶² Saksalaiset eivät halunneet sijoittaa operaation henkilöstöä esikuntaan Bagdadiin

³⁶³ Ibid. s. 13876 - 13877

³⁶⁴ Deutscher Bundestag (2015c) s. 14133 - 14134

³⁶⁵ Infratest dimap (2015) s. 2, SOWI:n mittausten mukaan 42 prosenttia vastanneista koki tulevaisuuden uhatuksi terrori-iskulla kotimaassa, SOWI (2011) s. 92

³⁶⁶ ARD-Deutschlandtredin kyselyiden mukaan terrori-iskua pelänneiden luku on lähempänä 63 prosenttiyksikköä, Infratest dimap (2015) s. 2

³⁶⁷ *Tagesschau* 04.12.2015 ”Mehrheit für Syrien-Einsatz”, *Zeit Online* 03.12.2015 ”Mehrheit für Bundeswehrein-satz in Syrien”, *Handelsblatt* 01.12.2015 ”Deutsche fürchten sich vor Anschlägen”, *Süddeutsche Zeitung* 04.12.2015 ”Umfrage: Mehrheit hält Bundeswehrein-satz in Syrien für Krieg”, *Die Welt* 03.12.2015 ”Mehrheit der Deutschen unterstützt Anti-IS-Einsatz”, Infratest dimap (2015)

kansainvälisessä mediassa jo puolentoista vuoden aikana. Pariisin terrori-iskut uutisoitiin kattavasti ja tietous todennäköisesti tavoitti tavalla tai toisella saksalaiset eikä tämä varmasti jäänyt päätöksentekijöiltä huomaamatta. Julkisen tuen merkittävyys on esitetty taulukossa 9: *Julkisen tuen merkittävyys poliittiselle päätöksenteolle Syyrian kriisissä.*

2. joulukuuta Syyrian operaatiota käsitelleessä parlamentin istunnossa Vihreät esittivät epäilyksensä siitä, ettei hallituksella olisi strategiaa tilanteeseen missä ISIS siirtyisi operaation myötä toimimaan Libyaan. Ulkoministeri Steinmeier totesi riskin olevan olemassa ja Saksan hallituksen ulkopolitiikan tulisikin suuntautua myös Libyan vakauttamiseen³⁶⁸ Vihreät kritisoivat erityisesti myös sitä viivettä millä asia tuotiin parlamentin käsittelyyn. Hallituksen esitys oli parlamentin käytettävissä vasta päivää ennen kokousta tiistaina, vaikka asiaa käsiteltiin jo maanantaina lehdistössä. Moitteisiin yhtyi myös parlamentin puhemies, Tohtori Norbert Lammer.³⁶⁹

*”Ihmettelen vain, että oletatteko te tosissanne että lentotukialus ’Charles de Gaulle’:n tulisi odotella, kunnes vihreät ovat tarpeeksi pitäneet kokouksia ja keskustelleet?”*³⁷⁰

- CDU/CSU:n edustaja Florian Hahn Saksan parlamentin istunnossa 2.12.2015

Vasemmisto jätti oman kirjallisen esityksensä (18/6917) parlamentille. Tässä esityksessä torjuttiin ajatus terrorisminvastaisen sodan voittamisesta sotilaallisesti sekä esitettiin kriisin ratkaisemista taloudellisten keinovalikoiman sekä YK:n kautta. Vasemmiston ehdotus kaatui äänestyksessä muiden puolueiden äänestettyä sitä vastaan. Vasemmisto hylkäsi sotilaallisen ratkaisun kategorisesti aikaisemmin myös lehdistössä, puoluejohtajan Bernd Riexingerin mukaan *”se [operaatio] olisi selkeää tabujen rikkomista ja vastuutonta, sillä samalla kasvaisi myös terroriuhka täällä kotimaassa”*^{371, 372} Vasemmisto kritisoi myös YK:n peruskirjan 51. artiklaan vetoamista. Heidän mielestään ei ole perusteltua soveltaa valtiollisen hyökkäyksen logiikkaa terrorismiin. Terrorismi heidän mielestään oli poliisivoimin puututtavissa oleva rikollinen teko, eikä sotilaallisia suorituskykyjä edellyttävä hyökkäys valtiota. Steinmeier puolustautui toteamalla Pariisin terrori-iskujen aiheuttaneen 130 kuolonuhria ja Ranska on ilmaissut tulleensa hyökkäyksen kohteeksi.³⁷³

³⁶⁸ Deutscher Bundestag (2015c) s. 13880, Vihreiden edustaja Katja Keul viittasi tunisialaisiin asiantuntijalausuntoihin, joiden mukaan Syyrian operaation jatkuessa ISIS vetäytyisi Libyaan ja jatkaisi siellä toimintaansa.

³⁶⁹ Ibid. s. 13877 - 13878, asiaa käsiteltiin maanantaina Tagesschaussa, Spiegelissä sekä DPA:ssa.

³⁷⁰ Ibid. s. 13896, *tutkijan käänmö*

³⁷¹ *Handelsblatt* 01.12.2015 ”Deutsche fürchten sich vor Anschlägen”, *Der Spiegel* 01.12.2015 ”Bundeswehrverband erwartet zehnjährigen Kampf gegen IS”

³⁷² Deutscher Bundestag (2015d) s. 1 - 2, Ibid. (2015c) s. 14127

³⁷³ Ibid. s. 13879

Opposition keskeisenä sanomana oli Irakin ja Afganistanistanin operaation häviäminen sekä se, että nämä operaatiot jo itsessään olivat todennäköisiä syitä koko ISISin syntymiselle. Opposition näkemyksen mukaan Syyrian operaatioissa kysymyksessä oli lähtökohtaisesti samojen virheiden toistaminen. Puheenvuoroja käytettiin myös esittämään huolia siitä jos Turkki saisi käyttöönsä tiedustelukoneiden hankkimaa tiedustelutietoa ja käyttäisi sitä kurdeja vastaan. Erityisesti vasemmisto oli kategorisesti asevoimien operaatiota ja hallituksen esitystä vastaan ja käyttivät lukuisia puheenvuoroja istunnossa.³⁷⁴

5.3.4 Johtopäätökset

Liittotasavallan keskeisten turvallisuuspoliittisten toimijoiden sekä päätöksentekijöiden käsitys ISISin ja lieveilmiöiden aiheuttamasta uhasta pohjautui useaan eri tekijään. Lieveilmiöinä nähtiin pakolaiskriisi ja sen aiheuttamat taloudelliset ja humanitäarisvasteuulliset rasitteet ja velvoitteet Euroopalle ja Saksalle. Ulkoministeri Steinmeierin jo vuonna 2014 esittämän näkemyksen mukaan tapahtumat Irakissa vaikuttivat kasvavien pakolaisvirtojen myötä myös naapurivaltioiden turvallisuustilanteeseen, uhaten koko alueen vakautta. Syyrian sisällissodasta sekä ISISin ja muiden terroristijärjestöjen toiminnasta kumpuava pakolaiskriisi oli jo rasittanut Saksaa taloudellisesti merkittävällä tavalla. Liittokansleri näki vuoden 2014 loppupuolella Isiksen uhan ulottuvan myös Saksaan ja Eurooppaan ja edellytti siten toimia myös Saksan hallitukselta. Uhan vaikuttavuuden ja päätöksentekijöiden käsitykseen vihollisen yleisestä kyvykkyydestä vaikutti terroristijärjestön pääsy omiin taloudellisiin tulojenhankintakeinoihin käsiksi sekä mittavien maakaistaleiden valloitus. Pariisin terrori-iskut toimivat esimerkkinä järjestön kyvystä vahingoittaa ja vaikuttivat päätöksentekijöiden käsitykseen. Foleyn mallin mukaisesti päätöksentekijöiden käsitykseen vihollisen kyvystä vahingoittaa vaikutti myös uhan läheisyys. ISISin riveihin lähteneiden saksalaisten myötä nousi pinnalle vaara uhan suuntautumisesta Saksaan joko järjestön tai Saksaan palaavien taistelijoiden toimesta. Sisältä tuleva uhka oli kasvanut vuosien 2013 ja 2015 välisenä aikana.

Johtopäätös: Syyrian tapauksessa voitiin yksilöidä selkeä ja merkittävä uhka Saksan ja Euroopan turvallisuudelle. Päätöksentekijöiden käsityksen mukaan ISIS lieveilmiöineen omasi kyvykkyyden vahingoittaa Saksaa. Tämä vaara kasvoi järjestön riveihin siirtyneiden saksalaisten muodostaman uhan läheisyyden myötä.

---

³⁷⁴ Ibid. s. 13886

Syyrian tapauksessa esiintyi poikkeavuuksia Saksan aikaisemmassa turvallisuuspoliittisessa linjassa. Isisin vastaisen taistelun yhteydessä Saksan hallitus päätti 31. elokuuta 2014 tukea Irakia ja kurdeja aikaisemmin toimitetun humanitäärisen avun lisäksi sotavarusteilla. Tapaus on ensimmäinen kerta kun liittotasavalta toimittaa aseita kriisialueelle. Saksa ei ole toisen maailmansodan jälkeen tukenut konfliktin toista, liittoutumiensa ulkopuolista, osapuolta aseilla tai toimittanut aseita kriisialueelle. Tämä aiheutti debattia parlamentissa vihreiden ja vasemmiston protestoidessa päätöstä. Päätöksen merkittävyyttä edustaa myös liittokanslerin osallistuminen päätösesityksen esittelyyn, sillä tarkasteltavalla aikavälillä sotilaallisen tuen tai asevoimien tehtävien parlamentaarista esittelystä ovat vastanneet puolustus- tai ulkoministeri tai molemmat yhdessä. Asetoimitusten lisäksi saksalaisia sotilaita lähetettiin ensimmäistä kertaa ilman NATO:n, EU:n tai YK:n operaatioraameja ulkomaille koulutustehtäviin. Saksalaiset kouluttivat kurdien Pesmerga-taistelijoita syyskuusta 2014 ensin asetointien yhteydessä Pohjois-Irakissa, mutta seuraavana vuonna myös Saksan maaperällä.

Johtopäätös: ennen Lissabonin sopimukseen vetoamista, Pariisin terrori-iskuja sekä Ranskan avunpyyntöä Saksa oli jo sitoutunut Isisin vastaiseen taisteluun Pohjois-Irakissa. Parlamentin päätös perjantaina 4.12.2015 Ranskan tukemisesta ei tosiasiallisesti siis ollut päätös käyttää asevoimia ISISiä vastaan, vaan laajentaa ISISin vastainen taistelu koulutustehtävistä muihin asevoimien tehtäviin.

Vuoden 2014 alkupuolella poliittinen eliitti ei nähnyt Isisin aiheuttavan uhkaa Saksalle. Vuoden loppupuolella ja erityisesti Pohjois-Irakin tilanteen vuoksi poliittisen eliitin kannanotot Isisin, Syyrian ja Pohjois-Irakin tilanteesta kasvoivat määrällisesti ja yhdentyivät sisällöllisesti. Aseviennin ja pesmergojen koulutustehtävän osalta poliittisen eliitin kesken vallitsi konsensus kannanottojen ja turvallisuuspoliittisen toimintalinjan suhteen. Pariisin terrori-iskujen sekä Ranskan avunpyynnön osalta Ranska sai vastauksena yhtenäisen saksalaisen kannan. Niin puolustusministeri von der Leyen, ulkoministeri Steinmeier kuin liittokansleri Merkelkin lupasivat aktiivisesti Saksan tuen ja ajoivat parlamentissa hallituksen esityksen hyväksymistä.

Mielipidemittausten, -kyselyiden sekä -kirjoitusten perusteella julkinen mielipide koki terrori-iskujen vaaran kasvaneen liittotasavallan alueella. Pääasialliseksi syyksi nähtiin aikaisemmat terrori-iskut Euroopassa, mutta uhan nähtiin kasvavan Saksan asevoimien osallistumisen myötä. Doesierin ja Eidenfalkin mallinnuksen mukaan päätöksentekijät ottavat julkisen mielipiteen huomioon todennäköisemmin mikäli asian huomattavuus on korkea ja eliitti on eri mieltä. Julkisen mielipiteen merkitystä kasvattaa myös, mikäli eliitti on eri mieltä ja seuraavat vaalit ovat lähellä. Tässä tilanteessa on todennäköisempää, että poliittiset vastustajat hyötyvät

vaaleissa oman puolueen ja poliittisen menestyksen kustannuksella. Mikäli merkittävät kansainväliset hyödyt ovat kyseessä, on todennäköisempää, että päätöksentekijät asettavat vähemmän painoarvon julkiselle mielipiteelle. Uhan ja iskujen todennäköisyyden kasvamisesta huolimatta julkinen tuki oli kuitenkin operaation puolella. Asian huomattavuutta korosti viimeaikaisten terrori-iskujen sekä operaation valmistelujen saama merkittävä julkisuus. Mallinnuksen mukaan julkisen tuen lisäksi asevoimien käytölle myönteisen päätöksen kannalla olivat kaikki Doesierin ja Eidenfalkin julkisen tuen muuttajat.

Asian huomattavuus	Eliitin debatti	Seuraavien vaalien ajankohta	Kansainväliset hyödyt
Korkea (kasvattava tekijä)	Konsensus (heikentävä tekijä)	Kaukainen (heikentävä tekijä)	Merkittävät (kasvattava tekijä)

Taulukko 9: Julkisen tuen merkittävyys poliittiselle päätöksenteolle Syyrian kriisissä

Vasemmisto vastusti asevoimien käyttöä sekä peräänkuulutti vastaesityksessään verkottuneen turvallisuuden taloudellisen keinovalikoiman käyttöä. Vasemmisto kritisoi operaation juridista pohjaa ja keinovalikoimaa niin parlamentin istunnoissa kuin myös julkisuudessa. Vasemmisto oli myös ainoa puolue mikä äänesti yhtenäisesti hallituksen esitystä vastaan. Päätöksen käsittelyssä oppositio oli hajanainen. Kuutta edustajaa lukuunottamatta vihreät äänestivät hallituksen esitystä vastaan. Vihreät eivät kuitenkaan kritisoineet asevoimien käyttöä ratkaisuna, vaan maantieteellisesti kokonaisvaltaisen strategian puutetta sekä niitä niukkoja aikaraameja missä parlamentin tulisi asia käsitellä. Hallituskoalitiokumppani SPD ei vastustanut hallituksen esitystä eikä käytti vain vähäisissä määrin puheenvuoroja vihreisiin ja vasemmistoon verrattuna. William Patersonin tutkimusten mukaan Hanns Maullin lanseeraama *siviilimahti*-konsepti tuntuu pätevästi erityisesti SPD:n ajamaan turvallisuuspolitiikkaan.³⁷⁵ Syyrian tutkimustapauksen valossa Patersonin johtopäätös ei ole ongelmaton. Asevoimien käyttö ei kohdannut SPD:n osalta vastustusta ja ulkoministeri Steinmeier (SPD) ajoi voimakkaasti asevoimien käytölle perustuvan hallituksen esityksen läpimenoa. Vasemmiston vastustuksesta ja vihreiden esittämästä kritiikistä huolimatta hallituksen turvallisuuspoliittinen ratkaisu ei puoluepolitiikan osalta kohdannut kansallista kilpailua.

³⁷⁵ Paterson (2010) s. 510

RIIPPUMATON MUUTTUJA	VÄLIINTULEVA MUUTTUJA	RIIPPUVA MUUTTUJA
Pariisin terrori-iskut	Poliittinen eliitti Konsensus vastuuministereiden kesken	Hallituksen esityksen hyväksyminen 4.12. parlamentissa
Ranskan avunpyynti EU:n Lissabonin sopimukseen perustuen	Puoluepolitiikka Vihreiden kritiikki parlamentin osallistumisen osittaisesta laiminlyömisestä	Ranskan tukeminen: - suojaavilla laivasto-osilla, - tiedustelukoneiden käytöllä, - ilmatankkuskoneiden käytöllä
ISISin muodostama uhka Saksalle	Vasemmiston kanta sotilaallisten suorituskykyjen soveltumattomuudesta terrorismintorjuntaan	- henkilöstön sijoittamisella esikunta-tehtäviin - tiedustelutiedon jakamisella operaatioon osallistuneiden kesken
Pakolaisliike Eurooppaan	Opposition vetoaminen Irakin ja Afganistanin oppeihin	
YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2249	Julkinen tuki Positiivinen suhtautuminen. Pelko terrori-iskuista Saksan maaperällä, paine pakolaiskriisin ratkaisemiseksi Eliitin debatti (heikentävä vaikutus) Vaalit (heikentävä tekijä) Asian huomattavuus (kasvattava tekijä)	

Taulukko 10: Käsiteltävät muuttajat ja niiden vaikutus Syyrian kriisissä

6. POHDINTA

6.1 Tutkimuksen tulokset

Luvussa esitellään tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset sekä esitetään vastaukset ensimmäisessä luvussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Luvussa on esitetty myös tutkimuskysymyksiin vastaamiseen tähtäävät, lukujen 4.3.4 sekä 5.4.4 keskeisimmät johtopäätökset. Toiston välttämiseksi Saksan ratkaisuja Libyassa 2011 ja Syyriassa 2015 käsittelevään neljänteen tutkimuskysymykseen vastataan ennen kolmatta tutkimuskysymystä.

Tutkimuskysymys 1. Mitkä olivat Saksan turvallisuuspoliittiset pääperiaatteet ja päämäärät asevoiman käytön osalta vuosina 2009 - 2016 ja miten ne ovat muotoutuneet?

Saksan tavoittelemaa turvallisuuspoliittista roolia ja *suurstrategiaa* on aikaisemmin kuvattu termillä *siviilivalta (Zivilmacht)*, mikä muotoutuu kolmesta keskeisestä periaatteellisesta suuntaviivasta: ”ei ikinä enää”, ”ei ikinä yksin” sekä ”*politiikka ennen voimakeinoja*”. Periaatteellisten suuntaviivojen tulkitsemisen muutos esiintyi Saksan turvallisuuspolitiikassa Joschka Fischerin ja Gerhard Schröderin toimesta jo Balkanin kriisin aikaan 1995. Silloisen tulkinnan mukaan Saksalla ei pelkästään olisi velvollisuus olla aiheuttamatta kansanmurhaa, vaan myös tarvittaessa suojeluvastuuperiaatteen mukaisesti puuttua sellaiseen. Saksan turvallisuuspolitiikan nähtiin vuoden 2006 selonteon valossa pohjautuvan laajaan turvallisuuskäsitykseen, missä turvallisuutta ei saavuteta puhtaasti kansallisesti eikä myöskään pelkästään asevoimien kautta. Ulkopolitiikan keinovalikoima koostui ”*vernetzten Sicherheit*”-periaatteen mukaan, eli sotilaallisten, kehityspoliittisten, diplomaattisten sekä talouden keinojen yhteisvaikutuksessa. Kymmenen vuotta myöhemmin julkaistu selonteko painottaa omien ja liittolaistensa kansalaisten sekä maan suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden puolustamista Saksan tärkeimpinä turvallisuuspoliittisina intresseinä. Libyan tapauksessa sanktioiden merkitys keinovalikoimassa korostui ja hallitus sitoutui keinoon uskoen sen riittävän tilanteen vakauttamiseksi. Konseptuaalisten dokumenttien peräänkuuluttama lähestymistapa on konkretisoitunut myös käytännössä. Asevoimat nähdään verkottuneen turvallisuuden mukaisesti edelleen vain yhtenä turvallisuuspoliittisena instrumenttina muiden joukossa ja ei-sotilaallisia keinoja lähtökohtaisesti suositaan kriisien ratkaisemiseksi.

Johtopäätös: siviilivaltion statuksen kansallisen tason omaksuminen sekä kokonaisvaltaisen lähestymistavan painottaminen näkyy edelleen Saksan turvallisuuspoliittisessa asennoitumisessa. Tilanteissa missä asevoimien käyttö voidaan päätöksentekijöiden käsityksen mukaan välttää, käytetään lähtökohtaisesti kokonaisvaltaisen lähestymistavan muita keinoja, kuten esimerkiksi talouspakotteita.

Libyan kriisin yhteydessä, YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta 1973 pidättäytymistä ei voi nähdä multilateraalisuuden hylkäämisenä. Saksa painotti pysyvänsä liittolaistensa rinnalla sotilaallisten keinojen vastustamisesta huolimatta ja tuki liittolaisiaan asettamalla muita suorituskykyjä käyttöön. Vít Beneš ja Sebastian Harnisch päätyivät vuoden 2015 artikkelissaan esittämään Saksan perinteisen vahvan sitoutumisen kansainvälisiin instituutioihin vähentyneen. Benešin ja Harnischin argumentin mukaan tämä johtuu oman ja toiseuden odotusten sovun ja yhteyden viivästyemisestä kunnes parlamentti (tai liittovaltuusto) tai perustuslakituomioistuin haastaa hallinnon roolin omaksumisen.³⁷⁶ Benešin ja Harnischin havaitsemaa ilmiötä ei havaittu tässä tutkimuksessa, sillä aikaisemmin mainitun Libyan tapauksen lisäksi Saksan multilateraalisuus ja painotus kansainvälisiin instituutioihin näkyi voimakkaana erityisesti Syyrian tutkimustapauksessa, mutta myös konseptuaalisissa dokumenteissa.

WB2016 näkee aikaisemmista selonteista poiketen mahdollisena osallistumisen myös niin kutsuttuihin *halukkaiden koalitioihin* jopa ilman NATOa, EU:ta tai YK:ta. Kuitenkin Saksan intresseissä on uudistaa ja vahvistaa YK:ta kansainvälisenä toimijana. YK:n turvallisuusneuvoston pysyväisjäsenen paikka on Saksalle pitkän tähtäimen tavoite (*Fernziel*) ja asevoimien tulisi osallistua YK:n rauhanturvatehtäviin aikaisempaa aktiivisemmin sekä myös ottaa johtovastuuta. Tutkimuksen johtopäätökset ovat multilateraalisuuden merkityksen osalta yhteneväisiä Anne Nykäsen väitöskirjan pohdinnan kanssa. Tutkiessaan liittokansleri Merkelin operationaalista koodia Nykänen havaitsi Saksan näkevän aikaisempaa mahdollisempaan ns. *ad hoc* -yhteistyön. Tämä ei itsessään kuitenkaan tarkoittanut luopumista multilateraalisissa organisaatioissa pitäytymisestä.³⁷⁷

Johtopäätös: Saksan turvallisuuspolitiikkaa sävyttää edelleen vahva multilateraalisuus sekä sitoutuminen kansainvälisiin instituutioihin ja järjestöihin kuten NATOon, YK:iin sekä EU:in.

³⁷⁶ Beneš & Harnisch (2015) s. 154 tutkivat artikkelissaan rooliteorian avulla Tšekin tasavallan ja Saksan toimintapolitiikkaa EU:n perustuslaillisessa prosessissa.

³⁷⁷ Nykänen (2016), erityisesti s. 274. Nykänen määritteli tutkimuksensa keskiössä olevan operationaalisen koodin Alexander Georgen mukaisesti käsittämään ”*sekä filosofisia uskomuksia, jotka ohjaavat johtajan diagnoosia liittyen operationaaliseen toimintaympäristöön ja muihin toimijoihin että instrumentaalisia uskomuksia, jotka koskevat päätöksentekijän uskomuksia parhaasta strategiasta ja taktiikasta saavuttaa tavoitteet.*” Sitaatti tiivistelmästä.

Tutkimuskysymys 2. Mitkä ovat päätöksenteolliset edellytykset asevoimien käytölle osana turvallisuuspoliittista toimintapolitiikkaa?

Saksassa vallan kolmijako heijastelee vahvasti Montesquieun henkeä ja lainsäädäntövalta (*Bundestag*), tuomiovalta (*perustuslakituomioistuin*) ja toimeenpanovalta (*hallitus ministereineen*) on selkeästi erottuneet omiksi kokonaisuuksikseen. Tuomiovallan ja toimeenpanovallan kansakäymisen aste on Saksassa korkea ja poliittiset toimijat ovat usein valittaneet hallituksen toimista perustuslakituomioistuimeen. Erityisesti liittotasavallan hallituksen aiomukset tai päätökset asevoimien käytöstä ovat usein päätyneet perustuslakituomioistuimen käsittelyyn perustuslain tulkintaa joko legitimisoivaa tai tuomitsevaa päätöstä varten. Perustuslakituomioistuin ei itsessään ole poliittinen elin, joskin sitä voidaan käyttää poliittisiin tarkoituksiin asevoimien käytön rajoittamiseksi. Verrattuna muuhun Eurooppaan tämä on ainutlaatuinen tilanne ja ajoittain myös rajoite asevoimien käytölle turvallisuuspoliittisena instrumenttina. Vasta viime aikoina perustuslakia on tulkittu väljemmin, jolloin on ollut mahdollista hakea parlamentin hyväksyntä tehtävälle vasta jälkikäteen tai ei ylipäättänsä, mikäli tehtävä on jo päättynyt ennen parlamentin käsittelyä.

Hallitus voi tehdä päätöksen asevoimien lähettämiseksi tehtävään. Lähtökohtaisesti hyväksyntä hallituksen päätökselle on saatava parlamentilta etukäteen, jolloin määräenemmistö voi hylätä esityksen tai muuten riittävän poliittisen vastustuksen myötä saada hallituksen muuttamaan esitystään vai vetämään sen pois käsittelystä. Operaation jatkolle tulee saada parlamentin hyväksyntä jälkikäteen tilanteissa, missä hallitus käyttänyt asevoimiaan ennen parlamentin hyväksyntää. Teoriassa tämä voi tarkoittaa olemassaolevan operaation lakkauttamista ja asevoimien vetämistä tehtävästä, joskaan tällainen tilanne ei ole konkretisoitunut tarkasteltavalla ajanjaksolla. Vuoden 2005 *ParlBG* antaa tämän peruutusoikeuden parlamentille myös käynnissä oleville operaatioille. Mikäli operaatio on päättynyt ennen asian saattamista parlamentin käsittelyyn jälkihyväksyntää varten, ei asevoimien käyttö edellytä parlamentin hyväksyntää. Esimerkkinä tällaisesta ovat vuoden 2006 selonteossakin mainitut, kansalaistensa evakuointiin tähtäävät asevoimien. Tällaisen tehtävän hallitus toteutti evakuoidessaan asevoimillaan yhteistyössä brittien kanssa omia ja EU:n jäsenvaltioiden kansalaisia vuonna 2011 Libyassa.

Johtopäätös: Perustuslakituomioistuimen vuoden 1994 päätöksen kuvaus asevoimista parlamentaarisisina asevoimina (Parlamentsheer) on viime vuosien myötä menettänyt merkitystään, joskin ei ole täysin muuttunut paikkaansa pitämättömäksi. Tähän ovat vaikuttaneet erityisesti vuoden 2015 päätöksen mukainen, parlamentin ennakkohyväksynnän ohittaminen. Lisäksi tapauksissa missä operaatio on jo päättynyt, ei hyväksyntää parlamentilta ylipäätänsä vaadita.

Saksa on toiminut YK:n turvallisuusneuvoston väliaikaisena jäsenenä viisi kertaa historiansa aikana ja on ajanut avoimesti liittotasavallan hyväksymistä turvallisuusneuvoston pysyväksi jäseneksi. Konseptuaaliset dokumentit sekä poliittisen johdon kannanotot peräänkuuluttavat YK:n uudistamista ja aktiivista roolia kansainvälisessä järjestelmässä. Saksa pidättäytyi äänestämästä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta 1973 ja kieltäytyi käyttämästä asevoimia Libyan kriisissä 2011. Neljä vuotta myöhemmin Pariisin terrori-iskujen jälkeen Saksa vastasi Ranskan avunpyyntöön myöntävästi ja päätti käyttää asevoimiaan Syyriassa ISISiä vastaan.

Tutkimuskysymys 4. Miksi Saksa päätti käyttää asevoimiaan ISISiä vastaan Syyriassa 2015 kun se pidättäytyi äänestämästä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta 1973 sekä käyttämästä asevoimia Libyan kriisissä 2011?

Tutkimuksen teoriasidonnaisena hypoteesina sekä lähtökohta-ajatuksena toimii ajatus, että Saksan päätös käyttää tai olla käyttämättä asevoimiaan Libyan ja Syyrian kriiseissä ei perustunut pelkästään keskeisten turvallisuuspoliittisten toimijoiden käsitykselle kansainvälisen järjestelmästä aiheutuvasta uhasta, vaan kehittyi lopulliseen muotoonsa kansallisen kilpailun luoman paineen johdosta. Tutkimuksen johtopäätösten valossa hypoteesia ei voida verifioida. Vaikka viitteitä kansallisen kilpailun vaikutuksesta oli havaittavissa erityisesti Libyan tapauksessa, oli Saksan turvallisuuspoliittinen linja yhtenevä keskeisten päätöksentekijöiden käsitykseen uhasta sekä kansainvälisen järjestelmän ärsykkeen kanssa. Libyan tapauksessa liittotasavallan keskeiset turvallisuuspoliittiset toimijat eivät koenneet pakolaisliikkeen Välimeren yli Eurooppaan, mahdollisen energiaturvallisuuden vaaraantumisen tai alueen epävakauden luovan riittävän merkittävää ja konkreettisia sotilaallisia toimia edellyttävää uhkaa Saksalle tai Saksan intresseille. Sekä Syyrian että Libyan tapauksissa kansainvälisestä järjestelmästä kumpuavat toimenpiteet olisi suunnattu ihmisoikeusrikkomuksiin syyllistynyttä toimijaa vastaan. Syyrian tapauksessa päättäjät yksilöivät kuitenkin selkeän aktiivinen uhan Saksan ja Euroopan turvallisuudelle. Riippumaton muuttuja oli tapauksissa luonteeltaan erilainen.

RIIPPUMATON MUUTTUJA	VÄLIINTULEVA MUUTTUJA	RIIPPUVA MUUTTUJA
LIBYA 2011		
Arabikevään mielenosoitusten eskaloituminen sisällissodaksi Libyassa, hallituksen joukkojen toimet kapinalisia vastaan	Poliittinen eliitti Konsensus vastuuministereiden sekä liittokanslerin kesken	Äänestämisestä pidättäytyminen päätöslauselman 1973 puolesta
YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1970	Puoluepolitiikka SPD:n kampanjointi lentokieltoalueen perustamisen puolesta, väittelyt parlamentissa	Kieltäytyminen sotilaallisen voiman käytöstä alueella
Pakolaisliike Välimeren yli Eurooppaan	Julkinen tuki Negatiivinen suhtautuminen	Sanktioiden jatkaminen Libyan hallitusta vastaan
Energiaturvallisuuden vaaraantuminen	Eliitin debatti (kasvattava vaikutus)	
Arabiliiton pyyntö lentokieltoalueen perustamisesta	Vaalit (neutraali-kasvattava tekijä) Asian huomattavuus (heikentävä tekijä)	
SYYRIA 2015		
Pariisin terrori-iskut	Poliittinen eliitti Konsensus vastuuministereiden kesken	Hallituksen esityksen hyväksyminen 4.12. parlamentissa
Ranskan avunpyynti EU:n Lissabonin sopimukseen perustuen	Puoluepolitiikka Vihreiden kritiikki parlamentin osallistumisen osittaisesta laiminlyömisestä	Ranskan tukeminen: - suojaavilla laivasto-osilla, - tiedustelukoneiden käytöllä, - ilmatankkauslaitteiden käytöllä - henkilöstön sijoittamisella esikunta-tehtäviin - tiedustelutiedon jakamisella operaatioon osallistuneiden kesken
ISISin muodostama uhka Saksalle	Vasemmiston kanta sotilaallisten suorituskykyjen soveltumattomuudesta terrorismintorjuntaan	
Pakolaisliike Eurooppaan	Opposition vetoaminen Irakin ja Afganistanin oppeihin	
YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2249	Julkinen tuki Positiivinen suhtautuminen. Pelko terrori-iskuista Saksan maaperällä, paine pakolaiskriisin ratkaisemiseksi Eliitin debatti (heikentävä vaikutus) Vaalit (heikentävä tekijä) Asian huomattavuus (kasvattava tekijä)	

Taulukko 11: Käsiteltävät muuttajat ja niiden vaikutukset Libyan ja Syyrian kriiseissä

Libyan tutkimustapauksessa hallitus omaksui CDU/CSU:n perinteisen turvallisuuspoliittisen linjan sijaan ulkoministeri Westerwellen puolueen FDP:n kannan. Asevoimien ulkomaantehtävät ovat FDP:n mielestä mahdollisia vain yhteistyössä NATO- ja EU-kumppaneiden kanssa ja Westerwellen kannanotot antavat viitteitä siitä ettei ulkoministeri ollut valmis halukkaiden koalitioon (*coalition of willing*) Libyan kriisin ratkaisemiseksi. Hallituksen kannaksi muodostui pysyttäytyminen verkottuneen turvallisuuden taloudellisten keinojen, kuten sanktioiden kannalla. Perinteisesti siviilivallan periaatteita vaaliva SPD omaksui NATO:n ja multilateraalisuuden puolesapuhujan roolin kampanjoimalla lentokieltoalueen perustamisen ja Saksan suuremman osallistumisen puolesta. Vihreät veivät hallituksen päätöksen Operaatio Pegasoksesta ja

asevoimien evakumoistehtävästä perustuslakituomioistuimen käsiteltäväksi. Tästä huolimatta ja mahdollisesti käsittelyajan lyhydestä johtuen opposition vastustus jäi kuitenkin heikoksi ja merkittävin kritiikki hallituksen toimia kohtaan nousi pinnalle vasta YK:n turvallisuusneuvoston äänestyksen jälkeen. Syyrian tapauksessa merkittävin vastustus kumpusi vasemmistosta, mikä vastusti asevoimien käyttöä sekä peräänkuulutti vastaesityksessään verkottuneen turvallisuuden taloudellisen keinovalikoiman käyttöä. Vihreät olivat kannassaan hajanaisia, eivätkä lähtökohtaisesti vasemmiston tavoin kritisoineet asevoimien käyttöä ratkaisuna. Kummassakaan tapauksessa SPD ei ajanut perinteistä, siviilimahti-konseptin mukaista turvallisuuspolitiikkaa. Libyan tapauksessa SPD ajoi lentokieltoalueen perustamista hallituksen kantaa vastaan ja Syyrian tapauksessa ulkoministeri Steinmeier osana koalitiohallitusta ajoi voimakkaasti asevoimien käytölle perustuvan esityksen läpimenoa.

Johtopäätös: kummassakaan tutkimustapauksessa vasemmiston vastustuksesta ja vihreiden esittämästä kritiikistä huolimatta hallituksen turvallisuuspoliittiset ratkaisut eivät puoluepolitiikan osalta kohdanneet merkittävää kansallista kilpailua.

Julkisen tuen analyysin osalta Libyan ja Syyrian tutkimustapauksissa löytyy eroavaisuuksia. Libyan suhteen asevoimien käytöltä puuttui julkinen tuki. Ennen intervention mahdollisuutta julkistetut mielipidemittaukset asevoimien käytöstä ylipäättänsä ulkomailla olivat yksiselitteisesti operaatiota vastaan ja Libyan mahdollista interventiota julkisuudessa käsitellyn keskustelun sävy oli kielteinen. Kielteiseen suhtautumisen ja julkisen tuen puuttumisen merkitykseen vaikutti asian vähäinen huomattavuus ja käsittelyn vähäisyys Doeserin ja Eidenfalkin mallinuksen mukaisesti heikentävästi. Asian vähäisestä huomattavuudesta huolimatta puolueet valmistautuivat läheisiin Baden-Württembergin sekä Rheinland-Pfalzin osavaltiovaaleihin eivätkä täysin voineet jättää julkisen tuen puutetta huomioimatta. Osavaltiovaalien läheisyys ja poliittisen eliitin erimielisyys loivat Doeserin ja Eidenfalkin mallinnuksen mukaisesti riskejä siitä, että tehtyä päätöstä voisi vastapuoli käyttää hyväkseen osavaltiovaaleissa toisen puolueen kustannuksella. Syyrian tutkimustapauksen osalta tilanne julkisen tuen suhteen oli päinvastainen. Julkinen mielipide tuki päätöksentekijöiden käsitystä uhasta ja oli operaation puolella. Asian huomattavuutta korosti viimeaikojen terrori-iskujen sekä operaation valmistelujen saama merkittävä julkisuus.

Johtopäätös: Molemmissa tutkimustapauksissa liittotasavallan hallituksen turvallisuuspoliittinen toimintalinja vastasi julkista mielipidettä. Libyan tapauksessa julkinen mielipide nousi esille toimintapoliittisen ratkaisunkin julkisuuden vähyydestä johtuen vaivoin. Syyrian tapauksessa julkinen mielipide yhtyi keskeisten päätöksentekijöiden käsitykseen uhasta ja osaltaan legitimoisi valittua toimintalinjaa ennen hallituksen esitystä parlamentille.

Saksan asettumista YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1973 äänestyksessä NATO-liittolaisiaan ja EU:n kumppanimaitaan vastaan ei voida itsessään nähdä loitoontumisena transatlanttisesta tai eurooppalaisesta turvallisuusyhteistyöstä. Saksa painotti pysyvänsä liittolaisensa rinnalla sotilaallisten keinojen vastustamisesta huolimatta ja tuki liittolaisiaan asettamalla muita suorituskykyjä käyttöön. Libyan tapauksista ei voida pitää alkuna Saksan omia intressejä ajavalle ulko- ja turvallisuuspolitiikalle tai loitoontumisena multilateraalista luonteesta. Libyan tapaus edustaa Saksan turvallisuuspoliittisessa linjan muutoksessa poikkeamaa, mistä ei ole perusteltua johdatella kauaskantoisia ja johdonmukaisia muutoksia tahtotilassa tai toimintakulttuurissa.

Libyan tapauksessa esitetty lentokieltoalueen perustaminen perustui pitkälti Arabiliiton pyyntöön ja implementointi olisi jäänyt pääasiallisesti NATO-maista koostuvan halukkaiden koalition harteille. Syyrian tutkimustapauksen merkittävä riippumaton muuttuja oli Ranskan Lissabonin sopimukseen perustuva ja Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (CSDP) puitteissa esittämä avunpyyntö. Tutkimustapauksissa esitetyt operointiraamit olivat erilaiset. Saksa oli jo sitoutunut taisteluun Pohjois-Irakissa ISISiä vastaan myös sotilaallisilla voimavaroilla. Kieltäytyminen Ranskan avunpyynnöstä olisi saattanut asettaa Saksalle tärkeän Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan ja bilateraaliset suhteet Ranskan kanssa kyseenalaiseen asemaan. Oliko Saksalla siis Syyrian tapauksessa de facto mahdollisuutta kieltäytyä?

Tutkimuskysymys 3. Miten julkinen mielipide, poliittinen eliitti ja puoluekilpailu osana kansallista kilpailua on nähty ajankohtaisessa teoriakirjallisuudessa vaikuttavan valtioiden toimintaan ja miten ne ovat Saksan tapauksessa vaikuttaneet päätöksentekoon asevoimien käytöstä osana turvallisuuspoliittista ratkaisua?

Kansalliseen kilpailuun sisältyvät poliittinen eliitti, puoluepolitiikka sekä julkinen tuki päätöksentekoon ja ulkopoliitiikan uudelleenmuotoilemiseen vaikuttavina rajoittavana tekijänä perustuvat Jeffrey Lantisin tutkimuksiin. Lantisin havainnot perustuvat Saksan ulkopoliitiikan päätöksentekoon viidessä eri kriisitilanteessa. Lantisin lisäksi Katy Crossley-Frolickin tutkimuk-

sisä kansallinen kilpailu nousi esiin merkittävänä päätöksentekoon ja ulkopoliitiikan uudelleenmuotoilemiseen vaikuttavana rajoittavana tekijänä. Lantisin havainnot ovat saaneet tukea Maullin, Miskimmonin, Beasley'n ja Snarrin tutkimusten ja artikkeleiden johtopäätöksistä. Crossley-Frolickin havaintojen mukaan Saksan kaltaisessa parlamentaarisessa järjestelmässä hallituksen ulkopoliittisten päätöksen toimeenpanoon ja tukemiseen vaikuttaa poliittisten puolueiden kriittisyys.³⁷⁸

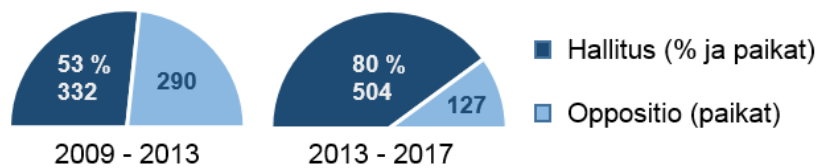
Suuremmassa viitekehyksessä ajatus kulttuurista, poliittisesta kilpailusta sekä muista kansallisista valtion sisäisistä rajoittavista tai mahdollistavista tekijöistä väliintulevina muuttujina pohjautuu uusklassisrealistisen koulukunnan teoriaan. Uusklassisen realismin mukaan suhteellinen materiaallinen voima luo pohjan valtion ulkopoliitikalle. Ei voida kuitenkaan täydellisesti luoda syy-yhteyttä materiaalistien voimavarojen sekä ulkopoliitiikan välille sillä järjestelmätason paineet välittävät *väliintulevien muuttujien* kautta valtiotasolle. Väliintulevat muuttujat, kuten esimerkiksi kansallinen kilpailu vaikuttaa siihen miten päätöksentekijät kokevat uhat ja miten valtio kykenee vastaamaan uhkiin tai kansainvälisen järjestelmän paineisiin.

Lantisin ajatukset saavat tukea myös Ulrich Pilsterin, Tobias Böhmeltin sekä Atsushi Tagon vuoden 2015 tutkimuksissa, joissa havaittiin muutoksen poliittisessa johdossa aiheuttavan todennäköisemmin valtion vetäytymisen käynnissä olevasta sotilaskoalition operaatiosta. Kyseenomaisen tutkimuksen johtopäätöksiin kuuluvat havainnot siitä että uudet johtajat ovat epätodennäköisemmin sitoutuneet liittolaisista tai kotimaisista sidosryhmistä kumpuavaan toimintapolitiikkaan.³⁷⁹ Uusilla johtajilla on useimmin erilaisia mieltymyksiä turvallisuuspoliittisesta linjasta ja erityisemmin sotilaallisista interventioista. Havainnot ovat varmasti osuvia, joskaan eivät sellaisinaan sovellettavissa tähän tutkimukseen. Tutkimuksen tarkasteltavalla ajanjaksolla liittotasavallan hallitusvastuussa toimi liittokansleri Merkel puolueensa CDU:n ja sisarpuolueensa CSU:n kanssa. Koalitiokumppani vaihteli toisen hallituskauden FDP:sta kolmannen hallituskauden SPD:eseen. Tutkimus osoitti hallitusvastuussa olevan CDU/CSU:n joutuneen tekemään turvallisuuspoliittisia kompromisseja ja luopumaan ajamistaan tavoitteista sisäpoliittisista syistä. Yleisen asevelvollisuuden osalta CDU/CSU sitoutti FDP:en koalitionhallitukseen hallitusneuvotteluissa sekä vuosina 2009 - 2011. Mahdolliset muutokset turvallisuuspoliittisessa linjassa eivät siten kuitenkaan ole sellaisinaan selitettävissä johdon vaihtumiseen perustuvalla Pilsterin et al. mallinnuksella.

³⁷⁸ Lantis (2002), *ibid.* (2012), *ibid.* (2016) ja Crossley-Frolick (2013). Kts. *tutkimuksen luku 2.5 Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu*

³⁷⁹ Pilster et al. (2015), Pilster, Böhmelt & Tago tutkivat poliittisen johdon vaihtumisen sekä sotilaskoalitiosta vetäytymisen yhteyttä useiden maiden osalta vuosina 1946 - 2001. Samankaltaisiin johtopäätöksiin ovat aikaisemmin päätyneet myös Stanley & Sawyer (2009), Stanley (2009) sekä Croco (2011).

Oppositiopolitiikka ja debatti olivat vuosina 2009 - 2016 turvallisuuspoliittisissa asioissa, asevelvollisuuskysymystä lukuunottamatta maltillista. Hallituksen esitykset menivät parlamentissa lähes poikkeuksetta läpi ja saivat useissa tapauksessa osakseen myös yksittäisten oppositiopuolueiden edustajien äänet tuekseen. Vuoden 2013 vaalien jälkeen liittokansleri Merkel muodosti hallituksen CDU/CSU:n ja SPD:n kanssa. Tämä Saksan historian kolmas, kahden suurimman puolueen muodostama suurkoalitio (*Große Koalition*) merkitsi samalla noin kahdeksankymmenen prosenttiyksikön osuutta parlamentin edustajapaikkojen kuulumista hallituspuolueille (kuva 7).

Kuva 7: Hallituksen ja opposition edustajapaikkojen suhde parlamentissa³⁸⁰

Suurkoalitio tarkoitti tässä tapauksessa sitä, että huolimatta muutamista puolueen linjaa vastaan äänestävästä parlamenttiedustajasta olisi todennäköistä enemmistöhallituksen saavan esityksensä läpi parlamentissa.³⁸¹ Tämä näkyi esimerkiksi Syyrian tutkimustapauksen yhteydessä opposition ollessa edustajapaikoiltaan merkittävästi heikompi ja kannaltaan epäyhtenäinen. Vasemmisto noudatti puolueen pasifistista linjaa ja vastusti asevientä Pohjois-Irakiin 2014 sekä Ranskan tukemista aseellisesti Syyriassa 2015, mutta ei kyennyt edustajamäärällään estämään hallituksen esitystä tai saamaan tukea omalle vastaesitykselleen. Tutkimus ei tässä mielessä antanut tukea Crossley-Frolickin havainnoille siitä, että hallituksen ulkopoliittisten päätöksen toimeenpanoon ja tukemiseen vaikuttaisi poliittisten puolueiden kriittisyys. Todentamatta jää kuitenkin Baumin, Potterin, Kaarbon sekä Beasley johtopäätökset koalition sisäisistä ja hallituspuolueiden keskinäisestä debatista ja kilpailusta. Hallituksen sisäisiä ristiriitoja turvallisuuspoliittisten ratkaisujen yhteydessä nousi tarkasteltavalla aikajaksolla esiin hyvin vähän. Hallituksen istunnot pöytäkirjoineen eivät ole julkisia, eivätkä ristiriidat välttämättä koalitiopolitiikan hengessä nouse julkisuuteen. Tämä tarkoittaa sitä, että hallituksen päätökset ovat voineet

³⁸⁰ Kts. tutkimuksen luvut 4.1 *Turvallisuuspolitiikka Bundestag-vaaleissa 2009 ja Merkel II -hallitus* sekä 5.1 *Turvallisuuspolitiikka Bundestag-vaaleissa 2013 ja Merkel III -hallitus*

³⁸¹ *Helsingin Sanomat* 06.09.2016 ”Eduskunnan vallan rapauttaminen vaivaa kansanedustajia” tuo esille eduskunnan tarkastusvaliokunnan teettämän Helsingin yliopiston tutkijaryhmän selvityksen missä kansanedustajat muun muassa toivat esille vallan liukumisen laajapohjaisten enemmistöhallitusten kautta hallitukselle. Koettiin ettei edustajapaikoiltaan selkeään vähemmistöön sijoittuvalla oppositiolla olisi mahdollisuuksia estää tai vaikuttaa hallitusten lainsäädäntöön.

kohdata poliittista kilpailua ennen julkista parlamenttikäsittelyä ja opposition vaikutusmahdollisuuksia.³⁸²

Johtopäätös: Puoluekilpailu ei erityisesti Merkelin II -hallituksen aikaan vuosina 2013 - 2016 vaikuttanut merkittävästi hallituksen turvallisuuspoliittiseen toimintapolitiikkaan parlamentaarisisissa puitteissa. Puoluekilpailu vaikuttaessaan olisi näkynyt pikemminkin koalitiokumppaneiden sisäisessä debatissa, mutta tämä ilmiö ei tullut tutkimuksen aineistossa ilmi.

Kansallinen kilpailu ei käsitteenä itsessään erittele osavaltio- ja valtiotasoa ja siten puolueiden toiminnalla voi olla vaikutus myös osavaltiotason vaaleihin. Eric Langenbacherin tutkimukset painottavat liittovaltuuston vähäistä painoarvoa turvallisuuspoliittisissa asioissa ja osin näillä perusteilla liittovaltuusto sekä osavaltiovaalit ovat rajautuneet tämänkin tutkimuksen ulkopuolelle.³⁸³ Kuitenkin liittovaltuustolla on oikeus hyväksyä lakeja mitkä vaikuttavat osavaltioihin. Esimerkkinä näistä voidaan mainita osavaltioihin vaikuttavat sisäisen turvallisuuden asiakokonaisuudet sekä perustuslain muutosta tai täydentämistä edellyttävät Europpolitiikan turvallisuuskysymykset. Tutkimuksen johtopäätökset eivät voi täysin kiistää Langenbacherin näkemystä, sillä se olisi vaatinut osavaltiotason ja liittovaltuuston toimien systemaattisen analyysin. Kuitenkin osavaltiovaaleissa toimii samat puolueet kuin liittotasavallan vaaleissa ja vaikka osavaltioissa onkin mahdollista nähdä poikkeuksellisia koalitioita (vihreät & CDU), ovat puolueet sitoutuneet samoihin turvallisuuspoliittisiin näkemyksiin tasosta riippumatta. Tässäkin tutkimuksessa sovelletun Doeserin ja Eidenfalkin mallinnuksen mukaisesti vaalien läheisyys vaikuttaa julkisen mielipiteen merkittävyyteen. Esimerkiksi Libyan tapauksessa osavaltiovaalien läheisyys vaikutti julkisen tuen merkittävyyteen korostavasti. Vaikka kyseessä eivät olleetkaan liittovaltiotason parlamenttivaalit, osavaltiovaalit muodostivat uhkia ja mahdollisuuksia puolueille ja siten huomioitiin myös päätöksenteossa.

Johtopäätös: Liittovaltuusto tai kansallinen kilpailu osavaltiotasolla ei välttämättä aina vaikuta turvallisuuspolitiikkaan valtiotasolla, mutta puolueet huomioivat turvallisuuspoliittisen toimintapolitiikan vaikutukset osavaltiotason kansalliselle kilpailulle.

---

³⁸² Baum & Potter (2015), Kaarbo & Beasley (2008) toivat tutkimuksissaan esille poliittisen kilpailun vaikuttavan ajoittain jopa useammin hallituspuolueiden välillä. Kts. tutkimuksen luku 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu*. Hallituksen sisäisen debatin ja käsittelyn julkisuutta sekä sen vaikutusta tutkimuksen aineistoon ja uskotavuuteen on käsitelty tutkimuksen luvussa 6.2.2 *Aineisto ja lähdemateriaali*

³⁸³ Langenbacher (2015)

William E. Patersonin tutkimusten mukaan, Saksan pääasialliset vajavaisuudet puolustuksen ja turvallisuuskysymysten saralla Merkelin ensimmäisen ja toisen hallituksen aikana, heijastivat pikemminkin syvällisesti siviiliyhteiskunnan pidättyneisyyttä kuin liittokanslerin ja ulkoministerin keskinäistä kilpailua ulkopoliittisesta johtajuudesta.³⁸⁴ Patersonin johtopäätöksiä tässä tutkimuksessa ei voida kiistää, sillä aineisto osoittaa liittokanslerin ottaneen kantaa turvallisuuspoliittisiin asioihin lähtökohtaisesti passiivisesti. Alistér Miskimmonin tutkimusten johtopäätösten mukaan Saksassa näkyy ajoittain merkkejä kilpailusta ulkopoliittikan johtajuudesta ulkoministerin ja liittokanslerin välillä.³⁸⁵ Tämä johtuu ulkoministerin tehtävien antamisesta pienemmälle koalitiokumppanille, mikä tarkoittaa, että ulkoministeri ja liittokansleri poikkeuksetta ovat eri puolueista.

Tämän tutkimuksen tarkasteltavan aikavälin tapahtumat sekä tutkimustapaukset eivät tue Miskimmonin havaintoa. Liittokansleri Merkel pidättäytyi tarkasteltavalla aikavälillä sekä tutkimustapauksissa kategorisesti ottamasta julkisuudessa jyrkkää eriävää kantaa yksittäisiin turvallisuuspoliittisiin toimiin. Poikkeuksen tähän muodosti Syyrian kriisin yhteydessä Merkelin parlamentissa käyttämät puheenvuorot aseviennin sekä asevoimien käytön puolesta. Kyseisessä tapauksessa ei ollut havaittavissa eriäviä kannanottoja tai kilpailua ulkoministerin ja liittokanslerin välillä, eikä aineistosta ollut havaittavissa myöskään pakolaiskriisin lisäksi vastakkainasettelua liittokanslerin, puolustus- tai ulkoministerin välillä.

Johtopäätös: poliittisen eliitin ja keskeisten turvallisuuspoliittisten toimijoiden välillä ei tutkimuksen kohteena olevan aikavälin tai tutkimustapausten suhteen havaittu esiintyvän julkisuudessa erimielisyyksiä. Siten näissä tapauksissa voidaan pitää poliittista eliittiä muuttujana pikemminkin tukevana kuin rajoittavana tekijänä turvallisuuspoliittiselle toimintapolitiikalle.

Päätutkimuskysymys: millainen on asevoiman merkitys ollut Saksan turvallisuuspolitiikassa vuosina 2009 - 2016 ja miten julkinen mielipide, poliittinen eliitti ja puoluekilpailu osana kansallista kilpailua ovat vaikuttaneet siihen?

Saksan turvallisuuspoliittiset pääperiaatteet ja päämäärät asevoiman käytön osalta muotoituivat tarkasteltavalla aikavälillä konseptuaalisten dokumenttien, kuten WB2016, VRP2011 sekä perustuslakituomioistuimen päätösten myötä. Hallituksen turvallisuuspoliittista linjaa edustavien,

³⁸⁴ Paterson (2010), erityisesti s. 513

³⁸⁵ Miskimmon (2012)

epäsäännöllisen väliajoin ilmestyneiden konseptuaalisten dokumenttien ja selontekojen sanoma, täydentyi keskeisten turvallisuuspoliittisten päättäjien, kuten liittokanslerin, ulkoministerin sekä puolustusministerin julkilausumilla. Asevoimien käytön ilmentymät, kuten tässä tutkimuksessa käytetyt tutkimustapaukset, osaltaan vahvistivat ja osaltaan asettivat kyseenalaiseksi liittotasavallan asevoimallisen turvallisuuspoliittisen toimintapolitiikan selontekojen valossa.

Asevoimien rooli on myös muuttunut vuoden 2006 selonteon *Armee im Einsatz* -ajattelusta sekä kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin suunnatuista asevoimista enemmän vuoden 2016 selonteon peräänkuuluttamiin perinteisempiin, konventionaaliseen maan- ja liittoumapuolustukseen soveltuviin asevoimiin. Rajoitteet asevoimien käytölle turvallisuuspoliittisena instrumenttina ovat myös vähentyneet. Perustuslakituomioistuimen vuoden 1994 päätöksen kuvaus asevoimista parlamentarisina asevoimina (*Parlamentsheer*) on viime vuosien myötä menettänyt merkitystään, joskin ei ole täysin muuttunut paikkaansa pitämättömäksi. Tähän ovat vaikuttaneet erityisesti vuoden 2015 päätöksen mukainen, parlamentin ennakkohyväksynnän ohittaminen. Lisäksi tapauksissa missä operaatio on jo päättynyt, ei hyväksyntää parlamentilta ylipäättänsä vaadita. Aikaisemmin Saksan turvallisuuspolitiikassa vallitsi yhtämielisyyttä siitä, että asevoimat voitaisiin lähettää ulkomaantehtäviin ainoastaan YK:n mandaatin alla. Vuoden 2016 selonteko kuitenkin tuntee myös käsitteen *Ad hoc -yhteisoperaatiot* ja näkee mahdollisena osallistumisen myös niin kutsuttuihin *halukkaiden koalitioihin*.

Puolustusmäärärahojen tarkasteleminen osoittaa niiden kasvaneen määrällisesti vuosien 2009 ja 2016 välillä, mutta puolustusmäärärahojen suhteellinen osuus valtion bruttokansantuotteesta on toisaalta laskenut. Havainnosta ei voida kuitenkaan vetää yksiselitteisiä johtopäätöksiä. Saksan bruttokansantuote on tarkasteltavan ajanjakson aikana ollut EU:n suurin ja bruttokansantuotteen kehitys ja talouskasvu on ollut koko tarkasteltavana ajanjaksona positiivista ja verrattuna EU-28 -maihin selkeästi suurempaa. Vuosien 2009 ja 2016 välillä Saksan todellisen bruttokansantuotteen kasvu on ollut keskimäärin vuosittain 1,05 prosenttiyksikköä, mikä on lähes kaksinkertainen EU:n jäsenvaltioiden keskimääräiseen 0,6 prosenttiyksikön kasvuun verrattuna.³⁸⁶

---

³⁸⁶ Eurostat (2016), IMF (2016)

VUOSI	PUOLUSTUS- MÄÄRÄRAHAT	OSUUS BKT:sta	NATOn vaatimus (2 % BKT)
2009	31,18 mrd. EUR	1,27 %	49,21 mrd. EUR
2010	31,11 mrd. EUR	1,21 %	51,60 mrd. EUR
2011	31,55 mrd. EUR	1,17 %	54,06 mrd. EUR
2012	31,70 mrd. EUR	1,15 %	55,10 mrd. EUR
2013	33,26 mrd. EUR	1,18 %	56,42 mrd. EUR
2014	32,44 mrd. EUR	1,11 %	58,31 mrd. EUR
2015	32,97 mrd. EUR	1,09 %	60,52 mrd. EUR
2016	34,30 mrd. EUR	1,09 %	62,65 mrd. EUR

Taulukko 12: Saksan puolustusmäärärahat vuosina 2009 - 2016 sekä NATOn vaatimus 2 prosentin osuudesta bruttokansantuotteesta³⁸⁷

Puolustusmäärärahat ovat kuitenkin nousseet tasaisesti vuodesta 2010 Euroopan talouskriisistä huolimatta. Lisäksi Merkelin vahva kannanotto vuonna 2016 sitoutuen NATOn Walesin huipukokouksen tavoitteisiin antaisi viitteitä nousujohteisuuden jatkumisesta tai peräti kiihtymisestä.

Tutkimuksen hypoteesina toimii ajatus, minkä mukaan Saksan asevoimien merkitys turvallisuuspolitiikassa on kasvanut vuosien 2009 ja 2016 välillä ja Saksan liittotasavallan turvallisuuspoliittinen käyttäytyminen lähentelee poliittisen realismin käsitystä kokoisestaan valtiosta. Hypoteesin toista osiota, arviota liittotasavallan turvallisuuspoliittisen käyttäytymisen lähentymistä kansainväliseen niin kutsuttuun normaalitilaan ei voida itsessään verifioida. Siviilivaltion statuksen kansallisen tason omaksuminen sekä kokonaisvaltaisen lähestymistavan painottaminen näkyy edelleen Saksan turvallisuuspoliittisessa asennoitumisessa. Tilanteissa missä asevoimien käyttö voidaan välttää, käytetään lähtökohtaisesti kokonaisvaltaisen lähestymistavan muita keinoja, kuten esimerkiksi talouspakotteita.

Hypoteesin toisen osion verifiointiin liittyy läheisesti myös kriittinen suhtautuminen siihen, mikä on realismin käsitys Saksan liittotasavallan kaltaisen toisen tason suurvallan asevoimallisen turvallisuuspolitiikan merkityksestä. Verifiointi tai falsifiointi tässä tapauksessa olisi edellyttänyt vertailu verrokkivaltioon, kuten Iso-Britanniaan tai Ranskaan. Hypoteesin ensimmäinen osio asevoimien turvallisuuspoliittisen merkityksen kasvusta on kuitenkin mahdollista tutkimustulosten valossa verifioida. Synteesinä voidaan tutkimuksen pohjalta esittää Saksan ase-

³⁸⁷ DESTATIS (2015) s. 287, *Zeit Online* 06.10.2014 ”Nato stockt Verteidigungsbudget auf”, Statista (2016), BMF (2009) s. 1027 - 1114, Ibid. (2010) s. 1037 - 1130, Deutscher Bundestag (2011g), BMVg (2011a), BMF (2010) s. 1073 - 1162, Deutscher Bundestag (2011f), BMF (2011) s. 1027 - 1116, BMF (2012), Deutscher Bundestag (2014a), Ibid. (2014d), BMVg (2016), DESTATIS (2017)

voimien merkityksen kasvamista tarkasteltavalla aikavälillä. Tämä johtopäätös nojautuu tutkimustapausten lisäksi erityisesti aikaisemmin esitettyihin, konseptuaalisten dokumenttien vertailun ja analyysin tuottamiin johtopäätöksiin.

Puolueita ja vuoden 2009 sekä 2013 parlamenttivaaleja käsittelevissä luvuissa on vedettävissä johtopäätöksiä siitä, missä määrin eri puolueet painottavat turvallisuuspoliittisia kysymyksiä omissa vaaliohjelmissaan. Myös koalitio- ja hallitussopimusten turvallisuuspoliittinen sisältö on analysoitavissa. On kuitenkin haastavaa johdatella havaintoja puolueiden turvallisuuspoliittisten kysymysten painotuksesta vaaleissa saavutettuun kansansuosioon. Kansansuosio sekä menestyminen vaaleissa johtuvat lukuisista yksittäisistä asioista ja teemoista. Oletettavasti Yhdysvaltojen presidentti Kennedy totesi kerran, että raja ulko- ja sisäpolitiikan välillä on kuin veteen piirretty viiva.³⁸⁸ Paasikiven ja Kennedyn ajatusmallin mukaisesti sisäpolitiikka on vuorovaikutuksessa ulkopoliittikkaan. Michaela Mattesin, Brett Ashley Leedsin sekä Royce Carolin vuoden 2015 artikkelin mukaan ”*ulkopoliittinen päätöksenteko on sitoutunut sisäpoliittiseen päätöksentekoon, missä ryhmät kilpailevat edistääkseen intressejään ja implementoivat suosimaansa toimintapolitiikkaa institutionaalisten sääntöjen puitteissa.*”³⁸⁹

Tutkimuksen yksi keskeinen johtopäätös on havainto sisäpolitiikan vaikuttavuudesta turvallisuuspoliittiseen toimintapolitiikkaan. Tämä näkyi esimerkiksi FDP:n turvallisuuspoliittisen kannan korostumisena Libyan kriisissä sekä CDU/CSU:n asevelvollisuuskannastaan luopumisesta, liennytyksenä koalitiosopimuksen toteutumiseksi. Kuitenkin mikäli raja ulko- ja sisäpolitiikan välillä on kuin veteen piirretty viiva, niin on havaittavissa tämän häilyvän rajankäynnin suhtautuvan armeliaammin ylityksiin sisäpolitiikasta ulkopoliittikkaan useammin ja vaikuttavammin kuin toiseen suuntaan.

³⁸⁸ Paavo Lipponen *Ulkopolitiikka* -aikakauslehdessä 1/2011 ”Nuoren polven ulkopoliitiikka”

³⁸⁹ Mattes et al. (2015) erityisesti s. 289. Mattes, Leeds ja Carroll tutkivat johtajuuden vaihdosta ja ulkopoliitiikan muutosta yhteiskunnallisten intressien, kansallisten instituutioiden sekä YK:n äänestyksien valossa. He päätyivät johtopäätökseen missä ulkopoliittinen ja sisäpoliittinen päätöksenteko ovat sitoutuneet toisiinsa. Sisäpoliittisessa päätöksenteossa ryhmät kilpailevat edistääkseen intressejään ja implementoivat suosimaansa toimintapolitiikkaa institutionaalisten sääntöjen puitteissa

6.2 Tutkimuksen uskottavuus

*”Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on ratkaisevan tärkeää, että tutkij on reflektiivinen oman tutkimuksensa suhteen. Laadullisessa tutkimuksessa on keskeistä, että lukija voi ymmärtää tutkijan tekemät valinnat sekä tavan, jolla totuutta tutkimuksessa tavoitellaan. Lukijan täytyy myös tulla vakuuttuneeksi tutkijan vilpittömyydestä niin tiedonhankinnassa kuin tulkintojen tekemisessä”*³⁹⁰

- Jari Rantapelkonen & Lotta Koistinen: *Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä*

Laadullisen tutkimuksen alalla vallitsee edelleenkin määrällisen tutkimuksen konsensuksesta eriyvä keskustelu tutkimuksen uskottavuuden arvioinnin terminologiasta ja substanssista. Määrälliseen tutkimukseen vakiintuneet käsitteet kuten validiteetti ja reliabiliteetti eivät useiden tutkijoiden mukaan täysin sovellu laadullisen tutkimusperinteen työkaluiksi.³⁹¹ Laadullisen tutkimuksen reliabiliteettiä pohdittaessa voidaan tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä sekä toistettavuutta. Mikäli tutkimus siis toistettaisiin, saataisiin samat tulokset.³⁹² Luotettavuutta pohdittaessa voidaan myös käyttää käsitteinä sisäistä ja ulkoista validiteettiä. Virtanen tarkoittaa sisäisellä validiteetilla tutkimusotteen tieteellisyyttä ja tieteenalan hallintaan liittyvää osaamista ja ulkoisella validiteetilla puolestaan tehtyjen tulkintojen, johtopäätösten ja aineiston välistä pysyvyyttä. Kananen kuitenkin kritisoi termien käyttökelpoisuutta laadulliseen tutkimukseen ja suosii itse luotettavuuskriteereinä siirrettävyyttä (*transferability*), riippuvuutta (*dependability*), uskottavuutta (*credibility*), saturaatiota sekä vahvistettavuutta (*confirmability*).³⁹³

Tässä tutkimuksessa on uskottavuuden arvioimisessa käytetty mukailien Staffan Larssonin sekä Alasuutarin ja Peltosen kriteerejä. Arvioinnin kriteerit muodostuvat kolmesta osiosta: perspektiivitietoisuudesta, aineistosta ja lähdemateriaalista sekä tulosten validiteetistä. Perspektiivitietoisuudella tarkoitetaan tässä tutkijan position esille tuomista, teoreettisten valintojen perustelua, metodologisten valintojen avoimuutta sekä tutkimuseettisiä näkökulmia. Aineiston ja lähdemateriaalin kriteeriin sisältyvät edellä mainittujen validiteetti, luotettavuus sekä saturaatio. Tulosten validiteetilla tarkoitetaan konsistenssikriteeriä, eli kokonaisuuden ja osien yhteensovittuvuutta, *tutkimuksen sisäistä konsistenssia*. Tulosten validiteettiin sisältyy myös diskurssikriteeri, millä tässä yhteydessä tarkoitetaan tutkimusten tulkintojen asettamista vastakkain muiden

³⁹⁰ Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 63

³⁹¹ Esim. Golafshani (2003) peräänkuuluttaa laadullisen tutkimuksen luotettavuuden terminologista uudelleensuuntaamista. Kts. myös Kananen (2015) erityisesti s. 343 ja 352, myös Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 62

³⁹² Silverman (1997) s. 203

³⁹³ Virtanen (2006) s. 198, Kananen (2015) s. 343, 344, 352 - 354, mukailien Alasuutari & Peltonen (2005) s. 257. Silverman (1997) s. 343 näkee taasen validiteetin tarkoittavan myös laadullisessa tutkimuksessa yksioikoisesti oikeiden asioiden tutkimista.

tulkintojen sekä tutkijoiden kanssa. Diskurssikriteerin tehtävän on siis eritellä kriteerivaliditeetin onnistumista sekä tutkimuksen tulkintojen soveltuvuutta vastakkainasetteluun. Larssenin näkemyksen mukaista tutkimuksen heuristista sekä käytännöllistä arvoa on tarkasteltu tutkimuksen luvussa *1.5 Tutkimuksen anti ja uutuusarvo*.³⁹⁴

TUTKIMUKSEN USKOTTAVUUS		
PERSPEKTIIVI-TIETOISUUS	AINEISTO JA LÄHDEMATERIAALI	TULOSTEN VALIDITEETTI
Tutkijan positio	Validiteetti	Konsistenssikriteeri
Teoreettiset valinnat	Luotettavuus	Diskurssikriteeri
Metodologia	Saturaatio	
Tutkimusetiikka		

Kuva 8: Tutkimuksen uskottavuuden arviointiin käytetyt kriteerit ja osakokonaisuudet

6.2.1 Perspektiivitietoisuus

Täydellisesti objektiivista tutkimusta on mahdotonta toteuttaa, sillä tutkijan ontologiset ennakkokäsitykset, mahdollinen epistemologinen rajoittuneisuus sekä esikäsitys tai peräti ennakkoluulot käsiteltävästä ilmiöstä vaikuttavat lopputulokseen. Objektiivisuus itsessään ei kuitenkaan välttämättä ole laadullisen tutkimuksen arviointikriteeri, sillä subjektiivisuus tulee myöntää osana tutkijan inhimillisyyttä ja keskittyä luotettavuuden osalta avoimuuden käsitteeseen. Tutkijan tulisi itse tiedostaa ja tuoda esille mahdollisesti vaikuttavat henkilökohtaiset tekijät ja antaa lukijalle mahdollisuus jatkaa pohdintoja siitä miten ne mahdollisesti ovat vaikuttaneet tutkimukseen.³⁹⁵ Teoreettisen viitekehyksen kuvaamisen selkeys ja siihen sitoutuminen auttaa yleensä tutkijan position avointa kuvaamista. Hypoteesien muodostuminen lähtökohtaisesti tapahtuu teoriapohjaisesti, tai ainakin teoriaohjaavasti, mutta hypoteesien taustalla löytyy aina tutkijan omia ennakkokäsityksiä. Lebow on käsitellyt vuoden 2016 artikkelissaan itsesensuuria

³⁹⁴ Alasuutari & Peltonen (2005) s. 257, Larsson (2005) *heuristisella arvolla* viitataan tutkijan kykyyn nostaa tutkimuksessa esiin jotain uutta ja pystyykö lukija vakuuttumaan näistä. *Käytännöllisellä arvolla* tarkoitetaan kommunikaation parantamista. Kts. myös Kananen (2015) s. 343, 344, 352 - 354 sekä Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 65, vrt. Saari (2006) s. 41

³⁹⁵ Kts. Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 63 - 64. Mahdolliset tutkijan vahvatkin ennakkokäsitykset eivät välttämättä rampauta tieteellistä tutkimusta, vaan ”keskeistä laadullisessa tutkimuksessa on, että tutkijan rooli ja ennakkokäsitykset tuodaan läpinäkyvästi esiin tutkimusraportissa”. Virtanen (2006) s. 198 - 199 painottaa myös tutkijan position ja suhteen (tutkimusaiheeseen) avointa kuvaamista. Tuomi & Sarajärvi (2014) s. 98 näkemyksen mukaan korostuu myös tutkijan ennakkokäsitysten vaikutuksien tiedostaminen koko tutkimusprosessin aikana

kansainvälisten suhteiden ja turvallisuuden tutkimuksessa.³⁹⁶ Sensuuri synnyttää itesesensuuria ja tässä mielessä lähtökohdat tutkimukselle ovat olleet positiiviset. Laitokselta tai yliopistolta ei ole suuntautunut sensuuria tutkijaa kohtaan. Aiheena Saksa on myös irrallaan tutkijan päivittäisestä työstä ja edustamastaan instituutiosta ja siten tutkimuksen tuloksilla ei ole merkittävää vaikutusta tutkijan omaan lähityöympäristöön.

Teoreettisen viitekehyksen ja teoreettisten valintojen refleктоimiseen on tässä tutkimuksessa käytetty luvussa 2. *TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA* esitettyjä, Jacksonin ja Sørensenin kriteerejä. Robert Jacksonin ja Georg Sørensenin mukaan relevantteja kriteereitä soveltuvimman teorian valitsemiseen ovat *koherenssi, esittelyn selkeys, ennakkoluulottomuus, laajuus* sekä *syvyys*. Kriteereitä on sovellettu teoriaan erityisesti luvussa 2.6 *Uusklassisen realismin rajoiteista ja soveltuvuudesta* sekä empirian ja johtopäätösten osalta tässä luvussa. Uusklassinen realismi ei koulukuntana tarjoa kriteerien valossa välttämättä *syvyyttä* ja kykyä selittää ja ymmärtää mahdollisimman paljon käsiteltävästä ilmiöstä. Käsillä oleva ilmiö on kuitenkin niin laaja ja monisäikeinen jo itsessään, eikä siten olisi mielekästä luoda tämänlaajuisessa tutkimuksessa kattavaa ymmärrystä käsiteltävästä ilmiöstä.³⁹⁷

*”Julkaistu kirjoitus ei ole loppullinen [kannanotto], vaan ainoastaan tauko loppumattomassa teorian rakentamisen prosessissa.”*³⁹⁸

- Barney Glaser & Anselm Strauss, 1967

Uusklassista realismia voidaan koulukunnan näkökulmasta perustellusti väittää epäkoherentiksi. Kehittyvänä ja verrattain tuoreena teoriakoulukuntana uusklassinen realismi on herättänyt ja herättää edelleen sekä koulukunnan ulkoista että sisäistäkin debattia. Koulukunnan sisältä löytyy Taliaferron, Ripsmanin ja Lobellin ponnisteluistakin huolimatta merkittäviä sisäisiä erimielisyyksiä niin muuttujien määrittelyissä kuin koulukunnan asemoitumisessakin kansainvälisen politiikan ja ulkopolitiikan tutkimuksen kentässä.³⁹⁹ Olisiko Foulonin ja Taliaferron näkemyksen mukaisen, uusklassisen realismin annin hyödyntäminen edellyttänyt pikemminkin

³⁹⁶ Lebow (2016), myös Freedman (2016) s. 380 - 384 tuo esille tutkijan ja toimintapolitiikan tutkimuksen tai toimintapolitiittisten suositusten välisen problematiikan. Toimintapolitiikan suunnan vaikuttamiseen pyrkivät tutkijan pitää tehdä kompromisseja saadakseen ajatuksensa päätöksentekijöiden huomioitaviksi. Tämä saattaa Freedmanin mukaan näkyä kiistanalaisten tai poliittisesti valtavirtaa vastaan toimivien ajatusten ilmaisemisen vähentämisenä. Tutkijoiden tullessa osaksi päätöksentekoprosessia, sitoutuvat he myös toimintapolitiikkaan. Mikäli toimintapolitiikkaa luodaan tutkijan johtopäätösten pohjalta, on vaarana se että tutkija sitoutuu toimintapolitiikkaan ja pyrkii puolustamaan tulevaisuudessa johtopäätösten sijaan niille perustuvaa toimintapolitiikkaa.

³⁹⁷ Jackson & Sørensen (2016) s. 55 - 56, vrt. Kelle (2014) jonka näkemyksen mukaan teorian sovelletuksen ymmärtämisessä olisi tärkeää keskittyä neljään kriteeriin: ulottuvuuteen, lähteeseen, täsmällisyyden asteeseen sekä empiiriseen sisältöön. lisää tutkimuksen luvussa 2. *TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN TAUSTA*

³⁹⁸ Glaser & Strauss (2006 [1967]) s. 40

³⁹⁹ Kts. erityisesti tutkielman luvut 2.3 *Riippumaton muuttuja: turvallisuuspoliittisen toimijan käsitys uhasta*, 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu* sekä 2.6 *Uusklassisen realismin rajoiteista ja soveltuvuudesta*

kahden valtion vertailua?⁴⁰⁰ Ulko- tai turvallisuuspolitiikan eroavaisuuksien havainnointi ja yksittäisten toimintapoliittisten ratkaisujen selittäminen helpottuu kun vertailukohtaksi valitaan asemaltaan samankaltainen valtio. Asemaltaan samankaltainen valtio tässä tapauksessa reagoisi samankaltaiseen kansainväliseen ärsykkeeseen ja mahdollisesti uhkaankin. Tässä mielessä riippumaton muuttujan tulisi olla Schwelleriä mukailleen valtion suhteelliset voimavarat ja voimatasapaino.⁴⁰¹

Mikäli vertailtaisiin kahta valtiota Foulonin ja Taliaferron mukaisesti, olisi asema kansainvälisessä järjestelmässä todennäköisesti perustelluin muuttuja. Ajatusmalli saisi tukea vielä enemmän jos hyväksytään Fred Blombergsin johtopäätös valtioiden välisestä mekaniikasta lähtökohtaolettamukseksi. Blombergsin argumentin mukaan esimerkiksi Saksan vastaus Irakin kriisiin 2002 - 2003 ei edustanut SPD-johtoisen siviilivallan kielteistä kantaa asevoimien käytölle vaan Saksan valtopolitiikan muutosta suhteessa Yhdysvaltoihin.⁴⁰² Tämänkaltainen lähtökohtajatus ohjaisi tutkimusta keskittymään suurstrategioihin ja valtioiden väliseen valtakamppailuun ja Syyrian ja Libyan kriisit näyttäytyisivät vain kansainvälisestä järjestelmästä aiheutuvina ärsykkeinä muotoilla ja toteuttaa valtopoliittista toimintapolitiikkaa.

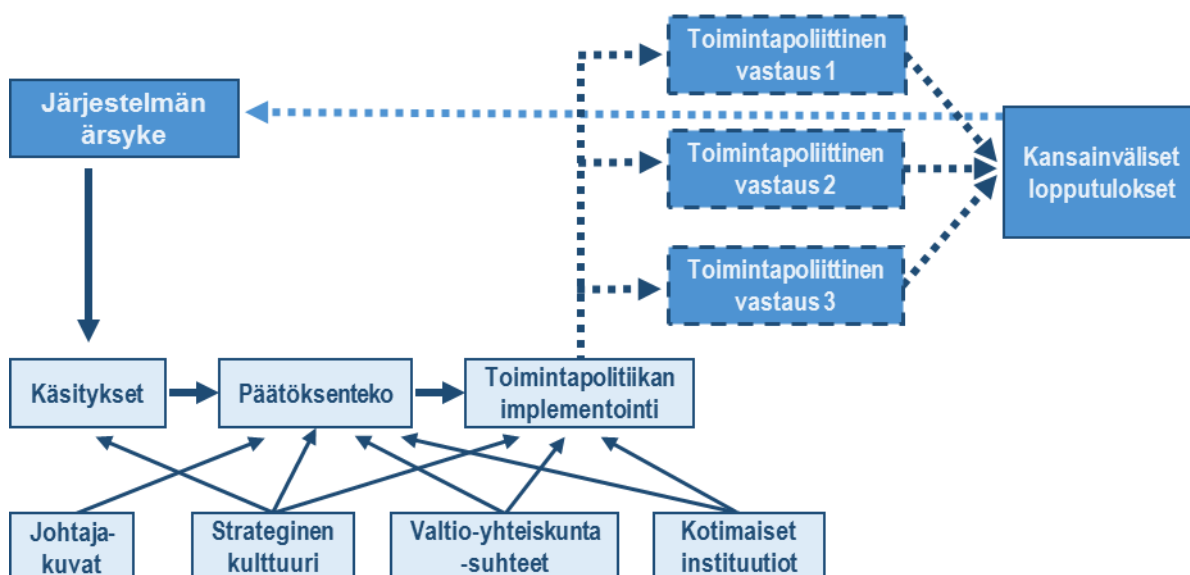
Tämän tutkielman väliintulevat muuttujat ovat perusteltuja, mutta tutkielman selkeä vajavaisuus näkyy muuttujien kokonaisvaltaisuudessa. Tutkielman loppupäätelminä voidaan esittää tiettyjen muuttujien vaikuttavuutta ja jopa yleistää niiden vaikutusta teorian osalta, mutta kokonaiskuvan muodostamiseksi ne eivät osoittautuneet riittäviksi. Muuttujien kehittämiseksi voidaan käyttää hyväksi esimerkiksi Ripsmanin, Taliaferron sekä Lobellin kehittämää viitekehystä (kuva 9). Tämä viitekehys käytettynä edistäisi usklassisrealististen tutkimusten koherenssiä.

---

⁴⁰⁰ Foulonin ja Taliaferron näkemyksen mukaan ulkopoliitiikan teoria selittää asemaltaan samankaltaisten valtioiden ulkopoliittisen toimintapolitiikan eroavaisuuksia. Kts. lisää tutkielman luvussa 2.1 *Uusklassinen realismi*

⁴⁰¹ Schweller (1998). Kts. myös tutkielman luku 2.3 *Riippumaton muuttuja: turvallisuuspoliittisen toimijan käsitys uhasta*

⁴⁰² Blomberg (2013a) s. 330 - 332, Blombergsin näkökulman mukaan Saksa liittoutui Irakin sodan aikana Ranskan ja Venäjän kanssa Yhdysvaltoja vastaan. Saksan tavoitteena oli kiistää riippuvuussuhteensa Yhdysvalloista ja osoittaa olevansa normaali suurvalta.

Kuva 9: Ripsman et al. vuoden 2016 näkemys uusklassisen realismin viitekehyksestä ja koulukunnan uudesta suunnasta.⁴⁰³

Tutkimuksessa on käytetty runsaasti eri mallinnuksia ja teoriaulottuvuuksia täydentämään uusklassista realismia. Esimerkkeinä mainittakoon Foleyn mallinnus päätöksentekijöiden uhkien mallinnuksesta, Doesierin ja Eidenfalkin malli julkisen tuen merkittävydestä sekä Lantisin teoria vaikuttavista muuttujista. Vaarana tällaisessä lähestymisessä on parsimonian vähentyminen ja teoreettisen viitekehyksen tieteellinen *tilkkutäkkimäisyys*. Tutkimuksen luvussa 2.6 *Uusklassisen realismin rajoitteista ja soveltuvuudesta* on kuitenkin haastettu ajatus parsimonian tavoittelemisen merkityksestä tutkimuksellisille ansioille. Valittujen täydentävien mallinnuksien kriteereinä ovat tässä tutkimuksessa olleet myös niiden soveltuvuus uusklassisen realismin ontologisiin ja epistemologisiin lähtökohtiin ja se etteivät ne itsessään ole peruslähtökohdiltaan ristiriidassa käytettävän teoriakoulukunnan kanssa.

Foleyn mallin havaittiin soveltuvan hyvin Syyrian tapauksen tutkimiseen, missä päätöksentekijät kykenivät yksilöimään selkeän yksittäisen ja aktiivisen uhan: Isiksen. Libyan tapauksessa moniulotteisemmat uhat kumpusivat pikemminkin Saksan intresseistä alueella eikä päätöksentekijöiden havainnoinnin tutkimisen kautta noussut esille mitään yksittäistä *vihollista*. Ilman konkreettista vihollista tai uhan lähdettä ei Foleyn mallia voi analyttisesti soveltaa.

⁴⁰³ Ripsman et al. (2016) s. 65 - 67

Stephen Walt on kritisoinut uusklassista realismia sen painotusta ”*kuvailevaan tarkkuuteen*” yleistämisen kustannuksella.⁴⁰⁴ Waltin kritiikki on perusteltu ja osuva myös tämän tutkielman kohdalla, sillä uusklassisrealistisen tutkimuksen tulisikin välttää yhden tai suppean otannan tapauksien tutkimista, sillä tämä heikentää mahdollisuuksia luoda uskottavasti yleistettävää teoriaa. Kuitenkin täytyy tiedostaa tutkielman ohjeellisen laajuuden asettamat rajoitteet tapausten määrän valinnalle, lukumääräisesti suuremmalla tapausmäärällä olisi riskinä tapausten tutkimuksen sijaan jääminen tasalle, missä vain taustoitetaan ja kuvaillaan tapahtumia. Jo kahdenkin tutkimustapausten valinnassa piilee haaste saada aiheen käsittely ja tutkimus tarpeeksi syväliiseksi. Tässä tutkielmassa tämä haaste on pyritty ratkaisemaan vain tietynkaltaisten muuttujien tarkastelemisella sekä tutkimustapausten fokuksen rajaamisella päätöksentekohetkeen. Käsiteltävien muuttujien ja tapausten rajaamisella on tässä tutkimuksessa tehty tietoinen valinta paneutua aikaisemmin huomiota vaille jääneisiin tutkimuskysymyksiin, eikä tarkoituksena ollut luoda kaiken kattavaa yleistä teoriaa.⁴⁰⁵

Vertailevan tapaustutkimuksen tutkimusstrategian etuna on rajattavuuden ansiosta riittävän kattava otos empiriaa tutkimusongelmien ratkaisemiseksi. Tutkimuksessa onnistuttiin luomaan yhteismitalliset kriteerit ja tutkimukselliset mittarit tutkimustapauksille. Tutkimustapausten vertailu antoi johtopäätöksille syvyyttä, mitä ei pelkästään asiakirja-analyysillä olisi ollut saavutettavissa. Kuitenkin tapausten valinta asetti tällekin tutkimukselle haasteensa. Sipilä ja Koivula korostavat huomion kiinnittämistä tutkittavien tapausten edustavuuteen ja yleistettävyyteen.⁴⁰⁶ Pintapuolinen analyysi tutkimustapauksista olisi johtanut johtopäätöksissä tapausten valintojen kautta muodostuviin loppupäätelmiin, jolloin tutkija tutkimustapausten valinnalla jo viitottaisi tietä omien ennakkoluulojensa ja etukäteisajatustensa vahvistamiseksi. Valitaanko tutkittavaksi siis vain tapauksia, mitkä tukevat omaa näkemystä? Vaarana on myös sortuminen tietynlaiseen ylitulkittamiseen. Tutkimustapauksista vedettävät johtopäätökset saavat todellisuutta suuremman merkityksen ja tämä korostunut merkitys näyttäytyy tulkittaessa jopa toimintapoliittisen suunnan muutoksena.⁴⁰⁷

---

⁴⁰⁴ Walt (2002) s. 211

⁴⁰⁵ Kts. Ripsman et al. (2016) s. 185 - 187

⁴⁰⁶ Sipilä & Koivula (2014) s. 51 - 52 korostavat myös tutkimustapausten vertailtaviksi tekemistä monitapaustutkimuksen (comparative case study), tai tässä tapauksessa vertailevan tapaustutkimuksen onnistumiskriteereinä. Kts. myös Creswell (2013) s. 101 - 102

⁴⁰⁷ Esim Branders (2016) s. 39 myös tuo esiin väitöskirjassaan ylitulkinnan vaaran. Brandersin mukaan vaarana on, että tutkija tekee tulkintoja ei pelkästään aineiston vaan myös ”*aikaisemman tietämyksensä ja kokemuksensa perusteella ja pyrkii täyttämään aineistossa ilmeneviä aukkoja kokemuksiin perustuvilla oletuksilla*”. Tämä itsessään liittyy enemmän tutkijan positioon ja voidaan välttää ainakin osittain valitsemalla tutkijan organisaation tai vaikutuspiirin ulkopuolisia tutkimusaiheita. Kts. myös luvun tutkijan positiota käsittelevä osio

Tutkimustapausten havaittiin olevan osittain vertailukelvottomia. Sekä Syyrian että Libyan tapauksissa kansainvälisestä järjestelmästä kumpuavat toimenpiteet olisi suunnattu ihmisoikeusrikkomuksiin syyllistynyttä toimijaa vastaan. Syyrian tapauksessa päättäjät yksilöivät kuitenkin selkeän aktiivinen uhan Saksan ja Euroopan turvallisuudelle. Riippumaton muuttuja oli tapauksissa luonteeltaan erilainen. Lisäksi tutkimustapaukset keskittyivät liittotasavallan asevoimien kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin ja niihin rinnastettavissa oleviin operaatioihin. Tutkimuksen uskottavuuden kannalta antoisampi tutkimustapaus olisi löytynyt esimerkiksi Saksan päätöksessä lähettää asevoimansa osana muita NATO-joukkoja Latviaan. Kuitenkin tutkimustehtävän ajoittuminen ei olisi mahdollistanut kovinkaan syvällistä analyysia kyseenomaisesta tutkimustapauksesta.

*”Kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä hyödyntäneitä tutkimuksia on kritisoitu analyysin pinnallisuudesta sekä siitä, että menetelmät analyysikuvauksineen ovat monimutkaisuutensa vuoksi saattaneet saada jopa tutkimuksen sisältöä suuremman huomion..”*⁴⁰⁸

- Minna Branders, 2016

Teorialähtöinen sisällönanalyysi soveltui tutkimuksen menetelmäksi hyvin. Metodologinen ratkaisu vastasi tarkasteltavan ilmiön rakennetta ja loi avoimuutta tutkimuksen taustalla piileville ontologisille sekä epistemologisille lähtökohdille ja oletamuksille. Haasteena teorialähtöisen sisällönanalyysin soveltamisessa olivat tutkijan subjektiivisten käsitystensä erillä pitäminen teorian tarjoamista näkökulmista sekä itse valitun teorian soveltuvuus tarkasteltavan ilmiön tutkimiseksi. Mahdollisia teorian ja teoreettisen viitekehyksen vajavaisuuksia ei voida paikata analyysin aikana, koska muuten teoriapohjautuvuus menettää merkitystä.⁴⁰⁹ Tutkimukseen ei ole haastatteluilla tuotettu aineistoa. Kyseenomaisen aineistohankintamenetelmän pois rajaimista perustellaan tutkimuksen ekonomisuudella sekä sillä, ettei niillä olisi saatu tutkimuksen kannalta merkittävää lisäarvoa.⁴¹⁰

⁴⁰⁸ Ibid. s. 37

⁴⁰⁹ Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 64 - 65, 138 näkemyksen mukaan kyseenomaisen tutkimusmenetelmän suhteen tutkijan tulisi sitoutua teorian tarjoamaan näkökulmaan aiheesta. Tässä mielessä menetelmän arvioiminen menetelmänä sinänsä ei ole keskeistä, vaan menetelmää tulisi arvioida ”suhteessa kyseistä tarkasteltavaa ilmiötä”. Käytetyt menetelmät tulisi tulkinnan luotettavuuden vuoksi kuitenkin kuvata selkeästi. Kts. tutkimuksen liite 2: *Tutkimusasetelma*

⁴¹⁰ Deschaux-Beaume (2013) s. 141- 142. Deschaux-Beaume tuo analyyttisesti esille tutkimuksen haasteet puolustushenkilöstön sekä diplomaattien haastatteluissa. Haastateltujen ”vapaus” kertoa ajatuksistaan edellytti lähes poikkeuksetta anonymiteettiä ja täten myös hankaloitti tutkimuksen reliabiliteettiä. Tutkijan näkemyksen mukaan myös haastateltavien taustalla vaikuttavat kansalliset toimintakulttuurit rajoittivat haastattelujen kattavuutta. Vrt. esimerkiksi Tuomi & Sarajärvi (2013) s. 73 - 75

Haastatteluiden käytön jättäminen tutkimuksen metodologian ulkopuolelle ratkaisee jo itsessään monet laadullisen tutkimuksen ominaispiirteiset tutkimuseettiset haasteet.⁴¹¹ Käytetty lähdemateriaali on lähtökohtaisesti henkilöitynyttä sekä julkista materiaalia ja tutkijan ei ole kohdannut prosessin aikana arkaluonteista materiaalia, mikä tulosten julkistamisen yhteydessä voisi olla kohdennettavissa esimerkiksi haastateltavaan yksilöön. Tutkimuksen johtopäätöksiä on verifioitu sekä kritisoitu viittaamalla muiden tutkijoiden tekemiin, tukeviin sekä vastakkaisiin johtopäätöksiin. Lähdeviittausten oikeellisuudella, tutkijan ja lähteen äänen erottamisella sekä avoimuudella muiden tekemien johtopäätöksen esittämisestä edesautetaan tieteellisen kunnian antamista sille kenelle se kuuluu.⁴¹² Maanpuolustuskorkeakoulu on sitoutunut aikaisemmin mainittuun Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistukseen ja osana suostumusta käyttää laajasti plagiointia tarkastavia tietokoneohjelmia. Kyseenomaiset tietokoneohjelmat on suunniteltu tieteellisen kunnian säilyttämiseksi, eivätkä edellytä opiskelijan suostumusta. Tutkija on tässä tutkielmassa pyrkinyt varmistamaan opinnäytetyön eettisen pohjan esittämällä ohjaajalle tietokoneohjelman käyttöä, mihin ohjaaja on luonnollisesti suostunut.⁴¹³

6.2.2 Aineisto ja lähdemateriaali

Tutkielman teoreettisen viitekehyksen luomiseen sekä kriteerivaliditeetin kannalta on käytetty artikkeleita tieteellisissä julkaisuissa sekä rajoitetussa määrin myös tieteenalan oppikirjoja. Laadukkaiden tieteellisten artikkelien käyttökelpoisuus lähdemateriaalina perustuu *Referee*-järjestelmään, missä artikkeli ohjautuu nimettömänä kyseisen alan asiantuntijoiden vertaisarvioitavaksi ennen julkaisua. Teoriat ja mallinnukset yleensä kehittyvät tiedejulkaisuissa käydyissä debateissa, joten ajallisesti vanhojen artikkelien käytössä on riskinä se, ettei huomioida tuoreempaa kritiikkiä tai uudistamista ja erehdytään pitämään sitä merkinä konsensuksesta.⁴¹⁴ Tieteenalan oppikirjat ja erityisesti alkeisoppikirjat pyrkivät yksinkertaistamaan lähtökohtaisesti monimutkaisia ilmiöitä kyetäkseen esittämään ne ymmärrettävässä muodossa. Tämä voi näkyä ajoittain alkuperäisten lähteiden karsintana sekä haastavuutena erottaa mikä on ”*tieteenalan vakavasti otettava tutkimuksen tulos ja mikä kirjan kirjoittajan mielipide.*”⁴¹⁵

⁴¹¹ Creswell (2013) s. 174 - 175, perustelut haastatteluiden rajaamisesta käytettyjen metodien ulkopuolelle on esitetty tutkielman luvussa 1.4 *Tutkimuksen viitekehys, metodologia ja rakenne*

⁴¹² Sipilä & Koivula (2014) s. 80 - 82, kts. myös Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012), Tuomi & Sarajärvi (2013) s. 125 - 133, Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 169 - 170

⁴¹³ Ibid. s. 171, Henkilökohtainen tiedonanto 1. ohjaajan Oscar Lasseniuksen kanssa ohjaajatapaamisessa 02.12.2015

⁴¹⁴ Metsämuuronen (2006) s. 27, Sipilä & Koivula (2014) s. 62. Tästä poikkeuksena voidaan mainita ns. perustavaalaatuiset artikkelit, jotka ovat luoneet perustaa teorialle tai mallinnukselle ja ovat edelleenkin siteerauksen kohteina. Esimerkkeinä tämän tutkielman osalta mainittakoon Rose (1998) sekä Morgenthau (1954).

⁴¹⁵ Metsämuuronen (2006) s. 29, Sipilä & Koivula (2014) s. 63 kritisoi perustellusti myös perusoppikirjojen käyttöä viittauskohteena mm. aikaisemmin mainituista syistä.

Julkisen tuen, puoluepolitiikan, sekä päätöksentekijöiden käsitysten havainnointiin on käytetty lähdemateriaalina parlamentin ja hallituksen lehdistötilaisuuksien ja -tiedotteiden lisäksi myös runsaasti sanoma- ja aikakauslehtiartikkeleita. Lehtiartikkeleiden käyttö asettaa huomattavia haasteita luotettavuuden sekä puolueettomuuden näkökulmasta, sillä ei voida varmistua täysin julkaisun tai artikkelin kirjoittajan motiiveista tai faktapohjasta. Näitä haasteita on pyritty tutkimuksessa minimoimaan valitsemalla kansainvälisessä mielessä hyvän maineen omaavia sanomalehtiä, kuten *Die Welt*, *Der Spiegel*, *Die Zeit*, *Financial Times*, *Economist* sekä *Süddeutsche Zeitung*. Tutkittavan aiheen poliittinen sisältö huomioon ottaen on pyritty myös varmistamaan että käytettävät lehdet edustavat monipuolisesti kansallista poliittista kenttää. Saksan hallitusten tai valiokuntien sisäisiin keskusteluihin ei ole pääsyä, sillä kokouspöytäkirjat eivät ole julkisia.⁴¹⁶ Hallitusten sisäisestä debatista täytyy tukeutua vain koalitiopuolueiden ja yksittäisten poliitikkojen julkilausumiin, koalitisopimuksiin sekä viittauksiin parlamenttikeskusteluissa. Nämä ovat lähteinä poliittisen eliitin konsensuksen tutkimukseen luotettavuudeltaan häilyviä ja julkisuuteen sekä tutkijan käyttöön päätyvät todennäköisesti ne asiat mitkä sillä hetkellä saavat toiminnan näkymään edullisessa valossa.⁴¹⁷

Vaalitilastot ovat lähteen huomioon ottaen luotettavia, mutta puolueiden asiakirjoja sekä parlamentin istunnoissa käytävää debattia tarkastellessa tulee ottaa huomioon niiden sisältämä poliittinen agenda sekä muistaa etteivät ne välttämättä sellaisenaan edusta Saksan turvallisuuspolitiikkaa, vaan korkeintaan vaikuttavat siihen.⁴¹⁸ Dokumenttien sekä poliitikkojen julkilausumien suhteessa turvallisuuspolitiikan konkreettiseen toteuttamiseen on huomioitavaa Antti Sillanpään sanoin se, että ”[e]päselvyyttä lisää strategian puhumisen ja tekemisen välinen ongelmallinen suhde. Viralliset doktriinit, julkilausumat ja valtionjohdon puheet eivät yleensä muutu fyysisiksi teoiksi niin kuin on puhuttu.”⁴¹⁹ Lähteiden luotettavuudessa tuleekin ottaa huomioon

⁴¹⁶ *Liittotasavallan arkiston verkkosivut* [https://www.bundesarchiv.de], luettu 11.2.2017, hallituksen kokousten pöytäkirjat ovat julkistettuja vuodesta 1949 vuoteen 1985, myöhemmät on saatettava julkisiksi ainoastaan oikeuden päätöksellä.

⁴¹⁷ Myös elämäkertojen käytössä on luotettavuuden kannalta omat haasteensa. Suvi Kouri (2017) tuo esille kirjoituksessaan, että ”[e]lämäntarinoita tutkimalla voi päästä käsiksi sellaisiin ulottuvuuksiin, joita ei tavoita millään muilla menetelmillä.” Kuitenkin elämäkerran kirjoittamisen vuorovaikutustilanteella, syntykontekstilla sekä tarkoituksella on vaikutuksensa teoksen sisältöön.

⁴¹⁸ Kts. tutkimuksen luku 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu*

⁴¹⁹ Sillanpää (2010) s. 1: Sillanpään mukaisesti tämän kaltaisessa mahdollisessa ristiriitatilanteessa merkkejä valtion julkilausumattomasta strategisesta ajattelutavasta ja keinovalikoimasta voisi selvittää valtion toimintaan peilaten, esimerkiksi uutisvirtaa analysoimalla. Myös Visuri (2016) s. 453 tuo esille STRATFORin analyysimenetelmien taustalla piilevän logiikan, minkä mukaan ”omien ja erilaisten johtajien mielipiteet tulisi erottaa ratkaisuihin todella vaikuttavista tilannetekijöistä” sillä poliitikkojen puheita voidaan pitää ”propagandana” eikä syväluotavana analyysinä. Kts. myös Sillanpää (2015) s. 152 - 153. Myös koalitisopimusten merkitystä arvioidessa täytyy ottaa huomioon molempien osapuolten pyrkimystä esittää sopimus pikemminkin ”uutta hallitusta odottavien tehtävien alustavana asialistana, eikä niinkään yksityiskohtaisena tehtävälisena seuraavalle neljälle vuodelle.” Richter (2006) s. 512 Konseptuaalinen dokumentti, selonteko voidaan mieltää myös hallituksen tahdonilmaisuna, jolloin on jo itsessään hallituksen sisäisen poliittisen debatin lopputulos.

päätöksentekijän rooli vaikuttajana sekä poliitikkona, ja niitä tulisi analysoida aina puhujan statuksesta riippuen vaikuttavana, ei välttämättä määrävänä tekijänä.

Julkista tukea taustoittavien mielipidemittaustulosten käytössä ovat omat erityiset haasteensa. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on hyvin tärkeää, että otokset ovat edustavia ja tarpeeksi suuria, vastausprosentti on korkea ja kyselyt toteutetaan luotettavien ja esimerkiksi poliittisesti riippumattomien tahojen toimesta. Tutkimuksessa käytettyjen mielipidekyselyiden tuloksien otanta oli lähtökohtaisesti tuhannen ja puolentoista tuhannen välissä, virhemarginaalin ollessa 1,4 - 3,2 %.⁴²⁰ Erityisesti SOWI:n sekä ZMSBw:n kyselyt ovat yleensä otoksiltaan edustavia ja edustavat niin yhteiskuntaluokan, sukupuolen, puoluekannan kuin asuinpaikankin suhteen kattavasti koko Saksaa.⁴²¹ Julkisen tuen osalta tutkimusaineisto saavutti selkeän saturaatiopisteen, missä aineisto alkoi toistaa itseään.⁴²²

Tutkimuksen aineistona tai lähdemateriaalina ei ole käytetty pro gradu -tutkielmia. Diskurssikriteerin osalta on käytetty väitöskirjoja hakemaan vahvistusta tai kritiikkiä tutkimuksen johtopäätöksille ja pohdinnalle. Väitöskirjat käyvät läpi samankaltaisen laadunvarmistuksen kuin tiedelehtien artikkelitkin, jolloin esitarkastajat, ohjaajat ja vastaväittäjä käyvät kirjan läpi puuttuen virheisiin, puutteisiin ja epäkohtiin.⁴²³ Tutkijan kielitaito ja kyky käyttää aineistossa alkuperäiskielisiä lähteitä on parantanut aitoutteen ja tulkittavuuteen liittyviä tekijöitä. Sipilän ja Koivulan näkemyksen mukaan käännökset ovat aina tulkintoja ja tutkija tukeutuu toisen ihmisen tulkintaan käyttäessään aineistona käännettyjä tekstejä.⁴²⁴ Ilman kielitaitoa suuri osa aineistosta ja lähdemateriaalista olisi jouduttu myös rajaamaan käytännön syistä tutkimuksen ulkopuolelle, sillä näissä tapauksista esimerkiksi englanninkielen käännöstä ei ole edes saatavilla. Avoimuutta tutkijan suorittamassa käännosprosessissa on pyritty lisäämään saattamalla alaviitteissä lukijan tietoisuuteen alkuperäistekstin osat tai avaamalla logiikkaa termien muodostamisessa silloin kun siitä suomenkielisen suoran vastineen löytyminen ei ole ollut mahdollista.

⁴²⁰ Infratest dimap (2015), SOWI (2006), ibid. (2008a), ibid. (2008b), ibid. (2011), ZMSBw (2015)

⁴²¹ SOWI (2008a), ibid. (2008b), ibid. (2011), ZMSBw (2015)

⁴²² Kananen (2015) s. 355 viittaa saturaatiolla aineiston kylläntymiseen, missä aineisto alkaa toistaa itseään eikä tuo enää uutta tietoa. Käytännössä saturaatiopisteen määrittäminen oli haastavaa, sillä aineistolle olisi voinut esittää lähestulkoon rajattomasti uusia kysymyksiä ja näkökulmia ja tätä kautta teemat ja aineisto olisi myös hahmotunut uudella tavalla.

⁴²³ Metsämuuronen (2006) s. 28, lisää diskurssikriteeristä tutkielman luvussa 6.2.3 *Tulosten validiteetti*

⁴²⁴ Sipilä & Koivula (2014) s. 70 painottavat alkukielisten lähteiden käyttöä, joskaan eivät poissulje turvallisuuspolitiikan tutkimuksen mahdollisuutta kielitaidon puuttuessaan.

6.2.3 Tulosten validiteetti

Tutkimuksen sisäinen konsistenssi, eli kokonaisuuden ja osien yhteensopivuus viittaa ”*analyysin tuloksena syntyneiden kategorioiden sisäisen logiikan pitävyyteen*”.⁴²⁵ Näiden kategorioiden tulisi olla sidoksissa teoreettiseen tutkimuskäsitteistöön siten, että ilmaisujen luokittelu valittuihin kategorioihin olisi teoreettisten lähtökohtien tukemaa ja avointa.⁴²⁶ Tutkimuksen sisäistä konsistenssia on pyritty parantamaan luokittelemalla dispositiossa teemat tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen kategorioiden mukaisesti. Tutkimustapauksia on tutkittu teoreettisen viitekehyksen kategorioiden, riippuvien, väliintulevien sekä riippumattomien muuttujien kautta ja tämä näkyy myös tutkimuksen ja tutkimuksen osakokonaisuuksien rakenteessa. Tutkimuksen vajavaisuudet konsistenssin suhteen ilmenevät Foleyn mallin osittaisessa soveltumattomuudessa Libyan tapauksen tutkimiseen. Tämä on tarkoittanut kategorioiden sekä ilmaisujen luokittelun koherenssin osittaista puutetta.

Larssonin diskurssikriteerillä tarkoitetaan tutkimusten tulkintojen asettamista vastakkain muiden tulkintojen sekä tutkijoiden kanssa. Tutkimuksessa on johtopäätöksissä ja pohdinnassa käyty keskustelua muiden johtopäätöksien ja havaintojen kanssa sekä pohdittu tutkimuksen tulkintojen soveltuvuutta vastakkainasetteluun.⁴²⁷ Kriteerivaliditeettia (*Criterion validity*) on tutkimuksessa pyritty käyttämään hyväksi hakemalla vahvistusta tai kritiikkiä tutkimuksen johtopäätöksille ja pohdinnalle muiden tutkijoiden tuloksista silloin kun niitä on saatavilla ja se on validia.⁴²⁸ Esimerkiksi Libyan tutkimustapausta tarkasteltaessa tarjolla on ollut eri muuttujilla tutkittua, tämän tutkielman johtopäätöksiä tukevaa tietoa ja tulkintoja Saksan ratkaisuihin. Tutkimuksen johtopäätöksiä on verrattu Vít Benešin ja Sebastian Harnischin vuoden 2015 artikkelissaan esittämiin havaintoihin Saksan perinteisen vahvan sitoutumisen kansainvälisiin instituutioihin vähentymisestä. Tämän tutkimuksen johtopäätökset eivät tukeneet Benešin ja Harnischin havaintoja. Kuitenkin tutkimuksen tulokset antoivat tukea Anne Nykäsen vuoden 2016 väitöskirjassaan esittämille havainnoille, minkä mukaan Saksa näkisi aikaisempaa mahdollisempaa ns. *ad hoc* -yhteistyön. Väliintulevien muuttujien tarkastelussa kriteerivaliditeettia ei

⁴²⁵ Häkkinen (1996) s. 45

⁴²⁶ Larsson (2005), Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 65, Häkkinen (1996) s. 45, Metsämuuronen (2006) s. 57 käyttää termiä *sisällön validiteetti*, mikä pitää sisällään mittareiden ja tutkimuksessa käytettyjen käsitteiden teoriannukaisuuden tarkastelemisen, operationalisoinnin onnistumisen arvioinnin sekä pohdinnan siitä ”*kattavatko käsitteet riittävän laajasti kyseisen ilmiön*”.

⁴²⁷ Larsson (2005), kts. myös Rantapelkonen & Koistinen (2016) s. 65

⁴²⁸ Kananen (2015) s. 114 - 115, 357 mukaan ”*vertaamalla saatuja tuloksia aikaisempiin tutkimuksiin voidaan parantaa oman työn luotettavuutta*”. Kriteerivaliditeetin osalta merkityksessä nousee erityisesti tutkimuseettiset näkökohdat, eli esitetäänkö toisen tutkijan tukevat tai kritisoiivat johtopäätökset avoimesti alkuperäisen tutkijan kunniaksi. Asiaa on käsitelty tässä luvussa eettisyystarkastelun yhteydessä.

saavutettu. Tutkimus ei aintanut tukea Katy Crossley-Frolickin havainnoille siitä, että hallituksen ulkopoliittisten päätöksen toimeenpanoon ja tukemiseen vaikuttaisi poliittisten puolueiden kriittisyys. Myöskään Alister Miskimmonin tutkimuksen mukaisia esittämiä merkkejä kilpailusta ulkopoliitiikan johtajuudesta ulkoministerin ja liittokanslerin välillä ei tutkimusaineistoista tullut esille.

6.3 Jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksesta nousi esille sekä aiheen jatkotutkimusmahdollisuuksia että teemasta kumpuvia jatkotutkimusaiheita. Syyrian operaatio ajankohtaisena Saksan sotilaallisena sitoutumuksena on näyteikkuna Saksan vuoden 2016 selonteon konkreettiseen toteutumiseen sekä mahdollisesti myös yksi Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan onnistumisen koetinkivi. Vuoden 2015 jälkeen Saksassa on tapahtunut useita terrori-iskuja ja kansallinen paine niin tilanteen vakauttamiseksi kuin pakolaiskriisin ratkaisemiseksi on kasvanut. Vankkumattomasti kokonaisvaltaisen ratkaisun kannalla oleva ja lähtökohtaisesti ei-sotilaallisia ratkaisuja suosinut liittokansleri Merkel tuki vahvasti asevoimien käyttöä Syyrian tapauksessa vuosina 2014 sekä 2015. Saksan osallistumisen roolin kehittyminen Syyriassa ja Pohjois-Irakissa puolustaisi näistä näkökohdista paikkaansa Maanpuolustuskorkeakoulun tutkimuksen kohteena.

Libyan ja Syyrian tutkimustapaukset esittävät Ranskan ja Saksan turvallisuusyhteistyön hieman eri valossa. Fred Blombergsin tutkimuksen johtopäätökset esittävät näkemyksen siitä että Saksa, Ranska ja Britannia olisivat puolustuspoliittisen yhteistyön aloittamisen yhteydessä 2000-luvulla ryhtyneet Venäjän ja Yhdysvaltojen kovaan ulkoiseen sotilaalliseen tasapainoitamiseen.⁴²⁹ Trumpin aikakaudella NATOn rooli Euroopassa herättää vielä eurooppalaisissa jäsenvaltioissaan epävarmuutta ja Iso-Britannia jätti 30. maaliskuuta 2017 virallisen eroilmoituksensa Euroopan unionista.⁴³⁰ Iso-Britannian ero Euroopan unionista asettaa Saksan, Ranskan ja Britannian turvallisuusyhteistyölle sekä Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle omat, yhteistyön tulevaisuuden muovautumiseen ja ilmentymismuotoihin vaikuttavat haasteensa.

⁴²⁹ Blombergs (2013a) s. 402 - 403

⁴³⁰ *The Telegraph* 30.03.2017 ”Theresa May triggers Article 50 with warning over security as EU leaders rule out key Brexit demand”

Tutkimuksessa nousi esille myös teemallisesti sopivia jatkotutkimusaiheita. Esimerkkinä näistä voidaan mainita vuoden 2011 poliittinen ja koalition sisäinen debatti asevelvollisuuden roolista. Hallitusvastuussa oleva CDU/CSU joutui tekemään turvallisuuspoliittisia kompromisseja koalitiokumppani FDP:n eduksi ja keskeyttämään asevelvollisten palvelukseen kutsuminen. Saksan kehitys asiassa tuona ajanjaksona ei ollut poikkeava Euroopan muiden jäsenvaltioiden sisällä käytävistä keskusteluista ja toimenpiteistä. Ruotsi lakkautti yleisen asevelvollisuuden vuotta aikaisemmin ja Suomessakin käydään ajoittain keskustelua aiheesta. Viime vuosien kehitys on kuitenkin ollut päinvastainen, Liettua palautti rajatun asepalveluksen vuonna 2015 ja Ruotsi on ilmoittanut ottavansa asevelvollisuuden jälleen käyttöön suppeassa muodossa. Saksassa puolustusministeri ei ole rekrytointiongelmista huolimatta nähnyt aiheita asepalveluksen käyttöönottoon. Jatkotutkimusaiheeksi tästä nousee asevelvollisuuden vaikutus asevoimien käytettävyyteen turvallisuuspolitiikan välineenä. Asepalvelus ei ole ollut tämän tutkimuksen keskiössä ja siksi käsittely on ollut varsin suppeaa. Kuitenkin aiheesta ja erityisesti sen kehitystrendeistä löytyy runsaasti kansallisessakin mielessä keskeisiä tutkimuskysymyksiä, joihin vielä ei ole välttämättä etsitty vastauksia.

Libyan ja Ukrainan kriisi on osoittanut sanktiopolitiikan olevan Saksan kokonaisvaltaisen toimintamallin etusijalle asetettu turvallisuuspoliittinen keino. Vuoden 2016 selonteko sekä Saksan turvallisuuspoliittisten toimijoiden julkilausumat ovat nostaneet Venäjän aiheuttaman uhan varteenotettavaksi turvallisuuspoliittiseksi riskiksi. Saksa ja erityisesti liittokansleri Merkel ottivat Krimin anneksoinnin yhteydessä johtavan roolin EU:n turvallisuuspolitiikassa ja Venäjää vastaan suunnattujen sanktioiden implementoinnissa. NATO:n Varsovan huippukokouksessa järjestö sitoutui lisäämään sitoutumuksiaan Baltian ja Puolan puolustukseen ja sitoumuksen konkreettisena osoituksena Saksa lähetti merkittäviä joukkoja Liettuaan osana NATO:n vastausta kiristyneeseen tilanteeseen. Tilanteenkehitys sekä toimenpiteet nostavat kaksi mielenkiintoista teemaa esille. Onko, ja jos on niin miten Saksan rooli ja oma näkemys erilaisista kansainvälisistä turvallisuusarkkitehtuureista kuten NATO, YK ja EU on muuttunut viime vuosien aikana?⁴³¹ Onko havaittavissa Saksan pyrkimystä erotella NATO keskittymään jäsenvaltioiden puolustukseen ja EU:n roolin suuntaamista vastaamaan uhkiin alueen ulkopuolella? Toinen tutkimuksellisesti hedelmällinen teema on Saksan ajankohtainen suhtautuminen eri turvallisuuspoliittisiin keinoihin näiden kolmen turvallisuusarkkitehtuurien sisällä. Mikä on Saksan

---

⁴³¹ Antti Alahonko on Pro gradu -tutkielmassaan *Saksan rooli Euroopan turvallisuusarkkitehtuurissa vuodelta 2006* analysoinut Saksan toteuttamaa turvallisuuspolitiikan luonnetta ja asemaa Euroopan turvallisuusarkkitehtuurissa. Alahonko (2006). Kuitenkin ajankohtainen, viime vuosien tilannekehitys antaisi viitteitä Saksan intressien muutoksista tai selkeämmästä tavoitteiden asettelusta.

näkemyksistä järjestöjen rooleista ja minkälaisen keinovalikoiman Saksa ensisijaisesti näkisi eri järjestöjen toimintaperiaatteisiin sopivimmiksi?

Tutkimus osoitti EU:n Lissabonin sopimuksen artiklaa 42.7 tulkittavan kansallisesti eri tavalla. Tämä nousi ilmi esimerkiksi Saksan parlamentissa käydystä debatista ja Ranskan avunpyynnöstä vuoden 2015 Pariisin terrori-iskuihin liittyen. Olisi tärkeää selvittää mitä kansallisia tulkintaeroavaisuuksia asiassa löytyy sillä Suomikin on sitoutunut noudattamaan kyseenomaista sopimusta. Sopimuksen asettamat konkreettiset vastuut ovat viime aikoina saaneet merkittävästi julkisuutta kansallisessa mediassa sekä johtaneet jopa lakiuudistuksiin. Lisäksi Ranskan vetoaminen *Yhteisen puolustukseen* artiklaan (Artikla 42.7) *Solidariteettiklausuulin* (Artikla 222) sijaan oli kansainvälisessä yhteisössä jokseenkin odottamaton ratkaisu. Solidariteettiklausuulin sisältö sellaisenaan ottaa kantaa nimenomaan terrorismiin ja toimiin terrori-iskujen suhteen. Voidaanko ajatella Ranskan halunneen artiklaan 42.7 tukeutuen säilyttää oman roolinsa merkittävyyden? Aihepiiri tapahtumien ajankohtaisuudestaan johtuen on vähän tutkittu ja varteenotettava vaihtoehto Maanpuolustuskorkeakoulun tulevien tutkimusprojektien tai opinnäytetöiden aiheeksi.

7. LÄHTEET

Teokset

- Baum, Matthew A. & Potter, Philip B. K. (2015): *War and Democratic Constraint: How the Public Influences Foreign Policy*. Princeton University Press, Princeton & Oxford
- Bierling, Stephan (1999): *Die Außenpolitik der Bundesrepublik Deutschland. Normen, Akteure, Entscheidungen*. Oldenbourg, München
- Binder, Martin (2016): *The United Nations and the Politics of Selective Humanitarian Intervention*. Palgrave Macmillan, Springer Nature, Cham
- Blaikie, N. (1993): *Approaches to Social Enquiry*. Polity, Cambridge
- Britz, Malena (2016): *European Participation in International Operations : The Role of Strategic Culture*. Palgrave Macmillan, Springer Nature, Cham
- Brummer, Klaus (2012): *Die Innenpolitik der Außenpolitik : Der Große Koalition, "Governmental Politics" und Auslandseinsätze der Bundeswehr*. Springer Fachmedien, Wiesbaden
- Bräuninger T. & Debus M. (2012): *Parteienwettbewerb in den deutschen Bundesländern*. Springer VS, Wiesbaden
- Christensen, Thomas J. (1996): *Useful Adversaries: Grand Strategy, Domestic Mobilization, and Sino-American Conflict, 1947-1958*. Princeton University Press, Princeton
- Cooper, R. (2003): *The breaking of nations: order and chaos in the 21st century*. Atlantic, London
- Copeland, Dale C. (2010): *The Origins of Major War*. Cornell University Press, Ithaca, New York, London
- Creswell, John W. (2013): *Qualitative Inquiry & Research Design : Choosing Among Five Approaches*. SAGE Publications Inc., California
- Dettke, Dieter (2009): *Germany Says "No" - The Iraq War and the Future of German Foreign and Security Policy*. Johns Hopkins University Press, Baltimore
- Dyson, Tom (2008): *The Politics of German Defence and Security: Policy Leadership and Military Reform in the post-Cold War Era*. Berghahn Books, London
- Ebstein, L. (1979): *Political Parties in Western Democracies*. Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey
- Eckstein, Harry (1992): *Regarding Politics : Essays on Political Theory, Stability, and Change*. University of California Press, Berkeley
- Fischer, Joschka (2007): *Die rot-grünen Jahre: Deutsche Außenpolitik vom Kosovo bis zum 11. September*. Kiepenheuer & Witsch, Köln
- Foley, Frank (2013): *Countering Terrorism in Britain and France: Institutions, Norms and the Shadow of the Past*. Cambridge University Press, Cambridge
- Frankel, Benjamin (1996): "Restating the Realist Case: An Introduction", Benjamin, Frankel (toim.): *Realism: Restatements and Renewal*, Frank Cass and Company, Limited, London
- Fravel, Taylor M. (2008): *Strong Borders, Secure Nation: Cooperation and Conflict in*

- China's Territorial Disputes*. Princeton University Press, Princeton
- Gareis, Sven Bernhard (2006): *Deutsche Außen- und Sicherheitspolitik*, 2. Uud. painos, Verlag Barbara Budrich, Opladen & Farmington Hills, Ulm
- Gaubatz, Kurt (1999): *Elections and war: the electoral incentive in the democratic politics of war and peace*, Stanford University Press, Stanford California
- Gilpin, Robert (1981): *War and Change in World Politics*. Cambridge University Press, Cambridge
- Glaser, Barney G. & Strauss, Anselm L. (2006 [1967]): *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research..* Aldine, Chicago IL
- Grieco, Joseph M. (1990): *Cooperation Among Nations: Europa, America, and Non-tariff Barriers to Trade*. Cornell University Press, Ithaca, London
- Haftendorf, Helga (2001): *Deutsche Außenpolitik zwischen Selbstbeschränkung und Selbstbehauptung*. Deutsche Verlags-Anstalt (DVA), Stuttgart / München
- Haftendorf, Helga (2006): *Coming of Age: German Foreign Policy since 1945*. Rowman & Littlefield Publishers, Lanham
- Hanrieder, W. (1967): *West German Foreign Policy 1949-63: International Pressure and Domestic Response*. Stanford University Press, Stanford, CA
- Hay, Colin (2002): *Political Analysis : A Critical Introduction*. Palgrave, Hampshire
- Hennis, Wilhelm (1968): *Politik als praktische Wissenschaft. Aufsätze zur Politischen Theorie und Regierungslehre*. Piper, München
- Hinich, M.J. & Munger, M.C. (1997): *Analytical Politics*. Cambridge University Press, Cambridge
- Huth, Paul K. & Allee, Todd (2002): *The democratic peace and territorial conflict in the twentieth century*. Cambridge University Press, Cambridge
- Infratest dimap (2015): *Dezember 2015 : Eine Umfrage zur politischen Stimmung im Auftrag der ARD-Tagesthemen und der Tageszeitung DIE WELT*. ARD-Deutschlandtrend, Infratest dimap, Berlin
- Jackson, Robert & Sørensen, Georg (2016): *Introduction to International Relations : Theories and Approaches*. 6. uud. painos. Oxford University Press, Oxford
- Jeffreys, H. (1961): *Theory of Probability*. Oxford University Press, Oxford
- Juneau, Thomas (2015): *Squandered Opportunity - Neoclassical realism and Iranian Foreign Policy*. Stanford University Press, Stanford
- Kaplan, Morton (1957): *System and Process in International Politics*. John Wiley, New York
- Kananen, Jorma (2015): *Opinnäytetyön kirjoittajan opas*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Suomen Yliopistopaino Oy, Juvenes Print, Jyväskylä
- Keohane, Robert O. (1991): *International Institutions and State Power*. Boulder, Colombia, Westview
- Koivula, Tommi (2016): *The European Union and the Use of Military Force : Uncovering the myths*. Routledge, Taylor & Francis Group, Oxon & New York
- Koskinen, Ilpo, Alasuutari, Pertti & Peltonen, Tuomo (2005): *Laadulliset menetelmät kauppatieteissä*. Vastapaino, Tampere

- Krasner, S.D. (1978): *Defending the National Interest: Raw Materials Investments and U.S. Foreign Policy*. Princeton University Press, Princeton
- Lantis, Jeffrey S. (2002): *Strategic Dilemmas and the Evolution of German Foreign Policy since Unification*, Westport, CT Praeger
- Larson, Eric & Savych, Bogdan (2005): *American public support for US military operations*, Rand, Arlington, Virginia
- Lasswell, Harold D. & Kaplan, Abraham (1950): *Power and Society: A Framework for Political Inquiry*. Yale University Press, Yale
- Lewin, K. (1951): *Field theory in social science: Selected theoretical papers*. Harper & Row, New York
- Lijphart, Arend (2012): *Patterns of Democracy : Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*. 2. uud. painos, Yale University Press, New Haven
- Limpert, Martin (2002): *Auslandseinsatz der Bundeswehr*. Duncker & Humblot, Berlin
- Lüders, Michael (2011): *Tage des Zorns : Die arabische Revolution verändert die Welt*. C.H. Beck Verlag, München
- Mauß, Hanns W. & Harnisch, Sebastian (2001): *Germany as a Civilian Power? The Foreign Policy of the Berlin Republic*. Manchester University Press, Manchester
- Mauß, Hanns W. (2015): "Foreign policy, From 'civilian power' to 'trading state'?" Colvin, Sarah (toim.): *The Routledge Handbook of German Politics & Culture*. Routledge, New York
- Meier, Ernst-Christoph, Hannemann, Andreas & Meyer zum Felde, Rainer (2012): *Wörterbuch zur Sicherheitspolitik - Deutschland in einem veränderten internationalen Umfeld*. 8. Uud. painos. E.S. Mittler & Sohn GmbH, Hamburg, Berlin, Bonn
- Milosevic, Nik (2012): *Deutsche Kriegsbeteiligung und -verweigerung : Analyse der Einflussfaktoren im politischen Entscheidungsprozess der Fälle Kosovo, Afghanistan, Irak und Libyen*. Diplomica Verlag GmbH, Hamburg
- Mintz, Alex & DeRouen, Karl (2010): *Understanding Foreign Policy Decision-Making*. Cambridge University Press, Cambridge
- Morgenthau, Hans J. (1946): *Scientific Man versus Power Politics*. University of Chicago Press, Chicago
- Morgenthau, Hans J. (1954): *Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace*. Alfred A. Knopf, New York
- Münkler, Herfried (2015): *Macht in der Mitte. Die neuen Aufgaben Deutschlands in Europa*. Körper Stiftung, Hamburg
- Niclaß, K. (2004): *Kanzlerdemokratie: Regierungsführung von Konrad Adenauer bis Gerhard Schröder*. Schöningh, Paderborn
- Pashakhanklou, Arash Heydarian (2016): *Realism and Fear in International Relations : Morgenthau, Waltz and Mearsheimer Reconsidered*. Springer International Publishing AG, Cham
- Powell, Robert (1999): *In the Shadow of Power : States and Strategies in International Politics*. Princeton University Press, Princeton, New Jersey
- Preuss, Roland & Schultz, Tanjev (2011): *Guttenbergs Fall - Der Skandal und seine Folgen für Politik und Gesellschaft*. Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh

- Rathbun, Brian C. (2004): *Partisan Interventions: European Party Politics and Peace Enforcement in the Balkans*. Cornell University Press, Ithaca NY
- Reichel, Peter (2007): *Vergangenheitsbewältigung in Deutschland: Die Auseinandersetzung mit der NS-Diktatur in Politik und Justiz*. 2. Uud. painos. Verlag C.H.Beck, Nördlingen
- Ripsman, Norrin M., Taliaferro, Jeffrey W. & Lobell, Steven E. (2016): *Neoclassical Realist Theory of International Politics*. Oxford University Press, Oxford
- Saari, M (2006): *Tuottavuus. Teoria ja mittaaminen liiketoiminnassa*. Mido, Espoo
- Schmidt, Brian C. (2007): "Realism and facets of power in international relations". Berenskoetter, Felix & Williams, M. J. (toim): *Power in World Politics*. Routledge Taylor & Francis Group, London & New York
- Schröder, Gerhard (2007): *Entscheidungen. Mein Leben in der Politik*. Ullstein, Berlin
- Schuett, Robert (2010): *Political Realism, Freud, and Human Nature in International Relations*. Palgrave Macmillan, Basingstoke
- Schwab-Trapp, Michael (2002): *Kriegsdiskurse: Die politische Kultur des Krieges im Wandel 1991 - 1999*. Springer Fachmedien, Wiesbaden
- Schweller, Randall L. (1998): *Deadly Imbalances: Tripolarity and Hitler's Strategy of World Conquest*. Columbia University Press, New York
- Schweller, Randall L. (2006): *Unanswered Threats: Political Constraints on the Balance of Power*, Princeton University Press, Princeton and Oxford
- Siefken, Sven T. (2008): *Expertenkommissionen im politischen Prozess : Eine Bilanz zur rot-grünen Bundesregierung 1998 - 2005*. VS Verlag für Sozialwissenschaften, GWV Fachverlage GmbH, Wiesbaden
- Silverman, D. (1997): *Qualitative Research: Theory, Method and Practice*. Sage Publications Ltd., Surrey
- Snyder, Jack (1991): *Myths of Empire: Domestic Politics and International Ambition*. Cornell University Press, Ithaca N.Y.
- Solingen, Etel (1998): *Regional Orders at Century's Dawn: Global and Domestic Influences on Grand Strategy*. Princeton University Press, New Jersey
- Steinbrecher, M, Huber, S. & Rattinger, H. (2007): *Turnout in Germany: Citizen Participation in State, Federal, and European Elections since 1979*, Nomos, Baden-Baden
- Strassler, Robert B. (toim.) (1996): *The Landmark Thucydides: A Comprehensive Guide to the Peloponnesian War*. Free Press, New York
- Thucydides (1980 [408 eKr]): *The Peloponnesian War*. Penguin, Harmondsworth
- Tuomi, Osmo (1996): *Uusi geopolitiikka*. Gaudeamus, Tampere
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2013): *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 10. uudistettu painos, Hansaprint Oy, Vantaa
- Van Evera, Stephen (1997): *Guide to Methods for Students of Political Science*. Cornell University Press, Ithaca New York
- Visuri, Pekka (1997): *Turvallisuuspolitiikka ja strategia*. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo, Helsinki, Juva
- von Krause, Ulf (2013): *Die Bundeswehr als Instrument deutscher Außenpolitik*. Springer VS, Wiesbaden

- von Krause, Ulf (2015): *Das Parlament und die Bundeswehr : Zur Diskussion über die Zustimmung des Deutschen Bundestages zu Auslandseinsätzen*. Springer Fachmedien, Wiesbaden
- Wallace, W. (1971): *Foreign policy and the political process*. Macmillan, London
- Walt, Stephen M. (1990): *The Origins of Alliance*, Cornell University Press, Cornell
- Walt, Stephen M. (2002): "The Enduring Relevance of the Realist Tradition", Katznelson, Ira & Milner, Helen V. (toim.): *Political Science: The State of the Discipline III*, Norton, New York
- Waltz, Kenneth N. (1979): *Theory of International Politics*. McGraw-Hill Higher Education, Boston
- Waltz, Kenneth N. (1992): *Foreign policy and Domestic Politics: The American and British Experience*. Uud. painos, University of California, Institute of Governmental Studies, Berkeley
- Ware, Alan (1996): *Political Parties and Party Systems*. Oxford University Press, New York
- Wendt, Alexander (1999): *Social Theory of International Politics*. Cambridge University Press, Cambridge
- Wohlforth, William Curtis (1993): *The Elusive Balance: Power and Perceptions during the Cold War*. Cornell University Press, Ithaca New York
- Zakaria, Fareed (1998): *From Wealth to Power: The Unusual Origins of America's World Role*. Cornell University Press, Ithaca New York
- Zellner, A. (1984): *Basic Issues in Econometrics*. University of Chicago Press, Chicago

Tiedelehtien artikkelit ja tiedekonferenssit

- Aldrich, John, Gelpi, Christopher, Feaver, Peter, Reifler, Jason & Sharp, Kristin Thompson (2006): "Foreign policy and the electoral connection". *Annual Review of Political Science* 9, Annual Reviews
- Barkin, Samuel (2009): "Realism, Prediction, and Foreign Policy". *Foreign Policy Analysis* 5, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Barnett, Michael, Kim, Hunjoon, O'Donnell, Madalene & Sitea, Laura (2007): "Peacebuilding: What is in a name?". *Global Governance* 13, numero 1, Lynne Rienner Publishers
- Baum, Matthew & Potter, Philip (2008): "The relationship between mass media, public opinion, and foreign policy". *Annual Review of Political Science* 11, Annual Reviews
- Bechtel, M.M. & Hainmueller, J. (2011): "How Lasting is Voter Gratitude? An Analysis of the Short and Long-Term Electoral Returns of Beneficial Policy". *American Journal of Political Science* 55, numero 4
- Beneš, Vít & Harnisch, Sebastian (2015): "Role theory in symbolic interactionism: Czech Republic, Germany and the EU". *Cooperation and Conflict* 50, numero 1, SAGE publication, London
- Brooks, S.G. (1997): "Dueling Realisms". *International Organization* 51, numero 3, Cambridge University Press; Munk Centre for International Studies, Cambridge

- Brummer, Klaus & Thies, Cameron G. (2015): "The Contested Selection of National Role Conception". *Foreign Policy Analysis* 11, numero 3, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Bucher, Jessica, Engel, Lena, Harfensteller, Stephanie & Dijkstra, Hylke (2013): "Domestic politics, news media and humanitarian intervention: why France and Germany diverged over Libya". *European Security* 22, numero 4, Routledge, London
- Chan, Steve & Safran, William (2006): "Public opinion as a constraint against war: democracies' responses to Operation Iraqi Freedom". *Foreign Policy Analysis* 2, numero 2, Oxford University Press, Oxford
- Cladi, Lorenzo & Webber, Mark (2011): "Italian foreign policy in the post-cold war period: a neoclassical realist approach". *European Security* 30, numero 2, Routledge Taylor & Francis Group
- Croco, Sarah E. (2011): "The Decider's Dilemma: Leader Culpability, War Outcomes, and Domestic Punishment". *American Political Science Review* 105, numero 3, Cambridge University Press, Cambridge
- Crossley-Frolick, Katy A. (2013): "Domestic Constraints, German Foreign Policy and Post-Conflict Peacebuilding". *German Politics and Society* 108, numero 3, BMW Center for German and European Studies sekä German Academic Exchange Service, Berghahn Journals
- Dahl, Robert A. (1957): "The Concept of Power". *Behavioral Science* 2, numero 3, John Wiley & Sons, Ltd
- Davis, William (2012): "The public opinion-foreign policy paradox in Germany: integrating domestic and international levels of analysis conditionally". *European Security* 21, numero 3, Routledge, Taylor & Francis Group
- Diehl, Paul F. (1991): "Geography and War: A Review and Assessment of the Empirical Literature". *International Theory* 7, numero 3, Cambridge University Press, Cambridge
- Doeser, Fredrik & Eidenfalk, Joakim (2016): "Ignoring public opinion: the Australian and Polish decisions to go to war in Iraq". *Cambridge Review of International Affairs* 29, numero 2, Routledge Taylor & Francis Group
- Donnelly, Jack (2015): "The discourse of anarchy in IR". *International Interactions* 17, numero 1, Taylor & Francis Group
- Drury, A. Cooper, Overby, Marvin, Ang, Adrian & Li, Yitan (2008): "'Pretty prudent' or 'rhetorically responsive?' The American public's support for military action". *Political Research Quarterly* 63, numero 1, SAGE Journals
- Dyson, Tom (2014): "German Defence Policy under the Second Merkel Chancellorship", *German Politics* vol 23, numero 4, Routledge Taylor & Francis Group
- Feng, Liu & Quizhuang, Zhang (2006): "The Typologies of Realism." *Chinese Journal of International Politics* 1, numero 1, Institute of International Relations, Tsinghua University, Tsinghua
- Foulon, Michiel (2015): "Neoclassical Realism: Challengers and Bridging Identities". *International Studies Review* 17, numero 4, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Ebstein, Lee & Segal, Jeffrey, A. (2000): "Measuring Issue Saliency". *American Journal of Political Science* 44, numero 1, Cambridge University Press, Cambridge

- Gaubatz, Kurt Taylor (1991): "Election Cycles and War." *Journal of Conflict Resolution* 35, numero 2, SAGE Journals
- Gray, C.S. (2004): "In Defence of the Heartland: Sir Halford Mackinder and His Critics a Hundred Years On." *Comparative Strategy* 23, numero 9, Taylor and Francis Group
- Greenwald, Anthony G. (2012): "There is Nothing So Theoretical as a Good Method". *Perspectives on Psychological Science* 7, numero 2, SAGE Publications
- Grieco, Joseph M. (1988): "Anarchy and the Limits of Cooperation: A Realist Critique of the Newest Liberal Institutionalism". *International Organization* 42, numero 3, The MIT Press
- Hacke, Christian (2006): "Deutsche Außenpolitik unter Bundeskanzlerin Angela Merkel". *Aus Politik und Zeitgeschichte* 43, Bundeszentrale für politische Bildung, Berlin
- Hoffmann, Stanley (1959): "Long Road to International Relations Theory". *World Politics* 11, numero 3, Princeton's Center of International Studies, Cambridge University Press
- Holmes, Marcus (2011): "Something Old, Something New, Something Borrowed: Representations of Anarchy in International Relations Theory". *International Relations of the Asia-Pacific* 11, numero 2, Japan Association of International Relations and Oxford University Press
- Holsti, Kalevi J. (1970): "National Role Conceptions in the Study of Foreign Policy". *International Studies Quarterly* 14, numero 3, International Studies Association
- Hough, Dan (2010): "Political Opposition in the Era of the Grand Coalition (2005-09)". *German Politics* 19, numero 3, Taylor & Francis Group
- Hyde-Price, Adrian G.V. (2015): "The 'sleep-walking giant' awakes: resertring German foreign and security policy". *European Security* 24, numero 4, Routledge, Taylor & Francis Group
- Jani, Helge F. (2012): "Zwischen Langeweile und Extremen: Die Bundestagswahl 2009". *German Politics* 21, numero 4, Journal of the International Association for the Study of German Politics (IASGP), Routledge
- Jervis, Robert (1978): "Cooperating under the Security Dilemma". *World Politics* 30, numero 2, Cambridge University Press, Cambridge
- Kaarbo, Juliet (1996): "Power and Influence in Foreign Policy Decision Making: The Role of Junior Coalition Partners in German and Israeli Foreign Policy" *International Studies Quarterly* 40, numero 4, Wiley, International Studies Association
- Kaarbo, Juliet & Beasley, Ryan K. (2008): "Taking it to the Extreme: The Effect of Coalition Cabinets on Foreign Policy" *Foreign Policy analysis* 4, numero 1, Wiley, International Studies Association
- Kelly, Phil (2006): "A Critique of Critical Geopolitics". *Geopolitics* 11, Routledge Taylor & Francis Group
- Kirshner, Jonathan (2000): "Rationalist Explanations for War?" *Security Studies* 10, numero 1, Routledge Taylor & Francis Group
- Kirshner, Jonathan (2015): "The Economic Sins of Modern IR Theory and the Classical Realist Alternative" *World Politics* 67, numero 1, Cambridge University Press, Cambridge
- Knecht, Thomas & Weatherford (2006): "Public opinion and foreign policy: the stages of presidential decision making" *International Studies Quarterly* 50, International Studies Association

- Kitchen, Nicholas (2010): "Systemic pressures and domestic ideas: a neoclassical realist model of grand strategy formation" *Review of International Studies* 36, British International Studies Association
- Korvela, Paul-Erik (2016): "Jäähvöiset anarkialle: myytti kansainvälisestä anarkiasta ja 'anarkofilian' synty kansainvälisen politiikan tutkimuksessa" *Kosmopolis* 46, numero 3, Suomen rauhantutkimusyhdisty ry
- Kreps, Sarah (2010): "Elite consensus as a determinant alliance cohesion: why public opinion hardly matters for NATO-led operations in Afghanistan" *Foreign Policy Analysis* 6, numero 2, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Larsson, Staffan (2005): "Om kvalitet i kvalitative studier." *Nordisk Pedagogik* 25, numero 1 Linköping University Press, Linköping
- Legro, Jeffrey W. & Moravcsik, Andrew (1999): "Is Anybody Still a Realist?", *International Security* 24, numero 2, MIT Press for the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University
- Lebow, Richard Ned (2016): "Self-Censorship in International Relations and Security Studies : An Interview with Richard Ned Lebow." *Journal of Global Security Studies* 17, Oxford University Press, International Studies Association, Oxford
- Levy, Jack S. (2008): "Case Studies: Types, Designs, and Logics of Inference" *Conflict Management and Peace Science* 25, Routledge Taylor & Francis Group
- Lijphart, Arend (1990): "The Political Consequences of Electoral Laws, 1945-85." *The American Political Science Review* 84, numero 2, Oxford University Press, International Studies Association, Oxford
- Lynn-Jones, Sean M. (1998): "Realism and America's Rise: A Review Essay". *International Security* 23, numero 2, MIT Press for the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University
- Macartney, Huw (2009): "Variegated Neo-Liberalism: Transnationally Oriented Fractions of Capital in EU Financial Market Integration." *Review of International Studies* 35, numero 2, British International Studies Association
- Mair, P. (2002): "In the Aggregate: Mass Electoral Behaviour in Western Europe, 1950 - 2000." *Comparative Democratic Politics*, SAGE, London
- Martinson, Jeffrey D. (2012): "Rediscovering Historical Memory: German Foreign Military Intervention Decision Making Through the Second Lebanon War". *Foreign Policy Analysis* 11, numero 3, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Mattes, Michaela, Leeds, Brett Ashley & Carroll, Royce (2015): "Leadership Turnover and Foreign Policy Change: Societal Interests, Domestic Institutions, and Voting in the United Nations", *International Studies Quarterly*, vol 59, numero 2, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Mauß, Hanns W. (1990): "Germany and Japan: The New Civilian Powers", *Foreign Affairs* 69, Numero 5, Nomos
- Mauß, Hanns W. (2011): "Deutsche Außenpolitik: Orientierungslos", *Zeitschrift für Politikwissenschaft* 1, Nomos
- Mauß, Hanns W. (2012): "Außenpolitische Entscheidungsprozesse in Krisenzeiten", *Aus Politik und Zeitgeschichte* 62, numero 10, Bundeszentrale für politische Bildung, Bonn

- Mearsheimer, John (1990): "Back to the Future." *International Security* 15, numero 2, MIT Press for the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University
- Meyer, Berthold (2011): "Vom Ende her denken. Bundeswehrreform und Parteiendemokratie" *Aus Politik und Zeitgeschichte* 48, Bundeszentrale für politische Bildung, Berlin
- Miller, Russell A. (2010): "Germany's Basic Law and the Use of Force" *Indiana Journal of Global Legal Studies* 17, numero 2, IU Maurer School, Indiana
- Milner, Helen (1991): "The assumptions of anarchy in international relations theory: a critique" *Review of International Studies* 17, numero 1, British International Studies Association
- Miskimmon, Alister (2009): "Falling into line? Kosovo and the course of German foreign policy". *International Affairs* 86, numero 3, Chatham House
- Miskimmon, Alister (2012): "German Foreign Policy and the Libya Crisis". *German Politics* 21, numero 4, Journal of the International Association for the Study of German Politics (IASGP), Routledge
- Noetzel, T. (2011): "The German Politics of War: Kunduz and the War in Afghanistan", *International Affairs* 87, numero 2, Cambridge University Press, Cambridge
- Nye, Jr., Joseph S. & Lynn-Jones, Sean M. (1988): "International Security Studies". *International Security* 12, numero 4, MIT Press for the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University
- Oppermann, Kai (2008): "Salience and sanctions: a principal-agent analysis of domestic winsets in two-level games : the case of British European Policy under the Blair government". *Cambridge Review of International Affairs* 21, numero 2, Cambridge University Press, Cambridge
- Oppermann, Kai & Viehrig, Henrik (2009): "The public salience of foreign and security policy in Britain, Germany and France". *West European Politics* 32, numero 5, Taylor & Francis Group
- Parent, Joseph M. & Baron, Joshua M. (2011): "Elder Abuse: How the Moderns Mistreat Classical Realism" *International Studies Review* 13, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Paterson, William E. (2010): "Foreign Policy in the Grand Coalition". *German Politics* 19, numero 3-4, Journal of the International Association for the Study of German Politics (IASGP), Routledge
- Patrick, Stewart (2007): "'Failed' States and Global Security: Empirical Questions and Policy Dilemmas". *International Studies Review* 9, numero 4, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Pilster, Ulrich, Böhmelt, Tobias & Tago, Atsushi (2015): "Political Leadership Changes and the Withdrawal from Military Coalition Operations, 1946-2011" *International Studies Perspective* 16, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Powell, Robert (1994): "Anarchy in international relations theory: the neorealist-neoliberal debate". *International Organization* 48, numero 2, Cambridge University Press; Munk Centre for International Studies
- Powlick, Philip & Katz, Andrew (1998): "Defining the American public opinion/foreign policy nexus." *Mershon International Studies Review* 42, numero 1, Wiley, International Studies Association

- Quinn, Adam (2013): "Kenneth Waltz, Adam Smith and the Limits of Science: Hard Choices for Neo-Classical Realism.", *International Politics* 50, Palgrave Macmillan
- Richter, Michaela W. (2006): "Elements of Surprise: The 2005 Election and the Formation of the Grand Coalition". *German Politics* 15, numero 4, Journal of the International Association for the Study of German Politics (IASGP), Routledge
- Rinke, Andreas (2011): "Eingreifen oder nicht? Warum sich die Bundesregierung in der Libya-Frage enthielt." *Internationale Politik* 66, numero 4
- Roberts, Geoffrey K. (2006): "The German Bundestag Election 2005". *Parliamentary Affairs* 59, numero 4, Hansard Society, Oxford Journals
- Rosato, Sebastion (2011): "Europe's Troubles: Power Politics and the State of the European Project". *International Security* 35, numero 4, MIT Press for the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University
- Rose, Gideon (1998): "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics* 51, numero 1, Cambridge University Press, Cambridge
- Schoen, Harald & Greszki, Robert (2014): "A Third Term for a Popular Chancellor: An Analysis of Voting Behaviour in the 2013 German Federal Election". *German Politics* 23, numero 4, Journal of the International Association for the Study of German Politics (IASGP), Routledge
- Schultz, Kenneth (2005): "The Politics of Risking Peace: Do Hawks or Doves Deliver the Olive Branch?". *International Organization* 59, numero 2, Cambridge University Press; Munk Centre for International Studies
- Schuster, Jürgen & Maier, Herbert (2006): "The Rift: Explaining Europe's Divergent Iraq Policies in the Run-Up of the American-Led War on Iraq". *Foreign Policy Analysis* 2, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association
- Schäfer, Armin (2011): "Beeinflusst die sinkende Wahlbeteiligung das Wahlergebnis? Eine Analyse kleinräumiger Wahldaten in deutschen Großstädten." *Politische Vierteljahresschrift* 53, numero 2, Nomos
- Shapiro, Jeremy & Bryman, Daniel (2006): "Bridging the transatlantic counterterrorism gap" *Washington Quarterly* 29, numero 4, Taylor & Francis Group
- Sinjen, Svenja (2011): "Der Preis der Freiheit - Fall Libyen: Was wir neu denken müssen." *Internationale Politik* 3, Berlin
- Sivonen, Pekka (2015): "Kriisipäätöksenteon rationaalisuus ja Ukrainan kriisi". *Tiede ja ase* 73, Suomen Sotatieteellinen Seura, Helsinki
- Stanley, Elizabeth A. (2009): "Ending the Korean War. The Role of Domestic Coalition Shifts in Overcoming Obstacles to Peace.", *International Security* 34 numero 1, MIT Press for the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University
- Stanley, Elizabeth A. & Sawyer, John P. (2009): "The Equifinality of War Termination: Multiple Paths to Ending War.", *Journal of Conflict Resolution* 53, numero 5, SAGE Journals
- Taliaferro, Jeffrey W. (2000): "Security Seeking under Anarchy, Defensive Realism Revisited", *International Security* 25, numero 3, MIT Press for the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University
- Tang, Shiping (2009): "Taking Stock of Neoclassical Realism". *International Studies Review* 11, Wiley-Blackwell Publishing, Inc.; International Studies Association

- Tannenwald, Nina (2005): "Ideas and Explanation: Advancing the Theoretical Agenda". *Journal of Cold War Studies* 7, numero 2, Harvard Project on Cold War Studies, MIT Press
- Therien, Philippe & Noel, Alain (2000): "Political Parties and Foreign Aid". *American Political Science Review* 94, Cambridge University Press, Cambridge
- Toje, Asle (2008): "The European Union as a Small Power, or Conceptualising Europe's Strategic Actorness". *Journal of European Integration* 30, numero 2, Taylor & Francis Group
- Van Evera, S (1992): "Managing the Eastern Crisis: Preventing War in the Former Soviet Empire." *Security Studies* 1, Routledge Taylor & Francis Group
- Walt, Stephen M. (1988): "Testing Theories of Alliance Formation: The Case of Southwest Asia". *International Organization* 42, numero 2, MIT Press
- Walt, Stephen M. (1992): "Revolution and War". *World Politics* 44, numero 3, Cambridge University Press, Cambridge
- Walt, Stephen M. (1997): "The Progressive Power of Realism". *American Political Science Review* 91, numero 4, Cambridge University Press, Cambridge
- Waltz, Kenneth N. (1990): "Realist Thought and Neorealist Theory". *Journal of International Affairs* 44, numero 1, Columbia University, School of International and Public Affairs, New York
- Wendt, Alexander (1992): "Anarchy is what States Make of it". *International Organization* 46, numero 2, Cambridge University Press; Munk Centre for International Studies, Cambridge
- Wivel, Anders (2005): "Explaining why state X made a certain move last tuesday: the promise and limitations of realist foreign policy analysis". *Journal of International Relations and Development* 8, numero 4, Palgrave Macmillan
- Wohlforth, William (1995): "Realism and the End of the Cold War". *International Security* 19, numero 3, MIT Press for the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University
- Yergin, Daniel (2006): "Ensuring Energy Security". *Foreign Affairs*, March/April 2006, Council on Foreign Relations
- Zakaria, Fareed (1992): "Realism and Domestic Politics : A Review Essay". *International Security* 17, numero 1, MIT Press for the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University

Sarjajulkaisut ja tutkimusraportit

- Alaadin, Ranj (2016): "Libya & the Arab League". Henriksen, Dag & Larssen, Ann Karin (toim.): *Political Rationale and International Consequences of the War in Libya*. Oxford University Press, Oxford
- Anderson, Jeffrey J. (2015): "Modell Deutschland: from the Bonn to the Berlin Republic". Colvin, Sarah (toim.): *The Routledge Handbook of German Politics & Culture*. Routledge, Taylor & Francis Group, New York
- Alahonko, Antti (2006): *Saksan rooli Euroopan turvallisuusarkkitehtuurissa*, Pro gradu -tutkielma, Strategian Laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki

- Baldwin, David A. (1993): "Neoliberalism, Neorealism, and World Politics". Baldwin, David A. (toim.): *Neorealism and Neoliberalism*. Columbia University Press, New York
- Baylis, John & Wirtz, James J. (2016): "Introduction: Strategy in the Contemporary World: Strategy after 9/11". Baylis, John, Wirtz, James J. & Gray, Colin S. (toim.): *Strategy in the Contemporary World*. 5. uud. laitos, Oxford University Press, Oxford
- Beasley, Ryan K. & Snarr, Michael T. (2013): "Domestic and International Influences on Foreign Policy: A Comparative Perspective". Beasley, Ryan K., Kaarbo, Juliet, Lantis, Jeffrey S. & Snarr, Michael T. (toim.): *Foreign Policy in Comparative Perspective : Domestic and International Influences on State Behavior*. 2. painos, CQ Press, SAGE Publications, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC
- Becker, Sophia (2013): *Germany and War : Understanding Strategic Culture under the Merkel Government*, Paris Papers 2013, numero 9, Institut de Recherche Stratégique de l'Ecole Militaire, Paris
- Bergstrand, Anna & Englebrect, Kjell (2016): "To Deploy or Not to Deploy a Parliamentary Army? German Strategic Culture and International Military Operations". Britz, Malena (toim.): *European Participation in International Operations : The Role of Strategic Culture*. Palgrave Macmillan, Springer Nature, Chem
- Biehl, Heiko & Jacobs, Jörg (2009): "Öffentliche Meinung und Sicherheitspolitik". Böckenförde, Stephan & Gareis, Sven Bernhard (toim.): *Deutsche Sicherheitspolitik - Herausforderungen, Akteure und Prozesse*. Verlag Barbara Budrich, Opladen & Farmington Hills
- Blombergs, Fred (2013a): *Euroopan voimatasapainojärjestelmä 1990-2012 - Euroopan va-
kaus rakenteellisen, uusklassisen ja hegemonisen realismin näkökulmasta*. Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 32, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Helsinki
- Blombergs, Fred (2013b): "Realismi ja strategian tutkimus", Sivonen, Pekka (toim.): *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*. Julkaisusarja 1, Strategian tutkimuksia No. 33, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Helsinki, s. 5-38
- Blombergs, Fred (2016): "Suomen NATO-jäsenyyden edut ja haitat realismin näkökulmasta tarkasteluna". Blombergs, Fred (toim.): *Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia*. Julkaisusarja 1, tutkimuksia No 4, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print, Tampere
- Branders, Minna (2016): *Kokonainen turvallisuus? Kokonaisturvallisuuden poliittinen kel-
poisuus ja hallinnollinen toteutettavuus*. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, Tampere University Press, Tampere
- Brulé, David & Mintz, Alex (2006): "Blank Check or Marching Orders? Public Opinion and Presidential Use of Force". Starr, Harvey (toim.): *Approaches, Levels and Methods of Analysis in International Politics: Crossing Boundaries*. Palgrave Macmillan, New York
- Buzan, Barry (1996): "The Timeless Wisdom of Realism?". Smith, Steve, Booth, Ken & Zaleski, Marysia (toim.): *International Theory: Positivism and Beyond*. Cambridge University Press, Cambridge
- Böckenförde, Stephan (2009): "Die Veränderung des Sicherheitsverständnisses". Böckenförde, Stephan & Gareis, Sven Bernhard (toim.): *Deutsche Sicherheitspolitik - Herausforderungen, Akteure und Prozesse*. Verlag Barbara Budrich, Opladen & Farmington Hills

- Carlsnaes, Walter (2013): "Foreign Policy". Carlsnaes, Walter, Risse, Thomas & Simmons, Beth A. (toim.): *Handbook of International Relations*. SAGE Publications Ltd., London
- Deschaux-Beaume, Delphine (2013): "Studying the military in a qualitative and comparative perspective: methodological challenges and issues. The example of French and German officers in European Security and Defence Policy". Carreiras, Helena & Castro, Celso (toim.): *Qualitative Methods in Military Studies. Research experiences and challenges*. Routledge Taylor & Francis Group, London & New York
- Eellend, Johan (2014): *En stillastående förändring - Tysk säkerhetspolitik och dess betydelse för Östersjöområdet*. 8. Säkerhetspolitik, FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut
- Elman, Colin (2009): "Realist Revisionism." Freyberg-Inan, Annette, Harrison, Ewan & James, Patrick (toim.): *Rethinking Realism in International Relations: Between Tradition and Innovation*. Routledge, United Kingdoms
- Engelbrekt, Kjell (2013): "Småstaten Sverige: numera bindningsbenägen?" Herolf, Gunilla & Huldt, Bo (toim.): *På egen hand eller tillsammans? Sverige i det nya Europa*. Kungliga Krigsvetenskapsakademien, Stockholm
- Engelbrekt, Kjell (2014): "Why Libya? Security Council Resolution 1973 and the politics of justification." Engelbrekt, Kjell, Mohlin, Marcus & Wagnsson, Charlotte (toim.): *The NATO Intervention in Libya : Lessons learned from the campaign*. Routledge Taylor & Francis Group, Oxfordshire
- Erler, Gernot (2009): "Ziele, Interessen und Strategien deutscher Außenpolitik". Bundesakademie für Sicherheitspolitik: *Sicherheitspolitik in neuen Dimensionen*. 2. uud. painos, Verlag E.S. Mittler & Sohn GmbH, Hamburg, Berlin, Bonn
- Fordham, Benjamin O. (2009): "The limits of neoclassical realism: additive and interactive approaches to explaining foreign policy preferences". Lobell, Steven E., Ripsman, Norrin M. & Taliaferro, Jeffrey W. (toim.): *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*. Cambridge University Press, Cambridge
- Frankel, Benjamin (1996): "Introduction". Frankel, Benjamin (toim.): *Roots of Realism*, Frank Cass, London
- Freedman, Lawrence (2016): "Does Strategic Studies Have a Future?". Baylis, John, Wirtz, James J. & Gray, Colin S. (toim.): *Strategy in the Contemporary World*. 5. uud. laitios, Oxford University Press, Oxford
- Freyberg-Inan, Anette, Harrison, Ewan & James, Patrick (2009): "Conclusion: Ways Forward". Freyberg-Inan, Anette, Harrison, Ewan & James, Patrick (toim.): *Rethinking Realism in International Relations: Between Tradition and Innovation*. Routledge, United Kingdoms
- Fuchs, Dieter & Rohrschneider, Robert (2005): "Public opinion and political issue divides". Sperling, James (toim.): *Germany at fifty-five : Berlin ist nicht Bonn?*. Manchester University Press, Manchester and New York
- Fuchs, Anne (2015): "World War II in German cultural memory: Dresden as lieu de mémoire". Colvin, Sarah (toim.): *The Routledge Handbook of German Politics & Culture*. Routledge, Taylor & Francis Group, New York
- Fulbrook, Mary (2015): "Legacies of a significant past: regimes, experiences, and identities". Colvin, Sarah (toim.): *The Routledge Handbook of German Politics & Culture*. Routledge, Taylor & Francis Group, New York

- Funk, Lothar (2015): "The German approach to finance in the European context". Colvin, Sarah (toim.): *The Routledge Handbook of German Politics & Culture*. Routledge, Taylor & Francis Group, New York
- Gareis, Sven (2009a): "Die Organisation der Sicherheitspolitik in Deutschland - Akteure, Kompetenzen, Verfahren und Perspektiven". Böckenförde, Stephan & Gareis, Sven Bernhard (toim.): *Deutsche Sicherheitspolitik - Herausforderungen, Akteure und Prozesse*. Verlag Barbara Budrich, Opladen & Farmington Hills
- Gareis, Sven Bernhard (2009b): "Militärische Beiträge zur Sicherheit", Böckenförde, Stephan & Gareis, Sven Bernhard (toim.): *Deutsche Sicherheitspolitik - Herausforderungen, Akteure und Prozesse*. Verlag Barbara Budrich, Opladen & Farmington Hills
- Gareis, Sven Bernhard (2010): "Die Außen- und Sicherheitspolitik der Großen Koalition." Bukow, Sebastian & Seemann, Wenke (toim.): *Die Große Koalition - Regierung - Politik - Parteien 2005 - 2009*. VS Verlag für Sozialwissenschaften, Springer Fachmedien, Wiesbaden
- Golafshani, Nahid (2003): "Understanding Reliability and Validity in Qualitative Research" *The Qualitative Report* 8, numero 4
- Gray, Colin S. & Johnson, Jeannie L. (2016): "The Practice of Strategy". Baylis, John, Wirtz, James J. & Gray, Colin S. (toim.): *Strategy in the Contemporary World*. 5. uud. laitos, Oxford University Press, Oxford
- Griffiths, Martin (2007): "Worldviews and IR Theory: Conquest or Coexistence?". Griffiths, Martin (toim.): *International Relations Theory for the Twenty-First Century: An Introduction*. Routledge, London
- Guzzini, Stefano (2009): *On the measure of power and the power of measure in International Relations*, DIIS Working Paper 2009:28, Danish Institute for International Studies, Copenhagen
- Harnisch, Sebastian (2013): "German Foreign Policy: Gulliver's Travails in the 21st Century". Beasley, Ryan K., Kaarbo, Juliet, Lantis, Jeffrey S. & Snarr, Michael T. (toim.): *Foreign Policy in Comparative Perspective - Domestic and International Influences on State Behavior*. 2. painos, CQ Press, SAGE Publications, London
- Heisterkamp, Ulrich (2014): *Think Tanks der Parteien? Eine vergleichende Analyse der deutschen politischen Stiftungen*, Springer Fachmedien, Wiesbaden
- Hellmann, Gunther, Wagner, Wolfgang & Baumann, Rainer (2014): *Deutsche Aussenpolitik : Eine Einführung*, 2. uud painos, Springer Fachmedien, Wiesbaden
- Hilmer, Richard & Hofrichter, Jürgen (2015): "Deutsche vertrauen weiterhin auf Angela Merkel : Eine Analyse der Bundestagswahl 2013". Münch, Ursula & Oberreuter, Heinrich (toim.): *Die neue Offenheit : Wahlverhalten und Regierungsoptionen im Kontext der Bundestagswahl 2013*. Campus Verlag GmbH, Frankfurt am Main
- Hornsteiner, Margret & Saalfeld, Thomas (2014): "Parties and Party System". Padgett, Stephen, Paterson, William E. & Zohlnhöfer, Reimut (toim.): *Developments in German Politics*. Palgrave Macmillan, New York
- Hyde-Price, Adrian (2013): "Realism: a dissident voice". Biscop, Sven & Whitman, Richard G. (toim.): *The Routledge Handbook of European Security*. Routledge Taylor & Francis Group, London & New York
- Häkkinen, Teemu (2014): *The Royal Prerogative Redefined : Parliamentary Debate on the Role of the British Parliament in Large-scale Military Deployments, 1982-2003*. Väitöskirja, Humanistinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä

- IISS (2011): *Strategic Survey 2011: The Annual Review of World Affairs* International Institute for Strategic Studies 111, numero 1, Lontoo
- Johnston, Karin L. (2011): *Germany, Afghanistan, and the Process of Decision Making in German Foreign Policy: Constructing a Framework for Analysis*. Väitöskirja, Department of Government and Politics, University of Maryland, Maryland
- Jung, Franz Josef (2009): "Streitkräfte als Instrument einer Sicherheits- und Verteidigungspolitik". Bundesakademie für Sicherheitspolitik: *Sicherheitspolitik in neuen Dimensionen*. 2. uud. painos, Verlag E.S. Mittler & Sohn GmbH, Hamburg, Berlin, Bonn
- Juntunen, Alpo (2007): "Vähenevät luonnonvarat". Kerttunen, Mika (toim.): *Uudet Uhkat?* Julkaisusarja 2, Tutkimuslustoiteita No. 37, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Edita Prima Oy, Helsinki
- Kaarbo, Juliet, Lantis, Jeffrey S. & Beasley, Ryan K. (2013): "The Analysis of Foreign Policy in Comparative Perspective". Beasley, Ryan K., Kaarbo, Juliet, Lantis, Jeffrey S. & Snarr, Michael T. (toim.): *Foreign Policy in Comparative Perspective : Domestic and International Influences on State Behavior*. 2. painos, CQ Press, SAGE Publications, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC
- Katz, R.S. & Mair, P. (2002): "The Ascendancy of the Party in Public Office: Party Organizational Change in Twentieth-Century Democracies". Gunther, R., Montero, J. & Kinz, J. (toim.): *Political Parties: Old Concepts and New Challenges*. Oxford University Press, Oxford
- Katzenstein, Peter J. (1996): *The Culture of National Security: Police and Military in Postwar Japan*. Cornell University Press, Ithaca
- Kelle, Udo (2014): "Using and Assessing Qualitative Data Analysis". Flick, Uwe (toim.): *The SAGE Handbook of Qualitative Data Analysis*. SAGE Publications Inc., London
- Kerttunen, Mika (2010): *Kuinka sota voitetaan : sotilasstrategiasta ja sen tutkimisesta*. Julkaisusarja 2, Strategian tutkimuksia No. 45, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Edita Prima Oy, Helsinki
- Kerttunen, Mika (2013): "Sotilasstrategia: Sotilasstrategian tutkimuksen perusteista". Sivonen, Pekka (toim.): *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*. Julkaisusarja 1, Strategian tutkimuksia No. 33, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Helsinki
- Keohane, Robert O. (1986): "Theory of World Politics", Keohane, Robert O. (toim.): *Neorealism and Its Critics*, Columbia University Press, New York
- Ketola, Lasse-Tapani (2015): *YK:n Turvallisuusneuvoston toiminta kylmän sodan jälkeisissä konflikteissa*. Yleisesikuntaupseerikurssin diplomityö, Strategian Laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki
- Kitchen, Nicholas (2012): "Ideas of power and the power of ideas". Toje, Asle & Kunz, Barbara (toim.): *Neoclassical realism in European politics : Bringing power back in*. Manchester University Press, Manchester & New York
- Knellingen, Wilhelm (2009): "Die Europäische Union und die deutsche Sicherheitspolitik". Böckenförde, Stephan & Gareis, Sven Bernhard (toim.): *Deutsche Sicherheitspolitik - Herausforderungen, Akteure und Prozesse*. Verlag Barbara Budrich, Opladen & Farmington Hills
- Knutsen, Torbjørn L. (2012): "Realism - a distinctively European academic tradition". Toje, Asle & Kunz, Barbara (toim.): *Neoclassical realism in European politics : Bringing power back in*. Manchester University Press, Manchester & New York

- Koivula, Tommi (2013): ”Jälkistrukturalistinen turvallisuustutkimus - mahdoton käsite vai käsitteellinen mahdollisuus?”. Sivonen, Pekka (toim.): *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*. Julkaisusarja 1, Strategian tutkimuksia No. 33, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Helsinki
- Kouri, Suvi (2017): *Elämäkerta - totta vai tarua? Elämäkertatutkimus ja sen käyttö sosiologiassa*. Julkaisusarja 3, Työpapereita No. 1, Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki
- Krotz, Ulrich (2002): *National Role Conceptions and Foreign Policies: France and Germany Compared*. CES Germany & Europe Working Paper no. 02.4, 2002
- Kunz, Barbara & Saltzman, Ilai Z. (2012): ”External and domestic determinants of state behaviour”. Toje, Asle & Kunz, Barbara (toim.): *Neoclassical realism in European politics : Bringing power back in*. Manchester University Press, Manchester & New York
- Kurkinen, Heidi (2010): *Valta*. Strategian asiantietoa, No 13, Julkaisusarja 3, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Helsinki
- Lake, David A. & Powell, Robert (1999): ”International relations: a strategic-choice approach”. Lichbach, Mark Irving & Zuckerman, Alan S. (toim.): *Comparative Politics: Rationality, Culture and Structure*. Cambridge University Press
- Langenbacher, Eric (2015): ”The political and constitutional order”. Colvin, Sarah (toim.): *The Routledge Handbook of German Politics & Culture*. Routledge, Taylor & Francis Group, New York
- Langlois, Anthony J. (2007): ”Worldviews and International Political Theory”. Griffiths, Martin (toim.): *International Relations Theory for the Twenty-First Century: An Introduction*. Routledge, London
- Layne, Christopher. (2004): ”The War on Terrorism and the Balance of Power: The Paradoxes of American Hegemony”. Paul, T.V., Wirtz., James J. & Fortmann, Michael (toim.): *Balance of Power : Theory and practice in the 21st century*. Stanford University Press, Stanford
- Lemke, Douglas (2004): ”Great Powers in the Post-Cold War World: A Power Transition Perspective”. Paul, T.V., Wirtz, James & Fortmann, Michael (toim.): *Balance of Power: Theory and Practice in the 21st Century*. Stanford University Press, Stanford California
- Levy, Jack S. (1989): ”Domestic Politics and War”. Rotberg, Robert I. & Rabb, Theodore K. (toim.): *The Origin and Prevention of Major Wars*. Cambridge University Press, Cambridge
- Lijphart, Arend (2003): ”Degrees of Proportionality of Proportional Representation Formulas”. Grofman, Bernard & Lijphart, Arend (toim.): *Electoral Laws and their political consequences*. Agathon Press, New York
- Lindemann, Björn Alexander (2012): *Cross-Strait Relations and International Organizations - Taiwan's Participation in IGOs in the Context of Its Relationship with China*, Dissertation Eberhard Karls Universität Tübingen, Springer VS, Wiesbaden
- Lobell, Steven E., Ripsman, Norrin M. & Taliaferro, Jeffrey W. (2009): *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*. Cambridge University Press, Cambridge
- Mauß, Hanns W. (1999): *Germany and the Use of Force: Still a Civilian Power?* Trierer Arbeitspapiere zur Internationalen Politik No 2, Universität Trier, Trier

- Metsämuuronen, Jari (2006): ”Metodologian perusteet ihmistieteissä”. Metsämuuronen, Jari (toim.): *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä
- Miskimmon, Alister & Molthof, Luuk (2015): ”Germany’s Foreign Policy: Challenges and Opportunities after the Federal Election in 2013”, D’Ottavio, Gabriele & Saalfeld, Thomas (toim.): *Germany After the 2013 Elections - Breaking the Mould of Post-Unification Politics?* Ashgate Publishing Limited, Surrey
- MSC (2015): ”Munich Security Report 2015” Munich Security Conference, Munich Security Conference Foundation gGmbH, München
- Müller, Friedemann (2009): ”Energiesicherheit : Eine Strategie zum Überleben”. BAKS (toim.): *Sicherheitspolitik in neuen Dimensionen*. 2. Uud. painos, Verlag E.S. Mittler & Sohn, Hamburg
- Müller, Laura (2013): *Bundeswehrreform und Konversion : Nutzungsplanung in betroffenen Gemeinden..* Springer Fachmedien, Wiesbaden
- Möllers, Martin H. W. (2009): ”Die innenpolitische Dimension der Sicherheitspolitik in Deutschland”. Böckenförde, Stephan & Gareis, Sven Bernhard (toim.): *Deutsche Sicherheitspolitik - Herausforderungen, Akteure und Prozesse*. Verlag Barbara Budrich, Opladen & Farmington Hills
- Nokkala, Arto (2013): ”Sotilaalliset uhkakuvat Suomen politiikassa”. Sivonen, Pekka (toim.): *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*. Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 33, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Tampere
- Nissinen, Vesa (2002): ”Johtamisen tutkimuksen menetelmistä”. Huhtinen, A.-M. (toim.): *Sotilasjohtamisen tutkimuksen tieteenfilosofiset perusteet ja menetelmät*. Julkaisusarja 2: Johtamisen tutkimuksia No 9, Johtamisen laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Edita Prima, Helsinki
- Nykänen, Anne (2016): *Operational Code Analysis of Continuity and Change in German Federal Chancellor Angela Merkel’s Foreign and European Policy*. Academic Dissertation, University of Tampere, Acta Universitatis Tamperensis 2221, Tampere University Press, Tampere
- Ojanen, Hanna (2016): ”Ruotsin ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka”. Blombergs, Fred (toim.): *Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia*. Julkaisusarja 1, tutkimuksia No 4, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print, Tampere
- Ortmann, Stefanie & Whittaker, Nick (2016): ”Geopolitics and Grand Strategy”. Baylis, John, Wirtz, James J. & Gray, Colin S. (toim.): *Strategy in the Contemporary World*. 5. uud. laitos, Oxford University Press, Oxford
- Owens, M.T. (1999): ”In Defence of Classical Geopolitics”. *Naval War College Review* 52, numero 4, Naval War College Press
- Plötzschke, Jana, Rattinger, Hand & Schoen, Harald (2015): ”Mehr als ein Thema für Spezialisten? Der Afghanistaneinsatz der Bundeswehr und das Wahlverhalten bei der Bundestagswahl 2009”. Biehl, Heiko & Schoen, Harald (toim.): *Sicherheitspolitik und Streitkräfte im Urteil der Bürger - Theorien, Methoden, Befunde*. Springer Fachmedien, Wiesbaden
- Raitasalo, Jyri (2005): ”Sotaan varautumisesta aktiiviseen asevoiman käyttöön - Länsimainen sodan kuva muutoksessa”. Sivonen, Pekka (toim.): *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*. Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 33, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Tampere

- Raitasalo, Jyri (2013): *Constructing War and Military Power after the Cold War : The Role of the United States in the Shared Western Understangings of War and Military Power in the Post-Cold War Era*. Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 21, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Edita Prima Oy, Helsinki
- Rantapelkonen, Jari & Koistinen, Lotta (2016): *Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä*. Julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita No 1, Sotataidon laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, verkkojulkaisu [http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-25-2820-2], tallennettu 12.3.2017.
- Reus-Smit, Christian (2013): "Constructivism", Burchill, Scott, Linklater, Andrew (toim.), Devetak, Richard, Donnely, Jack, Nardin, Terry, Paterson, Matthew, Reus-Smit, Christian & True, Jacqui: *Theories of Internatonal Relations*. 5. Uud. painos, Palgrave Macmillan, London
- Ripsman, Norrin M. (2002): *Peacemaking by Democracies: The Effect of Structural Autonomy on the Post-World-War Settlements*. University Park, PA: Penn State University Press
- Ripsman, Norrin M. (2009): "Neoclassical realism and domestic interest groups". Lobell, Steven E., Ripsman, Norrin M. & Taliaferro, Jeffrey W. (toim.): *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*. Cambridge University Press, Cambridge
- Robinson, Piers (2016): "The role of media and public opinion" Smith, Steve, Hadfield, Amelia & Dunne, Tim (toim.): *Foreign Policy : Theories, Actors, Cases*. 3. uud. painos, Oxford University Press, Oxford
- Rogers, James (2013): "A New Geography of European Power?" Biscop, Sven & Whitman, Richard G. (toim.): *The Routledge Handbook of European Security*. Routledge, Taylor & Francis Group, Oxon
- Reichwein, Alexander (2012): "The tradition of neoclassical realism". Toje, Asle & Kunz, Barbara (toim.): *Neoclassical realism in European politics : Bringing power back in*. Manchester University Press, Manchester & New York
- Saalfeld, Thomas & Schoen, Harald (2015): "Party politics and electoral behaviour". Colvin, Sarah (toim.): *The Routledge Handbook of German Politics & Culture*. Routledge, Taylor & Francis Group, New York
- Schmidt, Brian C. & Juneau, Thomas (2012): "Neoclassical realism and power". Toje, Asle & Kunz, Barbara (toim.): *Neoclassical realism in European politics : Bringing power back in*. Manchester University Press, Manchester & New York
- Schoen, H. (2004): "Der Kanzler, zwei Sommerthemen und ein Foto-Finnish. Priming-Effekte bei der Bundestagswahl 2002". Brettschneider, F., van Deth, J. & Roller, E. (toim.): *Die Bundestagswahl 2002: Analysen der Wahlergebnisse und des Wahlkampfes*. Westdeutscher Verlag, Wiesbaden
- Schweers, Philipp (2008): *Still a 'Civilian Power'? - The changing approach in German Security Policy after 1990*. Kandidaatin tutkielma, DIAS-Analyse No 27, Düsseldorfer Institut für Außen - und Sicherheitspolitik e. V. c/o Juristische Fakultät der Heinrich-Heine-Universität, Düsseldorf
- Schweller, R.L. (2003): "The Progressiveness of Neoclassical Realism" Elman, Colin & Elman, Miriam Fendius (toim.): *Progress in International Relations Theory*, MIT Press, Cambridge
- Rhodes, Edward (2004): "A world not in the balance: war, politics and weapons of mass destruction." Paul, T.V., Wirtz, James J. & Fortmann, Michael (toim.): *Balance of Power: Theory and Practice in the 21st Century*. Stanford University Press, Stanford

- Sillanpää, Antti (2010): *Uutiset strategian peilinä*. Strategian laitoksen julkaisusarja 4: Työpapereita No 37, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Edita Prima Oy, Helsinki
- Sillanpää, Antti (2013): ”Kvantitatiivisten menetelmien vaihtoehto kansainvälisen turvallisuuden tutkimuksessa”. Sivonen, Pekka (toim.): *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*. Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 33, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Tampere
- Sipilä, Joonas (2013): ”Sota tutkimuksen kohteena”. Sivonen, Pekka (toim.): *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*. Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 33, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Tampere
- Sipilä, Joonas & Koivula, Tommi (2014): *Kuinka strategiaa tutkitaan*. 2. Uud. Pain. Julkaisusarja 2: Strategian laitoksen tutkusselosteita No 52, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Helsinki
- Sivonen, Pekka (2013): ”Tulevaisuuden ennakointi strategian tutkimuksen kohteena”. Sivonen, Pekka (toim.): *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*. Julkaisusarja 1: Strategian tutkimuksia No 33, Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Tampere
- Smith, Steven (1996): ”Positivism and Beyond”. Smith, Steve, Booth, Ken & Zalewski, Marysia (toim.): *International Theory: Positivism and Beyond*. Cambridge University Press, Cambridge
- Soklakov, Andrei N. (2001): *Occam's Razor as a formal basis for a physical theory*. University of London, Surrey
- Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP) & the German Marshall Fund of the United States (GMF) (2013): *New Power New Responsibility: Elements of a German foreign and security policy for a changing world*. SWP & GMF, Berlin
- Telhami, Shibley (2003): “An Essay on Neorealism and Foreign Policy”. Hanami, Andrew K. (toim.): *Perspectives on Structural Realism*. Palgrave Macmillan, New York
- Thränhardt, Dietrich (2003): “Bundesregierung”. Andersen, Uwe & Woyke, Wichard (toim.): *Handwörterbuch des politischen Systems der Bundesrepublik Deutschland*. Leske & Budrich / Bundeszentrale für Politische Bildung, Opladen
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012): *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012 [<http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje>], tallennettu 12.3.2017.
- Toje, Asle & Kunz, Barbara (2012): “Introduction: neoclassical realism in Europe”. Toje, Asle & Kunz, Barbara (toim.): *Neoclassical realism in European politics : Bringing power back in*. Manchester University Press, Manchester & New York
- Verzichelli, Luca (2008): “Portfolio Allocation”. Strøm, Kaare, Müller, Wolfgang C. & Bergman, Torbjörn (toim.): *Cabinets and Coalition Bargaining. The Democratic Life Cycle in Western Europe*. Oxford University Press, Oxford
- Virtanen, J. (2006): “Fenomenologia laadullisen tutkimuksen lähtökohtana”. Metsämuuronen, J. (toim.): *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*. International Methelp Ky, Helsinki
- Visuri, Pekka (2016): ”Geopoliittinen kamppailu Euroopassa ja Suomen turvallisuus”. Blombergs, Fred (toim.): *Suomen turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohtia*. Julkaisusarja 1: Tutkimuksia No 1, Maanpuolustuskorkeakoulu, Juvenes Print Oy, Tampere

- Wagner, Jürgen (2013): "Der Libyenkrieg und die Interessen der NATO". Becker, Johannes M. & Sommer, Gert (toim.): *Der Libyen-Krieg : Das Öl und die "Verantwortung zu schützen"*. 2. Uud. PAINOS, Lit Verlag Dr. W. Hopf, Berlin
- Wæver, Ole (1996): "The Rise and Fall of Inter-Paradigm Debate", Smith, Steve, Booth, Ken & Zalewski, Marysia (toim.): *International Theory: Positivism & Beyond*. Cambridge University Press, Cambridge
- Webber, M. & Smith, M.H. (2002): "Introduction". Webber, M & Smith, M.H. (toim.): *Foreign policy in transformed world*. Pearsons Education Limited, 1-5, Harlow
- Werenfels, Isabelle (2009): "Maghreb". Steinberg, Guido (toim.): *Deutsche Nah-, Mittelost- und Nordafrikapolitik : Interessen, Strategien, Handlungsoptionen*. SWP-Studien 2009/S, Stiftung Wissenschaft und Politik
- Wittkowsky, Andreas (2012): *Vernetzte Sicherheit: Begriff, Einordnung und Umsetzung in der Konfliktbearbeitung*. ZIF-Analyse, Thesenpapier zur Anhörung des Unterausschusses: „Zivile Krisenprävention und vernetzte Sicherheit“ 26.03.2012, Zentrum für Internationale Friedenseinsätze, Berlin
- Wohlforth, William C (2008): "Realism and Foreign Policy". Smith, Steve, Hadfield, Amelia & Dunne, Tim (toim.): *Foreign Policy: Theories, Actors, Cases*. Oxford University Press, Oxford
- Zaller, John (1994): "Elite leadership and mass opinion.", Bennett, Lance & Paletz, David (toim.): *Taken by the storm: the media, public opinion, and the US foreign policy in the Gulf War*. University of Chicago Press, Chicago

Viranomaisjulkaisut, selonteot ja päätöslauseimat

- BMF (2009): *Haushaltsrechnung des Bundes für das Haushaltsjahr 2009* Bundesministerium der Finanzen 29. Juli 2009, Berlin
- BMF (2010): *Haushaltsrechnung des Bundes für das Haushaltsjahr 2011* Bundesministerium der Finanzen 22. Dezember 2010, Berlin
- BMF (2011): *Haushaltsrechnung des Bundes für das Haushaltsjahr 2012* Bundesministerium der Finanzen 2. Dezember 2011, Berlin
- BMF (2013): *Haushaltsrechnung des Bundes für das Haushaltsjahr 2014 Band 1* Bundesministerium der Finanzen 15. Dezember 2013, Berlin
- BMVg (2011a): *Bundshaushaltsplan 2011, Einzelplan 14* Bundesministerium der Verteidigung 5. Juli 2011, Berlin
- BMVg (2011b): *Die Stationierung der Bundeswehr in Deutschland*. Bundesministerium der Verteidigung [https://www.bundeswehr.de/resource/resource/UIRvcjZYSW1RcEVHaUd4cklzQU4yMzFYNnl6UGxhbm1vNGx0VVVuZIIvaG1mMEcrU2xLWVINbGkzSTcrUDdObGIvbElaN0pRRUITYnJMSkpKTE1tWDIUVTRIVTV3aUdMWkdHWFb3am95RIU9/Stationierung%20barrierefrei_3-11-2011%20PC.pdf], tallennettu 11.5.2016.
- BMVg (2013): *Die Neuausrichtung der Bundeswehr : Nationale Interessen wahren - Internationale Verantwortung übernehmen - Sicherheit gemeinsam gestalten*. 2. uud. painos, Bundesministerium der Verteidigung [<https://www.bmv.g.de/portal/a/bmv.g/start/sicherheitspolitik/bundeswehr/neuausrichtung/>], tallennettu 11.5.2016.

- BMVg (2016): *Bundeshaushaltsplan 2016, Einzelplan 14* Bundesministerium der Verteidigung 8. Juli 2016, Berlin
- Bundeswahlleiter (2010): *Wahl zum 17. Deutschen Bundestag am 27. September 2009, Heft 5: Textliche Auswertung der Wahlergebnisse*. Der Bundeswahlleiter, Wiesbaden
- BVerfG (1994): *Urteil des Bundesverfassungsgerichts über die Verfassungsbeschwerden gegen internationale Einsätze der Bundeswehr, verkündet in Karlsruhe am 12. Juli 1994 (Auszüge)*. BVerfG 2 BvE 3/92 12.07.1994, Europa-Archiv, Dokumente 15
- BVerfG (2008): *Urteil des Zweiten Senats vom 7. Mai 2008*. BVerfG 2 BvE 1/03 07.03.2008 [https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2008/05/es20080507_2bve000103.html], luettu 10.8.2016.
- BVerfG (2009): *Urteil des Zweiten Senats vom 30. Juni 2009*. BVerfG 2 BvE 2/08 30.07.2009 [http://www.bverfg.de/entscheidungen/es20090630_2bve000208.html], luettu 10.8.2016.
- BVerfG (2015): *Urteil des Zweiten Senats vom 23. September 2015*. 2 BvE 6/11 - Rn. (1-125) [https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2015/09/es20150923_2bve000611.html], tallennettu 22.2.2017.
- Council of the European Union (2007): *Presidency Conclusions*, 20 July 2007, 11177/1/07 REV 1, European Council, Brussels [http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/94932.pdf], tallennettu 21.2.2017.
- DESTATIS (2011): *Statistisches Jahrbuch - Deutschland und Internationales 2011*. Statistisches Bundesamt, Wiesbaden
- DESTATIS (2015): *Statistisches Jahrbuch - Deutschland und Internationales 2015*. Statistisches Bundesamt, Wiesbaden
- Deutscher Bundestag (2012): *NATO und Energiesicherheit, Ausarbeitung WD 2 - 3000 - 055/12, 18. April 2012*, Wissenschaftliche Dienste [<https://www.bundestag.de/blob/412712/.../wd-2-055-12-pdf-data.pdf>], tallennettu 20.2.2017.
- Deutscher Bundestag (2014a): *Gesetz über die Feststellung des Bundeshaushaltsplans für das Haushaltsjahr 2014 (Haushaltsgesetz 2014) vom 15. Juli 2014*, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2014d): *Gesetz über die Feststellung des Bundeshaushaltsplans für das Haushaltsjahr 2015 (Haushaltsgesetz 2015) vom 23. Dezember 2014*, Deutscher Bundestag, Berlin
- European Union (2007): *Euroopan unionin virallinen lehti C 306*, 12. joulukuuta 2007, 50. vuosikerta, European Union, Luxembourg [<http://www.eurooppatiedotus.fi/public/download.aspx?ID=82341&GUID={4F1A14E9-8EF1-48E3-8DB2-B5598B0155C4}>], tallennettu 21.2.2017.
- European Union (1992): *Official Journal of the European Communities C 191*, 12 July 1992, 35. vuosikerta, European Union, Luxembourg [<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1992:191:FULL&from=EN>], tallennettu 20.2.2017.
- Eurostat (2014): *Energy balance sheets 2011-2012, 2014 edition*, European Union, Luxembourg [<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5785109/KS-EN-14-001-EN.PDF/16c0ac97-7dd6-4694-b22d-e77a36cb4e86>], tallennettu 20.2.2017.
- GG (1949): *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*. Parlamentarische Rat 23.5.1949 [<https://www.bundestag.de/grundgesetz>], luettu 10.8.2016.

- KZV (2016): *Konzeption Zivile Verteidigung (KZV)*, 24.08.2016, Bundesministerium des Inneren, Berlin [<http://www.bmi.bund.de/SharedDocs/Downloads/DE/Broschueren/2016/konzeption-zivile-verteidigung.html>], luettu 10.8.2016
- Merkel, Angela (2006): *Weißbuch 2006 zur Sicherheitspolitik Deutschlands und zur Zukunft der Bundeswehr*. Bundesministerium der Verteidigung, Berlin
- ParlBG: *Parlamentsbeteiligungsgesetz vom 18. März 2005 (BGBl, I S. 775), Gesetz über parlamentarische Beteiligung bei der Entscheidung über den Einsatz bewaffneter Streitkräfte im Ausland*. 18.3.2005 [<https://www.bundestag.de/parlament/aufgaben/rechtsgrundlagen/parlamentsbeteiligung>], luettu 10.8.2016.
- Select Committee on the Constitution (2006): *Waging war: Parliament's role and responsibility*. 15th Report of Session 2005 - 2006, Volume II: Evidence, HL Paper 236-II, 27 July 2006, House of Lords, London
- SOWI (2008a): *Sicherheits- und verteidigungspolitisches Meinungsklima in der Bundesrepublik Deutschland : Ergebnisse der Bevölkerungsbefragung 2006 des Sozialwissenschaftlichen Instituts der Bundeswehr*. Forschungsbericht 84, Sozialwissenschaftliches Institut der Bundeswehr (SOWI), Strausberg
- SOWI (2008b): *Sicherheits- und verteidigungspolitisches Meinungsklima in der Bundesrepublik Deutschland : Ergebnisse der Bevölkerungsbefragung 2007 des Sozialwissenschaftlichen Instituts der Bundeswehr*. Forschungsbericht 86, Sozialwissenschaftliches Institut der Bundeswehr (SOWI), Strausberg
- SOWI (2011): *Sicherheits- und verteidigungspolitisches Meinungsklima in der Bundesrepublik Deutschland : Ergebnisse der Bevölkerungsbefragung 2010 des Sozialwissenschaftlichen Instituts der Bundeswehr*. Forschungsbericht 94, Sozialwissenschaftliches Institut der Bundeswehr (SOWI), Strausberg
- Tulli (2013): *Kuvioita Suomen ulkomaankaupasta 2013* [<http://tulli.fi/documents/2912305/3439475/Kuvioita%20ulkomaankaupasta%20v.%202013/5593312a-ca6d-4674-8943-0911c54c343d?version=1.1>], luettu 11.3.2017
- Tulli (2014): *Kuvioita Suomen ulkomaankaupasta 2014* [<http://tulli.fi/documents/2912305/3439475/Kuvioita%20ulkomaankaupasta%20v.%202014/6af43c06-827a-4d55-b796-1d87eb077921?version=1.1>], luettu 11.3.2017
- Tulli (2015): *Kuvioita Suomen ulkomaankaupasta 2015* [<http://tulli.fi/documents/2912305/3439475/Kuvioita%20ulkomaankaupasta%20v.%202015/4194d433-c6fc-4897-a0e3-fd391632dec9?version=1.1>], luettu 11.3.2017
- Tulli (2016): *Kuvioita Suomen ulkomaankaupasta 2016* [<http://tulli.fi/documents/2912305/3439475/Kuvioita%20ulkomaankaupasta%20v.%202013/5593312a-ca6d-4674-8943-0911c54c343d?version=1.1>], luettu 11.3.2017
- United Nations Security Council (2011a): *Resolution 1970 (2011) : Adopted by the Security Council at its 6491st meeting, on 26 February 2011, S/RES/1970 (2011)*, UNSC, New York
- United Nations Security Council (2011b): *Resolution 1973 (2011) : Adopted by the Security Council at its 6498th meeting, on 17 March 2011, S/RES/1973 (2011)*, UNSC, New York
- United Nations Security Council (2011c): *Meetings Coverage SC/10200 17.03.2011*, UNSC, New York [<https://www.un.org/press/en/2011/sc10200.doc.htm>], luettu 11.2.2017

- United Nations Security Council (2014a): *Resolution 2161 (2014) : Adopted by the Security Council at its 7198th meeting, on 17 June 2014, S/RES/2161 (2014)*, UNSC, New York
- United Nations Security Council (2014b): *Resolution 2170 (2014) : Adopted by the Security Council at its 7201st meeting, on 15 August 2014, S/RES/2170 (2014)*, UNSC, New York
- United Nations Security Council (2015a): *Alarmed by Continuing Syria Crisis, Security Council Affirms Its Support for Special Envoy's Approach in Moving Political Solution Forward, SC/12008* 17 August 2015, UNSC, New York [<http://www.un.org/press/en/2015/sc12008.doc.htm>], luettu 28.3.2017
- United Nations Security Council (2015b): *Resolution 2249 (2015) : Adopted by the Security Council at its 7565th meeting, on 20 November 2015, S/RES/2249 (2015)*, UNSC, New York [<https://www.un.org/en/sc/documents/resolutions/2015.shtml>], tallennettu 11.2.2017
- WB (2006): *Weißbuch 2006 zur Sicherheitspolitik Deutschlands und zur Zukunft der Bundeswehr*. Bundesministerium der Verteidigung, Berlin
- WB (2016): *Weißbuch 2016 zur Sicherheitspolitik Deutschlands und zur Zukunft der Bundeswehr*. Bundesministerium der Verteidigung, Berlin [https://www.bmvg.de/resource/resource/UIRvcjZYSW1RcEVHaUd4cklzQU4yNFvejhlbjVyYnR1OCt3ZIU1N09FVkJZYmR4Sj1jb1E2UW9BdC9qQ3U1bmVEck9CbDgvcUFZaUhSL1dSSFA0alRxelpqQ3dyK1E3LzB4N0IXQ0lhcHM9/Weissbuch2016_barrierefrei.pdf], tallennettu 10.8.2016.
- VPR (2003): *Verteidigungspolitische Richtlinien für den Geschäftsbereich des Bundesministers der Verteidigung*. Bundesministerium der Verteidigung, Druckhaus Bachem GmbH & Co., KG Köln
- VPR (2011): *Verteidigungspolitische Richtlinien : Nationale Interessen wahren - Internationale Verantwortung übernehmen - Sicherheit gemeinsam gestalten*. Bundesministerium der Verteidigung, 27.03.2011 [[https://www.bmvg.de/resource/resource/UIRvcjZYSW1RcEVHaUd4cklzQU4yMzFYNnl6UGxhbm1vNGx0VvVuZIIvZzBDbkxTbW1IM2ptNExraFNmalhuYmszM0EvZ3BMT3lnQ0xVN25SwwV0QWZWMUhsQ2VSYVdsS2lEdlpDOExWbnc9/Verteidigungspolitische%20Richtlinien%20\(27.05.11\).pdf](https://www.bmvg.de/resource/resource/UIRvcjZYSW1RcEVHaUd4cklzQU4yMzFYNnl6UGxhbm1vNGx0VvVuZIIvZzBDbkxTbW1IM2ptNExraFNmalhuYmszM0EvZ3BMT3lnQ0xVN25SwwV0QWZWMUhsQ2VSYVdsS2lEdlpDOExWbnc9/Verteidigungspolitische%20Richtlinien%20(27.05.11).pdf)], tallennettu 10.8.2016.
- ZMSBw (2015): *Sicherheits- und verteidigungspolitisches Meinungsklima in der Bundesrepublik Deutschland : Ergebnisse und Analysen der Bevölkerungsbefragung 2015* Forschungsbericht 112, Zentrum für Militärgeschichte und Sozialwissenschaften der Bundeswehr, Potsdam

Parlamentin istuntopöytäkirjat, hallituksen ja puolueiden esitykset parlamentille

- Deutscher Bundesregierung (2014): *Beschluss Bundesregierung zur Fortsetzung der deutschen Unterstützungsleistungen für den Irak im Kampf gegen ISIS*. 05.02.2014, Deutscher Bundesregierung, Berlin
- Deutscher Bundestag (2004): *Stenografischer Bericht, 97. Sitzung, Berlin, Donnerstag den 11. März 2004*, Plenarprotokoll 15/97, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2011a): *Gesetzentwurf der Bundesregierung, Entwurf eines Gesetzes zur Änderung wehrrechtlicher Vorschriften 2011 (Wehrrechtsänderungsgesetz 2011-WehrRÄndG 2011)*, Drucksache 17/4821 21.02.2011, Deutscher Bundestag, Berlin

- Deutscher Bundestag (2011b): *Stenografischer Bericht, 95. Sitzung, Plenarprotokoll 17/95*, 16.03.2011, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2011c): *Stenografischer Bericht, 97. Sitzung, Plenarprotokoll 17/97*, 18.03.2011, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2011d): *Beschlussempfehlung und Bericht des Verteidigungsausschusses (12. Ausschuss) zu dem Gesetzentwurf der Bundesregierung, Drucksache 17/4821, Entwurf eines Gesetzes zur Änderung wehrrechtlicher Vorschriften 2011 (Wehrrechtsänderungsgesetz 2011 - WehrRÄndG 2011)*, Drucksache 17/5239 23.03.2011, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2011e): *Stenografischer Bericht, 99. Sitzung, Plenarprotokoll 17/99*, 24.11.2011, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2011f) *Gesetzentwurf der Bundesregierung - Entwurf eines Gesetzes über die Feststellung des Bundeshaushaltsplan für das Haushaltsjahr 2012 (Haushaltsgesetz 2012)*, Drucksache 17/6600 12.06.2011, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2011g) *Gesetzentwurf der Bundesregierung - Entwurf eines Gesetzes über die Feststellung des Bundeshaushaltsplan für das Haushaltsjahr 2011 (Haushaltsgesetz 2011)*, Drucksache 17/2500 13.08.2011, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2014b): *Stenografischer Bericht, 48. Sitzung, Plenarprotokoll 18/48*, 01.09.2014, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2014c): *Entschließungsantrag der Fraktionen der CDU/CSU und SPD*, Drucksache 18/2459, 01.09.2014, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2014e): *Antrag der Bundesregierung*, Drucksache 18/3561, 17.12.2014, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2015a): *Antrag der Bundesregierung*, Drucksache 18/6866, 01.12.2015, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2015b): *Beschlussempfehlung und Bericht des Auswärtigen Ausschusses*, Drucksache 18/6912, 02.12.2015, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2015c): *Stenografischer Bericht, 142. Sitzung, Plenarprotokoll 18/142*, 02.12.2015, Deutscher Bundestag, Berlin
- Deutscher Bundestag (2015d): *Entschließungsantrag DIE LINKE*, Drucksache 18/6917, 02.12.2015, Deutscher Bundestag, Berlin

Vaaliohjelmät ja muut poliittiset julkaisut

- Bündnis 90 / Die Grünen (2005): *Eines für alle. Das grüne Wahlprogramm. Beschluss der 24. Ordentlichen BDK, 9./10. Juli 2005*, Berlin
- Bündnis 90 / Die Grünen (2009): *Der Grüne neue Gesellschaftsvertrag. Bundestagswahlprogramm*, 1. Mai 2009, Berlin
- Bündnis 90 / Die Grünen (2013): *Zeit für den Grünen Wandel : Teilhaben. Einmischen. Zukunft schaffen.. Bundestagswahlprogramm 2013 von Bündnis 90/Die Grünen*, 26. April 2013, Berlin
- CDU, CSU (2005): *Deutschlands Chancen nutzen. Wachstum. Arbeit. Sicherheit. Regierungsprogramm 2005-2009. Verabschiedet in einer gemeinsamen Sitzung des Bundesvorstands der CDU und des Parteivorstands der CSU*. 11. Juli 2005, Berlin

- CDU, CSU (2009): *Wir haben die Kraft Gemeinsam für unser Land. Regierungsprogramm 2009-2013 Veranschiet in einer gemeinsamen Sitzung des Bundesvorstands der CDU und des Parteivorstandes der CSU*. 28. Juni 2009, Berlin
- CDU, CSU (2013): *Gemeinsam erfolgreich für Deutschland. Regierungsprogramm 2013 - 2017*. 23. Juni 2013, Berlin [http://www.bundestagswahl-bw.de/wahlprogramm_cdu-csu.html], tallennettu 8.8.2016.
- CDU, CSU & FDP (2009b): *Wachstum. Bildung. Zusammenhalt. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und FDP, 17. Legislaturperiode*, Berlin
- CDU, CSU & SPD (2005): *Gemeinsam für Deutschland - Mit Mut und Menschlichkeit. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD*, 11.11.2005, Berlin
- CDU, CSU & SPD (2013): *Deutschlands Zukunft gestalten. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD*, 16.12.2013, Union Betriebs-GmbH, Berlin
- FDP - Die Liberalen (2005): *Arbeit hat Vorfahrt. Deutschlandprogramm 2005*. FDP Bundesgeschäftsstelle, Berlin
- FDP (2009): *Die Mitte stärken. Deutschlandprogramm 2009. Programm der Freien Demokratischen Partei zur Bundestagswahl 2009*. 17. Mai 2009, Hannover
- Die Linke (2005): *Wahlprogramm zu den Bundestagswahlen 2005. Beschluss der 2. Tagung des 9. Parteitages*. 27. August 2005, Berlin
- Die Linke (2007a): *Beschluss des Parteivorstandes vom 7. Juli 2007*. [<https://www.die-linke.de/partei/organe/parteivorstand/parteivorstaende-archiv/parteivorstand-2007-2008/beschluesse/die-linke-unterstuetzt-die-bundesweite-demonstration-und-kundgebung-der-friedensbewegung-am-15-september-in-berlin-fuer-den-abzug-der-bundeswehr-aus-afghanistan/>], luettu 8.8.2016.
- Die Linke (2007b): *Beschluss des Parteivorstandes vom 25. August 2007*. [<https://www.die-linke.de/partei/organe/parteivorstand/parteivorstaende-archiv/parteivorstand-2007-2008/beschluesse/zur-lage-in-afghanistan/>], luettu 8.8.2016.
- Die Linke (2007c): *Beschluss des Parteivorstandes vom 13. Oktober 2007*. [<https://www.die-linke.de/partei/organe/parteivorstand/parteivorstaende-archiv/parteivorstand-2007-2008/beschluesse/afghanistan/>], luettu 8.8.2016.
- Die Linke (2008a): *Antrag im Organstreitverfahren gegen das Zustimmungsgesetz zum Lissaboner Vertrag, Berlin*. [<http://dokumente.linksfraktion.net/pdfdownloads/7751661884.pdf>], luettu 14.6.2016.
- Die Linke (2008b): *Beschluss des Parteivorstandes vom 6. Juli 2008*. [<https://www.die-linke.de/partei/organe/parteivorstand/parteivorstaende-archiv/parteivorstand-2008-2010/beschluesse/nein-zur-verlaengerung-und-erweiterung-des-afghanistan-mandates/>], luettu 9.8.2016.
- Die Linke (2009a): *Konsequent sozial. Für Demokratie und Frieden. Bundestagswahlprogramm 2009*. 20. / 21. Juni 2009, Berlin
- Die Linke (2009b): *Beschluss des Parteivorstandes vom 17. Oktober 2009*. [<https://www.die-linke.de/partei/organe/parteivorstand/parteivorstaende-archiv/parteivorstand-2008-2010/beschluesse/unterstuetzung-der-aktivitaeten-der-friedensbewegung-anlaesslicher-afghanistan-mandatsverlaengerung-2009/>], luettu 9.8.2016.
- Die Linke (2013): *100% Sozial : Die Linke. Wahlprogramm zur Bundestagswahl 2013*. 14. / 16. Juni 2013, Dresden

- SPD (2005): *Vertrauen in Deutschland. Das Wahlmanifest der SPD*. 4. Juli 2005, SPD-Partei-vorstand, Berlin
- SPD (2009): *Sozial und Demokratisch. Anpacken. Für Deutschland. Das Regierungsprogramm der SPD*, Berlin
- SPD (2012): *De Maizières „Neuaustrichtung“ der Bundeswehr muss dringend nachgesteuert werden*. Arbeitsgruppe Sicherheits- und Verteidigungspolitik, SPD Bundestagsfraktion 26.09.2012 Berlin [<http://www.spdfraktion.de/themen/neuaustrichtung-bundeswehr-nachgesteuert>], tallennettu 10.8.2016.
- SPD (2013): *Das Wir Entscheidet. Das Regierungsprogramm 2013 - 2017*. 14. April 2013, Augsburg [http://www.bundestagswahl-bw.de/wahlprogramm_spd.html], tallennettu 10.8.2016.

Sanoma- ja aikakauslehtiartikkelit

- Alahonko, Antti & Kempainen, Sampo: "Syllisyyden puoliintumisaika - Saksan ja Japanin turvallisuuspoliittinen aktivoituminen" *Sotilasaikakauslehti 2/2016*, Numero 951, Upseeriliitto ry, AO-Paino, Mikkeli
- Alessi, Christopher (2013): "Learning to Fight How Afghanistan Changed the German Military" *Spiegel Online* 15.10.2013 [<http://www.spiegel.de/international/germany/how-afghanistan-has-changed-the-bundeswehr-german-military-a-927891.html>], luettu 8.6.2016
- Asch, Timothy Garton: "Everywhere, the European project is stalling. It needs a new German engine" *The Guardian* 15.6.2011 [<https://www.theguardian.com/commentisfree/2011/jun/15/european-project-new-german-engine>], luettu 10.2.2017
- Fischer, Joschka: "Deutsche Außenpolitik - eine Farce". *Süddeutsche Zeitung*, 24.03.2011 [<http://www.sueddeutsche.de/politik/streitfall-libyen-einsatz-deutsche-aussenpolitik-eine-farce-1.1075362>], luettu 10.2.2017
- Friedman, George: "Germany Emerges". *Geopolitical Weekly*, Stratfor Enterprises LCC 10.2.2015 [<https://www.stratfor.com/weekly/germany-emerges>], luettu 11.2.2017
- Gathmann, Florian & Teevs, Christian: "Bundestag freut sich über neue Macht", *Spiegel Online*, 01.07.2009 [<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/verfassungsurteil-zu-eu-vertrag-bundestag-freut-sich-ueber-neue-macht-a-633749.html>], luettu 15.2.2017
- Gebauer, Matthias: "Hightech.Späher gegen Terroristen". *Der Spiegel*, 26.11.2015 [<http://www.spiegel.de/politik/ausland/syrien-tornado-jets-aus-deutschland-spaeher-fuer-den-luftkrieg-a-1064763.html>], luettu 11.2.2017
- Höges, Clemens: "Aufrecht ins Gefecht". *Der Spiegel*, 29.08.2011 [<http://www.spiegel.de/spiegel/print/d-80165580.html>], luettu 10.2.2017
- Ihlau, Olaf & Lersch, Paul: "Das wäre blutiger Zynismus" *Der Spiegel* 21.08.1995 [<http://www.spiegel.de/spiegel/print/d-9207539.html>], luettu 8.2.2017.
- Lipponen, Paavo: "Nuoren polven ulkopoliitiikka" *Ulkopoliitiikka* 1/2011 [http://www.ulkopoliitiikka.fi/article/785/nuoren_polven_ulkopoliitiikka/], luettu 1.4.2017.
- Neukirch, Ralf & Repinski, Gordon: "Germany Weighs Stronger Military Role" *Spiegel Online* 28.01.2014 [<http://www.spiegel.de/international/germany/germany-considers-increasing-role-in-foreign-military-missions-a-945771.html>], luettu 4.5.2016.

- Pitkänen, Alex: ”Geopoliittisen teorian rajallisuudesta.” *The Ulkopolitist*. 9.3.2016. [http://ulkopolitist.fi/2016/03/09/geopoliittisen-teorian-rajallisuudesta/], luettu 2.4.2016.
- Prantl, Heribert, Schultz Tanjev & Preuß, Roland: ”Gutenberg und der ’rechtswidrige Verwaltungsakt’ ”. *Süddeutsche Zeitung*, 25.2.2011 [http://www.sueddeutsche.de/karriere/aberkennung-des-dokortitels-gutenberg-und-der-rechtswidrige-verwaltung-sakt-1.1064635], luettu 5.5.2016.
- Riedl, Joachim: ”Vor der großen Flut.”. *Die Zeit*, 10.03.2011 [http://www.zeit.de/2011/11/A-Maghreb-Konflikt], luettu 9.11.2016.
- Schuler, Katharina, Faigle, Philip, Uken, Marlies, Biermann, Kai & Friedrichs, Hauke: ”Der Härtestest für Schwarz-Gelb kommt erst noch.”. *Die Zeit*, 26.10.2009 [http://www.zeit.de/politik/deutschland/2009-10/koalitionsvertrag-analyse], luettu 9.8.2016.
- Schultz, Stefan: ”Alliierte starten massive Luftschläge gegen Gaddafi-Region.”. *Spiegel Online*, 19.03.2011 [http://www.spiegel.de/politik/ausland/operation-odyssey-dawn-alliierte-starten-massive-luftschlaege-gegen-gaddafi-regime-a-752018.html], luettu 10.2.2017
- Steinmeier, Frank-Walter: ”Deutschland ist zu gross, um Weltpolitik nur von der Aussenlinie zu kommentieren”. *Europäische Sicherheit & Technik* 3, 03.03.2014 [http://www.esut.de/fileadmin/user_upload/ESuT/2014/EST_3_2014.pdf], luettu 3.5.2016.
- Stelzenmüller, Constanze: ”Germany’s political contribution to the fight against Isis”. *Financial Times* 28.12.2015 [https://www.ft.com/content/962bc654-a4dd-11e5-a91e-162b86790c58], luettu 6.2.2017.
- Stelzenmüller, Constanze: ”Germany’s political contribution to the fight against Isis”. *Financial Times* 28.12.2015 [https://www.ft.com/content/962bc654-a4dd-11e5-a91e-162b86790c58], luettu 6.2.2017.
- Von der Leyen, Ursula: ”Gleichgültigkeit ist für ein Land wie Deutschland keine Option”. *Europäische Sicherheit & Technik* 3, 03.03.2014 [http://www.esut.de/fileadmin/user_upload/ESuT/2014/EST_3_2014.pdf], luettu 3.5.2016.
- ”129 kuoli terrori-iskuissa Pariisiin – yhteenveto viikonlopun tapahtumista” *Helsingin Sanomat* 16.11.2015 [http://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000002866382.html], luettu 2.2.2017
- ”Abschied von einem Traum” *Die Süddeutsche Zeitung* 13.06.2016 [http://www.sueddeutsche.de/politik/europaeische-armee-abschied-von-einem-traum-1.3031234], luettu 21.2.2017
- ”Angela Merkel: ’Deutsche Sicherheit ist betroffen’ ” *Der Tagesspiegel* 01.09.2014 [http://www.tagesspiegel.de/politik/bundestag-debattiert-waffenlieferungen-an-irak-angela-merkel-deutsche-sicherheit-ist-betroffen/10636954.html], luettu 10.2.2017
- ”Arab states seek Libya no-fly zone” *Al Jazeera* 12.03.2011 [http://www.aljazeera.com/news/africa/2011/03/201131218852687848.html], luettu 11.2.2017
- ”Bundeswehreinsatz im Eilfall ohne Bundestag möglich” *Zeit Online* 23.09.2015 [http://www.zeit.de/politik/deutschland/2015-09/bundesverfassungsgericht-libyen-bundeswehruene-entscheidung], luettu 5.2.2017
- ”Bundeswehr-Einsatz notfalls auch ohne Parlament” *Frankfurter Allgemeine* 23.09.2015 [http://www.faz.net/aktuell/politik/inland/karlsruhe-rechtfertigt-bundeswehreinsatz-in-libyen-13818867.html], luettu 5.2.2017

- ”Bundeswehr soll EU-Ausländer rekrutieren” *Spiegel Online* 18.02.2017 [<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/bundeswehr-soll-eu-auslaender-als-soldaten-rekrutieren-a-1098403.html>], luettu 21.2.2017
- ”Bundeswehr soll für Einsätze im Innern üben” *Zeit Online* 25.05.2016 [<http://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-05/weissbuch-bundeswehr-einsaetze-inland>], luettu 27.2.2017
- ”Bundeswehr soll mindestens 20 Milliarden Euro mehr bekommen” *Zeit Online* 22.06.2016 [<http://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-10/angela-merkel-verteidigung-ausgaben-bundeswehr>], luettu 2.2.2017
- ”Bundeswehr weitert Anti-IS-Einsatz aus” *Zeit Online* 22.06.2015 [<http://www.zeit.de/politik/ausland/2015-06/bundeswehr-is-jesiden>], luettu 10.1.2017
- ”Bundeswehrverband erwartet zehnjährigen Kampf gegen IS” *Spiegel Online* 01.12.2015 [<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/bundeswehrverband-kampf-gegen-den-is-dauert-mindestens-zehn-jahre-a-1065383.html>], luettu 10.2.2017
- ”Böses Nachspiel im Bundestag” *Süddeutsche Zeitung* 11.03.2011 [<http://www.sueddeutsche.de/politik/rettungsaktion-der-bundeswehr-in-libyen-boeses-nachspiel-im-bundestag-1.1070452>], luettu 5.2.2017
- ”Chancellor Merkel says UN Security Council must be reformed” *Deutsche Welle* 29.09.2015 [<http://www.dw.com/en/chancellor-merkel-says-un-security-council-must-be-reformed/a-18743897>], luettu 15.3.2017
- ”Das Ende der Wehrpflicht ist auch ein Erfolg der FDP” *Die Welt* 03.01.2011 [<https://www.welt.de/politik/deutschland/article11934194/Das-Ende-der-Wehrpflicht-ist-auch-ein-Erfolg-der-FDP.html>], luettu 20.5.2016
- ”Der Tag, an dem der Minister aufgab” *Süddeutsche Zeitung* 01.03.2011 [<http://www.sueddeutsche.de/politik/verteidigungsminister-guttenberg-tritt-zurueck-es-ist-der-schmerzliche-schritt-meines-lebens-1.1066293>], luettu 2.2.2017
- ”Deutsche fürchten sich vor Anschlägen” *Handelsblatt* 01.12.2015 [<http://www.handelsblatt.com/politik/deutschland/umfrage-zum-einsatz-gegen-den-is-deutsche-fuerchten-sich-vor-anschlaegen/12661170.html>], luettu 11.2.2017
- ”Eduskunnan vallan rapauttamisen vaivaa kansanedustajia” *Helsingin Sanomat* 06.09.2016 [<http://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002919514.html>], luettu 31.3.2017
- ”FDP-Chef Rösler düpiert Außenminister Westerwelle” *Süddeutsche Zeitung* 26.08.2011 [<http://www.sueddeutsche.de/politik/nato-einsatz-in-libyen-spaltet-liberale-fdp-chef-roesler-duepiert-aussenminister-westerwelle-1.1135540>], luettu 13.2.2017
- ”FDP-Politiker nennt Westerwelle rechthaberisch” *Spiegel Online* 25.08.2011 [<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/streit-um-libyen-kurs-fdp-politiker-nennt-westerwelle-rechthaberisch-a-782385.html>], luettu 13.3.2017
- ”FDP zwingt Westerwelle zu Kehrtwende in Libyen-Politik” *Hamburger Abendblatt* 29.08.2011 [<http://www.abendblatt.de/politik/deutschland/article108092013/FDP-zwingt-Westerwelle-zu-Kehrtwende-in-Libyen-Politik.html>], luettu 13.3.2017
- ”France invokes EU's article 42.7, but what does it mean?” *The Guardian* 17.11.2015 [http://www.deutschlandfunk.de/kampf-gegen-den-is-frankreich-beantragt-erstmalshilfe-nach.1818.de.html?dram:article_id=337083], luettu 2.2.2017
- ”Frankreich beantragt erstmals Hilfe nach EU-Vertrag” *Deutschlandfunk* 17.11.2015 [http://www.deutschlandfunk.de/kampf-gegen-den-is-frankreich-beantragt-erstmalshilfe-nach.1818.de.html?dram:article_id=337083], luettu 21.2.2017

- ”Frankreich ruft ’EU-Bündnisfall’ aus - von der Leyen sichert deutsche Hilfe zu”
Süddeutsche Zeitung 17.11.2015 [<http://www.sueddeutsche.de/politik/terror-in-paris-frankreich-ruft-eu-buendnisfall-aus-von-der-leyen-sichert-deutsche-hilfe-zu-1.2740669>], luettu 21.2.2017
- ”Fremdenlegion für Deutschland?” *Die Tagesschau* 15.02.2017 [<https://www.tagesschau.de/inland/weissbuch-119.html>], luettu 21.2.2017
- ”Gaddafi ist tot - Libyer bejubeln Ende des Diktators” *Spiegel Online* 20.10.2011 [<http://www.spiegel.de/politik/ausland/letztes-gefecht-in-sirt-gaddafi-ist-tot-libyer-bejubeln-ende-des-diktators-a-793023.html>], luettu 10.2.2017
- ”Geiseln befreien, Partner schützen, Computer angreifen” *Süddeutsche Zeitung* 13.07.2016 [<http://www.sueddeutsche.de/politik/neue-aufgaben-geiseln-befreien-partner-schuetzen-computer-angreifen-1.3031228>], luettu 27.2.2017
- ”Germany seeks UN Security Council seat again” *Deutsche Welle* 28.06.2016 [<http://www.dw.com/en/germany-seeks-un-security-council-seat-again/a-19361160>], luettu 15.3.2017
- ”Gewappnet für den Ernstfall” *Spiegel Online* 22.08.2016 [<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/zivilschutz-bund-will-fuer-alle-faelle-geruestet-sein-auf-fuer-angriff-a-1108777.html>], luettu 23.2.2017
- ”Ghadhafis Truppen gewinnen an Boden” *Tages-Anzeiger* 13.03.2011 [http://www.tagesanzeiger.ch/ausland/die-arabische-revolution/Ich-rede-von-einer-humanitaeren-Aktion/story/25696534?dossier_id=852], luettu 11.2.2017
- ”Gutenberg soll bei Doktorarbeit abgeschrieben haben” *Süddeutsche Zeitung* 16.02.2011 [<http://www.sueddeutsche.de/politik/plagiatsvorwurf-gegen-verteidigungsminister-gutenberg-soll-bei-doktorarbeit-abgeschrieben-haben-1.1060774>], luettu 2.2.2017
- ”Gutenberg und der ’rechtswidrige Verwaltungsakt.’ ” *Süddeutsche Zeitung* 25.02.2011 [<http://www.sueddeutsche.de/karriere/aberkennung-des-dokortitels-gutenberg-und-der-rechtswidrige-verwaltungsakt-1.1064635>], luettu 2.2.2017
- ”Hollande macht IS für Anschlagsserie verantwortlich” *Spiegel Online* 14.11.2015 [<http://www.spiegel.de/politik/ausland/terror-in-paris-fran-ois-hollande-macht-is-verantwortlich-a-1062813.html>], luettu 2.2.2017
- ”How Isis came to be” *The Guardian* 22.08.2014 [<https://www.theguardian.com/world/2014/aug/22/syria-iraq-incubators-isis-jihad>], luettu 28.3.2017
- ” ’IS bedroht laut Merkel auch Europa’ ” *Tages-Anzeiger* 01.09.2014 [<http://www.tagesanzeiger.ch/ausland/europa/IS-bedroht-laut-Merkel-auch-Europa/story/12586449>], luettu 24.2.2017
- ”IS bekennt sich zu Anschlägen von Paris” *Spiegel Online* 14.11.2015 [<http://www.spiegel.de/politik/ausland/anschlaege-von-paris-islamischer-staat-bekannt-sich-a-1062820.html>], luettu 2.2.2017
- ” ’IS ist eine Bedrohung für Deutschland’ ” *Spiegel Online* 01.09.2014 [<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/irak-merkel-sieht-is-als-bedrohung-fuer-deutschland-a-989243.html>], luettu 25.3.2017
- ”IS, Putin und Co. - die neuen Aufgaben für das deutsche Militär” *Spiegel Online* 13.7.2016 [<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/bundesregierung-stellt-weissbuch-zur-sicherheitspolitik-vor-a-1102759.html>], luettu 2.2.2017

- ”Isis sanoo tehneensä Pariisin terrori-iskut – kuolleita ainakin 127” *Yle Uutiset* 14.11.2015 [http://yle.fi/uutiset/3-8455277], luettu 2.2.2017
- ”ISIS: Everything you need to know” *CNN* 11.08.2016 [http://edition.cnn.com/2015/01/14/world/isis-everything-you-need-to-know/], luettu 28.3.2017
- ”Kein ’Ablösungswille’ mehr vorhanden” *Die Tageszeitung* 28.08.2011 [http://www.taz.de/!5113296/], luettu 13.3.2017
- ”Keine Grundgesetzänderung für Bundeswehr im Innern” *Spiegel Online* 24.05.2016 [http://www.spiegel.de/politik/deutschland/keine-grundgesetzaenderung-fuer-bundeswehr-im-innern-a-1093983.html], luettu 27.2.2017
- ”Keine Panik” *Zeit Online* 22.08.2016 [http://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-08/ziwilschutzkonzept-bundesregierung-hamsterkaeufe-bundeswehr], luettu 23.2.2017
- ”Mehrheit für Bundeswehrein-satz in Syrien” *Zeit Online* 03.12.2015 [http://www.zeit.de/politik/deutschland/2015-12/umfrage-syrien-bundeswehr-fluechtlinge-deutschland], luettu 10.1.2017
- ”Mehrheit der Deutschen unterstützt Anti-IS-Einsatz” *Die Welt* 03.12.2015 [https://www.welt.de/politik/deutschland/article149589806/Mehrheit-der-Deutschen-unterstuetzt-Anti-IS-Einsatz.html], luettu 10.1.2017
- ”Mehrheit für Syrien-Einsatz” *Tagesschau* 04.12.2015 [https://www.tagesschau.de/inland/deutschlandtrend-455.html], luettu 10.1.2017
- ”Merkel: Germany to heavily increase Bundeswehr budget” *Deutsche Welle* 16.10.2016 [http://www.dw.com/en/merkel-germany-to-heavily-increase-bundeswehr-budget/a-36054268], luettu 12.2.2017
- ”Nato stockt Verteidigungsbudget auf” *Zeit Online* 06.10.2014 [http://www.zeit.de/politik/ausland/2014-09/nato-ausgaben-wales], luettu 10.1.2017
- ”Pariisin iskuissa jopa 140 kuollutta – konserttialissa surmattiin noin 100 ihmistä” *Yle Uutiset* 14.11.2015 [http://yle.fi/uutiset/3-8455299], luettu 2.2.2017
- ”Paris attacks kill more than 120 people – as it happened” *The Guardian* 14.11.2015 [https://www.theguardian.com/world/live/2015/nov/13/shootings-reported-in-eastern-paris-live], luettu 2.2.2017
- ”‘Post-truth’ named 2016 word of the year by Oxford Dictionaries” *The Washington Post* 16.11.2016 [https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/11/16/post-truth-named-2016-word-of-the-year-by-oxford-dictionaries/?utm_term=.77a772910597], luettu 13.3.2017
- ”Political Cartoonist Whose Work Skewered Assad Is Brutally Beaten in Syria” *The New York Times* 25.08.2011 [http://www.nytimes.com/2011/08/26/world/middleeast/26syria.html], luettu 28.3.2017
- ”Radikale Reform der Bundeswehr empfohlen” *Spiegel Online* 06.05.2000 [http://www.spiegel.de/politik/deutschland/weizsaecker-kommission-radikale-reform-der-bundeswehr-empfohlen-a-75676.html], luettu 22.3.2017
- ”Regierung will aktivere Rolle Deutschlands in der Welt” *Zeit Online* 13.07.2016 [http://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-07/weissbuch-bundeswehr-terroranschlaege-nato-sicherheitspolitik], luettu 27.2.2017
- ”Regierung will Bundeswehr für Ausländer öffnen” *Die Welt* 18.02.2017 [https://www.welt.de/politik/deutschland/article156326113/Regierung-will-Bundeswehr-fuer-Auslaender-oeffnen.html], luettu 1.2.2017

- ”Rösler fällt Westerwelle in den Rücken” *Der Spiegel* 26.08.2011 [<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/libyen-kurs-roesler-faellt-westerwelle-in-den-ruecken-a-782678.html>], luettu 13.2.2017
- ”Steinmeier schließt Grundgesetzänderung aus” *Spiegel Online* 12.04.2016 [<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/bundeswehr-einsatz-im-innern-steinmeier-schliesst-grundgesetz-aenderung-aus-a-1086750.html>], luettu 27.2.2017
- ”Strategie gegen das Desinteresse” *Süddeutsche Zeitung* 03.03.2011 [<http://www.sueddeutsche.de/politik/bundeswehrreform-verteidigungspolitische-richtlinien-strategie-gegen-das-desinteresse-1.1099628>], luettu 10.1.2017
- ”Syria: The story of the conflict” *BBC* 11.03.2016 [<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26116868>], luettu 22.3.2017
- ”Syria’s Civil War Explained” *Al Jazeera* 07.02.2017 [<http://www.aljazeera.com/news/2016/05/syria-civil-war-explained-160505084119966.html>], luettu 28.3.2017
- ”Theresa May triggers Article 50 with warning over security as EU leaders rule out key Brexit demand” *The Telegraph* 30.03.2017 [<http://www.telegraph.co.uk/news/2017/03/29/article-50-triggered-brexiteu-theresa-may-watch-live/>], luettu 1.4.2017
- ”Timeline: The Rise of ISIS” *TIME* 09.10.2015 [<http://time.com/4030714/isis-timeline-islamic-state/>], luettu 28.3.2017
- ”Transall-Maschinen fliegen 133 Europäer aus” *Spiegel Online* 26.02.2011 [<http://www.spiegel.de/politik/ausland/unruhen-in-libyen-transall-maschinen-fliegen-133-europaeer-aus-a-747949.html>], luettu 5.2.2017
- ”Umfrage: Mehrheit hält Bundeswehreinsatz in Syrien für Krieg” *Süddeutsche Zeitung* 04.12.2015 [<http://www.sueddeutsche.de/news/panorama/terrorismus-umfrage-mehrheit-haelt-bundeswehreinsatz-in-syrien-fuer-krieg-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-160104-99-687774>], luettu 10.1.2017
- ”Von der Leyen dubious about NATO's 2-percent rule” *Deutsche Welle* 07.09.2014 [<http://www.dw.com/en/von-der-leyen-dubious-about-natos-2-percent-rule/a-17907143>], luettu 10.1.2017
- ”War takes its toll on pacifist minister” *The Financial Times* 10.4.1999, luettu 4.1.2017
- ”Who’s in the Haus? Coalition options for the new German government” *Economist* 23.9.2015 [<http://www.economist.com/blogs/charlemagne/2013/09/german-election-results>], luettu 4.1.2017
- ”Zahl der Toten steigt auf 130” *Neue Zürcher Zeitung* 20.11.2015 [<https://www.nzz.ch/news-ticker/zahl-der-toten-bei-terroranschlaegen-in-paris-auf-130-gestiegen-1.18649956>], luettu 2.2.2017

Parlamentin sekä hallituksen lehdistötilaisuudet ja -tiedotteet

Auswärtiges Amt: *Deutschland sichert Frankreich Unterstützung im Kampf gegen ISIS zu.* 26.11.2015 [http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Aktuelle_Artikel/Syrien/151126_Kampf_gegen_ISIS.html?nn=342580], luettu 28.2.2017

Auswärtiges Amt: *Außenminister Steinmeier zur militärischen Unterstützung Frankreichs im Kampf gegen ISIS.* 26.11.2015 [http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Meldungen/2015/151126_AM_Steinmeier_milit%C3%A4rische_Unterst%C3%BCtzung_FRA_gegen_ISIS.html], luettu 28.2.2017

- Deutscher Bundestag: *Bundestag unterstützt Waffenlieferungen*. 01.09.2014 [https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2014/kw36_de_sondersitzung/296154], luettu 28.3.2017
- Die Bundeskanzlerin: *Auf Deutschland ist Verlass*. 19.02.2017 [<https://www.bundeskanzlerin.de/Content/DE/Artikel/2017/02/2017-02-17-muenchener-sicherheitskonferenz.html;jsessionid=2EE7487AD6FE0D5D0081F0C797E00ED0.s6t1>], luettu 1.3.2017
- Die Bundeskanzlerin: *Deutschland weiß um seine Verantwortung in der Welt*. 09.09.2011 [<https://www.bundeskanzlerin.de/ContentArchiv/DE/Archiv17/Reden/2011/09/2011-09-09-rede-merkel-au%C3%9Fen-u-sicherheitspolitik.html>], luettu 22.3.2017
- Die Bundeskanzlerin: *Pressestatement Bundeskanzlerin Merkel beim Libyen-Gipfel in Paris*. 19.03.2011 [<https://www.bundeskanzlerin.de/ContentArchiv/DE/Archiv17/Mitschrift/Pressekonferenzen/2011/03/2011-03-19-libyen-gipfel.html>], luettu 22.3.2017
- Die Bundeskanzlerin: *Rede von Bundeskanzlerin Angela Merkel bei der Kommandeurtagung der Bundeswehr*. 22.11.2010 [<https://www.bundeskanzlerin.de/ContentArchiv/DE/Archiv17/Reden/2010/11/2010-11-22-merkel-dresden-kommandeurtagung-bundeswehr.html>], luettu 22.3.2017
- Die Bundesregierung: *Rede von Bundeskanzlerin Angela Merkel anlässlich des Neujahrsempfangs für das Diplomatische Corps*. 24.01.2011 [<https://www.bundesregierung.de/ContentArchiv/DE/Archiv17/Reden/2011/01/2011-01-24-merkel-diplomatische-corps.html>], luettu 22.3.2017
- Die Bundesregierung: *Steinmeier sieht Gefahrenherd für Nahen Osten : Zusammenhalt des Irak bedroht*. 16.06.2014 [<https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2014/06/2014-06-13-lage-im-irak.html>], luettu 22.2.2017
- Die Bundesregierung: *Starkes Engagement von Deutschland*. 20.06.2014 [<https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2014/06/2014-06-20-ez-weltfluechtlingstag.html>], luettu 22.2.2017
- Die Bundesregierung: *Rede von Bundeskanzlerin Merkel anlässlich der Generaldebatte über den Haushalt im Deutschen Bundestag am 25. Juni 2014*. 25.06.2014 [<https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Rede/2014/06/2014-06-25-merkel-bt-haushalt.html>], luettu 22.2.2017
- Die Bundesregierung: *Rede des Bundesministers des Auswärtigen, Dr. Frank-Walter Steinmeier, zum Haushalts-gesetz 2014 vor dem Deutschen Bundestag am 25. Juni 2014 in Berlin*. 25.06.2014 [<https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Bulletin/2010-2015/2014/06/74-4-bmaa-bt.html>], luettu 22.2.2017
- Die Bundesregierung: *„Über unterschiedliche Auffassungen sprechen“*. 16.07.2014 [<https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2014/07/2014-07-10-geheimdienste.html>], luettu 22.2.2017
- Die Bundesregierung: *Regierungspressekonferenz vom 13. August*. 13.08.2014 [<https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Mitschrift/Pressekonferenzen/2014/08/2014-08-13-regpk.html>], luettu 22.2.2017
- Die Bundesregierung: *Klare Planung für den Notfall*. 24.08.2016 [<https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2016/08/2016-08-24-neues-zivilschutzkonzept-der-bundesregierung.html>], luettu 22.2.2017

Die Bundesregierung: *Merkel reist nach Paris : Ein Zeichen der Solidarität*. 23.11.2015 [https://www.bundesregierung.de/Content/DE/Artikel/2015/11/2015-11-23-nachanschlaegen.html], luettu 10.2.2017

Painamattomat ja digitaaliset lähteet

Berghahn Journals [http://journals.berghahnbooks.com/gps/], luettu 7.1.2016.

DESTATIS (2017): *Inlandsproduktberechnung* [https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/GesamtwirtschaftUmwelt/VGR/Inlandsprodukt/Tabellen/Gesamtwirtschaft.html] luettu 20.3.2017

Eurostat (2016): *Wachstumsrate des realen BIP* [http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=0&language=de&pcode=tec00115] luettu 20.3.2017

Liittopresidentti Johannes Gauckin puhe 31.01.2014 50. Münchenin turvallisuuskonferenssissa [http://www.bundespraesident.de/SharedDocs/Reden/DE/Joachim-Gauck/Reden/2013/10/131003-Tag-deutsche-Einheit.html] (luettu 3.3.2016)

Liittopresidentti Johannes Gauckin puhe 03.10.2013 Saksojen yhdistymisen päivänä Stuttgartissa.

Puolustusministeri Tri. Ursula von der Leyenin puhe 17.02.2015 Weißbuch 2016 - tilaisuudessa Berliinissä

Saksan asevoimien internetsivut Irakin operaatiosta [http://www.einsatz.bundeswehr.de/portal/a/einsatzbw/start/aktuelle_einsaetze/irak/!ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfIjo8zinSx8QnyMLI2MXNzNjQ0cAy2CHc1cjA0MDE3lwwkpiAJKG-AAjgb6wSmp-pFAM8xxmuFhpB-sH6UflZVYllihV5BfVJKTWqKXmAxyoX5kRmJeSk5qQH6yI0SgIDei3KDCUREAaitXtw!!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/#Z7_B8LTL2922DG730AQ8SA6D300H2], luettu 21.2.2017

Statista (2011): *Sollten die Auslandseinsätze der Bundeswehr ausgeweitet werden?* [https://de.statista.com/statistik/daten/studie/188269/umfrage/meinung-zur-ausweitung-der-auslandseinsaetze-der-bundeswehr/], luettu 22.2.2017

Statista (2016): *Germany: Gross domestic product (GDP) from 2004 to 2015 (in billion euros)* [https://www.statista.com/statistics/295444/germany-gross-domestic-product/], luettu 15.1.2017

Suurlähettiläs Wittigin puhe YK:n turvallisuusneuvostossa 17.3.2011 [http://www.newyork-un.diplo.de/Vertretung/newyorkvn/en/__pr/speeches-statements/2011/20110317_20Explanation_20of_20vote_20-_20Libya.html] (luettu 1.2.2017)

Thomson, Stéphanie: “GDP a poor measure of progress, say Davos economists” *World Economic Forum*, 23.1.2016 [http://www.weforum.org/agenda/2016/01/gdp], luettu 10.3.2016.

UNCHR (2017) *Syrian Regional Refugee Response, Inter-agency Information Sharing Portal* 15.03.2017 [http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php], luettu 28.3.2017.

8. LIITTEET

- LIITE 1 Tutkimuksen keskeiset käsitteet
- LIITE 2 Tutkimusasetelma
- LIITE 3 Ulkomaanoperaatioiden koordinointi ja keskeiset turvallisuuspoliittiset toimijat Saksan liittotasavallassa
- LIITE 4 Lähdemateriaalina käytettyjen konseptuaalisten dokumenttien keskinäisriippuvaisuussuhde
- LIITE 5 Libyan kriisin aikajana tapahtumineen
- LIITE 6 Syyrian kriisin aikajana tapahtumineen

Tutkimuksen keskeiset käsitteet

Kansallinen kilpailu

Kansallisella kilpalulla tarkoitetaan Jeffrey Lantisin sekä Björn Lindemannin tutkimuksissa esiin tulleita ilmiöitä, mitkä saattavat vaikuttaa valtion toimintapolitiikkaan. Kansalliseen kilpailuun sisältyy tässä tutkimuksessa poliittinen eliitti, puoluepolitiikka sekä julkinen tuki.⁴³²

Keskeinen turvallisuuspoliittinen toimija

Turvallisuuspoliittisia toimintatapamalleja määrittää turvallisuuspoliittinen toimeenpaneva elin⁴³³, mikä koostuu pääministeristä (tai vast.) sekä ministereistä ja virkamiehistä jotka ovat vastuussa turvallisuuspolitiikasta.⁴³⁴ Uusklassisen realismin mukaisesti nämä *keskeiset turvallisuuspoliittiset toimijat* määrittävät 'kansalliset intressit' ja toteuttavat kansallisten rajoitteiden vaikuttamina havainnointiinsa suhteellisesta vallasta sekä muiden valtioiden tarkoituksiperistä perustuvaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.⁴³⁵ Tässä tutkielmassa keskeisiksi turvallisuuspoliittisiksi toimijoiksi käsitetään liittokansleri, puolustusministeri sekä ulkoministeri. (kts. tutkielman luvut 2.4 sekä 3.1)

Parlamentsheer

Parlamentsheer:illä viitataan Perustuslakituomioistuimen vuoden 1994 päätökseen, missä Saksan asevoimia kuvaillaan *parlamentaariseksi asevoimiksi*. Asevoimien lähettäminen ulkomaantehtäviin on mahdollista vain parlamentin päätöksellä.⁴³⁶

Poliittinen puolue

Poliittisella puolueella tarkoitetaan ryhmää tai instituutiota mikä etsii valitsemaan hallituksen tietyn alan viranhaltijoita sekä pyrkii ”*vaikuttamaan valtiovaltaan yrittäen päästä vaikuttamaan maan hallitukseen*”⁴³⁷. Tutkimuksessa käsiteltävät puolueet ovat vuosina 2009 - 2016 yli viiden prosentin ääniosuuden parlamenttivaaleissa saavuttaneet ja siten kyseisenä ajanjaksona Saksan parlamentissa edustettuna olleet CDU/CSU, Die Linke, SPD, FDP, sekä Die Grüne.

⁴³² Kaarbo et al. (2013), Lindemann (2012), lisää tutkimuksen luvussa 2.5 *Väliintuleva muuttuja: kansallinen kilpailu*

⁴³³ Tutkijan käännös, *Security policy executive*

⁴³⁴ Ripsman (2009) s. 171, katso myös ibid. (2002) s. 43 - 44

⁴³⁵ Taliaferro et al. (2009) s. 25 - 26

⁴³⁶ BverfG (1994), Bergstrand & Engelbrekt (2016) s. 49 - 50, lisää aiheesta tutkielman luvussa 3.2 *Asevoimien ulkomaantehtävien lainsäädännöllinen perusta*

⁴³⁷ Ebstein (1979) s. 9, sitaatti Ware (1996) s. 5, kts. myös Katz & Mair (2002) s. 113, Saalfeld & Schoen (2015) s. 105

Toimintapolitiikka

Toimintapolitiikalla (*policy*) tarkoitetaan tässä tutkielmassa sitä käytäntöä, millä poliittiset päätökset pannaan toimeen.. Termistä tunnetaan tutkimuksessa yleisesti myös suomennos *politiikkatoimi*, kuten Branders väitöskirjassaan on käyttänyt.⁴³⁸

Turvallisuuspolitiikka

Turvallisuuspolitiikka ymmärretään tässä tutkimuksessa toimintapolitiikkana, minkä ”*päämääränä on valtion itsenäisyyden ja toimintavapauden sekä kansalaisten hyvinvoinnin ja elinmahdollisuuksien turvaaminen niihin kohdistuvien turvallisuusuhkien vaikutuksilta. Turvallisuuspolitiikkaan katsotaan kuuluvan valtakunnan turvallisuutta edistävä ulkopolitiikka ja puolustuspolitiikka sekä näitä tukevat talous- ja yhteiskuntapolitiikan toimet.*”⁴³⁹

Ulkopolitiikka

Ulkopolitiikka ymmärretään tässä tutkimuksessa valtioiden toimintatapamalliksi toisia valtioita kohtaan. Valtio pyrkii saavuttamaan tavoitteensa ja intressinsä, arvonsa ja prioriteettinsa yhteistyössä tai kilpailussa muiden valtioiden kanssa. Ulkopolitiikan muotoutumiseen vaikuttaa kansalliset välttämättömyydet sekä kansainvälisen järjestelmän aiheuttamat paineet.⁴⁴⁰

Verkottunut turvallisuus⁴⁴¹

Verkottuneella turvallisuudella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sitä laajaa näkemystä että ”*turvallisuus määräytyy globalisaation, valtioidenvälisen uhkien ja keskinäisriippuvaisuuden maailmassa sotilaallisten, poliittisten, yhteiskunnallisten, taloudellisten, ekologisten sekä kulttuuristen tekijöiden yhteisvaikutuksessa.*”⁴⁴²

Weißbuch (Saksan liittotasavallan turvallisuuden ja asevoimien tilan sekä tulevaisuuden valkoinen kirja)⁴⁴³

Weißbuchilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa Saksan liittotasavallan hallituksen epäsäännöllisen väliajoin julkaisemaa turvallisuus- ja puolustuspoliittista ylintä perusasiakirjaa. Tämä perusasiakirja määrittää Saksan liittotasavallan ulko- ja turvallisuuspolitiikan pääpiirteet, intressit, tavoitteet sekä reunaehdot. Lisäksi se kuvailee asevoimien tilan sekä määrittää sen puitteet sen tulevaisuuden hahmottamiselle. Asiakirjan valmistelee liittotasavallan puolustusministerin asettama suunnitteluyksikkö muiden osastojen kanssa. Tämä asiakirja voidaan rinnastaa turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa merkityksessä pääpiirteissään Suomen valtioneuvoston selontekomenettelyyn.⁴⁴⁴

⁴³⁸ Branders (2016) s. 92

⁴³⁹ Visuri (1997) s. 489, Lisää aiheesta tutkielman luvussa 2.4 *Riippuva muuttuja: valtion turvallisuuspolitiikka*

⁴⁴⁰ Haftendorf (2001) s. 13

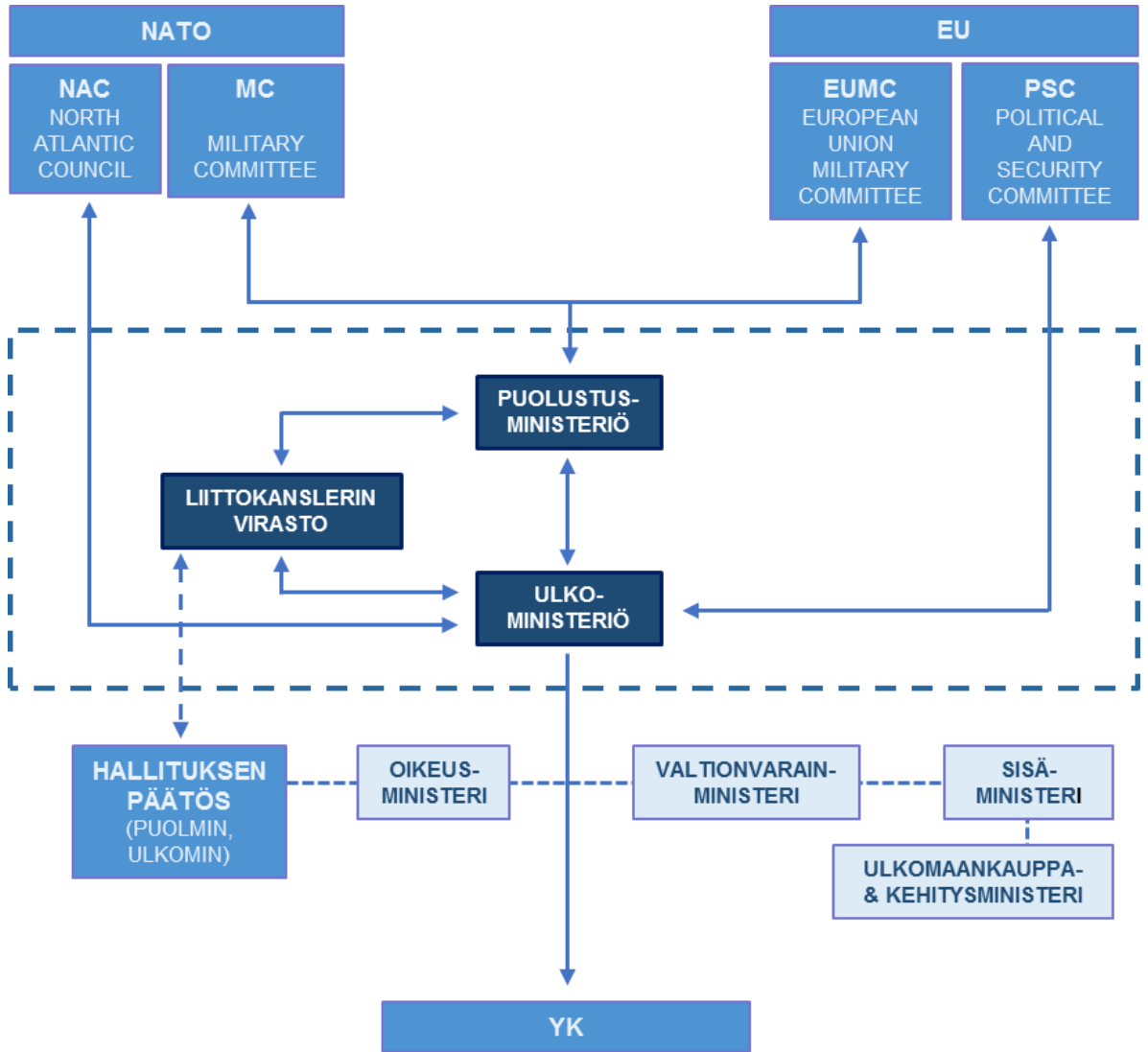
⁴⁴¹ *Vernetzte Sicherheit* (saks.) tai *Comprehensive Approach* (NATO)

⁴⁴² Meier et al. (2012) s. 447, 520, kts. myös Böckenförde (2009) s. 12 - 14, sekä WB (2006) s. 9 - 11, Branders (2016). Lisää aiheesta tutkielman luvussa 2.4 *Riippuva muuttuja: valtion turvallisuuspolitiikka*

⁴⁴³ *Weißbuch zur Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland und zur Lage und Zukunft der Bundeswehr* (tutkijan käänös)

⁴⁴⁴ WB (2003), WB (2006), WB (2016) erityisesti s. 15, Meier et. al (2012) s. 548, Nokkala (2013) s. 239, Merkel (2006) s. 3

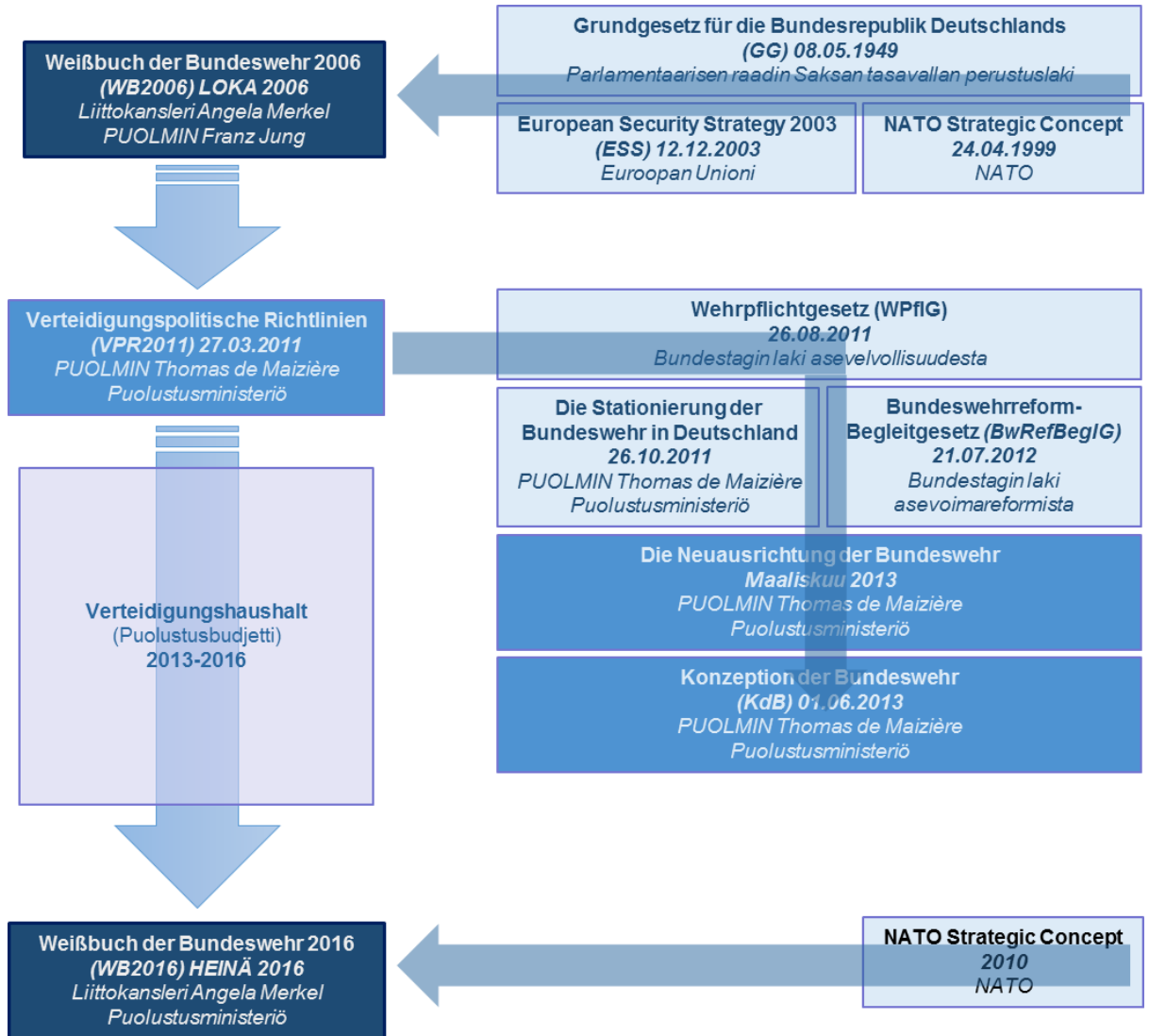
Ulkomaanoperaatioiden koordinointi ja keskeiset turvallisuuspoliittiset toimijat Saksan liittotasavallassa⁴⁴⁵

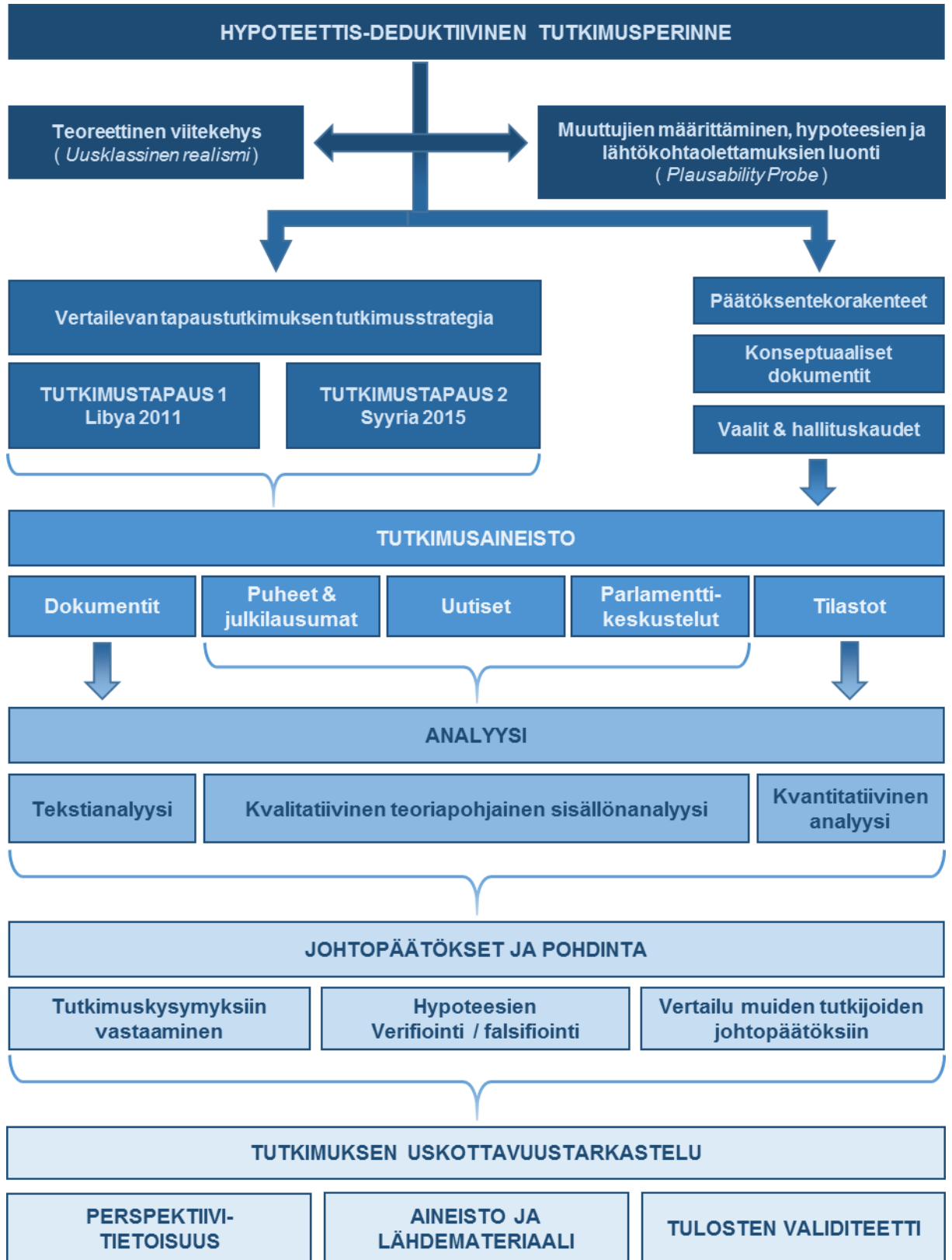
⁴⁴⁵ Johnston (2011) s. 213, Select Committee on the Constitution (2006) s. 226, Möllers (2009) s. 139 - 141, Knelanden (2009) s. 269, Ripsman et al. (2009) s. 280 - 281

Lähdemateriaalina käytettyjen konseptuaalisten dokumenttien keskinäisriippuvaisuussuhde⁴⁴⁶

⁴⁴⁶ WB (2006), ibid. (2016), Schweers (2008), Meier et al. (2012) s. 447 - 452, Erler (2009) s. 23 & A.5: Thomas Kossendeyn haastattelu

Tutkimusasetelma⁴⁴⁷

⁴⁴⁷ Tutkimuksen uskottavuustarkastelu on eritelty kuvassa 8: *Tutkimuksen uskottavuuden arviointiin käytetyt kriteerit ja osakokonaisuudet* sekä tutkielman luvussa 6.2 *Tutkimuksen uskottavuus*

Libyan kriisin aikajana tapahtumineen

Ajankohta	Tapahtuma
17.12.2010	Arabikevään puhkeaminen Tunisiassa, mielenosoitusten alkaminen
14.1.2011	Tunisian hallitus kaatuu
25.1.2011	Egyptin kansannousu alkaa
17.2.2011	Mielenosoitukset ja mellakointi alkaa Libyassa, väkivaltaisia yhteenottoja hallituksen ja mielenosoittajien välillä
26.2.2011	YK:n turvallisuusneuvosto julkaisee päätöslauseelman 1970
5.3.2011	<i>Kansallinen transitioraati</i> perustetaan Bengasissa
10.3.2011	Ranska tunnustaa kansallisen transitioraatin Libyan legitiimiksi hallinnoksi. Saksa tunnustaa raatin legitiimiksi neuvottelukumppaniksi 13.6.
16.3.2011	Saksan hallitus esittelee parlamentin istunnossa kantansa Libyan kriisiin
17.3.2011	YK:n turvallisuusneuvosto julkaisee päätöslauseelman 1973, Saksa pidättyy äänestämästä ja kieltäytyy tukemasta aseellisesti päätöslauseelman implementointia
19.3.2011	Ilmaiskut Libyaan alkavat
4.4.2011	Operaation johtovastuu siirtyy NATO:lle, <i>Operation Unified Protector</i> perustetaan
20.10.2011	Gaddafi saa surmansa Sirtessä
31.10.2011	NATOn taistelutehtävät päättyvät

Syyrian kriisin aikajana tapahtumineen

Ajankohta	Tapahtuma
17.12.2010	Arabikevään puhkeaminen Tunisiassa, mielenosoitusten alkaminen
13.11.2015	Pariisin terrori-iskut kuudessa kohteessa, 132 kuolee ja n. 350 loukkaantuu. Ranskaan julistetaan kansallinen hätätila
14.11.2015	Ranskan presidentti Hollande esiintyy televisiossa ja syyttää iskuista ISIS:tä. Samana päivänä ISIS ilmoittaa tehneensä iskut
17.11.2015	Ranskan puolustusministeri Le Drian esittää EU:n jäsenvaltioiden puolustusministereille pyynnön selvittää miten jäsenvaltiot Lissabonin sopimukseen pohjautuen pystyisivät tukemaan Ranskaa. Ranska vetoaa Lissabonin sopimukseen artiklaan 42.7 Saksan puolustusministeri von der Leyen lupaa Ranskalle Saksan tuen, mutta ei vielä yksilöi mitä tukea on odotettavissa.
20.11.2015	YK:n turvallisuusneuvosto julkaisee päätöslauselman 2249 määritellen Isiksen aiheuttavan uhan kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle ja valtuuttaen jäsenvaltioitaan ottamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet
25.11.2015	Hollande esittää liittokansleri Merkelille avunpyynnön tukea taistelussa ISIS:tä vastaan Syyriassa
26.11.2015	Saksan hallitus neuvoteltuaan koalitiokumppaneidensa kanssa myöntyy tukemaan
2.12.2015	Von der Leyen esittelee parlamentin istunnossa Saksan hallituksen esityksen osallistumisesta ISISin vastaiseen operaatioon Syyriassa.
4.12.2015	Parlamentti hyväksyy hallituksen esityksen äänin 445 puolesta, 145 vastaan ja seitsemän pidättäytyy äänestämästä.